

Για μια
καλύτερη
ζωή

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Δεν είναι υπεύθυνη ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε κάποιο άτομο που ενεργεί εκ μέρους της Επιτροπής για την ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην έκδοση αυτή.

© Φωτογραφίες: Ευρωπαϊκές Κοινοότητες

Για τυχόν χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών που δεν καλύπτονται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πρέπει να χορηγηθεί άδεια απευθείας από τον/τους κάτοχο/-ους του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η Άμεση Ευρώπη είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Ορισμένες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας δεν επιτρέπουν την πρόσβαση στους αριθμούς 00 800 ή μπορεί να χρεώνουν την κλήση.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το διαδίκτυο (<http://europa.eu>).

Βιβλιογραφικό δελτίο καθώς και περιληψη υπάρχουν στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009

ISBN 978-92-79-12675-8

doi:10.2767/25371

© Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, 2009

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Germany

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΖΩΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επενδύει
στο ανθρώπινο δυναμικό μέσω
του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης,

Κοινωνικών Υποθέσεων και Ισότητας Ευκαιριών

Μονάδα Α.1

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2009.

Περιεχόμενα

Νέοι

Προσανατολισμός στην κατάλληλη εργασία

10 Η Audrey Libres, 21 ετών, επέστρεψε στο κολέγιο στην Καμπανία (Champagne, Γαλλία) για να πάρει το πτυχίο ασκούμενης ανθοπώλιδας.

Καλή φυσική κατάσταση για πάντα

14 Η Sheena Matthews, 27 ετών, από το Δουβλίνο (Ιρλανδία), παρακολούθησε μαθήματα προπονητικής αθλητών και τώρα βοηθάει στην εκπαίδευση νέων προπονητών.

Ένα υγιεινό τόλμημα

18 Η Radmila Petroušková, 26 ετών, άνοιξε μια καφετέρια υγιεινής διατροφής στο Τσέσκα Μπουντεγιόβιτσε (České Budějovice, Τσεχική Δημοκρατία), μετά από την παρακολούθηση προγράμματος για νέους επιχειρηματίες.

Η πρόκληση να κερδίζεις τα προς το ζην

12 Ο Bruno De Almeida Aveiro, 18 ετών, ωφελήθηκε από ένα τριετές πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης εξασφαλίζοντας εργασία ως δημοτικός κηπουρός στο Λουξεμβούργο.

Ανατολική προοπτική

16 Ο Bruno Texeira, 29 ετών, εκμεταλλεύτηκε επαφές που είχε από εργασία στην Ινδονησία για να δημιουργήσει μια εταιρεία εμπορικών μελετών στο Πόρτο (Πορτογαλία).

Κατευθύνοντας τα νιάτα και την ενέργεια

20 Ο Yann Lelièvre, 27 ετών, έτυχε υποστήριξης στη σχεδίαση επιχειρησιακού προγράμματος πριν να ανοίξει το κατάστημά του αθλητικών ειδών στο Clermont-Ferrand (Γαλλία).

Ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών

Οι γυναίκες εργάζονται ενώ η μεγαλύτερη γενιά διασκεδάζει

24 Ενώ η Κούλα Αγγέλου, 38 ετών, εργάζεται ως καθαρίστρια στο Αυγόρου (Κύπρος), ένα πρόγραμμα ημερήσιας φύλαξης ψυχαγωγεί την ηλικιωμένη μητέρα της.

Δημιουργώντας μια ξεχωριστή τουριστική επιχείρηση

28 Η Riikka-Leena Lappalainen, 50 ετών, προώθησε την επιτυχία του οικογενειακού της ξενοδοχείου στην περιοχή Πόχοις Σάβο (Pohjois Savo, Φινλανδία), αφού παρακολούθησε ένα διεθνές πρόγραμμα για γυναίκες επιχειρηματίες.

Καλύτερη εξισορρόπηση εργασίας/ιδιωτικής ζωής

32 Ο Gerard Jansen, 53 ετών, τηλεργάζεται για τον εργοδότη του, την τοπική εταιρεία ύδρευσης στο Ντράχτεν (Drachten, Κάτω Χώρες).

Παιχνίδι στο γραφείο

26 Ο Stephan Wittich, 39 ετών, έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει την εργασία του στην έρευνα ενώ η κόρη του είναι στον βρεφονηπιακό σταθμό του Πανεπιστημίου της Βιέννης (Αυστρία).

Μια γυναίκα στη θέση του οδηγού

30 Η δημοσιογράφος Beata Szozda, 26 ετών, ξεκίνησε το δικό της ηλεκτρονικό έντυπο αυτοκινήτου στο Πόζναν (Πολωνία), αφού παρακολούθησε μαθήματα για επιχειρησείς.

Το μέλλον στα χέρια της

34 Η Katarína Vargová, 37 ετών, έλαβε κατάρτιση και συμβουλές που τη βοήθησαν να επιστρέψει στο εργατικό δυναμικό στην Μπρατισλάβα (Σλοβακία) μετά από εκτεταμένη άδεια μητρότητας.

Άνθρωποι σε μειονεκτική θέση

Η αναπηρία δεν είναι μειονέκτημα στην εργασία

38 Ο Andrzej Lubowiecki, 47 ετών, παρακολούθησε σειρά μαθημάτων για να βοηθά άτομα με μερική αναπηρία να κάνουν αίτηση για εργασία στο Γκντίνια (Πολωνία), και προσλήφθηκε στην υπηρεσία ασφάλειας την επόμενη μέρα.

Τείνοντας το χέρι στους τυφλούς

42 Η φοιτήτρια Sarmite Gromska, 21 ετών, λαμβάνει δωρεάν υλικά μελέτης σε Μπράιγν στο Πανεπιστήμιο της Λετονίας στη Ρίγα.

Μαθαίνοντας να ζει με τον πόνο

46 Η καθαρίστρια Otilia Marques, 54 ετών, έμαθε πώς να καταικήσει τον ρευματικό πόνο της πλάτης της, που την καθιστούσε ανάπηρη, παρακολουθώντας μια σειρά μαθημάτων κατάρτισης στο Λουξεμβούργο.

Μια συνταγή για επιτυχία

40 Η Ένα Gyulai, 33 ετών, εργάζεται στο οικογενειακό εστιατόριο Titbit στο Σζεκοζάρντ (Ουγγαρία), μετά από ένα χρόνο εκπαίδευσης στη μαγειρική.

Απολαμβάνοντας τη ζωή στην εξοχή

44 Ο Andrej Lovrencs, 22 ετών, έκανε πρακτική άσκηση, με αποτέλεσμα να προσληφθεί σε αγροτική εργασία στην περιοχή Πρεκμύρζε (Prekmurje, Σλοβενία).

Η ιστορία της Γεωργίας

48 Ένα πρόγραμμα αποκατάστασης στην Κέρκυρα (Ελλάδα), βοήθησε τη Γεωργία Χρυσικοπούλου, 36 ετών, να βρει εργασία ως κηπουρός.

38

40

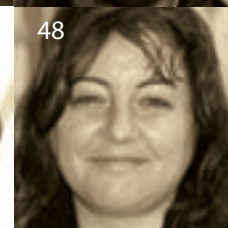
42

44

46

48

Εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας

Επανεκπαίδευση για το σύγχρονο εργατικό δυναμικό

52 Η απόκτηση δεξιοτήτων υπολογιστή βοήθησε τον 53χρονο Milan Nedbal από το Προυσινόβιτσε (Prusínovice, Τσεχική Δημοκρατία) να ξαναβρεί δουλειά, μετά την απόλυση.

Η κοινωνική αλληλεγγύη δίνει νέα ελπίδα

56 Ο Tsvetan Ivanov, 62 ετών, προσλήφθηκε ως κοινωνικός βοηθός στη Βράτσα (Βουλγαρία), χάρη σε ένα πρόγραμμα υποστήριξης ηλικιωμένων πολιτών που είναι περιορισμένοι κατ' οίκον.

Επιστροφή στην εργασία

60 Μια σειρά επιμορφωτικών μαθημάτων δεξιοτήτων επέτρεψε στον George Mifsud, 60 ετών, να κάνει μια νέα αρχή ως συντηρητής τοπίου στη Μάλτα.

Η αληθινή αξία της πείρας

54 Ένα πρόγραμμα σύνδεσης εργοδοτών με μεγαλύτερους εργαζόμενους στη Βιέννη (Αυστρία), επέτρεψε στην 55χρονη Roswitha Kerbel να βρει δουλειά σε μια οργάνωση εξεύρεσης πόρων για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Νέες δεξιότητες και ένα αίσθημα αλληλεγγύης

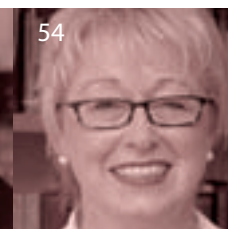
58 Μια σειρά μαθημάτων ΗΥ παρότρυνε την επιχειρηματία Aldona Mikalauskiene, 71 ετών, να εκσυγχρονίσει τη λογιστική της εταιρεία στη Βίλνα (Λιθουανία).

Οδηγώντας προς μια νέα καριέρα

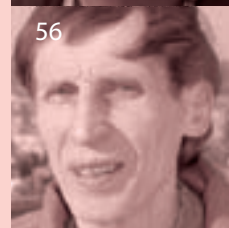
62 Η Jane Grøne, 58 ετών, κρίθηκε ικανή ως οδηγός λεωφορείου στο Ααλμποργκ (Δανία), χάρη σε μια σειρά μαθημάτων για επάρκεια προσόντων εργασίας.

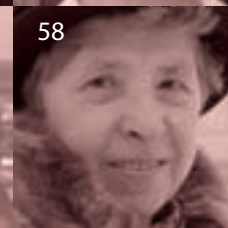
52

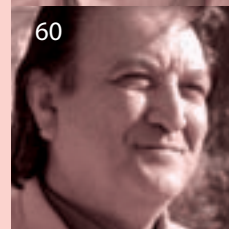
54

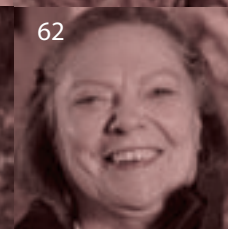
56

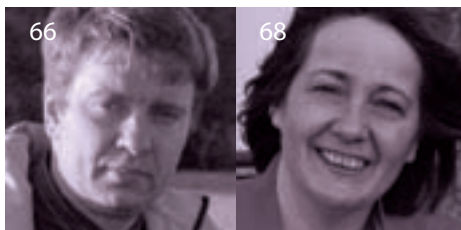
58

60

62

66

68

Επιχειρηματικότητα

Η καθοδήγηση βάζει το χόβερκραφτ στη σωστή ρότα

66 Ένα πρόγραμμα καθοδήγησης έδωσε στον Reeter Tarmet, 32 ετών, τα εφόδια που χρειαζόταν για να προωθήσει τις εκδρομές που προσφέρει με χόβερκραφτ στο Ταλίν (Εσθονία).

70

72

Μελένια επιχείρηση

70 Ο Normunds Zeps, 31 ετών, παρακολούθησε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για να κάνει μια μικρή επιχείρηση και τώρα ασχολείται με τη μελισσοσυργία στο Καλούπε, στην αγροτική Λετονία.

74

76

Μια κατασκευαστική εταιρεία χρειάζεται γερά θεμέλια

74 Ο José Salmerón Guindos, 47 ετών, μεταμόρφωσε την κατασκευαστική του εταιρεία στη Λα Χουερτεθουέλα (La Huertezuela, Ισπανία), χάρη σε ένα πρόγραμμα για ΜΜΕ.

Παράγοντας πράσινη ενέργεια

68 Η Sandra Barnes-Keywood, 37 ετών, έμαθε πώς να κάνει την πανσιόν της στο Τσίτσεστερ, στη νότια Αγγλία, πιο φιλική στο περιβάλλον.

Παραμένοντας ασφαλείς στο αγρόκτημα

72 Η Gaetane Anselme, 40 ετών, έλαβε συμβουλές σχετικά με τη βελτίωση της ασφάλειας των παιδιών που επισκέπτονται το εκπαιδευτικό αγρόκτημά της στη Βαλονία (Βέλγιο).

Χτίζοντας ένα αγροτικό μέλλον

76 Ο Florin Istrate, 39 ετών, βοηθάει τους αγρότες στο Μπαρμπουλέτσου (Bărbulețu, Ρουμανία) να χτίσουν έναν αειφόρο βιοπορισμό για τους εαυτούς τους και τις οικογένειές τους.

80

82

Νέες δεξιότητες

Μια δεύτερη ευκαιρία, μια νέα καριέρα

80 Η Marie Therese Vella, 48 ετών, έκανε μια νέα αρχή χάρη σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για άτομα επάνω από 40, και τώρα έχει πλήρη απασχόληση σε ένα αναπτυξιακό ίδρυμα στη Μάλτα.

84

86

Ένας καλός εργάτης επιβραβεύεται με επίσημη αναγνώριση

84 Ο Zsolt Korcz, 34 ετών, παρακολούθησε ένα ετήσιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και κρίθηκε ικανός ως ειδικευμένος κτίστης αφού εργάστηκε χρόνια ως οικοδόμος στο Ζαλαεγκέρσζεγκ (Zalaegerszeg, Ουγγαρία).

88

90

Πρόοδος καριέρας

88 Οι εντατικές εκπαιδευτικές συνεδρίες βοήθησαν την 33χρονη Biliana Filipova, από την Ντουπνίτσα (Βουλγαρία) να διαχειριστεί τις αυξανόμενες διευθυντικές της ευθύνες.

Η επίλυση προβλημάτων είναι απλούστερη με λίγη υποστήριξη

82 Η κατάρτιση επαγγελματικών δεξιοτήτων στη Λάρνακα (Κύπρος), επέτρεψε στον Ανδρέα Απατζίδη, 41 ετών, να εξασφαλίσει δουλειά ως οδηγός φορτηγού, κάτι που πραγματικά του ταιριάζει.

Επένδυση σε έναν καλό βραδινό ύπνο

86 Ο Daniel Dellisse, 50 ετών, παρακολούθησε μια επιμορφωτική σειρά τεχνικών μαθημάτων μέσω της εταιρείας του στη Φλάνδρα (Βέλγιο) για να μπορέσει να δουλέψει σε ημερήσιες βάρδιες.

Επαναδραστηριοποιώντας τη γνώση

90 Ο Peter Meller, 48 ετών, φρεσκάρισε τις δεξιότητές του ως μηχανολόγος μηχανικός στο Μαγδεβούργο (Γερμανία) και εξασφάλισε εργασία στη βιομηχανία αυτοκινήτων.

Εκπαίδευση και κατάρτιση

Η αξία της παράδοσης

94 Μια ευρωπαϊκή υποτροφία προσέφερε στην ανθρωπολόγο Monica Stroe, 24 ετών, από το Βουκουρέστι (Ρουμανία), την ευκαιρία να εμβαθύνει την εργασία της στην έρευνα.

Βοήθεια στο δάσος

98 Η δασοκομική κατάρτιση βοηθάει τη Maria Balbina Soares Melo Rocha, 59 ετών, να διαχειριστεί την οικογενειακή της περιουσία κοντά στο Πόρτο (Πορτογαλία).

Με υψηλούς στόχους

102 Ο λέκτορας κολεγίου Nedas Jurgaitis, 28 ετών, από το Σιαουλιάι (Λιθουανία), έλαβε ειδική εκπαίδευση από μερικούς από τους καλύτερους ακαδημαϊκούς της Ευρώπης και απέκτησε την αυτοπεποίθηση που χρειαζόταν για να προωθήσει την καριέρα του.

Υποστηρίζοντας τη δημιουργικότητα

96 Ο Harri Haanpää, 33 ετών, θα ήθελε να μεταδώσει τις δεξιότητες στα μέσα επικοινωνίας που τον βοήθησαν να δημιουργήσει τη δική του εταιρεία παραγωγής ταινιών στο Ελσίνκι (Φινλανδία).

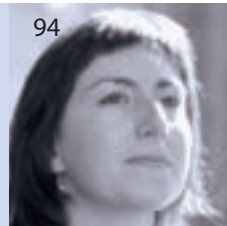
Καριέρα στην καινοτομία

100 Χάρη σε μια επιδότηση για έρευνα, ο 30χρονος Simone Rossi από την Ουμβρία (Ιταλία) πήρε το προβάδισμα στην ανάπτυξη ενός νέου συστήματος ηλιακής ενέργειας και εξασφάλισε μια μόνη εργασία.

Δείχνοντας στους άλλους τη μελλοντική πορεία

104 Ο ηθοποιός και μουσικός Mogens Lausen, 44 ετών, έμαθε πώς να δημιουργήσει μια εταιρεία που προσφέρει ατομική κατάρτιση καριέρας στο Όρχους (Aarhus, Δανία).

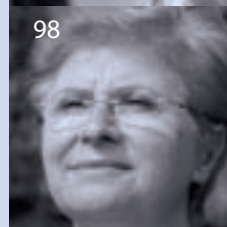
94

96

98

100

102

104

Κοινωνική ένταξη

Μπαίνοντας στον σωστό δρόμο

108 Η Jana Urbanija, 26 ετών, θεραπεύτηκε από κατάχρηση ναρκωτικών και παρακολούθησε ένα άτυπο πρόγραμμα κατάρτισης που της επέτρεψε να φοιτήσει στο Πανεπιστήμιο της Λιουμπλιάνας (Σλοβενία).

Από τον δρόμο στην πασαρέλα

112 Η Fiorella, 50 ετών, ζούσε στον δρόμο, στην Μπολόνια (Ιταλία), για δύο χρόνια, μέχρι που μια σειρά μαθημάτων επαγγελματικής κατάρτισης για άστεγους την έκρινε ικανή να διευθύνει ένα κατάστημα γυναικείων ενδυμάτων.

Επικοινωνία για άτομα με κώφωση

116 Ο Mário Greško, 30 ετών, ξεπέρασε την κώφωση του και εξασφάλισε την εργασία που επιθυμούσε στην αυτοκινητοβιομηχανία μετά από την απόκτηση δεξιοτήτων υπολογιστή στην Μπρατισλάβα (Σλοβακία).

Νέες δεξιότητες στην πληροφορική για ένα καλύτερο μέλλον

110 Ορφανός από παιδί, ο Χρήστος Γιαννακόπουλος, 27 ετών, επωφελήθηκε από την εκπαίδευση σε υπολογιστές και τώρα εργάζεται στο λιανικό εμπόριο στη Χαλκίδα (Ελλάδα).

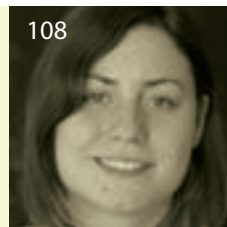
Χείρα βοήθειας, μια ευκαιρία για αποκατάσταση

114 Ένα πρόγραμμα επανένταξης στην κοινωνία έδωσε στον Allan McGinlay, 47 ετών, την ευκαιρία να ξεπεράσει το παρελθόν του στη φυλακή και να βρει δουλειά βοηθώντας άλλους πρώην εγκληματίες στο Ουίσο (Wishaw, Σκωτία).

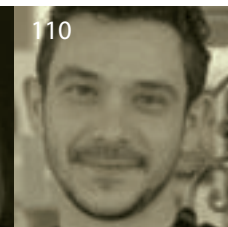
Χαμογελάστε! Πέστε «cheese»!

118 Η Anne-Lie Thuvesson, 52 ετών, έλαβε βοήθεια στην καταπολέμηση της κατάθλιψης και ξεκίνησε το δικό της κατάστημα εκλεκτών τροφίμων στο Χάσλεχολμ (Σουηδία).

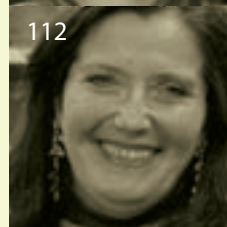
108

110

112

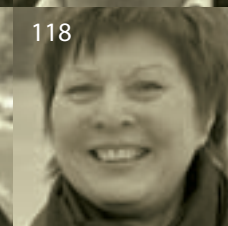
114

116

118

Καταπολεμώντας τις διακρίσεις

Ένα εθνοτικό σχέδιο ενσωμάτωσης ανοίγει τις πόρτες

122 Η Messurme Pissareva, 37 ετών, έλαβε μέρος σε ένα πρόγραμμα ενσωμάτωσης υπηκόων άλλου κράτους στην εθνοτική κοινωνία στη Γιούχβα, και σήμερα διευθύνει μια κτηματομεσιτική επιχείρηση.

Δωμάτιο με θέα

126 Η Amparo Navaja Maldonado, 30 ετών, ανέλαβε εποπτικά καθήκοντα σε μεγάλο ξενοδοχείο χάρη σε ένα πρόγραμμα για την κοινότητα των Ρομά, στη Σεβίλλη (Ισπανία).

Η γνώση είναι δύναμη

130 Χάρη σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης για άνεργες γυναίκες, η Khadija Majdoubi, 38 ετών, υλοποίησε το όνειρό της να ανοίξει κομμωτήριο στο Άμστερνταμ (Κάτω Χώρες).

Ένταξη στο εργατικό δυναμικό

124 Μια περίοδος άσκησης σε αλυσίδα του λογιστικού-οργανωτικού εφοδιασμού εξασφάλισε μόνιμη εργασία στον 38χρονο Serge Mbami, στο Λίμερικ (Ιρλανδία).

Στηριζόμενος στις δικές του δυνάμεις

128 Ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα για νέους βοήθησε τον Abshir Abukar, 25 ετών, να βρει δουλειά και να ενταχθεί στον θετό πολιτισμικό του χώρο, στο Μάλμο (Σουηδία).

Δύναμη στη διαφορετικότητα

132 Η Cornelia Schultheiss, 44 ετών, έλαβε βοήθεια για τη δημιουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας προώθησης διαπολιτισμικής συνεργασίας στην επιχειρηματική κοινωνία του Βερολίνου (Γερμανία).

Αλφαβητικό ευρετήριο θεμάτων

134

Κατάλογος προγραμμάτων επένδυσης στους ανθρώπους

142

Για μια καλύτερη ζωή

Προσωπικές ιστορίες από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση: τι κάνει πραγματικά για εμάς; Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι μία από τις απαντήσεις στο ερώτημα. Επενδύει σε ανθρώπους: σε περίπου 10 εκατομμύρια άτομα κάθε χρόνο, από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ. Ο αντίκτυπος είναι συχνά σε προσωπικό επίπεδο, και οι 54 ιστορίες αυτού του βιβλίου δείχνουν πώς το ΕΚΤ κάνει την πραγματική διαφορά στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων.

Το ΕΚΤ ιδρύθηκε το 1957, και σήμερα διαχειρίζεται περίπου το 10% του προϋπολογισμού της ΕΕ. Τα χρήματα επενδύονται σε ένα ευρύ φάσμα ανεξάρτητων προγραμμάτων σε όλη την ΕΕ, δημιουργημένα σε εθνικό και τοπικό επίπεδο για να ανταποκριθούν στις συγκεκριμένες ανάγκες ανθρώπων σε διαφορετικές καταστάσεις.

Αντανακλά τη διορατική αντίληψη των ιδρυτών της ΕΕ, σχεδόν μισό αιώνα πριν, πως η οικοδόμηση της ενότητας μεταξύ εθνών εξαρτάται από περισσότερα πράγματα πέρα από τις συνθήκες και τις εμπορικές συμφωνίες. Το ΕΚΤ είναι η πρακτική απόδειξη της αλληλεγγύης μεταξύ κρατών μελών και κοινοτήτων, επιτρέποντας στους ευρωπαίους πολίτες να προσαρμόζονται στις νέες προκλήσεις που εξελίχθηκαν με το πέρασμα των χρόνων. Υλοποιεί τις κοινές αξίες των ευρωπαϊκών κοινωνιών, που βασίζονται στη δίκαιη μεταχείριση και σε μια αξιοπρεπή ποιότητα ζωής για τον καθένα. Στην πράξη, αυτό σημαίνει πρόσβαση στην απασχόληση, υγειονομική περίθαλψη, στέγαση και εκπαίδευση, καθώς και φροντίδα και υποστήριξη για τα πιο ευάλωτα μέλη της κοινωνίας.

Αν η κύρια προτεραιότητα του ΕΚΤ είναι να δώσει δουλειά στους ανθρώπους, αυτό δεν σημαίνει όποια τυχαία δουλειά και αν είναι. Τα προγράμματα που χρηματοδοτεί βοηθούν ανθρώπους να βρίσκουν τη σωστή δουλειά: μια δουλειά την οποία μπορούν να αναπτύξουν και να διατηρήσουν. Τα προγράμματα υπάρχουν για να προσφέρουν την επανεκπαίδευση και την υποστήριξη που θα βοηθήσει τους ανθρώπους να ξαναβρουν εργασία και να ανακουφίσει την πίεση σε οικογένειες και κοινότητες. Αποτελεί επίσης το κύριο εργαλείο της ΕΕ για να βοηθήσει τους ανθρώπους να προσαρμόστούν στην αναδιάρθρωση και επιλαμβάνεται των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν όταν κάνουν χρήση του δικαιώματός τους να μετακινούνται μεταξύ κρατών μελών. Η οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ μπορεί να οικοδομηθεί μόνο στις συνδυασμένες προσπάθειες και ικανότητες των 500 εκατομμυρίων κατοίκων της.

Η κύρια αρχή που διέπει το ΕΚΤ είναι η παραχώρηση αρμοδιοτήτων και εξουσιών: βοηθά τους ανθρώπους να βοηθήσουν τον εαυτό τους, να κάνουν τις δικές τους επιλογές και να υλοποιήσουν τις δικές τους φιλοδοξίες. Αυτό το βιβλίο αφηγείται τις ιστορίες 54 ατόμων που άδραξαν τις ευκαιρίες που προσφέρονται από τις χρηματοδοτούμενες πρωτοβουλίες του ΕΚΤ.

Αυτό που όλες οι ιστορίες έχουν κοινό είναι πως αφορούν αφηγήσεις ανθρώπων που πήραν την απόφαση να κάνουν κάτι καλύτερο για τον εαυτό τους ή που αρνήθηκαν να το βάλουν κάτω όταν αντιμετώπισαν εμπόδια, αναποδιές, ορισμένες φορές ακόμα και τις πιο οδυνηρές δοκιμασίες. Αντέδρασαν όλοι ώστε να βελτιώσουν την κατάστασή τους ή να ξαναβρουν το δρόμο τους. Αλλά χρειάστηκαν ένα χέρι βοήθειας:

εκείνη την επιπλέον υποστήριξη· την πρόσθετη εμπιστοσύνη που τα προγράμματα του ΕΚΤ μπορούν να προσφέρουν.

Οι συνεντεύξεις εστιάζουν σε γυναίκες και άνδρες κάθε ηλικιακής ομάδας, από έφηβους έως συνταξιούχους, σε αστικές και αγροτικές κοινότητες, σε κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προβάλλουν φιλόδοξους επιχειρηματίες που επιθυμούν να πουλήσουν μια ιδέα, γονείς που προσπαθούν να ισορροπήσουν τη δουλειά με την ανατροφή παιδιών, ανθρώπους που παλεύουν να ξεπεράσουν νοητικές ή σωματικές αναπηρίες και άλλους που θέλουν να ενσωματωθούν σε κοινωνίες με τις οποίες δεν είναι εξοικειωμένοι.

Καταδεικνύουν πως η ευκαιρία να εργαστούν, όσο μέτρια και αν είναι, κυριολεκτικά μπορεί να σώσει τη ζωή σε άτομα τα οποία, σε διαφορετική περίπτωση, θα έχαναν την ευκαιρία για μια αξιοπρεπή ύπαρξη. Δείχνουν πώς ευεργετούνται οι άνθρωποι όταν βοηθούν ο ένας τον άλλο: φροντίζουν και φροντίζονται. Η υποστήριξη δεν είναι μια μονομερής διαδικασία αλλά ένα αμοιβαίο όφελος. Και τονίζουν πως δεν είναι ποτέ αργά στη ζωή για να μάθεις και πως άνθρωποι όλων των ηλικιών και ικανοτήτων μπορούν να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση από τις νέες δεξιότητες που προσφέρουν η εκπαίδευση και η κατάρτιση.

Κάθε περίπτωση είναι διαφορετική και όλο και συχνότερα η βοήθεια που προσφέρεται μέσα από αυτά τα προγράμματα είναι σχεδιασμένη για να ανταποκριθεί σε συγκεκριμένες, ατομικές ανάγκες. Τα αποτελέσματα υποδηλώνουν πως αυτός είναι ο πιο κατάλληλος και επιτυχημένος τρόπος για να αλλάξει η ζωή των ανθρώπων.

Τα πρόσωπα που έδωσαν τις συνεντεύξεις μοιράστηκαν κάποιες πολύ προσωπικές στιγμές της ζωής τους και σε πολλές περιπτώσεις ξεκαθάρισαν πως το έκαναν γιατί πίστευαν πως οι ιστορίες τους θα βοηθούσαν άλλους ανθρώπους που βρέθηκαν αντιμέτωποι με παρόμοιες δυσκολίες. Ένα παράδειγμα ιδιαίτερα συγκινητικό είναι αυτό της Γεωργίας Χρυσικοπούλου από την Κέρκυρα, Ελλάδα, που πέρασε αναρίθμητες δοκιμασίες όσπου να βρει τον δρόμο της και να αρχίσει μια φυσιολογική ζωή και μια προσπάθεια επανασύνδεσης με τον γιο της.

Τα σχόλια που διατρέχουν τις ιστορίες σαν νήμα καταδεικνύουν πως το ΕΚΤ πράγματι κάνει τη διαφορά. «Το πρόγραμμα με βοήθησε τόσο πολύ, που θα ήθελα όλοι στη Σουηδία να μάθουν περισσότερα γι' αυτό», λέει η Anne-Lie Thuvensson από το Χάσλεχολμ (Hässleholm).

«Μου έμαθε πως μπορώ να κάνω τα πάντα. Οτιδήποτε θελήσω είναι δυνατό, αν το βάλω πείσμα», δηλώνει η Messurme Pissareva από την Εσθονία. Για τον Zsolt Korcz από την Ουγγαρία και τον Ανδρέα

Απατζίδη από την Κύπρο, τα προγράμματα δημιούργησαν «θαύματα». Και πολλοί άλλοι επιβεβαιώνουν πως «δεν θα ήταν εδώ σήμερα» χωρίς την υποστήριξη του ΕΚΤ.

Αυτές οι ιστορίες αποδεικνύουν επίσης την ενέργεια και δέσμευση των ανθρώπων που είναι επικεφαλής και των οργανωτών των προγραμμάτων, που συχνά μπορούν να αναγνωρίσουν δυνατότητες σε άλλους με έναν τρόπο που η κοινωνία γενικότερα δεν μπορεί να το κάνει. Είναι άνθρωποι που αρνούνται να εγκαταλείψουν αυτούς που είναι κοντά τους και συχνά έχουν ένα όραμα μιας κοινωνίας περισσότερο δεκτικής όπου ο καθένας έχει τη δυνατότητα να διαπιστώσει τις δυνατότητές του. Τα προγράμματα και τα άτομα που υποστηρίζονται, αντιπροσωπεύουν μικρά αλλά σταθερά βήματα προς αυτόν τον στόχο. «Η ολοκλήρωση της εκπαίδευσης στέλνει το μήνυμα πως οι άνθρωποι μπορούν να επιτύχουν», εξηγεί ο Henrik Johannesson, από τη Δανία.

Και όπως το τοποθετεί ο Per Larsson, από τη Σουηδία: «Δείχνει πως οι άνθρωποι

έχουν μέσα τους τη δύναμη εάν τους δοθεί η ευκαιρία να την αναπτύξουν.»

Τα παραδείγματα καταδεικνύουν πως η ΕΕ έχει αρκετό δρόμο ακόμα για να επιτύχει την πραγματική κοινωνική συνοχή. Οι συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων και οι παροχές που απολαμβάνουν μπορεί να διαφέρουν από τη μια περιοχή στην άλλη. Από τη δεκαετία του '80, το ΕΚΤ στοχεύει τις χρηματοδοτήσεις προς τις λιγότερο εύπορες περιοχές της Ευρώπης, με σκοπό να κλείσει το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών. Αυτό που είναι ξεκάθαρο είναι πως οι προσδοκίες των ανθρώπων να καλύτερεύσουν τις ζωές τους, και πάνω από όλα αυτές των παιδιών τους, είναι κοινές διασυνοριακά και διαπολιτισμικά.

Το να ακούσουμε και να μεταδώσουμε αυτές τις ιστορίες αποτέλεσε τιμή και έμπνευση για όλους όσοι συμμετείχαν σε αυτό το βιβλίο. Ελπίζουμε πως θα το βρείτε εξίσου συγκινητικό και εμπνευστικό να τις διαβάσετε, και πως θα αποφασίσετε πως το ΕΚΤ πράγματι «Κάνει τη διαφορά στη ζωή».

Νέοι

Προσανατολισμός στην κατάλληλη εργασία

Δοχεία με ζωηρά χρυσάνθεμα —βαθυκόκκινα, χρυσά, καστανόκ-όκκινα και κιτρινωπά— στοιχισμένα στο πεζοδρόμιο έξω από το Le Jardinnet, ένα κέντρο κήπου στα περίχωρα της Ρεμς (Reims) στη βόρεια Γαλλία. Η **Audrey Libres**, καλωσορίζει τους πελάτες, παίρνει παραγγελίες, φτιάχνει ανθοδέσμες και φροντίζει τα φυτά στα διπλανά θερμοκήπια.

Η 21 χρονών γυναίκα δουλεύει στο Le Jardinnet για τρία χρόνια και της ταιριάζει πολύ. «Κάποιες φορές η δουλειά είναι σκληρή και οι ώρες μπορεί να είναι πολλές. Αλλά υπάρχει μια καλή ατμόσφαιρα μεταξύ των συναδέλφων. Θα ήθελα να μείνω εδώ.» Η Audrey λέει πως ήθελε πολύ μια καριέρα στην ανθοκομία, και με κάποια βοήθεια από την εκπαίδευση που συγχρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, τώρα προσανατολίζεται στη σωστή κατεύθυνση. Αλλά αυτό δεν στάθηκε πολύ εύκολο.

Η Audrey γεννήθηκε στη Σεντάν (Sedan), των Γαλλικών Αρδεννών και η αγάπη της για τη φύση ξεκινάει από τα παιδικά της χρόνια στην υπέροχη, άγρια και ορεινή περιοχή στα βορειοανατολικά της χώρας. «Όταν ήμουν μικρή πήγαινα συχνά με τον πατέρα μου στους αγρούς. Πηγαίναμε έξω και μαζεύαμεμανιτάρια. Ο μπαμπάς μου συνήθιζε να με βάζει στο καροτσάκι του κήπου —ήμουν πάντα βρώμικη!»

Δυνατός χαρακτήρας

Αλλά οι γονείς της χώρισαν όταν ήταν εννέα χρονών και μετακομίσανε στη Ρεμς (Reims) με τη μητέρα της, η οποία ξαναπαντρεύτηκε. Ο παππούς της ήταν μια ισχυρή συνεκτική δύναμη που βοήθησε να κρατηθεί η οικογένεια μαζί —η Audrey και οι δύο αδελφές της. Αλλά όταν πέθανε, το 2001, τα πράγματα δυσκολέψανε πολύ.

«Υπέφερα πολύ εκείνη την εποχή. Ο πατέρας μου ερχόταν να με πάρει κάθε δεύτερο Σαββατοκύριακο, αλλά ο πατριός μου ήθελε να φέρεται σαν να είναι πατέρας μου και δεν το ήθελα αυτό. Δεν τα πήγαινα καθόλου καλά μαζί του», θυμάται. «Είχα δυνατό χαρακτήρα και αντιμιλούσα. Τώρα το μετανιώνω. Με τα χρόνια, κατάλαβα τι ήθελε να κάνει. Ήθελε να μας βοηθήσει.»

Την ίδια εποχή, η εκπαίδευσή της δεν πήγαινε καλά. «Δεν μου άρεσε το σχολείο», παραδέχεται. «Μου αρέσει να κινούμαι, και το να κάθομαι όλη την ημέρα σε μια καρέκλα ακούγοντας

«Όλοι γύρω μου με ενθάρρυναν και μου έλεγαν να μην το βάλω κάτω. Ήταν το Σχολείο της Δεύτερης Ευκαιρίας που μου έδωσε μια νέα ευκαιρία, και τους ευχαριστώ με όλη μου την καρδιά.»

τον δάσκαλο, μου φαινόταν χάσιμο χρόνου. Ήθελα να αρχίσω να δουλεύω, αλλά η μητέρα μου ήθελε να συνεχίσω τις σπουδές μου.» Αφησε το σχολείο στα 17, μετά την ολοκλήρωση μόλις τριών ετών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και χωρίς να έχει τυπικά προσόντα. «Δεν το μετανιώνω», επιμένει.

Ένα χρόνο αργότερα, μετά από περισσότερες αντιπαραθέσεις, η Audrey μάζεψε τα πράγματά της και έφυγε από το οικογενειακό σπίτι. Πήγε να ζήσει με το επί αρκετό καιρό αγόρι της, τον Nicolas, και την οικογένειά του, και για κάποιο διάστημα δεν είχε επαφή με κανέναν από τους δυο γονείς της.

Μια δεύτερη ευκαιρία

Η Audrey δοκίμασε διάφορες επιλογές εργασίας, για παράδειγμα στο εμπόριο ρούχων. «Αλλά δεν μου άρεσε», εξηγεί. «Πάντα ήθελα να γίνω ανθοπώλισσα.» Τελικά, εξασφάλισε μια δοκιμαστική περίοδο δύο μηνών σε ένα ανθοπωλείο. Αλλά στο τέλος της δοκιμαστικής περιόδου, ο ιδιοκτήτης δεν τη χρειαζόταν πλέον και για μία ακόμα φορά έμεινε χωρίς δουλειά. «Πράγματι, εκείνη την περίοδο ήμουν πολύ απογοητευμένη. Αλλά όλοι γύρω μου με ενθάρρυναν και μου έλεγαν να μην το βάλω κάτω. Ήταν το Σχολείο της Δεύτερης Ευκαιρίας που μου έδωσε μια νέα ευκαιρία και τους ευχαριστώ με όλη μου την καρδιά.»

Τον Νοέμβριο του 2004, η Audrey άρχισε το σχολείο, τμήμα του γαλλικού Κέντρου Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (CFA) της Σαλόν (Châlons), στην Καμπανία. Έμεινε μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2005, όταν έκανε εγγραφή για μαθητεία στο Le Jardinnet. Το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει νέους ανθρώπους κάτω των 25 ετών να ενταχθούν στο εργατικό δυναμικό. Λαμβάνουν μέρος σε μια συνεχή εκπαίδευση για να βελτιώσουν τη γλώσσα, τα μαθηματικά και τις τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφορικής, καθώς και σε εργαστήρια για αναζήτηση εργασίας. Ταυτόχρονα, λαμβάνουν εργασιακή πείρα που τους βοηθάει να ανακαλύψουν ή να επιβεβαιώσουν τις επαγγελματικές τους φιλοδοξίες. Το σχολείο βοήθησε την Audrey να βρει μια επιχείρηση που θα της πρόσφερε τη μαθητεία που ήθελε.

Για δύο χρόνια, παράλληλα με τη δουλειά στο κέντρο κήπου, έλαβε εκπαίδευση για να πάρει το πιστοποιητικό επαγγελματικής επάρκειας (CAP) στην ανθοκομική. Το απέκτησε τον Ιούνιο του 2007 και αποφάσισε να συνεχίσει τις σπουδές της για δίπλωμα κηπουρικής φυτωρίων (BEP). Το σχολείο συνεχίζει να παρακολουθεί την πρόοδό της.

Μένει μία εβδομάδα κάθε μήνα στο Νανσύ, στα Βόσγια της Γαλλίας, μελετώντας για το δίπλωμα. Πρέπει να επιτύχει στις εξετάσεις της για να μπορέσει να συνεχίσει στο Le Jardinnet, και αυτό σημαίνει κανονική δέσμευση. Το Νανσύ είναι πολύ μακριά για να πηγαиноέρχεται κάθε μέρα, γι' αυτό αναγκάζεται να ταξιδεύει το Σαββατοκύριακο και να μένει σε ξενοδοχείο.

Μαθαίνοντας επάνω στη δουλειά

Στο φυτώριο, απολαμβάνει την εποχιακή φύση της δουλειάς. Στη γιορτή των Αγίων Πάντων και τα Χριστούγεννα έχει εξαιρετικά μεγάλη κίνηση, με παραγγελίες και συνθέσεις να εκτελεστούν, που σημαίνει υπερωρίες για να προλάβουν τη ζήτηση. Το κέντρο κήπου, που διαθέτει μια ευρεία σειρά ειδών που περιλαμβάνει εξοπλισμό κηπουρικής και εξαρτήματα καθώς και διακοσμητικά τεχνητά άνθη, ανοίγει εξίμισι ημέρες την εβδομάδα, συμπεριλαμβανοντας τα πρωινά της Κυριακής. Το προσωπικό κάνει βάρδιες, με μια μέρα ανάπαυσης μέσα στην εβδομάδα. Μερικές φορές, επίσης, η Audrey πηγαίνει με τον εργοδότη της να παραλάβει νέες προμήθειες λουλουδιών, κοντά στα σύνορα του Βελγίου.

Απαιτείται ειδικό ταλέντο για να επιτύχει κανείς τον σωστό συνδυασμό χρωμάτων και λουλουδιών για να γίνει η τέλεια σύνθεση; Η Audrey είναι μετρίοφρων. «Πρέπει να μάθεις για τα χρώματα και πώς να τα ποικίλλεις», παραδέχεται. «Είναι ζήτημα γούστου· μερικές είναι πιο όμορφες από άλλες. Όταν άρχισα, οι συνθέσεις μου δεν ήταν “κορυφή”, και τώρα βλέπω τη διαφορά.»

Η προσωπική της ζωή επίσης έχει νοικοκυρευτεί. Μαζί με τον Nicolas μοιράζονται τώρα ένα άνετο ισόγειο διαμέρισμα με δύο πονηρά γατάκια, τη Chicane και τον Castrol. Είναι πολύ νωρίς, όμως, να σκεφτούμε για γάμο. Και οι δύο είναι νέοι και ο Nicolas δεν έχει βρει ακόμα δουλειά. «Χρειάζεται να εξασφαλιστούμε περισσότερο», λέει η Audrey, προσεκτικά. Έχει επανασυνδεθεί με τη μητέρα της και με τον πατέρα της, που ζει περίπου μία ώρα με το αυτοκίνητο από τη Ρεμς. «Η ζωή μου είναι πολύ πιο σταθερή τώρα και αισθάνομαι εμπιστοσύνη για το μέλλον. Θέλω πραγματικά να αποκτήσω το δικό μου ανθοπωλείο. Αυτό είναι το όνειρό μου.»

Ο Benoit Maujean, ιδιοκτήτης του Le Jardinnet, παρακολουθεί με πατρικό ενδιαφέρον την πρόοδο της Audrey αυτά τα χρόνια. «Έχει αποκτήσει μεγάλη πείρα και τώρα εξαρτάται από εκείνη», λέει. «Έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει πολύ περισσότερο αν θέλει. Τώρα πρέπει να πετάξει με τα δικά της φτερά.»

Η πρόκληση να κερδίζεις τα προς το ζην

«Προσπάθησα να μελετήσω στο σχολείο, αλλά απλά δεν τα κατάφερα», λέει ο **Bruno De Almeida Aveiro** με ειλικρίνεια. Σήμερα, 18 ετών, θυμάται ότι είχε μαθησιακές δυσκολίες στην τάξη όταν ήταν μόλις επτά ή οκτώ. «Έχανα την αυτοσυγκέντρωσή μου πολύ εύκολα και ο δάσκαλος πρότεινε να με βάλουν σε ειδικό σχολείο.»

Ο Bruno ζει με την οικογένειά του στο ήσυχο χωριό Μπίσεν (Bissen) στο βόρειο Λουξεμβούργο. Η μητέρα του η Benilde είναι καθαρίστρια και ο πατέρας του ο Jorge εργάζεται για μια τοπική εταιρεία που ειδικεύεται σε μεταλλικά υλικά κατασκευών. Ο μεγαλύτερος αδελφός του ο Hugo, 22 ετών, είναι μηχανολόγος μηχανικός βιομηχανίας σε μια πολύ γνωστή εταιρεία ελαστικών.

Παρά τα προβλήματά του με την τυπική εκπαίδευση, ο Bruno έμαθε έναν εντυπωσιακό αριθμό από ξένες γλώσσες ενώ μεγάλωνε. Οι γονείς του μετακόμισαν στο Λουξεμβούργο από την Πορτογαλία λίγο πριν γεννηθεί και μιλούν πορτογαλικά στο σπίτι. Στο δημοτικό, τα δύο αδέρφια έμαθαν λουξεμβουργιανά και εξ ακοής γαλλικά και γερμανικά καθώς μεγάλωναν. Τώρα ο Hugo παραδέχεται ότι, μεταξύ τους, συχνά, επικοινωνούν σε μία δική τους διάλεκτο, φτιαγμένη από λέξεις που ανήκουν σε διάφορες γλώσσες —τελείως ακατανόητη για τρίτους. Αλλά ως παιδιά, το θέμα γλώσσα σήμαινε ότι κανένας από τους γονείς τους δεν μπορούσε να βοηθήσει όταν είχαν απορίες στην τάξη.

Επιπλέον υποστήριξη

Για να τον βοηθήσουν να ξεπεράσει τα προβλήματά του, ο Bruno μεταφέρθηκε στο Κέντρο Σχολικής Ένταξης (Centre d'intégration scolaire), όπου, με ολιγομελείς τάξεις και ειδικούς δασκάλους έλαβε επιπλέον βοήθεια. Μετά, όταν μπήκε στην εφηβεία, του προσέφεραν την ευκαιρία να περάσει μια μέρα την εβδομάδα στο πρόγραμμα Liewenshaff της Μερσέντ (Merscheid), ένα έργο συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Προσφέρει βοήθεια σε νέους με ειδικά προβλήματα ή καθόλου τυπικά προσόντα να βελτιώσουν τις κοινωνικές, ακαδημαϊκές και επαγγελματικές τους δεξιότητες και να ενταχθούν πλήρως στην κοινωνία. Δύο χρόνια αργότερα, το 2006, ο Bruno άρχισε να παρακολουθεί το πλήρες ωράριο του προγράμματος.

«Από τότε που ήμουν μικρός, ποτέ δεν σκέφτηκα τη δουλειά. Η οικογένειά μου με βοηθούσε πάντοτε, και περίμενα ότι τα πάντα θα ήταν εύκολα. Αλλά η ζωή δεν είναι έτσι.»

Απολάμβανε την καινούργια προσέγγιση στο Liewenshaff. Το πρόγραμμα προσφέρει πέντε ενότητες επαγγελματικής εκπαίδευσης: μαγειρική, γεωργία, κηπουρική, μεταλλουργία και βιομηχανικό καθαρισμό. Επιλέγοντας τον καθαρισμό, ο Bruno ανακάλυψε ένα πραγματικό ενδιαφέρον δουλεύοντας με τα μηχανήματα και μαθαίνοντας να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα προϊόντα. «Μπορώ να συγκεντρωθώ στα πράγματα που με ενδιαφέρουν και μαθαίνω γρήγορα», εξηγεί, «όμως, άλλες φορές δεν μπορώ να συγκεντρωθώ καθόλου.» Πράγματι, όταν πρόκειται για την αγαπημένη του απασχόληση, τα βιντεοπαιχνίδια, λέει ότι δεν έχει κανένα πρόβλημα να εστιάζει στις περιπέτειες της οθόνης.

Ξεκινώντας σε μια εργασία

Το 2008, το πρόγραμμα βοήθησε τον Bruno να εξασφαλίσει εργασιακή πείρα με την τοπική αρχή, στο ίδιο το Μπίσεν. Ως μέλος της μικρής ομάδας των δημοτικών πάρκων και κήπων, η βάση του είναι στη δημοτική αποθήκη δύο λεπτά με τα πόδια από το σπίτι. Ο μισθός του που επιδοτείται από το κράτος είναι στο 80% του κατώτατου μισθού και η τρίμηνη σύμβασή του είναι ανανεώσιμη για δύο φορές. Ο ίδιος και οι συνάδελφοί του είναι υπεύθυνοι για την καθαριότητα και τη φροντίδα των δημόσιων πάρκων και χώρων ψυχαγωγίας του Μπίσεν. Η δουλειά ποικίλλει με τις εποχές: μαζεύουν φύλλα το φθινόπωρο, βοηθούν να στολίσουν την κεντρική εκκλησία με τη φάτνη τα Χριστούγεννα, προετοιμάζουν τα παρτέρια και φυτεύουν λουλούδια την άνοιξη. Έχει μάθει περισσότερα από τότε που άρχισε τη δουλειά και απολαμβάνει την ποικιλία. «Προτιμώ να δουλεύω, παρά να μελετάω», παραδέχεται.

Ο κοινωνικός του λειτουργός στο Liewenshaff εξακολουθεί να του προσφέρει υποστήριξη, και επιστρέφει συχνά για να βοηθήσει σε εκδηλώσεις όπως συναυλίες και κοινωνικές δραστηριότητες. «Μερικές φορές βοηθάω στην κουζίνα, μερικές με το καθάρισμα», εξηγεί. «Γνωρίζω τον κόσμο εκεί.» Μετά από την εννεάμηνη εργασιακή του εμπειρία θα μπορεί να επιστρέψει στο κέντρο αν χρειάζεται ακόμα βοήθεια για να βρει μόνιμη εργασία. Ιδανικά, θα προτιμούσε να κρατήσει τη δουλειά που έχει τώρα, αλλά καταλαβαίνει ότι αυτό μπορεί να είναι δύσκολο. Ο αριθμός των δημοτικών υπαλλήλων ορίζεται από το μέγεθος της κοινότητας και εκείνος θα πρέπει να περιμένει να αδειάσει κάποια θέση.

Προετοιμασία για τη ζωή

Οι πρακτικές δεξιότητες του Bruno έχουν φανεί χρήσιμες και στο σπίτι. Πατέρας και γιοι δουλεύουν επί δέκα χρόνια για να ανακαινίσουν το σπίτι τους από πάνω ως κάτω. «Ακόμα είναι ένα χάος», παραδέχεται ο Bruno. «Ήταν δύσκολο, και ακόμα δουλεύουμε γι' αυτό.» Επίσης μελετάει για να πάρει δίπλωμα οδήγησης. Αυτό θα ανοίξει περισσότερες πόρτες, επιτρέποντάς του να οδηγήσει τα φορτηγά και τους εκσκαφείς, τα εκχιονιστικά και τις σκούπες που είναι σταθμευμένα στο δημοτικό αμαξοστάσιο του Μπίσεν.

Αλλά δεν αναλογίζεται πολύ το μέλλον. «Ποτέ δεν σκέφτηκα τι ήθελα να κάνω στη ζωή μου, αλλά στο Liewenshaff άρχισα να το σκέφτομαι. Συνειδητοποίησα ότι έπρεπε να βρω μια δουλειά, αλλά δεν ήξερα ποια. Από τότε που ήμουν μικρός, ποτέ δεν σκέφτηκα τη δουλειά. Η οικογένειά μου με βοηθούσε πάντοτε και περίμενα ότι τα πάντα θα ήταν εύκολα. Αλλά η ζωή δεν είναι έτσι. Στο σχολείο δεν προόδευα και αν δεν ήταν το Liewenshaff δεν θα μπορούσα να βρω καμία δουλειά», επισημαίνει. «Μου έδειξε πώς είναι η ζωή, και πως πρέπει να δουλεύεις στη ζωή. Είμαι ευτυχισμένος εδώ. Θα δω πώς πάνε τα πράγματα.»

Καλή φυσική κατάσταση για πάντα

Είναι Σεπτέμβριος στο νότιο Δουβλίνο, Ιρλανδία. Η **Sheena Matthews** φθάνει νωρίς στο κέντρο αναψυχής όπου δουλεύει.

Είναι εκπαιδύτρια σε ένα τμήμα εκπαίδευσης νέων που θα γίνουν γυμναστές ή προπονητές αθλητών ή τους προετοιμάζει για άλλα επαγγέλματα με βάση τις αθλητικές δραστηριότητες. Πρώτα γίνεται ένα μάθημα ανατομίας στην τάξη, μετά κατευθείαν συνεχίζουν στο γυμναστήριο με 40 λεπτά στεπ-αεροβικών ασκήσεων που ακολουθούνται από μια εξίσου απαιτητική άσκηση με στατικά ποδήλατα. Για την 27χρονη κοπέλα είναι απλά η δουλειά σε ένα πρωινό της.

Φαίνεται κουραστική, αλλά η Sheena είναι γεμάτη ενέργεια και ενθουσιασμό καθώς μιλάει για τη δουλειά της. «Μου αρέσει πραγματικά να διδάσκω. Είναι υπέροχο να βλέπω τους σπουδαστές να αλλάζουν τις ζωές τους καθώς γίνονται πιο δραστήριοι», λέει. Το τμήμα που διδάσκει, το *Spoirt Teic*, είναι μια τοπική εκπαιδευτική πρωτοβουλία που παρέχει το FÁS (Υπηρεσία Εθνικής Κατάρτισης και Απασχόλησης της Ιρλανδίας) και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

«Το τμήμα δίνει στους σπουδαστές την ευκαιρία να βρουν δουλειά σε κέντρο αναψυχής και έναν διεθνή τίτλο σπουδών προπονητή αθλητών ή γυμναστή», λέει η Sheena. Το πρόγραμμα μπορεί να προσαρμοστεί στις προτιμήσεις του σπουδαστή. «Προσπαθούμε να τους δώσουμε μια εμπειρία σχετικά με το τι θέλουν να κάνουν, είτε αυτό είναι αθλητική προπόνηση, διδασκαλία γυμναστικής ή χορού. Σκοπός μου είναι να βάλω κόσμο σε δουλειές. Και να τους βοηθήσω να κάνουν αυτό που θέλουν στη ζωή τους. Βλέπω νέους σπουδαστές να έρχονται ντροπαλά και τους παρακολουθώ καθώς μεταμορφώνονται. Τους δίνει πραγματικά αυτοπεποίθηση και επικοινωνιακές δεξιότητες.» Η εκπαίδευση έχει υψηλό ποσοστό επιτυχίας, προσθέτει. «Περίπου το 90% βρίσκει δουλειά σε τομείς άθλησης, ψυχαγωγίας ή δραστηριοτήτων.»

Αν η Sheena είναι ενθουσιώδης πρέσβειρα του προγράμματος, έχει πολύ καλό λόγο: πριν μερικά χρόνια ήταν και η ίδια σπουδαστρια. Ο εννεάμημος κύκλος μαθημάτων «μου άλλαξε κυριολεκτικά τη ζωή», δηλώνει. «Θυμάμαι πώς ήταν η ζωή μου πριν», εξηγεί. «Παράτησα το σχολείο όταν ήμουν 14 ή 15. Δεν είχα ιδέα τι ήθελα να κάνω. Ποτέ δεν είχα κατεύθυνση ή στόχους.»

«Σκοπός μου είναι να βάλω κόσμο σε δουλειές. Και να τους βοηθήσω να κάνουν αυτό που θέλουν στη ζωή τους. Βλέπω νέους σπουδαστές να έρχονται ντροπαλά και τους παρακολουθώ καθώς μεταμορφώνονται.»

Άγαμη μητέρα

Ασχολήθηκε με διάφορες δουλειές, μεταξύ των οποίων σερβιτόρα, καθαρίστρια και υπάλληλος σε σουπερ μάρκετ. «Πήγαινα από δουλειά σε δουλειά», λέει, «από κακή δουλειά σε κακή δουλειά. Και παρ' όλα αυτά ήμουν πάντα καλή υπάλληλος. Ήθελαν να μου δώσουν προαγωγή, αλλά ήξερα ότι δεν ήθελα να κάνω αυτή τη δουλειά για πάντα, έτσι πάντοτε έφευγα.» Τότε έμεινε έγκυος στα 18 της. «Ήμουν ευτυχισμένη τότε, αλλά τώρα σκέπτομαι ότι μάλλον ήμουν πολύ νέα. Ένα μωρό είναι μεγάλη ευθύνη σ' αυτή την ηλικία», επισημαίνει. Ως άγαμη μητέρα, η Sheena αναγκάστηκε να στηριχτεί σε κρατικά επιδόματα για να συντηρήσει τον εαυτό της και το μωρό της, τη Megan. Ήταν δύσκολο τόσο σε προσωπικό επίπεδο όσο και σε οικονομικό —πήρε πολύ βάρος και υπέφερε από μεταγεννητική κατάθλιψη. «Περίπου ένα χρόνο μετά τη γέννηση της Megan αποφάσισα να κάνω κάτι για να αλλάξω την κατάσταση. Δεν ήθελα να με δει σαν να ήμουν ένα τίποτε», λέει η Sheena. «Ήθελα να δώσω το παράδειγμα.»

Η άσκηση και η επαγγελματική καθοδήγηση φάνηκαν να είναι η κρίσιμη καμπή. «Γράφτηκα σε ένα γυμναστήριο και πήρα μαθήματα προσωπικής εξέλιξης.» Έχασε βάρος και μεγάλωσε η αυτοπεποίθησή της. «Συνειδητοποίησα ότι υπήρχαν περισσότερα στη ζωή για μένα. Θυμάμαι ότι πήγα σε ένα τμήμα αεροβικής και είδα τη γυμνάστρια. Είχε καταπληκτική εμφάνιση και φαινόταν πολύ συγκροτημένη. Είπα στον εαυτό μου «θέλω να κάνω τη δουλειά της». Όταν η Sheena ζήτησε από τη γυμνάστρια συμβουλές, εκείνη της είπε για το πρόγραμμα Sproirt Teic.

Κερδίζοντας αυτοπεποίθηση

Η Sheena έκανε εγγραφή και αμέσως άρχισε να νιώθει τα οφέλη. «Την πρώτη φορά που δίδαξα στην τάξη έτρεμα και ήμουν αγχωμένη. Αλλά όσο περνούσαν οι μήνες απέκτησα μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Τώρα πραγματικά απολαμβάνω να διδάσκω τους σπουδαστές.» Αφού αποφοίτησε, δούλεψε σε γυμναστήρια και ως δασκάλα χορού, πριν εξασφαλίσει μια θέση στο κέντρο αναψυχής του νότιου Τάλα (South Tallaght) όπου γίνονται τα μαθήματα. Αρχικά εργαζόταν ως γυμνάστρια και δασκάλα χορού, αλλά ήξερε ότι αυτό που ήθελε πραγματικά ήταν να γίνει εκπαιδύτρια στο τμήμα. Άρχισε να δουλεύει καλύπτοντας άλλους εκπαιδευτές. «Δούλευα 11 μέρες συνεχώς. Κουραζόμουν υπερβολικά, αλλά

ήθελα πραγματικά να εξασφαλίσω δουλειά ως εκπαιδύτρια. Δεν επρόκειτο να τα παρατήσω.»

Οι εμπειρίες της Sheena της δίδαξαν ότι μπορεί να αλλάξει τη ζωή της. «Έμαθα πώς να βάζω στόχους και να τους υλοποιώ.» Έχει και άλλα σχέδια για το μέλλον. «Το επόμενο βήμα μου είναι να πάω στην ιατρική», λέει. «Ξέρω ότι μπορώ να το κάνω. Έστω και αν πάρει πολύ χρόνο για να το κάνω, θα επιμείνω.»

Ανατολική προοπτική

Το Πόρτο, Πορτογαλία, υπήρξε κέντρο διεθνούς εμπορίου για αιώνες και ο **Bruno Teixeira** συνεχίζει την παράδοση της ιδιαίτερης πατρίδας του. Ο νέος επιχειρηματίας ξεκίνησε μια εταιρεία μελετών, ονομαζόμενη Trading EuroPacific, στις αρχές του 2008 για να διευκολύνει τις πορτογαλικές και ασιατικές εταιρείες να συνεργαστούν.

Βοηθάει τις εταιρείες να βρουν διανομείς, προμηθευτές και πράκτορες που χρειάζονται στην Ασία για να προσεγγίσουν νέες αγορές και να μειώσουν τα έξοδά τους. «Οι πολιτισμικές διαφορές μεταξύ της ΕΕ και της Ασίας δυσκολεύουν τις εταιρείες να προσεγγίσουν οι μεν τις αγορές της δε», λέει ο 29χρονος. «Αποφάσισα να ξεκινήσω μια επιχείρηση που θα γεφύρωνε τις δύο ηπείρους.» Η εταιρεία του, η Trading Euro Pacific (TEP consulting), συνεργάζεται με πορτογαλικές εταιρείες που θέλουν να πουλήσουν στις ασιατικές αγορές και το αντίθετο, ή να βρουν κατασκευαστές και να ελέγχουν την ποιότητα της παραγωγής. Συνεργάζεται με ένα δίκτυο που καλύπτει επτά ασιατικές χώρες —Ινδονησία, Κίνα, Βιετνάμ, Μαλαισία, Ταϊλάνδη, Σιγκαπούρη και Φιλιππίνες: «Καλύπτουμε το 50% του παγκόσμιου πληθυσμού.»

Η ιδέα για την εταιρεία του ήρθε το 2006 κατά τη διάρκεια εργασιακής άσκησης στην Πορτογαλική Πρεσβεία της Τζακάρτα, στην Ινδονησία, ως μέλος του εκπαιδευτικού προγράμματος Network Contacto, συγχρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Ζωτική εμπειρία

Το πρόγραμμα, που διέθεσε το Πορτογαλικό Ινστιτούτο Εξωτερικού Εμπορίου (ICEP), περιλάμβανε τρεις μήνες αρχικής εκπαίδευσης στο Τμήμα Εμπορίου στην Πορτογαλία, ακολουθούμενο από έξι μήνες στην Ινδονησία. Κατά την παραμονή του εκεί, ο Bruno συνέταξε μια αναφορά για την ινδονησιακή αγορά και βοήθησε πορτογαλικές εταιρείες να διεισδύσουν στην αγορά.

Η εμπειρία αποδεικνύεται ζωτική για τον Bruno στη δουλειά που κάνει τώρα. «Η εργασιακή τοποθέτηση ήταν πολύ καλή για επαφές», λέει. «Γνώρισα υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και ισχυρούς ανθρώπους. Ανακάλυψα περισσότερα για την περιοχή και τις ευκαιρίες της ινδονησιακής αγοράς για τις ευρωπαϊκές εταιρείες.»

«Υπάρχουν πολλές ευκαιρίες στην Ασία, αλλά είναι πολύ δύσκολο για τις εταιρείες να μπουν στις ασιατικές αγορές. Χρειάζονται κάποιον να τους δώσει υποστήριξη και συμβουλές.»

«Ακόμα και πριν να πάω στην Ινδονησία, σκεπτόμουν να αρχίσω μια επιχείρηση στην Ασία», προσθέτει ο Bruno. «Σαν παιδί, πάντα με γοήτευε η περιοχή. Μου άρεσε να διαβάζω για τον πολιτισμό, την άγρια φύση, τα πάντα», εξηγεί. Έμαθε περισσότερα για την επιχειρησιακή προοπτική της Ασίας όταν σπούδαζε οικονομικά και μάρκετινγκ στο πανεπιστήμιο. «Η Ασία έχει σχεδόν το 50% του παγκόσμιου πληθυσμού. Είναι το εργοστάσιο του κόσμου και παρέχει μεγάλο μέρος της πρώτης ύλης», λέει.

Όταν γύρισε στην πατρίδα του μετά τη θητεία του στην Ινδονησία, εργάστηκε στο τμήμα μάρκετινγκ σε μια εταιρεία τηλεπικοινωνιών. Ωστόσο, πάντα ήθελε να κάνει δική του εταιρεία, και μαζί με ένα συνétaίρο που γνώρισε στην Ινδονησία, άρχισε να σχεδιάζει πώς να εκμεταλλευτεί τις γνώσεις τους για τις ασιατικές αγορές και τις τοπικές επαφές τους για να ξεκινήσουν μια επιχείρηση.

Η Trading EuroPacific συστάθηκε τον Ιανουάριο του 2008. «Είχαμε αρχίσει να το σχεδιάζουμε ένα χρόνο πριν.»

Προσεγγίζοντας τις ευκαιρίες

Αν και είναι νωρίς ακόμα, ο Bruno λέει ότι η υποδοχή ήταν θετική μέχρι τώρα και η επιχείρηση πάει καλά. Το μόνο μεγάλο πρόβλημα που αντιμετώπισε μέχρι τώρα είναι η ηλικία του. «Όταν σκέπτεται ο κόσμος έναν σύμβουλο για μεγάλες εταιρείες δεν περιμένουν να δουν ένα νέο άτομο να έρθει να τους δώσει συμβουλές», λέει. «Μου παίρνει κάποιο χρόνο να τους πείσω. Εντυπωσιάζονται όταν εκθέτω τις γνώσεις και τις επαφές μου, αλλά στην αρχή είναι δύσκολο.» Σήμερα το πελατολόγιό του περιλαμβάνει αρκετές μεγάλες εταιρείες και έχει ένα δίκτυο συνεργατών σε ασιατικές χώρες. «Προσπαθούμε να αναπτύξουμε μακροπρόθεσμες σχέσεις με (πορτογαλικές εταιρείες) και να επιτηρούμε τις αγορές τους στην Ασία.»

Ο Bruno δίνει σαν παράδειγμα έναν από τους πελάτες του —έναν πορτογάλο κατασκευαστή υφασμάτων. «Η εταιρεία δεν μπορεί να παράγει εδώ όλα τα πράγματα που χρειάζεται. Τη συνδέουμε με ασιατικές εταιρείες που έχουν εξειδικευμένη τεχνογνωσία και ικανότητα παραγωγής», λέει. «Έτσι, θα μπορέσουν να ποικίλουν το εύρος των προϊόντων τους.» Άλλη εταιρεία με την οποία συνεργάζεται είναι μια πορτογαλική κατασκευαστική μεγάλης κλίμακας μηχανημάτων επεξεργασίας μετάλλων. Τους βοηθάει να

βρουν εταιρείες να προμηθεύουν. «Υπάρχουν πολλές ευκαιρίες στην Ασία, αλλά είναι πολύ δύσκολο για τις εταιρείες να μπουν στις ασιατικές αγορές», λέει. «Χρειάζονται κάποιον να τους δώσει υποστήριξη και συμβουλές.»

Σχεδιάζοντας για το μέλλον

Στο μέλλον, σκοπεύει να επεκτείνει τις δραστηριότητές του σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. «Θα ήθελα να ανοίξω ένα υποκατάστημα στη Βαρκελώνη. Η Ισπανία θα αποτελούσε το πρώτο βήμα.» Προσπαθεί επίσης να διεισδύσει στην Ινδία και έχουν δείξει ενδιαφέρον εταιρείες από τη Βραζιλία και το Μεξικό που θέλουν να διεξάγουν εμπόριο με την Ασία. Ωστόσο, θέλει να σταθεροποιηθεί η εταιρεία πριν προχωρήσει σε επέκταση. «Θέλουμε να περιμένουμε μέχρι να γίνουμε πιο ισχυροί στην Πορτογαλία πριν πάμε σε άλλες χώρες. Είναι μια διαδικασία σταδιακή.»

Η άλλη του επιθυμία είναι να του μένει περισσότερος ελεύθερος χρόνος. «Εργάζομαι πολύ σκληρά προς το παρόν. Τα Σαββατοκύριακά μου έχουν την τάση να εξαφανίζονται», προσθέτει. «Θα ήθελα να μπορώ να κάνω περισσότερα σπορ, να αφιερώνω κάποιο χρόνο στη φίλη μου και στη φύση.»

Ένα υγιεινό τόλμημα

Είναι ώρα φαγητού και το Zdravá Jídelna Spirála (Το Υγιεινό Σπιράλ) στο Τσέσκα Μπουντεγιόβιτσε (České Budějovice) της Τσεχικής Δημοκρατίας είναι γεμάτο. Υπάρχει ένα ποικίλο πλήθος μέσα στη μικρή καφετέρια, από εργαζόμενους και φοιτητές που πετάχτηκαν για ένα γρήγορο κολατσιό, μέχρι συνταξιούχους και γονείς με παιδιά που ήρθαν να καθίσουν περισσότερο: μοιράζονται τα τραπέζια, συζητούν και παίζουν. Έρχονται για τα φρεσκομαγειρεμένα πιάτα ημέρας, πιατέλες με λαχανικά κάρυ και ρύζι-μπολ με πηχτή σούπα· φαλάφελ· και μια ποικιλία από σπιτικά κέικ.

Η **Radmila Petroušková**, που άνοιξε την καφετέρια με έναν φίλο στις αρχές του 2008, εξηγεί τη φιλοσοφία τους. «Ειδικεύομαστε σε φαγητά χορτοφάγων και υγιεινής διατροφής», λέει. «Προσπαθούμε να χρησιμοποιούμε οργανικά και βιολογικά τρόφιμα κατά το δυνατό και αποφεύγουμε τα συντηρητικά, το πολύ αλάτι ή τα μπαχαρικά. Υπάρχουν επίσης επιλογές χωρίς γλουτένη για τα άτομα με αλλεργίες.» Μερικές φορές η καφετέρια προσφέρει ψάρι, αλλά όχι κρέας. «Και προσπαθούμε να χρησιμοποιούμε προϊόντα θεμιτού εμπορίου (fair trade) όπου είναι δυνατό. Είναι σημαντικό να λειτουργούμε όσο πιο ηθικά γίνεται», προσθέτει. Αυτή η προσέγγιση φαίνεται να είναι δημοφιλής και ήδη έχουν αναπτύξει μια τακτική πελατεία. «Η ανταπόκριση ήταν πολύ καλή μέχρι τώρα», συνεχίζει η 26χρονη. «Η ατμόσφαιρα είναι πραγματικά φιλική.»

Για τη Radmila, το να έχει τη δική της επιχείρηση αλλά και ο τομέας της τροφοδοσίας (catering) είναι νέες εμπειρίες. Δούλευε ως μανεκέν από την ηλικία των 16 ετών, ταξιδεύοντας ανά τον κόσμο για επιδείξεις μόδας και φωτογραφίσεις. «Ήταν απίθανη εμπειρία», λέει. «Γύριζα τον κόσμο και πληρωνόμουν γι' αυτό.» Ωστόσο, όταν έγινε 23 ετών, αισθάνθηκε ότι οι μέρες της στην πασαρέλα είχαν περάσει και ήθελε να ζήσει μια πιο τακτοποιημένη ζωή. Έπιασε δουλειά ως υπάλληλος υποδοχής σε ξενοδοχείο της πόλης της, αλλά μετά από τρία χρόνια σε αυτή τη δουλειά βαρέθηκε. «Ήταν τα ίδια κάθε μέρα. Ήθελα μια νέα πρόκληση», λέει.

Άρχισε να σκέπτεται να ανοίξει μια καφετέρια που να ειδικεύεται σε υγιεινή διατροφή, μαζί με ένα φίλο με εργασιακή πείρα ως μάγειρας. «Και στους δυο μας αρέσει να ζούμε υγιεινά και σκεφθήκαμε ότι η ιδέα είχε μεγάλη προοπτική», λέει. «Μας φαινόταν ότι θα υπήρχε ζήτηση για κάτι τέτοιο σε αυτή την πόλη. Δεν υπάρχει τίποτε παρόμοιο εδώ.»

«Χαίρομαι πραγματικά που πήρα την απόφαση. Τώρα είμαι αφεντικό του εαυτού μου και το απολαμβάνω πολύ.»

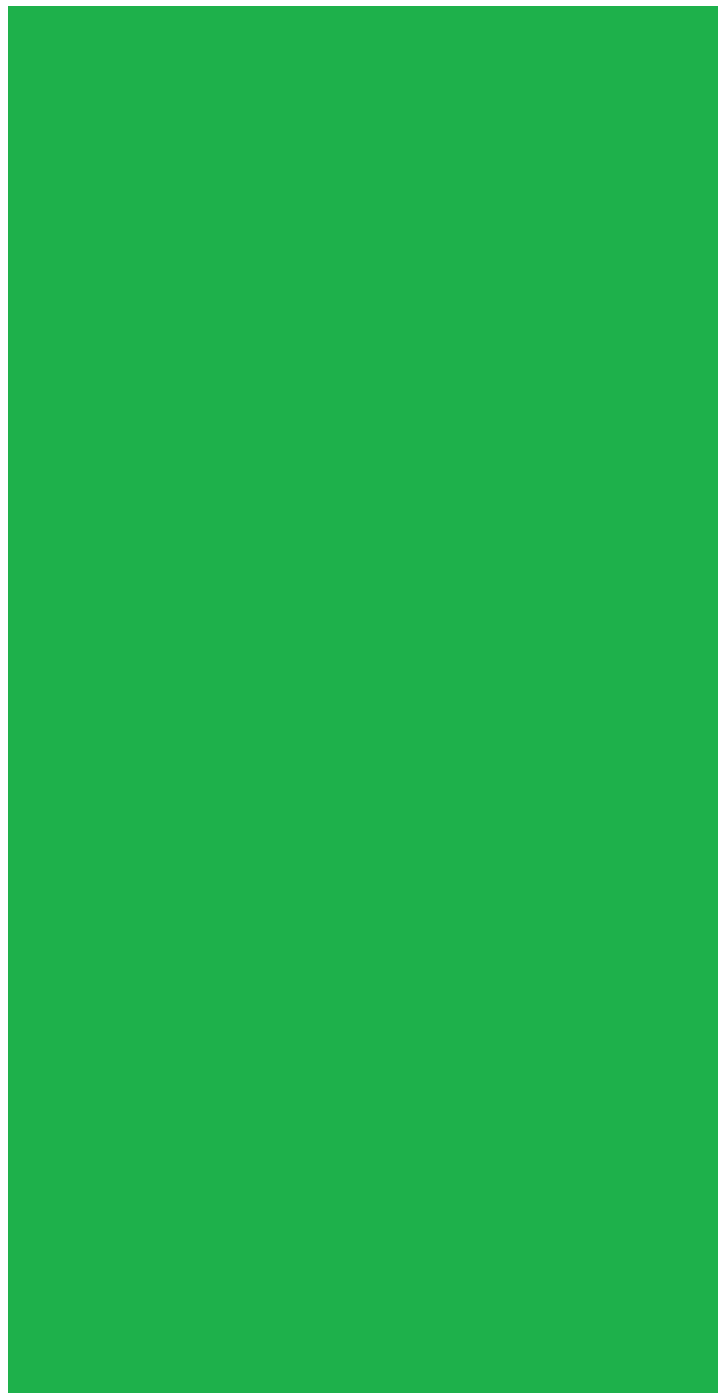
Χρήσιμες συμβουλές

Ένα πρόγραμμα υποστήριξης για νέους επιχειρηματίες, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, τους βοήθησε να υλοποιήσουν την ιδέα τους. Ειδικοί τους συμβούλευσαν πώς να στήσουν την καφετέρια και να αναπτύξουν ένα βιώσιμο επιχειρησιακό σχέδιο για να το παρουσιάσουν στην τράπεζα. «Κανένας μας δεν είχε την πείρα να στήσει μια επιχείρηση», λέει. «Έτσι, οι σύμβουλοι μας βοήθησαν πολύ με τα οικονομικά και τη διοίκηση. Μας έστειλαν στους ειδικούς.»

Έχοντας εξασφαλίσει ένα τραπεζικό δάνειο και μετά από ένα χρόνο σχεδιασμού, η καφετέρια έκανε έναρξη εργασιών στις αρχές του 2008. «Στην αρχή δεν είχα καταλάβει πόση δουλειά χρειάζεται η λειτουργία μιας επιχείρησης. Υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ του να είναι κανείς υπάλληλος και να είναι αυτοαπασχολούμενος.» Ενώ η Radmila έχει τη διοίκηση της επιχείρησης, τα γραφειοκρατικά και τα λογιστικά, ο συντάξιστός της είναι υπεύθυνος της τροφοδοσίας. «Πάντως μαθαίνω περισσότερα για τη μαγειρική όλη την ώρα», λέει.

Μέχρι τώρα το τόλμημα είναι πετυχημένο και οι νέοι επιχειρηματίες απολαμβάνουν την εμπειρία. Και σχεδιάζουν να μεγαλώσουν την επιχείρηση στο μέλλον. «Θέλουμε να μεγαλώσουμε τον χώρο για να παίρνει περισσότερα άτομα», συνεχίζει. «Θέλουμε να προσλάβουμε περισσότερο προσωπικό. Προσπαθούμε να βρούμε και άλλον μάγειρα.» Επίσης σχεδιάζουν να διευρύνουν τις άλλες υπηρεσίες που προσφέρουν, όπως γεύματα για τα τοπικά δημοτικά σχολεία, και να δημιουργήσουν έναν χώρο για «υγιεινό γρήγορο φαγητό» προσαρτημένο στην καφετέρια. «Τελικά, στοχεύουμε να επεκταθούμε και σε άλλες πόλεις», λέει. «Αλλά αυτή είναι μακρινή προοπτική προς το παρόν. Θα προχωρήσουμε αργά και σταθερά.»

«Χαίρομαι πραγματικά που πήρα την απόφαση», καταλήγει η Radmila. «Τώρα είμαι αφεντικό του εαυτού μου και το απολαμβάνω πολύ.»

Κατευθύνοντας τα νιάτα και την ενέργεια

Μετά από μόλις μερικά χρόνια στο εργατικό δυναμικό, ως εμπορικός αντιπρόσωπος και αργότερα ως πράκτορας μάρκετινγκ, ο Yann Lelièvre σχημάτισε μια ξεκάθαρη ιδέα του τι ήθελε να κάνει. «Εβλεπα φίλους και συναδέλφους να προοδεύουν στη ζωή, με καλές ιδέες και πολλή σκληρή δουλειά», λέει, «και ήθελα και εγώ να κάνω κάτι, να γίνω κάποιος.»

Ο Yann είναι ένθερμος λάτρης των υπαίθριων σπορ, πηγαίνει στη δουλειά με πατίνια και κάνει αναρρίχηση σε ορθοπλαγιές τα Σαββατοκύριακα. Η ενέργειά του φαίνεται ατελείωτη, «αλλά χωρίς ένα στέρεο επιχειρησιακό σχέδιο στο χέρι», λέει, «το όνειρό μου να ανοίξω ένα κατάστημα ειδών υπαίθριων σπορ ξεγλιστρώσε μέσα από τα δάχτυλά μου.»

Το γεγονός ότι ήταν μόλις 27 ετών δεν έδειχνε να ενοχλεί τον Yann, αλλά για τους άλλους, όπως είναι τα τοπικά δανειστικά ιδρύματα του Κλερμόν-Φεράν, το νεαρό της ηλικίας και η απειρία του φαινόταν να μετρούν εναντίον του. «Ήταν πολύ δύσκολο να πείσω μια τράπεζα να με πάρει στα σοβαρά», εξηγεί. «Ήδη είχα κάνει τη δική μου έρευνα αγοράς, αλλά δεν ήμουν τελείως σίγουρος πώς να παρουσιάσω τις ιδέες μου, πώς να κάνω καλή εντύπωση.»

Το συμβουλευτικό κέντρο νέων Espace Info Jeunes του Κλερμόν-Φεράν, μερικώς χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, βοηθάει τους νέους στην εκπαίδευση, την εύρεση εργασίας, τις δραστηριότητες και τη στέγαση, ή την υλοποίηση ενός σχεδίου. «Καταλαβαίνω πως χρειάζονται κανόνες και κανονισμοί», λέει ο Yann, «αλλά τα εμπόδια που πρέπει να υπερπηδήσεις για να ξεκινήσεις μια επιχείρηση είναι παράλογα. Το Espace Info Jeunes με βοήθησε να καταλάβω το σύστημα και να δημιουργήσω ένα επαγγελματικό επιχειρησιακό σχέδιο. Ήταν πραγματική ώθηση και μου επέτρεψε να πείσω τις τράπεζες αλλά και να αποκτήσω σημαντικούς προμηθευτές. Χωρίς αυτό, δεν θα ήμουν εδώ που βρίσκομαι σήμερα.»

Πράσινα σπορ

Το κατάστημα Espace του Yann διαθέτει μια ποικιλία από ρουχισμό εξαιρετικής ποιότητας, παπούτσια και εξοπλισμό για αναρρίχηση και ορειβασία, rollerblading και skateboarding, και μια σειρά από άλλα «πράσινα» υπαίθρια σπορ (κανένα μηχανοκίνητο άθλημα). Είναι υπερήφανος για τα οικολογικά προσόντα της επιχείρησής

«Αυτή η εμπειρία με άλλαξε. Μου έδωσε πολλή εμπιστοσύνη στον εαυτό μου. Τώρα ξέρω πώς γίνονται τα πράγματα, και ξέρω ότι μπορώ να χτίσω επάνω στην επιτυχία μου αν το βάλω στο μυαλό μου.»

του, ένα θέμα που τον αγγίζει βαθιά. «Δεν εξυπηρετούμε εκείνους που ρυπαίνουν», επιμένει. «Διαθέτουμε μόνο τα πιο ανθεκτικά προϊόντα, έχουμε αυστηρούς κανόνες για την ανακύκλωση και το ίδιο το κατάστημα είναι εφοδιασμένο με το πιο ενεργειακά αποδοτικό σύστημα φωτισμού.»

Το κατάστημα εξακολουθεί να επεκτείνεται από το ξεκίνημά του το 2002. «Μόλις μετακομίσαμε σε μεγαλύτερο χώρο. Σήμερα, έχω έναν υπάλληλο με μερική απασχόληση και δύο με πλήρη απασχόληση, και αυτό είναι κάτι για το οποίο είμαι πολύ ικανοποιημένος. Έχουμε φτιάξει μια καλή ομάδα. Μαθαίνουμε συνέχεια για νέα προϊόντα και τεχνολογίες και παρέχουμε τις καλύτερες δυνατές συμβουλές στους πελάτες μας», λέει με ενθουσιασμό.

Οικοδομώντας στην επιτυχία

Θα ήταν δύσκολο να χαλιναγωγηθεί ο δυναμισμός και η ενέργεια του Υαπη ακόμα και στο πλέον εχθρικό επιχειρησιακό περιβάλλον. «Μου αρέσει η ταχύτητα, η εξέλιξη, το να θέτω τους ανθρώπους και τα πράγματα σε κίνηση. Είναι συναρπαστικό!» Αλλά σε στιγμές χαλάρωσης, όταν κλείσουν οι πόρτες του καταστήματος, κάθεται και αναλογίζεται. «Στο βάθος νομίζω ότι ήμουν κάποιος χωρίς αυτοπεποίθηση», παραδέχεται. «Αυτή η εμπειρία με άλλαξε. Μου έδωσε πολλή εμπιστοσύνη στον εαυτό μου. Τώρα ξέρω πώς γίνονται τα πράγματα και ξέρω ότι μπορώ να χτίσω επάνω στην επιτυχία μου αν το βάλω στο μυαλό μου.

«Αυτή τη στιγμή δεν μπορώ να πω πού θα βρίσκομαι σε δύο, πέντε ή δέκα χρόνια, αλλά ξέρω ένα πράγμα· δεν θα σταματήσω εδώ. Θα προχωρήσω μπροστά, ψάχνοντας για μεγαλύτερες και καλύτερες ευκαιρίες και θα πάρω νέους συναδέλφους, συνέταιρους και συνεργάτες μαζί μου.»

**Ισότητα μεταξύ
γυναικών και ανδρών**

Οι γυναίκες εργάζονται ενώ η μεγαλύτερη γενεά διασκεδάζει

Στο μικρό κυπριακό χωριουδάκι του Αυγόρου, κοντά στην Αμμόχωστο, υπάρχει ένα καλοδιατηρημένο σπίτι του περασμένου αιώνα. Έχει ανακαινιστεί πρόσφατα, με χαρούμενα γαλάζια παντζούρια, πέτρινο πάτωμα και παραδοσιακό ξύλινο ταβάνι. Στον τοίχο της φωτεινής, αεράτης εισόδου, το μήνυμα «Καλωσορίσατε στη Λέσχη 2007» είναι κεντημένο σε δαντέλα. Γύρω από το τραπέζι, ηλικιωμένοι άντρες και γυναίκες, τα πρόσωπά τους με τα σημάδια ετών δουλειάς κάτω από τον ήλιο της Μεσογείου, χαμογελούν και αστειεύονται μεταξύ τους καθώς περνούν μεγάλες, στρογγυλές χάντρες σε κομμάτια σπάγκου.

Εδώ βρίσκεται η καρδιά του προγράμματος του Αυγόρου *Ποτέ μόνος στο σπίτι*, που ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2007 συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Στόχος του είναι να βοηθήσει τις γυναίκες της τοπικής κοινότητας να εργαστούν ευκολότερα με την παροχή υποστήριξης και ψυχαγωγίας στους ηλικιωμένους γονείς, τους οποίους, διαφορετικά, θα έπρεπε να μένουν στο σπίτι για να φροντίσουν.

Άγχος και πολλές ώρες

Η **Κούλα Αγγέλου** είναι μία από τις 15 γυναίκες που ευεργετούνται άμεσα. Έχει δύο παιδιά και δουλεύει καθημερινώς τα πρωινά ως καθαρίστρια στο χωριό, ενώ η 71 ετών μητέρα της, η Φωτεινή, πηγαίνει στη λέσχη. «Πριν αρχίσει το πρόγραμμα, η ζωή ήταν πολύ δύσκολη», εξηγεί. «Δεν είχα καθόλου χρόνο για τον εαυτό μου και μερικές φορές ούτε για την οικογένειά μου. Ήμουν συνέχεια αγχωμένη και βιαστική.» Καθάριζε τα διαμερίσματα στο κοντινό τουριστικό συγκρότημα της Αγίας Νάπας, ξεκινώντας από το σπίτι με λεωφορείο στις 6 το πρωί μερικές φορές, δουλεύοντας 12ωρες βάρδιες, ή επιστρέφοντας στο σπίτι στις 11 το βράδυ. «Μερικές φορές ήταν τόσο κουραστικό, που σκεπτόμουν να παραιτηθώ», παραδέχεται. Αλλά η οικογένεια χρειαζόταν τον μισθό της. Ο σύζυγός της, ο Άγγελος, εργαζόταν ως οικοδόμος πριν πιάσει δουλειά σε ένα τοπικό εστιατόριο. «Αν δεν δούλευα, τα πράγματα θα ήταν πολύ δύσκολα», λέει η Κούλα.

Η απήχηση του προγράμματος φυσικά εκτείνεται και σε άλλους γιους και κόρες στις 15 οικογένειες. Οι γονείς —το πιο ηλικιωμένο μέλος είναι 88 ετών— πηγαίνουν στο κέντρο τις καθημερινές το πρωί. «Ο βασικός σκοπός του προγράμματος δεν είναι να φρο-

«Πριν να αρχίσει το πρόγραμμα, η ζωή ήταν πολύ δύσκολη. Ήμουν πάντα αγχωμένη και βιαζόμουν.»

ντίζει τους ηλικιωμένους, αλλά να επιτρέπει στις γυναίκες να εργάζονται», επιβεβαιώνει η Άνδρη Χριστοφόρου, που διευθύνει τη λέσχη. «Τους δίνει τον χρόνο που χρειάζονται για να φροντίσουν τους εαυτούς τους και τις οικογένειές τους.» Μπορούν ακόμα να ζητήσουν συμβουλές σχετικά με ευκαιρίες απασχόλησης.

Αλλά ακόμα και αν οι γονείς δεν είναι η βασική ομάδα-στόχος, η χαρά που απολαμβάνουν στο κέντρο είναι εμφανής. Κάθε πρωί ασχολούνται με δραστηριότητες όπως το πλέξιμο, η ζωγραφική και η κατασκευή κοσμημάτων. Μερικές φορές φτιάχνουν μόνοι τους τον καφέ ή τα κέικ, μαρμελάδα, μακαρόνια. «Είναι σαν ένα δεύτερο σπίτι», εξηγεί η Άνδρη. Τρεις φορές την εβδομάδα, ειδικοί—φυσικοθεραπευτές και γιατροί—έρχονται να προσφέρουν θεραπευτικές συνεδρίες και διοργανώνουμε επισκέψεις σε εκθέσεις και μουσεία. Επειδή το Αυγόρου είναι μικρό χωριό, οι περισσότεροι από τους ηλικιωμένους, μεταξύ των οποίων και η Φωτεινή, πηγαίνουν στο κέντρο περπατώντας μόνοι τους. Αλλά αν η ομάδα φροντίδας προσέξει ότι λείπει κάποιος, ένα μέλος τηλεφωνεί να δει πώς είναι και αν χρειάζεται να πάνε να τον πάρουν. Νωρίς το απόγευμα, μετά από ένα σπιτικό γεύμα, η μικρή ομάδα των συνταξιούχων γυρίζει σιγά-σιγά στα σπίτια τους.

Καλή παρέα

«Είναι ένα πραγματικά καλό πρόγραμμα και οι ηλικιωμένοι διασκεδάζουν», δηλώνει η Κούλα. «Είναι η πρώτη φορά που έχουμε κάτι τέτοιο στο χωριό. Η μητέρα μου στεναχωριόταν γιατί ήξερε πως ήμουν αγχωμένη. Τώρα απολαμβάνει τις δραστηριότητες και όλοι αισθανόμαστε καλύτερα.»

«Είναι καλή παρέα και ένας ευχάριστος τρόπος να περνάς την ώρα σου», κατανεύει η Φωτεινή, που επέζησε από θεραπεία για καρκίνο του μαστού. «Τα κορίτσια που έχουν τη λέσχη είναι πολύ καλά. Γνωρίζω ανθρώπους της ηλικίας μου και λέμε ιστορίες από τις παλιές καλές μέρες. Αν δεν ερχόμουν εδώ θα έπρεπε να μείνω σπίτι. Και είμαι ευχαριστημένη που η κόρη μου μπορεί να δουλεύει με μεγαλύτερη άνεση.»

Είναι τόσο δεμένες η Κούλα και η Φωτεινή, που ίσως προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι είναι μητριά και προγονή. Η πραγματική μητέρα της Κούλας πέθανε όταν η ίδια δεν ήταν ούτε ενός έτους, αφήνοντας τον πατέρα της Κώστα με έξι μικρά παιδιά. Ήταν μό-

λις τεσσάρων ετών όταν η Φωτεινή παντρεύτηκε τον πατέρα της και ανέλαβε το τρομακτικό έργο να φροντίσει την οικογένεια. «Η μητριά μου με μεγάλωσε σαν δική της», λέει η Κούλα με ευγνωμοσύνη. «Τη βλέπω κάθε μέρα και δεν μπορούμε η μια χωρίς την άλλη.»

Έχοντας χρόνο

Η Κούλα εργάζεται από τις 7.30 π.μ. έως τη 1 μ.μ., πέντε ημέρες την εβδομάδα. Αυτό σημαίνει πως μπορεί να πηγαίνει τα 11χρονα δίδυμά της, τον Συμεό και τη Φωτεινή, στο σχολείο του χωριού και να τα παίρνει στο σχολασμα στις 2.30 μ.μ. Συχνά περνάνε από το σπίτι των γονιών της στο δρόμο για το σπίτι. Έχει χρόνο να ετοιμάσει το μεσημεριανό, να τα βοηθήσει με τα μαθήματα και να επιβλέψει τις εξωσχολικές τους δραστηριότητες: χορός και μαθήματα αγγλικών. «Πριν ξεκινήσει το πρόγραμμα, συνήθιζα να πηγαίνω στη μητέρα μου για να τη βοηθήσω όποτε είχα χρόνο· ο χρόνος ήταν πάντα πρόβλημα», εξηγεί. «Ορισμένες φορές έπρεπε να μείνω μαζί της τα πρωινά και να δουλεύω το απόγευμα, αλλά τώρα έχω χρόνο για τα παιδιά.»

Κάθε εβδομάδα, η Κούλα καθαρίζει πέντε διαφορετικά σπίτια στο Αυγόρου. Η Χριστίνα Κάουλα, στα 80 της, με εννέα παιδιά και πολλά εγγόνια, είναι μία από τις γειτόνισσες που βοηθάει εδώ και δύο χρόνια και που δέχεται με χαρά τις επισκέψεις της. Για την Κούλα, το επιπλέον εισόδημα είναι ένας μόνο από τους λόγους που εργάζεται. «Είμαστε φίλες και περνάμε καλά», εξηγεί, καθώς συγυρίζει γλάστρες με γεράνια στη βεράντα της Χριστίνας. «Δεν είναι μόνο για τα χρήματα.»

Παιχνίδι στο γραφείο

Ο **Stephan Wittich** εργάζεται στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης εδώ και 12 χρόνια. Ως βοηθός καθηγητή στο διεθνές δίκαιο, έχει ένα χρονοβόρο πρόγραμμα, τόσο με τακτικά καθήκοντα διδασκαλίας όσο και με ερευνητικά προγράμματα.

Όταν απέκτησε με τη σύζυγό του Isabel, που επίσης εργάζεται στο πανεπιστήμιο, την πρώτη τους κόρη, τη Marie, τέσσερα χρόνια πριν, η ζωή του έγινε ακόμα πιο φορτωμένη. Η Isabel πήρε άδεια όλη τη χρονιά, αμέσως μετά τη γέννηση του παιδιού, και μετά ο Stephan πήρε τους επόμενους 12 μήνες. «Σταμάτησα να διδάσκω», λέει. «Η προτεραιότητα ήταν να φροντίσουμε τη Marie. Αλλά δεν ήταν πραγματική άδεια· είχα ακόμα πολλά πράγματα να κάνω.»

Αρχίζοντας να δουλεύει στο μεταδιδακτορικό του θέμα, το οποίο είχε να κάνει με τις διαδικασίες στα διεθνή δικαστήρια, έπρεπε να βρει έναν τρόπο να συνδυάσει πολλές ώρες έρευνας με τις νέες γονικές του ευθύνες. «Ως ακαδημαϊκός, έχω το πλεονέκτημα να είμαι ευέλικτος στη δουλειά μου. Αλλά, από την άλλη, είναι πραγματικά σημαντικό να έχω ένα ήρεμο μέρος όπου μπορώ να συγκεντρωθώ χωρίς περισπασμούς», συνεχίζει.

Βρίσκοντας τη λύση

Ο Stephan μπορούσε να χρησιμοποιήσει τις εγκαταστάσεις του παιδικού σταθμού που διεύθυνε το πανεπιστήμιο για τους φοιτητές του και το προσωπικό. «Ήταν δυνατό να κάνω την οποιαδήποτε δουλειά μόνο χάρη στον βρεφονηπιακό σταθμό», λέει.

Το πρόγραμμα «Παιδικό γραφείο», που ξεκίνησε το 2002 με συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, έχει στόχο να παρέχει οικονομικά προσιτή και ευέλικτη φροντίδα για τα παιδιά. «Ένας κανονικός βρεφονηπιακός σταθμός δεν ήταν εφικτή επιλογή. Δεν θα μπορούσαμε να το αντέξουμε οικονομικά», λέει ο Stephan. Επαγγελματική φροντίδα και εγκαταστάσεις είναι διαθέσιμα για νήπια και παιδιά έως 12 ετών κατά τη διάρκεια της εργάσιμης εβδομάδας. Εν τω μεταξύ, οι γονείς έχουν πρόσβαση σε ένα ήσυχο δωμάτιο μελέτης εξοπλισμένο με υπολογιστές και γραφεία έτσι ώστε να μπορούν να κάνουν τη δουλειά τους ενώ είναι άμεσα διαθέσιμοι για τα παιδιά τους. Ο Stephan λέει πως τα πλεονεκτήματα έναντι ενός κανονικού βρεφονηπιακού σταθμού συμπεριλαμβάνουν τη

«Μπόρεσα να συνεχίσω την έρευνά μου χάρη στον παιδικό σταθμό. Σήμαινε πως μπορούσα να δουλεύω στη διατριβή μου και να φροντίζω και την κόρη μου.»

δυνατότητα να κάνει κανείς κράτηση σχεδόν απροειδοποίητα και για μικρά χρονικά διαστήματα όπως λίγες ώρες τη φορά.

Με τη γονεϊκότητα συχνά να αποτελεί αιτία για αλλαγή, καθυστέρηση ή εγκατάλειψη των σπουδών τους ή μιας ακαδημαϊκής καριέρας, το πανεπιστήμιο αποφάσισε να βοηθήσει το προσωπικό και τους φοιτητές να συνδυάσουν τις σπουδές και τις οικογενειακές τους ζωές και να κάνουν το πανεπιστήμιο πιο φιλικό στα παιδιά. Οι συντονιστές εκτιμούν πως περίπου το 11 % των φοιτητών στα πανεπιστήμια της Βιέννης, σχεδόν 11 500 άνθρωποι, έχουν υποχρεώσεις φροντίδας παιδιών και έως το 50% του προσωπικού.

Για τον Stephan, τα πλεονεκτήματα ήταν ξεκάθαρα. «Πραγματικά βοήθησε, μπόρεσα να συνεχίσω την έρευνά μου χάρη στον παιδικό σταθμό. Σήμαινε πως μπορούσα να δουλεύω στη διατριβή μου και να φροντίζω και την κόρη μου. Βοήθησε επίσης τη Marie να αποκτήσει οικειότητα με άλλα παιδιά και με ενήλικες από μικρή ηλικία», προσθέτει. «Δεν είχε κανένα πρόβλημα προσαρμογής όταν ξεκίνησε το νηπιαγωγείο.»

Υπηρεσία ιπτάμενων νταντάδων

Η Daniela Finzi, στο τρίτο έτος του διδακτορικού της στη γερμανική λογοτεχνία και τις ανθρωπιστικές σπουδές, είναι ένας ακόμα γονιός που κάνει χρήση του παιδικού σταθμού για τα δίχρονα δίδυμά της. «Χρησιμοποιώ τον παιδικό σταθμό από τότε που τα κορίτσια ήταν τεσσάρων μηνών», λέει. «Είναι τέλειο για μένα και προτιμώ να δουλεύω εδώ γιατί ολοκληρώνω αυτά που έχω να κάνω. Στο σπίτι υπάρχουν πάντα περισπασμοί.»

Το γραφείο παρέχει επίσης και άλλες διευκολύνσεις, όπως την υπηρεσία φροντίδας παιδιών «ιπτάμενη νταντά» κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων του πανεπιστημίου, συντονίζοντας μια ομάδα από νταντάδες και παρέχοντας συμβουλές και πληροφορίες σε γονείς. Μια άλλη πρωτοβουλία όπου εμπλέκεται ο Stephan είναι το «πανεπιστήμιο για παιδιά», όπου το διδακτικό προσωπικό παρουσιάζει στα παιδιά το αντικείμενό τους κατά τη διάρκεια καλοκαιρινών μαθημάτων διάρκειας δύο εβδομάδων. «Είναι γι' αυτά ένα έναυσμα να μάθουν για το πανεπιστήμιο και να τα βάλει να σκεφτούν σχετικά με τους τομείς που θα ήθελαν να σπουδάσουν αργότερα», εξηγεί.

Δημιουργώντας μια ξεχωριστή τουριστική επιχείρηση

Η ημέρα της **Riikka-Leena Lappalainen** ξεκινάει νωρίς, με μια βουτιά στη λίμνη έξω από το σπίτι της, ακόμα και στα μέσα του Δεκεμβρη που η θερμοκρασία του αέρα είναι στους -4°C και ο πάγος έχει πάχος 10 εκατοστά. «Το κάνω αυτό κάθε μέρα», λέει. «Είναι ένας υπέροχος τρόπος να ξυπνάς.»

Ζώντας βαθιά στην εξοχή του Πόχιους Σάβο (Pohjois Savo), Φινλανδία, η Riikka-Leena έχει μια αίσθηση για τη φύση που πάει πέρα από την καθημερινή τελετουργική της βουτιά. Διευθύνει ένα μικρό ξενοδοχείο και μια τουριστική επιχείρηση στις ακτές της λίμνης με τον άντρα της Reijo, που μεγάλωσε εδώ, στη φάρμα της οικογένειάς του. «Η λίμνη είναι πολύ ήσυχη, πολύ ειρηνική», λέει. «Όταν ήμασταν νεότεροι, ονειρευόμασταν να ανοίξουμε μια τουριστική επιχείρηση εδώ.»

Αυτό το όνειρο έγινε τώρα πραγματικότητα, με τους πελάτες να φέρνουν εισόδημα μεγαλύτερο από ό,τι τα κοπάδια και οι καλλιέργειες από την οικογενειακή γη. Οι τουρίστες έρχονται για να απολαύσουν την άγρια φύση και τις δραστηριότητες στη φύση, όπως snowmobiling, σκι παντός εδάφους, έλκηθρο με σκυλιά, κυνήγι, ψάρεμα, κολύμπι και ιστιοπλοΐα.

Το ζευγάρι άνοιξε αρχικά κάποια αγροτόσπιτα για διακοπές στις αρχές του '90. Με ελάχιστες άλλες δυνατότητες για τους τουρίστες στη γύρω περιοχή, αποδείχτηκαν δημοφιλή και η επιχείρηση μεγάλωνε με σταθερούς ρυθμούς. Το 2001, έχτισαν μια σάουνα καπνού, μια παραδοσιακού τύπου σάουνα που είναι σχετικά ασυνήθιστη και έφερε ακόμα περισσότερους ανθρώπους. «Μετά από αυτό είχαμε ομάδες που κατέφθαναν με πούλμαν. Μας έδωσε την ιδέα να επεκταθούμε.» Ήταν περισσότεροι οι άνθρωποι που ήθελαν να νοικιάσουν τα αγροτόσπιτα και τη σάουνα από αυτό που μπορούσαμε. Η ανάπτυξη ομάδων και οι δραστηριότητες για επιχειρήσεις έγιναν σημαντικό μέρος της επιχείρησης.

Το 2004, η Riikka-Leena πήρε την απόφαση να φύγει από την επί 20 έτη εργασία της ως λογίστρια πλήρους απασχόλησης στη δημόσια διοίκηση και να αφιερωθεί με όλες τις δυνάμεις της στην οικογενειακή επιχείρηση. Αρχισαν να δουλεύουν στο κύριο κτίριο του ξενοδοχείου, που τώρα είναι η καρδιά της επιχείρησης και άρχισαν να νοικιάζουν άλλα αγροτόσπιτα. Υπάρχουν επτά υπνοδωμάτια και ένα μεγάλο δωμάτιο για δείπνο και εκδηλώσεις καθώς και μερικά αγροτόσπιτα. Το καλοκαίρι υπάρχει δυνατότητα φιλοξενίας για έως 40 άτομα και περίπου για 30 το χειμώνα.

«Είμαι πολύ ευτυχισμένη που άφησα τη σίγουρη δουλειά μου για να εστιάσω στη δική μου επιχείρηση. Είναι υπέροχο να είμαι αφεντικό του εαυτού μου.»

Βουτώντας στα βαθιά

Το να αφήσει τη σίγουρη εργασία της ήταν ένα μεγάλο βήμα, έτσι η Riikka-Leena αποφάσισε να πάρει κάποια επιπλέον εκπαίδευση για να τη βοηθήσει να κάνει την αλλαγή. Πήρε μέρος σε ένα διεθνές πρόγραμμα, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, για γυναίκες επιχειρηματίες από οποιονδήποτε επαγγελματικό τομέα.

Με συμμετέχοντες από τη Γαλλία, το Βέλγιο, τη Δανία, την Ιταλία, την Ισπανία και τη Φινλανδία, επισκέφτηκε μικρές τουριστικές επιχειρήσεις σε άλλες χώρες και πήρε νέες ιδέες για τη δουλειά. «Έμαθα πολλά μικρά πράγματα. Ένα από τα ταξίδια σε μια επαρχιακή επιχείρηση στην Ιταλία, στάθηκε μεγάλη έμπνευση», λέει. «Είδα το πάθος και την υπερηφάνεια στις επιχειρήσεις εκεί. Αυτό γενικά λείπει στη Φινλανδία.»

«Έμαθα την αξία της προσωπικής πινελιάς», προσθέτει η Riikka-Leena, που το θεωρεί κρίσιμο παράγοντα στην επιτυχία της επιχείρησης. Οι επισκέψεις σε άλλες χώρες της έδωσαν την έμπνευση για τη δική της επιχείρηση και ενθάρρυνε το ζευγάρι να το κάνει πιο προσωπικό. Της έδωσε τη δυνατότητα να κάνει νέες επαφές και της παρουσιάστηκαν νέες ευκαιρίες για τη δουλειά.

«Πήγαμε μια επίσκεψη στη Λαπωνία και καθώς γευματίζαμε πρόσεξα πως τα πιάτα ήταν πολύ ασυνήθιστα. Επικοινωνήσα με τον τοπικό σχεδιαστή που τα είχε κάνει και σχεδίασε μια ειδική σειρά πιατικών μόνο για εμάς εδώ.» Ένας ντόπιος ειδικός έκανε όλα τα υφάσματα στο ξενοδοχείο και τις στολές που φορά το προσωπικό, με ένα ξεχωριστό παιχνίδισμα παραδοσιακών φινλανδικών σχεδίων. Επιπλέον, πωλούν χειροτεχνήματα φτιαγμένα από ντόπιους τεχνίτες και καλλιτέχνες, καθώς και τοπικές γευστικές λιχουδιές. «Όλες οι μικρές πινελιές προσθέτουν στη μοναδική εμπειρία που θέλουμε να δώσουμε στους επισκέπτες μας.»

Κοιτάζοντας το μέλλον

Αν και δεν ήταν όλα εύκολα, η Riikka-Leena είναι σίγουρη πως πήρε τη σωστή απόφαση. «Υπήρξαν φυσικά οι δύσκολες στιγμές, έπρεπε να πάρουμε ένα μεγάλο δάνειο. Αυτό μας έκανε να σκεφτούμε τις ευθύνες και τις επιπτώσεις της αποτυχίας. Αλλά είμαι πολύ ευτυχισμένη που άφησα τη σίγουρη δουλειά μου για να

εστιάσω στη δική μου επιχείρηση», λέει. «Αισθάνομαι πολύ καλά που αυτή είναι η ζωή μου και είναι υπέροχο να είμαι αφεντικό του εαυτού μου.»

Η επιχείρηση τώρα απασχολεί και τα τρία ενήλικα παιδιά του ζευγαριού: τη Sanna-Riikka, 29, τον Esa-Mikko, 27, και τον Juho-Pekka, 23. «Είμαι πολύ υπερήφανη που όλοι τους συμμετέχουν στην επιχείρηση τώρα. Έχει πραγματικά μεγαλώσει τα τελευταία χρόνια», αναλογίζεται η Riikka-Leena. Και ελπίζει πως η συμμετοχή τους θα συνεχιστεί. «Στο μέλλον, θέλουμε να αποχωρήσουμε και να αφήσουμε τη νέα γενιά να προσθέσει τις δικές της νέες ιδέες. Οι πελάτες γίνονται όλο και νεότεροι οπότε πρέπει να είμαστε σε επαφή μαζί τους.»

Μια γυναίκα στη θέση του οδηγού

Για τη δημοσιογράφο **Beata Szozda**, το να ξεκινήσει μια νέα επιχείρηση στο Πόζναν, Πολωνία, έμοιαζε με επίπονο αγώνα. Ενώ είχε πολλή ενθάρρυνση από φίλους και την οικογένειά της, οι πιθανοί επενδυτές δεν ενδιαφέρονταν να χρηματοδοτήσουν μια ηλεκτρονική υπηρεσία που την πρότεινε κάποιος χωρίς καμία πείρα σε επιχειρήσεις —ειδικά μια ηλεκτρονική έκδοση για αυτοκίνητα που απευθυνόταν σε γυναίκες.

«Πάντα με ενδιέφεραν τα αυτοκίνητα», θυμάται η Beata. «Από το δημοτικό σχολείο και έπειτα, οι περισσότεροι φίλοι μου ήταν αγόρια και πάντα μιλούσαν για αυτοκίνητα, και φυσικά έμπαινα στη συζήτηση. Θυμάμαι μια φορά σε οικογενειακές διακοπές ο πατέρας μου άρχισε να μου λέει για όλα τα διαφορετικά μοντέλα αυτοκινήτων. Όταν γυρίσαμε σπίτι, μπορούσα να αναφέρω όλα τα ονόματα των κατασκευαστών αυτοκινήτων και τα μοντέλα στους φίλους μου.»

Άρχισε να ενδιαφέρεται για τη δημοσιογραφία μετά που κατέκτησε τη δεύτερη θέση στον διαγωνισμό ομορφιάς του 2003 για τη Μικ Πολωνία. Ένας δημοσιογράφος την κάλεσε ένα χρόνο μετά τον διαγωνισμό για να μάθει αν είχε λάβει το βραβείο και την υποστήριξη που είχε υποσχεθεί ο οργανωτής. Η αρνητική απάντηση της Beata ξεκίνησε μια σειρά από εθνικές ιστορίες σχετικά με προβλήματα που αφορούσαν τον διαγωνισμό. Αμέσως μετά έλαβε προσφορές εργασίας από αρκετές επιχειρήσεις μέσω μαζικής επικοινωνίας.

Το 2007, η Beata πήρε το πτυχίο της (BA) σε διεθνείς σχέσεις στο Πόζναν. Ήταν επίσης παρουσιάστρια σε ένα εβδομαδιαίο 15λεπτο πρόγραμμα με αυτοκίνητα σε τοπικό τηλεοπτικό σταθμό και παρουσίαζε μια εκπομπή για αγορές σε ένα άλλο. Είχε μόλις στραφεί στην τηλεόραση αφού εργάστηκε για τρία χρόνια στην *Gazeta Poznań*, όπου ήταν υπεύθυνη παραγωγής για το τμήμα αυτοκινήτου της εφημερίδας και για μια εβδομαδιαία στήλη δίνοντας συμβουλές στις γυναίκες για τα αυτοκίνητα.

Μετατρέποντας ένα πάθος σε επιχείρηση

Όταν έκανε το τηλεοπτικό πρόγραμμα για τα αυτοκίνητα, ήρθε η ιδέα στην Beata να δημιουργήσει τη δική της έκδοση για τα αυτοκίνητα, ειδικά σχεδιασμένη για γυναίκες. Η Beata ερεύνησε αν θα μπορούσε να μετατρέψει την ιδέα της σε μια βιώσιμη επιχείρηση. Βρήκε μια έρευνα από εταιρεία δημοσκοπήσεων που υποδείκνυε πως σχεδόν τα μισά αυτοκίνητα που πωλούνται στην Πολωνία

*«Η δουλειά μου είναι το πάθος μου.
Δεν κοιμάμαι πολύ γιατί είναι τόσα
πράγματα που πρέπει να γίνουν.»*

αγοράζονται από γυναίκες, είτε προσωπικά είτε επηρεάζοντας την απόφαση των συζύγων τους.

«Ήμουν δημοσιογράφος για τα αυτοκίνητα για μερικά χρόνια και δεν μπορούσα να βρω καμία πληροφορία για αυτοκίνητα που να απευθύνεται ειδικά στις ανάγκες των γυναικών», λέει. «Δεν ήθελα να εστιάσω στην αυτοκινητοβιομηχανία μόνο. Η ιδέα ήταν για μια δικτυακή πύλη σχετικά με τις γυναίκες και για τις γυναίκες. Ήθελα να αναπτύξω μια έκδοση που θα έδινε πολλές πρακτικές συμβουλές σε γυναίκες στην καθημερινή χρήση του αυτοκινήτου.»

Η οικογένειά της και οι συνάδελφοί της στον τηλεοπτικό σταθμό την ενθάρρυναν να ακολουθήσει το όνειρό της, αλλά έπεφτε σε ένα εμπόδιο που συχνά αντιμετωπίζουν οι νέοι επιχειρηματίες: η εύρεση επενδυτών διατεθειμένων να ρισκάρουν τα λεφτά τους σε ένα εγχείρημα. Τότε ένας συνάδελφος από τον τηλεοπτικό σταθμό ανέφερε πως το πάροκο επιστημών και τεχνολογιών του Πόζναν και το Πανεπιστημιακό Ίδρυμα Adam Mickiewicz είχαν ένα διαγωνισμό για νέους επιχειρηματίες με την πιο καινοτόμο ιδέα για νέες επιχειρήσεις. Ο διαγωνισμός έληγε την επόμενη ημέρα.

«Υπέβαλα την αίτηση πέντε λεπτά πριν κλείσει ο διαγωνισμός», θυμάται η Beata. «Ήταν 16 Μαρτίου, στα γενέθλιά μου.»

Η Beata ήταν μία από τους διαγωνιζόμενους που επιλέχθηκαν να λάβουν μέρος στο πρόγραμμα επιχειρηματικής εκπαίδευσης του διαγωνισμού, το οποίο ήταν συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2007, η Beata εκπαιδεύτηκε στην προετοιμασία επιχειρηματικού πλάνου, πήρε πληροφορίες σχετικά με τα λογιστικά και τις νομικές και φορολογικές απαιτήσεις της Πολωνίας, μαζί με συμβουλές για την εύρεση χρηματοδότησης επενδύσεων.

Στο τέλος του προγράμματος, η Beata είχε ολοκληρώσει το επιχειρηματικό της πλάνο το οποίο εξετάστηκε από μια επιτροπή εμπειρογνομόνων. Εκείνοι έκριναν πως το επιχειρηματικό της πλάνο ήταν αρκετά βιώσιμο για να λάβει μια χρηματοδότηση έναρξης από την ΕΕ. Χρησιμοποίησε τα χρήματα για να λανσάρει το Autorolki.pl, την πρώτη πολωνική δικτυακή πύλη με πληροφορίες αυτοκινήτων για γυναίκες, τον Αύγουστο του 2008. Τώρα εργάζεται με πλήρη απασχόληση διοικώντας την επιχείρηση και αναπτύσσοντας την πύλη. Οι ώρες είναι πολλές, αλλά η Beata ζει το όνειρό της.

«Η δουλειά μου είναι το πάθος μου», λέει. «Δεν κοιμάμαι πολύ γιατί είναι τόσα πράγματα που πρέπει να γίνουν. Τις περισσότερες ημέρες πάω για ύπνο στις 3 το πρωί.»

Χώρος για ανάπτυξη

Ο ιστότοπος ενισχύεται μέσω της διαφήμισης. Πέρα από τις κριτικές των αυτοκινήτων και τις συμβουλές οδήγησης, το Autorolki.pl προσφέρει επίσης στις γυναίκες αναγνώστριες τη δυνατότητα να πάρουν τα αυτοκίνητα για δοκιμή μέσω μιας συμφωνίας που έχει κάνει η Beata με τοπικούς αντιπροσώπους αυτοκινήτων. Οι γυναίκες στέλνουν μετά την κριτική τους για τα αυτοκίνητα στο Autorolki.pl. Η Beata κάνει ένα σημαντικό μέρος των κριτικών μόνη της και συχνά ταξιδεύει πολύ εκτός Πολωνίας για να δοκιμάσει αυτοκίνητα και να πάρει πληροφορίες σε εκθέσεις αυτοκινήτων.

Ο ιστότοπος επίσης προσφέρει ημερήσια μαθήματα οδήγησης για γυναίκες σε ένα αχρηστεμένο αεροδρόμιο λίγο έξω από το Πόζναν. Μια εταιρεία εκπαίδευσης οδηγών διεξάγει τα μαθήματα, προσφέροντας στους συμμετέχοντες που θέλουν να αναβαθμίσουν τις δεξιότητές τους έκπτωση μέσω του Autorolki.pl. Περίπου 20 γυναίκες συμμετείχαν σε έναν πρόσφατο κύκλο μαθημάτων, όπου έμαθαν πώς να ελέγχουν τα αυτοκίνητά τους σε δρόμους βρεγμένους και με πάγο.

Το όραμα της Beata δεν σταματά εδώ. Γ' αυτήν, η δικτυακή πύλη είναι το εφελτήριο για μια μεγαλύτερη επιχείρηση που θα δημιουργούσε αρκετά έσοδα ώστε να προσλάβει δημοσιογράφους και άλλο προσωπικό. Θέλει να φτιάξει έναν οδηγό από συνεργεία στην Πολωνία που οι γυναίκες θα μπορούν να εμπιστευθούν για να γίνει καλά η δουλειά και να χρεώνουν μια δίκαιη τιμή. Θέλει να δημιουργήσει ένα ηλεκτρονικό κατάστημα που να πουλά αξεσουάρ για αυτοκίνητα. Η Beata έχει λάβει προσφορές από πιθανούς επενδυτές για να επεκτείνει τον ιστότοπο έξω από την Πολωνία.

«Όσο δούλευα για κάποιον άλλο, δεν μπορούσα να αναπτύξω την πλήρη δυναμική που ήθελα», λέει. «Λατρεύω αυτή την ανεξαρτησία ως επιχειρηματίας. Εκτιμώ αυτή την ελευθερία να δημιουργείς και να λειτουργείς μια επιχείρηση.»

Σε έναν επισκέπτη που αναχωρεί, η Beata λέει: «Szerokiej drogi!» Η φράση μεταφράζεται σε «Καλό δρόμο!», έναν παραδοσιακό τρόπο στην Πολωνία να ευχηθείς σε κάποιον ασφαλή επιστροφή στο σπίτι.

Καλύτερη εξισορρόπηση εργασίας και ιδιωτικής ζωής

Το νερό είναι ένα σημαντικό θέμα στην περιοχή Φρίσλαντ (Friesland) των Κάτω Χωρών, όπου το μεγαλύτερο μέρος της γης προέρχεται από αποστράγγιση και είναι κάτω από το επίπεδο της θάλασσας. Αυτό σημαίνει πως ο **Gerard Jansen**, ως δικηγόρος στην περιφερειακή εταιρεία υδάτων, έχει πάρα πολλή δουλειά.

«Πάντα υπάρχουν συγκρούσεις συμφερόντων», λέει ο 53χρονος. «Οι αγρότες, για παράδειγμα, μπορεί να θέλουν υψηλότερη στάθμη νερού, αλλά άλλοι να μη συμφωνούν. Πρέπει να βρούμε την ισορροπία.»

«Ορισμένες φορές, οι επιχειρήσεις δεν θέλουν να ξοδέψουν χρήματα [για να συμμορφωθούν με τους κανονισμούς] και καταλήγουν στα δικαστήρια», προσθέτει. Όταν προκύψουν διαφωνίες σαν αυτή, ο Gerard είναι ο άνθρωπος που το χειρίζεται. Εργάζεται για την εταιρεία από το 1993 και λειτουργεί ως νομικός σύμβουλος για το τμήμα συμμόρφωσης και αδειοδότησης.

Το τμήμα του έχει διάφορους ρόλους: ελέγχει την επιφάνεια των υδάτων ώστε να πληροί τα νομικά πρότυπα, διασφαλίζει ότι διατηρούνται οι θαλάσσιες άμυνες και ότι τα θαλάσσια επίπεδα είναι σωστά, ότι οι εταιρείες και οι ιδιοκτήτες γης συμμορφώνονται με τους κανονισμούς και, τελικά, λαμβάνει μέτρα όταν δεν το κάνουν. Αυτό σημαίνει πως χειρίζεται «όλες τις φάσεις της νομικής διαδικασίας».

Αν και στον Gerard αρέσει η δουλειά του, κάποια χρόνια πριν άρχισε να επιζητά μεγαλύτερη ευελιξία στο πρόγραμμά του. Με δύο νεαρούς γιους, τον Rik και τον Nico, και μια καθημερινή διαδρομή μιας ώρας με το αυτοκίνητο από το σπίτι του στο Ντράχτεν για το Λεουβάρντεν, οι αυστηρές ώρες εργασίας είχαν αρχίσει να του δημιουργούν πρόβλημα. Άρχισε επίσης να έχει δυσκολίες συγκέντρωσης στο γραφείο του. «Μεταφερθήκαμε πριν από λίγα χρόνια σε ένα νέο γραφείο με ενιαία διαμόρφωση χώρου. Έχει πολύ θόρυβο.»

Δουλεύοντας από το σπίτι

Το 2006 άρχισε να λαμβάνει μέρος στο «e-para», ένα πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, για να βοηθήσει εργαζόμενους άντρες να δουλέψουν από το σπίτι τους. Το σχέδιο επιτρέπει πε-

«Η τηλεργασία με βοήθησε στη βελτίωση της εξισορρόπησης μεταξύ της δουλειάς μου και της οικογενειακής ζωής. Πριν, έβλεπα τα αγόρια μόνο το βράδυ.»

ρισσότερο ευέλικτες ώρες και μειώνει τον χρόνο μετακίνησης. Τώρα η βάση του είναι στο σπίτι για ένα μέρος της εβδομάδας, επιτρέποντάς του να πηγαίνει τα αγόρια στο σχολείο, να παίρνει μεσημεριανό μαζί τους, να τα βοηθά με τα μαθήματά τους στο σπίτι, ακόμα και να προλαβαίνει κάποιες δουλειές του σπιτιού.

«Η τηλεργασία με βοήθησε να βρω μια καλύτερη ισορροπία μεταξύ της δουλειάς μου και της οικογενειακής ζωής», αναφέρει, προσθέτοντας πως ξεκουράζει έτσι τη γυναίκα του που δουλεύει με μερική απασχόληση ως νοσοκόμα γηριατρικής σε ένα κοντινό νοσοκομείο. «Πριν, έβλεπα τα αγόρια μόνο το βράδυ. Τώρα μπορώ να κάνω διάφορα πράγματα μαζί τους.»

Το πιο ευέλικτο πρόγραμμα βελτίωσε επίσης τη δουλειά και την παραγωγικότητά του. «Όταν δουλεύεις από το σπίτι δεν χρειάζεται να σταματήσεις και να φύγεις στις 5 μ.μ.· μπορείς να τελειώσεις αυτό που ξεκίνησες με την ησυχία σου. Μπορείς να επανέλθεις σε αυτό αργότερα.»

Πώς δουλεύει το σχέδιο

Το σχέδιο διευκολύνει τους οργανισμούς να εφαρμόσουν ευέλικτα προγράμματα εργασίας. Αυξάνει την επίγνωση των πλεονεκτημάτων της τηλεργασίας για τους εργοδότες και σε τακτά διαστήματα αξιολογεί πώς έχουν προσαρμοστεί οι υπάλληλοι στην τηλεργασία, επισημαίνοντας νωρίς πιθανά θέματα. Ο Gerard πήρε μέρος στο πρόγραμμα για δύο χρόνια, κατά τη διάρκεια του οποίου απαντούσε σε ερωτηματολόγια σχετικά με το πώς πήγαινε.

Μέσω του σχεδίου, η εταιρεία υδάτων συνειδητοποίησε τα πλεονεκτήματα της τηλεργασίας και τώρα την προωθεί ενεργά στους υπαλλήλους. «Ως σύγχρονοι εργοδότες πρέπει να παρέχουμε δυνατότητες για πιο ευέλικτη εργασία», εξηγεί η Gijl de Jong που είναι η διευθύντρια του Gerard. Και η ίδια τηλεργάζεται και εκτιμά πως περίπου ένα τέταρτο των εργαζομένων στο τμήμα της έχουν τώρα παρόμοιες διευθετήσεις. «Οπωσδήποτε βοηθά στη βελτίωση της εξισορρόπησης μεταξύ δουλειάς και οικογενειακής ζωής», λέει.

Η Gijl πιστεύει πως είναι σημαντικό να υπάρχει μια ξεκάθαρη συμφωνία σχετικά με το τι περιμένει κάθε πλευρά όσον αφορά τη διαθεσιμότητα ή την αναφορά της δουλειάς που ολοκληρώθηκε, και επίσης να υπάρχουν απλές διαδικασίες. «Επίσης βεβαιωνόμαστε

πως θα έχουμε μια κανονική συνάντηση την ημέρα μετά την τηλεργασία για να ενημερωθούμε σχετικά με το τι έγινε», προσθέτει.

Ο Gerard, πάντως, είναι ένας θερμός υποστηρικτής του πιο ευέλικτου ωραρίου. «Είναι μεγάλη βοήθεια», λέει. «Την επόμενη χρονιά θα αυξήσω τον αριθμό των ημερών που δουλεύω από το σπίτι.»

Το μέλλον στα χέρια της

Η **Katarína Vargová** ήταν μια επιτυχημένη επιχειρηματίας που είχε τη δική της μικρή εταιρεία στον υφαντουργικό τομέα στην Μπρατισλάβα της Σλοβακίας, όταν διέκοψε την καριέρα της για να μεγαλώσει τον νεογέννητο γιο της. Αλλά αυτό που ξεκίνησε ως μικρή παύση εξελίχθηκε τελικά σε μια μεγάλη διακοπή. Μετά από τρία χρόνια στο σπίτι, ήταν έτοιμη να γυρίσει πίσω στη δουλειά, αλλά όπως πολλές άλλες γυναίκες που διέκοψαν για να μεγαλώσουν τα παιδιά, το βρήκε δύσκολο.

«Είχα χάσει βασικά την επαφή με τον έξω κόσμο», λέει. «Έπρεπε να ξαναβγώ στην κυκλοφορία. Και χρειαζόμουν μια νέα πρόκληση.» Το ερώτημα ήταν τι να κάνω. «Ήξερα πως ό,τι και αν έκανα τώρα, με ένα μικρό παιδί να προσέχω, θα έπρεπε να ισορροπήσω διάφορες ευθύνες.»

Επιστροφή στη δράση

Μια ειδική σειρά μαθημάτων για γυναίκες που γυρνάνε στη δουλειά μετά από παρατεταμένη μητρική άδεια, συγχρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, βοήθησε την Katarína να καλυτερεύσει τις δεξιότητές της και να βρει νέους τρόπους να εκφράσει τα ταλέντα και τη φιλοδοξία της.

Ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια μετά από μακρόχρονη απουσία από τη δουλειά είναι να ξαναποκτήσει αυτοπεποίθηση, μια πρόκληση που αντιμετωπίζουν πολλές γυναίκες μετά τη μητρική άδεια. Τα μαθήματα επομένως συμπεριελάμβαναν ενότητες που στόχευαν ειδικά στην οικοδόμηση της αυτοπεποίθησης και του δυναμισμού.

Τα μαθήματα την έφεραν επίσης σε επαφή με την επιχειρηματική κοινότητα. «Ήξερα πως ήθελα να κάνω κάτι σχετικά με την τέχνη», λέει. «Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με βοήθησε να βρω ανθρώπους με παρόμοια ενδιαφέροντα.»

Βλέποντας πίσω, πηγαίνοντας μπροστά

Μέσω του εκπαιδευτικού προγράμματος, η Katarína γνώρισε τον ιδιοκτήτη του Ateliér Keramiky Rena, ένα μικρό εργαστήριο που προσφέρει μαθήματα κεραμικής τέχνης στα περίχωρα της Μπρα-

*«Ήξερα πως ό,τι και αν έκανα τώρα,
με ένα μικρό παιδί να προσέχω, θα έπρεπε να
ισορροπήσω διάφορες ευθύνες.»*

τισλάβα. Η Katarína έχει αναλάβει τώρα τη λειτουργία του εργαστηρίου όσο ο ιδιοκτήτης βρίσκεται στο εξωτερικό. Η Katarína διδάσκει στους σπουδαστές την τέχνη του πηλού προπλασμάτων γλυπτικής και δημιουργεί τα δικά της γλυπτά, τα οποία πουλάει σε τοπική γκαλερί.

Οι τωρινές της δραστηριότητες, λέει, την πήγαν εκεί που ήθελε να είναι εξαρχής. «Σπούδασα σε σχολή καλών τεχνών», λέει η Katarína, «και ήθελα πολύ να γυρίσω σε αυτό. Ήξερα πως η μελλοντική μου δουλειά θα έπρεπε να έχει ένα ισχυρό καλλιτεχνικό στοιχείο. Και γι' αυτό είμαι τόσο χαρούμενη που έμαθα για το εργαστήριο κεραμικής.

«Εδώ, στο Ατελιέ, δίνουμε στους ανθρώπους τη δυνατότητα να εκφραστούν», λέει. «Να λερώσουν τα χέρια τους, να χαλαρώσουν και να νιώσουν ελεύθεροι. Δουλεύοντας τον πηλό μπορεί να αποδειχθεί μια πολύ βαθιά και θεραπευτική εμπειρία για κάποιους ανθρώπους και η αλήθεια είναι πως παίρνω και εγώ πολλή ενέργεια από τους σπουδαστές μου.

Σας ευχαριστώ πολύ

Η Katarína λέει πως βρήκε τη σωστή ισορροπία στη ζωή της. Ξεκινάει νωρίς, πάει το γιο της στο νηπιαγωγείο και μετά ξεκινάει την ημέρα της στο εργαστήριο. «Ορισμένες ημέρες κάνω μαθήματα, αλλά άλλες απλώς δουλεύω σε δικά μου έργα. Μετά γυρνάω για να πάρω τον γιο μου το απόγευμα.»

Τα εκπαιδευτικά μαθήματα, λέει, της έδωσαν την αυτοπεποίθηση που χρειαζόταν για να αναζωογονήσει την καριέρα της και να στραφεί σε μια νέα κατεύθυνση, εφόσον της δόθηκε ένα χέρι βοήθειας για το οποίο είναι ευγνώμων. «Το πρόγραμμα του ΕΚΤ με βοήθησε να φρεσκάρω τις δεξιότητές μου στη διαχείριση και το μάρκετινγκ και να εξελιχθώ ως καλλιτέχνης. Ήταν ακριβώς το είδος της ώθησης που χρειαζόμουν.»

**Άνθρωποι
σε μειονεκτική θέση**

Η αναπηρία δεν είναι μειονέκτημα στην εργασία

Ο **Andrzej Lubowiecki** δούλευε κάποτε στα ναυπηγεία της πόλης Γκντίνια, που είναι τμήμα της αστικής περιοχής του Γκντανσκ, στη βαλτική ακτή της Πολωνίας. Στην ακμή τους, τα ιστορικά ναυπηγεία παρείχαν εργασία σε περίπου 20 000 άτομα. Σήμερα μόνο γύρω στους 3 000 εργάτες έχουν μείνει.

Μολαταύτα, για 12 χρόνια ο Andrzej είχε μια καλοπληρωμένη και μόνιμη θέση πρώτα σαν ξυλουργός και μετά σαν ελαιοχρωματιστής. Μέχρι που, το 2001, ένας αυξανόμενος πόνος τον υποχρέωσε να κάνει μια εγχείρηση αντικατάστασης ισχίου στο τοπικό νοσοκομείο. Αλλά το χειρουργείο δεν πέτυχε, κόπηκε κατά λάθος ένα νεύρο, μας λέει, και αντί να επανέλθει η κινητικότητά του μπορούσε να περπατάει μόνο με πατερίτσες. Δεν μπορούσε να γυρίσει στη δουλειά, και μετά από 180 μέρες ο εργοδότης του τον απέλυσε.

Έχοντας μόνο χειρωνακτικές δεξιότητες να επιδείξει και με θέσεις εργασίας σε έλλειψη, ο Andrzej αποδέχθηκε το γεγονός ότι θα ζούσε με το επίδομα αναπηρίας. Δεν είχε την οικονομική δυνατότητα να επανεκπαιδευτεί. «Δεν φανταζόμουν ότι θα έβρισκα ποτέ δουλειά, εξαιτίας της αναπηρίας μου», εξηγεί. Ήταν άνεργος για πέντε χρόνια, μέχρι την ημέρα που είδε μια αφίσα σε ένα λεωφορείο που διαφήμιζε εργασιακές ευκαιρίες για άτομα με «μερική αναπηρία». «Πήγα κατευθείαν στο κέντρο απασχόλησης και έκανα εγγραφή σαν άνεργος. Δύο μέρες αργότερα μου μίλησαν για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα.» Τον Ιούνιο του 2006, παρακολούθησε ένα τετραήμερο μάθημα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, προσαρμοσμένο στις ανάγκες ατόμων με αναπηρία, που προσέφερε συμβουλές για εύρεση εργασίας, σχετικά με το γράψιμο βιογραφικού σημειώματος και για την αίτηση πρόσληψης. Η τοπική αρχή, ένας από τους εταίρους, διέθεσε ένα μικρό λεωφορείο για να τον παίρνει από το σπίτι καθημερινά.

Η αποφασιστικότητα βγαίνει σε καλό

«Μετά το μάθημα χρειάστηκε μόνο μια μέρα για να βρω δουλειά», δηλώνει ο Andrzej με υπερηφάνεια. «Στη συνέντευξη τους έδειξα ότι την ήθελα πραγματικά.» Μια τοπική εταιρεία ασφάλειας τον προσέλαβε και τον εκπαίδευσε στη χρήση υπολογιστή. Εργάζεται στο κεντρικό γραφείο, με προσωπικό έξι ατόμων, υπεύθυνος να παρακολουθεί τις επιχειρήσεις γύρω από την περιοχή του Γκντανσκ, συλλέγοντας στοιχεία και αν χρειαστεί ειδοποιεί την

«Το μάθημα μου έδωσε την αυτοπεποίθηση ότι, παρ' όλη την αναπηρία μου, ξέρω τι πρέπει να κάνω για να βρω δουλειά.»

αστυνομία για παραβιάσεις στην ασφάλεια. Είναι υπηρεσία 24 ώρες τη φορά, ακολουθούμενες από 48 ώρες ανάπαυσης, συμπεριλαμβανομένων των Σαββατοκύριακων και γιορτών, με κάθε τρίτο Σαββατοκύριακο εκτός υπηρεσίας. «Στην αρχή, νύσταζα πολύ στη μέση της νύχτας, αλλά τώρα το συνήθισα», λέει, αν και ακόμα έχει πρόβλημα να αποκοιμηθεί όταν τελειώσει η βάρδια του. Επειδή ο μισθός του είναι χαμηλός, εξακολουθεί να λαμβάνει το επίδομα αναπηρίας.

Η σύζυγος του Andrzej, η Ania, είναι δασκάλα νηπιαγωγείου και φεύγει από το σπίτι στις 6 π.μ. «Στην αρχή, το να μη δουλεύω ήταν απίθανο», θυμάται. «Η Ania μου έδινε μια λίστα με δουλειές. Έκανα τα ψώνια και μετά καθόμουν κάπου να πιω μια μπύρα.» Αλλά με την πάροδο του χρόνου, άρχισε να νιώθει την πίεση, τόσο οικονομική όσο και ψυχολογική. Ευτυχώς, είχαν αγοράσει το διαμέρισμά τους σε ένα πρόγραμμα στέγασης, με δάνειο από το ναυπηγείο, ακριβώς πριν κάνει την εγχείρηση. Μέχρι εκείνη τη στιγμή, η οικογένεια ζούσε σε ένα δωμάτιο στο σπίτι των γονέων της Ania. «Αλλά το χειρότερο μέρος της ανεργίας ήταν όταν όλοι πήγαιναν διακοπές το καλοκαίρι και τα αγόρια έπρεπε να μείνουν στο σπίτι γιατί δεν είχαμε χρήματα», εξηγεί. Τώρα που έχει τακτικό εισόδημα, μπορούν να σχεδιάσουν διακοπές στο βουνό.

Μια τυπική μέρα για τον Andrzej, όταν δεν εργάζεται, είναι να ξυπνήσει τους δυο τους γιους, τον Karol, 16, και τον Przemek, 14, να τους φτιάξει πρωινό και να τους στείλει στο σχολείο. Πάντα του άρεσε η μαγειρική και συνήθιζε να ανταλλάσσει συνταγές με τις φίλες της Ania. «Η σούπα άγριων μανιταριών με ζυμαρικά είναι η σπεσιαλιτέ μου», λέει ο Andrzej, που μαζεύει μόνος του τα μανιτάρια στην εξοχή και επίσης απολαμβάνει το ψάρεμα. Επίσης, διακόσμησε το σπίτι τους και έφτιαξε εντοιχισμένα ντουλάπια. «Πάντοτε προσαρμοζόμουν εύκολα, μπορώ να κάνω τα πάντα στο σπίτι. «Ο άνθρωπος είναι ένα πλάσμα που μπορεί να μάθει οτιδήποτε!»

Επιστροφή στην ομαλότητα

Ο Andrzej λέει ότι αισθάνεται «100% καλύτερα» έχοντας μια δουλειά. «Είναι λογικό να μην αισθάνεται κανείς καλά όταν είναι άνεργος», επισημαίνει. «Μερικοί άνθρωποι απλά πάνε και μεθάνε, αλλά εγώ δεν είμαι έτσι. Το μάθημα μου έδωσε την αυτοπεποίθηση ότι, παρ' όλη την αναπηρία μου, ξέρω τι πρέπει να κάνω για να βρω δουλειά.»

«Στην αρχή χαιρόμουν που είχα ένα "σύζυγο στο σπίτι", προσθέτει η Ania. «Αλλά άρχισα να συνειδητοποιώ ότι ο Andrzej ήταν αρκετά αγχωμένος. Όταν έπρεπε να βγει έξω και να συναντήσει κόσμο δεν ήταν καθόλου άνετος. Τώρα όλα ξανάγιναν κανονικά και μοιραζόμαστε τις δουλειές του σπιτιού.»

«Ήταν επιτυχημένο πρόγραμμα», επιβεβαιώνει η συντονίστρια των μαθημάτων Anna Dabrowska από το εκπαιδευτικό κέντρο Fundacja Gospodarcza. «Οργανώνουμε παρόμοιες πρωτοβουλίες για άτομα με ειδικές ανάγκες συνεχώς, προσφέροντας επαγγελματική κατάρτιση ή συμβουλές για να ξεκινήσουν τη δική τους εταιρεία. Αυτό είναι πολύ δημοφιλές σήμερα, γιατί μπορούν να επιδοτηθούν από την ΕΕ.»

Ο Andrzej θα ήθελε επίσης να ανοίξει δική του επιχείρηση, ξαναβάζοντας εμπορευματοκιβώτια μεταφοράς. Ζητάει από τα δικαστήρια αποζημίωση για την εγχείρηση που τον άφησε ανάπηρο και είναι ακόμα πολύ πικραμένος από αυτό. Αλλά τον Ιούλιο του 2008, μια εγχείρηση αντικατάστασης στο άλλο ισχίο του ήταν πετυχημένη και τώρα μπορεί και περπατάει μόνο με μπαστούνι. Ξέρει ότι είναι σε καλύτερη μοίρα από πολλούς άλλους. «Τα άτομα με ειδικές ανάγκες στην Πολωνία είναι γενικώς άνεργα», λέει. «Είναι δύσκολο να κυκλοφορούν, και οι εταιρείες δεν θέλουν να τους προσλάβουν. Αλλά εδώ, η πόλη προσπαθεί να βελτιώσει τις εγκαταστάσεις.»

Μια συνταγή για επιτυχία

Είναι μεσημέρι καθημερινής, και όλα τα τραπέζια στο εστιατόριο Ízlelő, στην πόλη Σζεκςζάρντ στην Ουγγαρία, είναι πιασμένα. Σε έναν τοίχο του φωτεινού, χαρούμενου δωματίου, ένα πλαίσιο αναρρίχησης και ένας σωρός από παιχνίδια αποδεικνύουν τη «φιλική προς οικογένειες» προσέγγιση του μαγαζιού. Αλλά εκτός από μητέρες με μικρά παιδιά, η ποικίλη πελατεία περιλαμβάνει ζευγάρια, μεγαλύτερα άτομα και υπαλλήλους των τοπικών γραφείων.

Στην κουζίνα με την έντονη δραστηριότητα, η 33χρονη **Éva Gyulai** βοηθάει στην προετοιμασία των πιάτων. «Μου αρέσει πάρα πολύ να δουλεύω εδώ κάθε μέρα, υπάρχουν τόσα πολλά διαφορετικά πράγματα να κάνω και πάντα μου άρεσε η μαγειρική», αναφωνεί. «Όλο το προσωπικό τα πάνε καλά μεταξύ τους. Είναι τέλεια ομαδική συνεργασία.» Για την Έβα, αυτό σημαίνει πως καταλαβαίνει τους συναδέλφους της διαβάζοντας τα χείλη τους —είναι σχεδόν τελείως κωφή από τη γέννησή της, όταν ένα ιατρικό λάθος και μια υπερβολική δόση οξυγόνου έβλαψε μόνιμα την ακοή της. Επτά από τους υπαλλήλους του εστιατορίου έχουν αναπηρίες και ήρθαν να δουλέψουν στο Ízlelő χάρη σε ένα τοπικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Το Blue Bird Foundation, ίδρυμα που συστάθηκε το 1997 με στόχο την προώθηση μιας κοινωνίας που θα προσφέρει ευκαιρίες και επιλογές για όλα τα άτομα, θέσπισε το πρόγραμμα LIFT «Likeliness – Integration – Full employment – Training» (Πιθανότητα – Ένταξη – Πλήρης απασχόληση – Εκπαίδευση) τον Ιούνιο του 2006 και έχει βοηθήσει 36 άνεργους νέους με χαμηλά επίπεδα μόρφωσης και αναπηρίες να αποκτήσουν νέες δεξιότητες για να μπορέσουν να βρουν δουλειά.

Κακή δουλειά, χαμηλός μισθός

Γεννημένη στο Σζεκςζάρντ, η Έβα φοίτησε σε ένα ειδικό οικοτροφείο για κωφούς στη Βουδαπέστη μέχρι τα 16 της. Εκεί έμαθε να διαβάζει τα χείλη, πριν γυρίσει στην ιδιαίτερη πατρίδα της για να τελειώσει το σχολείο. Αλλά δεν ήταν εύκολο να βρει μια αξιοπρεπή εργασία. Άρχισε να δουλεύει σαν ανειδίκευτη εργάτρια σε ένα εργοστάσιο, ράβοντας βρεφικές πάνες και αμειβόμενη κατ' αποκοπή. «Πληρωνόμασταν ανάλογα με τα κομμάτια που τελειώναμε και το ποσό ήταν πολύ χαμηλό», θυμάται. «Έτσι δούλευα ακατάπαυστα, η πλάτη και το κεφάλι μου πονούσαν συνεχώς. Ήταν πραγματικά βαρετό.»

«Υπάρχουν άτομα με ειδικές ανάγκες σε όλη την Ουγγαρία που θα ήθελαν να δουλέψουν σε ένα τέτοιο μέρος. Θα έπρεπε να αντιγράψουν την ιδέα.»

Σε λίγο η Ένα γνώρισε και παντρεύτηκε τον σύζυγό της, τον Zoltán, που εργάζεται σε ένα τοπικό τυπογραφείο, και το νεαρό ζευγάρι πήγε να ζήσει με τους γονείς του. Όταν γεννήθηκαν οι δυο γιοι τους, ο Ákos, 10 ετών, και ο Balázs, 7 ετών, πήρε με χαρά την άδεια μητρότητας για να τους φροντίσει. Ο Balázs έχει άσθμα και προβλήματα στην όραση για τα οποία ήδη έχει χρειαστεί να χειρουργηθεί δύο φορές και αυτό του κόστισε μια σχολική χρονιά. Αλλά όταν και τα δυο αγόρια ήταν έτοιμα να αρχίσουν σχολείο, η Ένα ανυπομονούσε να ψάξει για μια διαφορετική εργασία.

Μια νέα αρχή

Έμαθε για το πρόγραμμα LIFT από μια άλλη μητέρα και ήταν ένα από τα 16 άτομα που έκαναν εγγραφή στο τμήμα τροφοδοσίας (άλλοι 20 εκπαιδεύονταν σε οικοδομικές δεξιότητες). Η εκπαίδευση διάρκεσε ένα χρόνο και σε αυτό το διάστημα λάμβανε μισθό από τον προϋπολογισμό του προγράμματος. Τον Σεπτέμβριο του 2007, πήρε δίπλωμα μαγειρικής και έπιασε δουλειά στο φιλικό προς οικογένειες εστιατόριο, που επίσης ανήκει στο Ίδρυμα, μαζί με έξι συναδέλφους της που μαγειρεύουν, πλένουν τα πιάτα και σερβίρουν. «Ήμουν τυχερή. Αγαπώ το μαγείρεμα», εξηγεί η Ένα, που έμαθε από την πεθερά της, μια επιτήδεια μαγείρισσα. «Τα παιδιά μας πεινάνε όλη την ώρα, έτσι η δουλειά μου είναι το χόμπι μου.» Τα γλυκά είναι η σпеσιαλιτέ της: της αρέσει να φτιάχνει τηγανίτες, αλλά και στρούντελ και τσιζκέικ.

Στην κουζίνα του Ízlelő προετοιμάζονται μέχρι 140 γεύματα κάθε μέρα, το 40% για παραλαβή από εξωτερικούς πελάτες. Ο αρχιμάγειρας μαζί με τον διαιτολόγο επιλέγουν υγιεινά μενού που θα προσελκύσουν τους νέους. Το εστιατόριο ήδη προμηθεύει γεύματα για το ιδιόκτητο οικογενειακό κέντρο ημερήσιας φροντίδας του Ιδρύματος, και σχεδιάζει να επεκτείνει την τροφοδοσία στο τοπικό δημοτικό σχολείο. Αρέσει στον Ákos να τρώει εκεί όταν τον πηγαίνουν οι γονείς του. «Είναι νοστιμότατο», επιβεβαιώνει με ενθουσιασμό καθώς τελειώνει το δεύτερο πιάτο σούπας. «Είναι καλύτερο από την καντίνα του σχολείου μου.»

Και άλλοι πελάτες συμφωνούν ότι το εστιατόριο προσφέρει καλή ποιότητα και λογικές τιμές. «Οι άνθρωποι που δουλεύουν εδώ είναι πάντα χαμογελαστοί και ξέρουν τα ονόματα όλων», παρατηρεί η Judit Botos που τρώει τακτικά στο Ízlelő.

«Ο σκοπός μας είναι να βοηθήσουμε οικογένειες με μικρά παιδιά και άτομα με ειδικές ανάγκες και το εστιατόριο συνδυάζει και τους δύο στόχους», εξηγεί ο Andrea Mészáros, διευθύνων σύμβουλος του Blue Bird Foundation. «Αναμέναμε να είναι αυτοσυντήρητο σε τρία χρόνια, αλλά προς το τέλος του πρώτου χρόνου είχαμε ήδη κέρδη.»

Η αίσθηση της ελευθερίας

Έχοντας ένα δεύτερο σταθερό εισόδημα, η Ένα και ο Zoltán πραγματοποίησαν το όνειρό τους να αγοράσουν το δικό τους σπίτι. «Ο χώρος δεν ήταν αρκετά μεγάλος στο σπίτι των γονέων του Zoltán και θέλαμε μια αλλαγή», εξηγεί η Ένα. «Δεν υπήρχε κήπος και κανένας χώρος για να παίξουν τα παιδιά. Όταν γυρίζαμε στο σπίτι δεν είχαμε να κάνουμε τίποτε παρά να καθίσουμε να δούμε τηλεόραση.» Μετακόμισαν στο σπίτι τους, έξω από το Σζεκσζάρντ, τον Δεκέμβριο του 2008, απολαμβάνοντας την πρόκληση να ανακαινίσουν την ιδιοκτησία τους. Ο αρκετά μεγάλος κήπος έχει κλήματα και οπωροφόρα δέντρα. Ο Zoltán θέλει να μάθει να φτιάχνει κρασί, ενώ η προτεραιότητα της Ένα είναι η καλλιέργεια μήλων για να φτιάχνει μηλόπιτες και το φύτεμα λουλουδιών. «Αγαπώ την κηπουρική», λέει. «Έξω από την πόλη έχουμε καθαρό αέρα και μια αίσθηση ελευθερίας.» Επίσης μελετάει για να πάρει δίπλωμα οδήγησης.

Η Ένα νιώθει τυχερή που βρήκε το εστιατόριο Ízlelő. «Υπάρχουν άτομα με ειδικές ανάγκες σε όλη την Ουγγαρία που θα ήθελαν να δουλέψουν σε ένα τέτοιο μέρος», επισημαίνει. «Θα έπρεπε να αντιγράψουν την ιδέα. Δεν θα μας πείραζε· θα χαιρόμασταν πραγματικά!»

Τείνοντας το χέρι στους τυφλούς

«Δεν είμαι σίγουρη ότι θα ήθελα να μπορώ να βλέπω. Το να είμαι τυφλή είναι μέρος του εαυτού μου.»

Χάνοντας την όρασή της όταν ήταν βρέφος εξαιτίας ενός τραγικού ιατρικού λάθους, η **Sarmite Gromska** δεν έχει μνήμη όρασης. Σήμερα, της είναι δύσκολο ακόμα και να φανταστεί την εμπειρία. «Γεννήθηκα πρόωρα, περίπου επτά μηνών και με έβαλαν σε θερμοκοιτίδα. Αυτό μου προκάλεσε τύφλωση. Ήταν ένα λάθος, τίποτε άλλο. «Ο κόσμος δεν με καταλαβαίνει πάντα όταν λέω ότι δεν θα ήθελα να βλέπω. Αν μπορούσα να δω θα έχανα μέρος της ταυτότητάς μου. Το να είμαι τυφλή καθορίζει το ποια είμαι», προσθέτει.

Η Sarmite λέει ότι το να είναι τυφλή της δίνει επίσης μια πιο «αληθινή» εικόνα του κόσμου. «Η εμφάνιση δεν είναι το παν», εξηγεί. «Νομίζω ότι «βλέπω» καλύτερα από τους ανθρώπους που έχουν την όρασή τους. Ο περισσότεροι άνθρωποι προσέχουν αυτό που βλέπουν με τα μάτια τους, αλλά εγώ βλέπω τις ψυχές των ανθρώπων. Βλέπω τα «νεύματα της φωνής» τους, ακούω τον τονισμό τους, και αισθάνομαι πώς με αγγίζουν.»

Μένοντας με τους γονείς και τους δύο αδελφούς της στη Ρίγα, η Sarmite είναι ένα εμπνευσμένο παράδειγμα του πόσο μακριά μπορεί να φθάσει κανείς με αποφασιστικότητα και υποστήριξη. Πέρασε τα παιδικά της χρόνια σε ειδικό οικοτροφείο για τυφλούς, όπου έμαθε να διαβάζει και να γράφει με Μπράιγ. Συνεχίζοντας τις σπουδές της στο πανεπιστήμιο, διακρίθηκε ως φοιτήτρια και βραβεύτηκε με μια επιχορήγηση. Διαθέτει επίσης μουσικό ταλέντο και έπαιζε σαξόφωνο σε ένα νεανικό συγκρότημα. Αν και παίζει ακόμα περιστασιακά η Sarmite, λέει ότι αφήνει στην άκρη τη μουσική προς το παρόν για να συγκεντρωθεί στο πανεπιστήμιο.

Υλικά μελέτης

Η Sarmite χρειάζεται εξειδικευμένο εξοπλισμό για να μελετάει και είναι εξαιρετικά επιδέξια στη γραφή είτε με «πινακίδα» ή με ειδική γραφομηχανή Μπράιγ, όπως επίσης και με υπολογιστή που διαθέτει λογισμικό αναγνώρισης φωνής.

Για να μεταφράσει σε Μπράιγ όλα της τα πανεπιστημιακά υλικά μελέτης, βασίζεται στη Λετονική Βιβλιοθήκη για τους Τυφλούς. Ωστόσο, όπως εξηγεί η Gunta Bite, η επικεφαλής του τμήματος Μπράιγ της βιβλιοθήκης, «η μεταγραφή σε Μπράιγ είναι απαγο-

«Η βιβλιοθήκη Μπράιγ έχει κάνει τη διαφορά στη ζωή μου και, το γνωρίζω, στις ζωές άλλων τυφλών»

ρευτικά ακριβή· έχουμε τη δυνατότητα να το κάνουμε ενδοϋπηρεσιακά μόνο χάρη στη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που μας βοήθησε να φτιάξουμε το τμήμα Μπράιγ». Ο σκοπός του προγράμματος ήταν να παρέχει σε άτομα τυφλά ή με προβλήματα όρασης μια σειρά υπηρεσιών και υλικών, που θα τους βοηθούσε τελικά να ενταχθούν στην κοινωνία και την αγορά εργασίας και να ζήσουν πιο ανεξάρτητες ζωές.

Η ΕΕ, μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, έδωσε τη δυνατότητα στη βιβλιοθήκη να αποκτήσει εξοπλισμό και εκπαίδευση για να αρχίσει να τυπώνει βιβλία και άλλα έγγραφα για τους τυφλούς. Αναγνώστες Μπράιγ από όλη τη Λετονία έχουν τώρα πρόσβαση σε μια ολόκληρη σειρά από υλικά ανάγνωσης, δωρεάν. Και μπορούν να ζητούν συγκεκριμένα κείμενα όταν τα χρειάζονται.

Σήμερα, το τμήμα επίσης προσλαμβάνει άτομα τυφλά και με προβλήματα όρασης για να εργαστούν στην προετοιμασία των κειμένων. «Δουλεύοντας για τη βιβλιοθήκη ένα καλοκαίρι αποφάσισα ότι ήθελα να γίνω επιμελήτρια κειμένων Μπράιγ», εξηγεί η Sarmite, και τώρα έχει πάρει αυτή την κατεύθυνση στο πανεπιστήμιο.

Μαθαίνοντας στην ανεξαρτησία

Για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής της, η Sarmite υπήρξε τελείως εξαρτημένη από τους γονείς της. Πράγματι, η ιστορία της κυρίας Gromska, της μητέρας της Sarmite, αποτελεί από μόνη της μελέτη περιστατικού θάρρους, αποφασιστικότητας και ισόβιας αφοσίωσης προς το παιδί της.

Αλλά ξέρει ότι μια μέρα θα μείνει μόνη της και θα πρέπει να σταθεί στα δικά της πόδια. «Ναι, είχα άγχος που θα πήγαινα στο πανεπιστήμιο», λέει. «Ήταν μεγάλο βήμα, τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε προσωπικό επίπεδο. Ακόμα στηρίζομαι πολύ σε άλλους ανθρώπους και ειδικά στην οικογένειά μου, αλλά πρέπει να μάθω να είμαι δυνατή και να επιβιώσω.»

«Η βιβλιοθήκη Μπράιγ έχει κάνει τη διαφορά στη ζωή μου και, το γνωρίζω, στις ζωές άλλων τυφλών. Σίγουρα κέρδισα πολλά από το πρόγραμμα του ΕΚΤ. Έχοντας τη δυνατότητα να εκτυπώσω όλα τα υλικά που χρειάζομαι για τις σπουδές μου σημαίνει ότι μπορώ να συνεχίσω τη ζωή μου, να προχωρήσω μπροστά και να γίνω ένα παραγωγικό μέλος της κοινωνίας.»

Απολαμβάνοντας τη ζωή στην εξοχή

Έχοντας μεγαλώσει σε ένα μικρό αγρόκτημα στην επαρχιακή περιοχή Πρεκμούρζε (Prekmurje) της ανατολικής Σλοβενίας, ο **Andrej Lovrenc** έχει βαθιές ρίζες στην εξοχή. «Μου αρέσει αυτή η περιοχή πάρα πολύ, ανήκω εδώ. Δεν θα μπορούσα να ζω σε πόλη», λέει ο 22χρονος. «Ίσως να μετακόμιζα αλλού μέσα στην περιοχή, αλλά δεν νομίζω ότι θα πήγαινα να ζήσω κάπου τελείως διαφορετικά.»

Στο σπίτι με τη μητέρα και τον πατέρα του, ασχολείται με διάφορες καλλιέργειες μεταξύ των οποίων σιτάρι, σταφύλια, φρούτα και πατάτες, και εκτρέφει κατσίκες, αγελάδες και ταύρους. Αν και είναι μικρό, το αγρόκτημα παρέχει φαγητό για την οικογένεια και τα ζώα και κάποιο περίσσειμα της παραγωγής για πώληση.

Ο Andrej είχε μαθησιακές δυσκολίες στο σχολείο και συχνά χρειαζόταν να απουσιάζει λόγω διανοητικών προβλημάτων. Άρχισε να έχει διαστήματα δυνατών πονοκεφάλων, εμέτων και προβλημάτων στην όραση από μικρή ηλικία και όταν έγινε 12 ετών άρχισε να υποφέρει από κατάθλιψη.

«Το σχολείο ήταν δύσκολο. Είχα προβλήματα μαθησιακά, αλλά και με τους συμμαθητές μου. Ήταν μικροπράγματα, αλλά με ενοχλούσαν.» Το 2002, όταν ο Andrej ήταν στην πρώτη γυμνασίου, αρρώστησε σοβαρά και δεν πήγε σχολείο για ένα χρόνο. Όταν ήταν 15 ετών καταχωρίστηκε ως ανάπηρος και, μολονότι τελικά αποφοίτησε από τη βασική εκπαίδευση το 2004, αργότερα ανακάλυψε ότι είχε περιορισμένες επιλογές απασχόλησης. Αναγκασμένος να μένει στο σπίτι όλη μέρα, βαριόταν και αισθανόταν απομονωμένος. «Ήμουν στο σπίτι, και περίμενα να συμβεί κάτι. Δεν ήξερα τι να κάνω, πού να πάω και δεν είχα καθόλου χρήματα.»

Το 2008, άρχισε να αλλάζει τη ζωή του παρακολουθώντας μια εκπαιδευτική σειρά μαθημάτων. Περιλάμβανε ένα τρίμηνο πρόγραμμα κατάρτισης μιας τοπικής οργάνωσης, της Mosaic, η οποία προσλαμβάνει και υποστηρίζει κοινωνικά ευάλωτες ομάδες και συγκεκριμένα άτομα με ειδικές ανάγκες. Υπάρχουν τέσσερις περιοχές δραστηριοτήτων —γεωργία, παραγωγή βιολογικών τροφίμων, οικοτουρισμός και αναπαλαίωση κτιρίων.

Μια δουλειά πλήρους απασχόλησης

Το πρόγραμμα *πρακτικής άσκησης* είναι μια πανεθνική προσπάθεια που ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2004 και συγχρηματοδοτεί

*«Γνώρισα καινούργια άτομα και μαθαίνω
κάτι νέο κάθε μέρα. Και έχω
και οικονομική ανεξαρτησία, τώρα.»*

ται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Στοχεύει σε ανθρώπους που συναντούν δυσκολίες να βρουν εργασία, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των νέων με ελάχιστα προσόντα και των μακροχρόνια άνεργων.

Μετά το πρόγραμμα, μια δουλειά πλήρους απασχόλησης προσφέρθηκε στον Andrej. Εργάζεται με μια μικρή ομάδα κάνοντας διάφορες αγροτικές δουλειές ή στην παραγωγή τροφίμων. Είναι ιδανικά για τον Andrej, συνδυάζοντας ένα περιβάλλον υποστηρικτικό και φιλικό σε ένα είδος απασχόλησης όπου διαθέτει γνώσεις και για το οποίο είναι ενθουσιώδης. «Μου αρέσει να εργάζομαι εδώ γιατί μου αρέσουν οι αγροτικές δουλειές», λέει.

«Η δουλειά είναι αληθινά ενδιαφέρουσα, είτε είναι έξω στο ύπαιθρο ή μέσα.» Επειδή η επιχείρηση είναι αγροτική, οι υπάλληλοι δουλεύουν όποτε τους έχουν ανάγκη, ανάλογα με τις εποχές και τις σοδειές. «Μερικές φορές δουλεύουμε επτά μέρες τη βδομάδα», προσθέτει. Για τον Andrej, που έχει μεγαλώσει σε αγρόκτημα, αυτή η τάξη πραγμάτων είναι δεύτερη φύση. «Δεν με ενοχλούν οι πολλές ώρες. Και είναι πολύ ωραία γιατί οι συνάδελφοί μου είναι και φίλοι μου.»

Ατομικές δεξιότητες

Είναι φανερό ότι πραγματικά απολαμβάνει τη ζωή ως εργαζόμενος, η αυτοπεποίθησή του έχει αυξηθεί και έχει γίνει πολύ πιο ανεξάρτητος. «Γνώρισα καινούργια άτομα και μαθαίνω κάτι νέο κάθε μέρα», λέει. «Και έχω και οικονομική ανεξαρτησία, τώρα.» Το τακτικό εισόδημα του επέτρεψε να αγοράσει δικό του αυτοκίνητο, που τον βοηθάει να κυκλοφορεί και συνεισφέρει στη βελτιωμένη κοινωνική του ζωή.

Οι γονείς του έχουν προσέξει μεγάλη διαφορά. «Είναι πολύ πιο ευτυχισμένος και ζωηρός τώρα. Κάνει παρέα με φίλους —δεν το έκανε τόσο πολύ αυτό πριν», λέει η μητέρα του.

Η Mateja Kaljevič, σύμβουλος της περιφερειακής υπηρεσίας απασχόλησης που βοηθάει να οργανώνονται οι τοποθετήσεις σε θέσεις εργασίας, επίσης έχει παρατηρήσει μια αλλαγή. «Ο Andrej είναι 100% διαφορετικός από τότε που παρακολούθησε το πρόγραμμα. Στην αρχή, ήρθε μέσα με τη μητέρα του και μιλούσε εκεί-

νη εκ μέρους του. Φοβόταν τα πάντα και δεν είχε καθόλου αυτοπεποίθηση. Τώρα είναι από τους πιο σίγουρους για τον εαυτό του συμμετέχοντες που είχαμε.»

Αποτιμώντας τη βελτίωση που έφερε στη ζωή του η είσοδός του στις τάξεις των εργαζομένων, ο Andrej λέει: «Τώρα είμαι πραγματικά ευχαριστημένος. Είναι η πρώτη φορά που έχω αυτό που θέλω. Δεν έχω μεγάλα σχέδια για το μέλλον. Αλλά αν μείνουν τα πράγματα όπως είναι, αυτό είναι αρκετό. Εμείς έχουμε μια παροιμία: προχωρώντας αργά θα φθάσεις μακριά.»

Μαθαίνοντας να ζει με τον πόνο

Η **Otilia Marques** ήταν μόλις 22 ετών όταν άφησε το σπίτι της στο Ανσιάο (Ansião) της Πορτογαλίας, για να πάει στην αδελφή της και τον γαμπρό της στο Λουξεμβούργο. Όπως πολλοί Ευρωπαίοι, πήγε να ζήσει σε μια άλλη χώρα με την ελπίδα να βρει δουλειά και να φτιάξει μια νέα ζωή.

«Ήταν δύσκολα στην αρχή», θυμάται. «Είχα δουλειά σε ένα εργοστάσιο, αλλά δεν είχα διδαχτεί ποτέ γαλλικά. Έπρεπε να τα μάθω όλα στη δουλειά.» Έχοντας άλλα έξι αδέρφια, είχε συνηθίσει να έχει ανθρώπους γύρω της όταν χρειαζόταν βοήθεια.

Τότε, το 1975, παντρεύτηκε τον σύζυγό της, τον Manuel Augusto, στην Πορτογαλία. Τον επόμενο χρόνο πήγε και τη βρήκε στο Λουξεμβούργο, όπου τώρα δουλεύει σε έναν προμηθευτή οικοδομικών υλικών. Την ίδια εποχή, η Otilia άρχισε μια καινούργια δουλειά ως καθαρίστρια για την εταιρεία ταχυδρομείου και τηλεπικοινωνιών P&T. Με τη γέννηση της κόρης τους Αλεξάνδρας, τρία χρόνια αργότερα, το μέλλον φάνταζε ρόδινο.

Καμάρι για τη δουλειά της

Αλλά η Otilia ήταν μόλις στα 30 της όταν συνειδητοποίησε ότι είχε ένα ρευματικό πόνο στην πλάτη της, ο οποίος έγινε πιο έντονος όταν έπαθε δισκοπάθεια. «Για πάνω από 20 χρόνια, υποφέρω από πόνο που με δυσκολεύει στη δουλειά και όσο μεγαλώνω χειροτερεύει. Αλλά πάλι προσπαθώ να κάνω ό,τι καλύτερο μπορώ», λέει με μετριοφροσύνη. Ως καθαρίστρια στο χώρο των αποδυτηρίων και τουαλετών της εταιρείας, υπερηφανεύεται φανερά για τους λαμπερούς καθρέπτες και τα πεντακάθαρα πλακάκια. Η δουλειά της περιλαμβάνει τον καθαρισμό των μπάνιων, ανέβασμα σε σκάλες για το ξεσκόνισμα ντουλαπιών, μεταφορά κουβάδων γεμάτων με νερό και άδειασμα σάκων σκουπιδιών· είναι σκληρή χειρωνακτική δουλειά. «Μερικές φορές κάνεις μια λάθος κίνηση και πονάει ακόμα περισσότερο», εξηγεί. «Δεν υπάρχει όμως κανένας άλλος να το κάνει και έτσι πρέπει να τα καταφέρω.» Και όταν επιστρέφουν οι τεχνικοί από την τοποθέτηση καλωδίων τηλεπικοινωνίας σε λασπώδη αυλάκια, ειδικά τον χειμώνα, υπάρχουν πολλά να καθαριστούν.

Έτσι τον Σεπτέμβριο του 2007, η εταιρεία έδωσε στη Otilia άδεια για να παρακολουθήσει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα δύο ημερών την εβδομάδα για πέντε εβδομάδες, συγχρηματοδοτούμενο από την

«Έμαθα να ελέγχω τις κινήσεις μου και έτσι έχω λιγότερο πόνο στην πλάτη κάθε μέρα στη δουλειά, ακόμα και στο σπίτι.»

Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, για να τη βοηθήσει να διαχειριστεί τον πόνο. Από σύμπτωση, η κόρη της Αλεξάνδρα εργαζόταν τότε για το Service de Santé au Travail Multisectoriel (STM, την κρατική υπηρεσία για θέματα υγείας σε διάφορους εργατικούς τομείς) που είχε οργανώσει το σεμινάριο και προέτρεψε τη μητέρα της να επωφεληθεί από την ευκαιρία.

Η Otilia ανακάλυψε πώς λειτουργεί η ράχη, τους κινδύνους πρόκλησης βλάβης και τι να κάνει να την προστατεύσει. Οι εκπαιδευτές έκαναν επίδειξη ασκήσεων ενδυνάμωσης των μυών των ποδιών, τεχνικών χαλάρωσης για αποφυγή κόπωσης ακόμα και τη σωστή διαίτα για τη γενική βελτίωση της υγείας και αντοχής της. Ανακάλυψε πώς να σηκώνει φορτία με σωστό τρόπο και να κινείται με ασφάλεια για να αποφεύγει τον πόνο. «Χάρη στο μάθημα, τώρα ξέρω ότι πρέπει να γονατίζω· δεν μπορώ να σκύβω, για παράδειγμα, και προσέχω να μη γεμίζω τους σάκους σκουπιδιών πάρα πολύ. Έμαθα να ελέγχω τις κινήσεις μου και έτσι έχω λιγότερο πόνο στην πλάτη κάθε μέρα στη δουλειά, ακόμα και στο σπίτι. Η εκπαίδευση με βοήθησε γιατί μου εξήγησε τι να περιμένω.» Υπήρχαν ακόμα και ψυχολόγοι διαθέσιμοι για να συζητήσουν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συμμετέχοντες.

Πρωινό ξεκίνημα

Στα περίχωρα της πόλης του Λουξεμβούργου, τα κεντρικά γραφεία της εταιρείας τηλεπικοινωνιών όπου δουλεύει η Otilia είναι σε ένα κτίριο γωνιώδες, από κόκκινο τούβλο σε μια απλόχρηρη τοποθεσία περιτριγυρισμένη από γκαζόν και δέντρα. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να πηγαίνει οδηγώντας στη δουλειά κάθε μέρα και να παρκάρει σε χώρους της εταιρείας. «Αν και δεν μένω μακριά, με βοηθάει να έρχομαι με το αυτοκίνητο, επίσης επειδή ξεκινάω πολύ νωρίς, στις 6 το πρωί.»

Για την Otilia η καθημερινότητα είναι θέμα ελέγχου του πόνου και μείωσής του σε επίπεδο υποφερτό. Αρνήθηκε να χειρουργηθεί όταν ανακάλυψε πως υπήρχε πιθανότητα επιτυχίας μόνο 20%. Αντί γι' αυτό, κάνει τακτικά συνεδρίες μασάζ και μία φορά το χρόνο υποβάλλεται σε έντονη θεραπευτική συνεδρία στην τοπική λουτρόπολη Μοντόρφ-λε-Μπεν (Mondorf-les-Bains). Προσπαθεί να αποφύγει τα παυσίπονα φάρμακα. «Κάνω θεραπεία προσπαθώντας να σταματήσω την αρθρίτιδα να αναπτυχθεί περισσότερο, γιατί όταν συμβεί αυτό δεν μπορείς να κάνεις τίποτε πια», εξηγεί.

Με τον Manuel, ζει σε ένα φωτεινό, περιποιημένο σπίτι με άσπρους τοίχους, ξύλινα γυαλισμένα έπιπλα και πατώματα με πλακάκια. Κόκκινα γεράνια στολίζουν τα περβάζια των παραθύρων και κεραμικά στολίδια εδώ κι εκεί ή άλλα ενθύμια θυμίζουν τα χρώματα της πατρίδας τους της Πορτογαλίας. Σήμερα η Otilia είναι αρκετά καλά για να απολαμβάνει μια βόλτα με το φιλικό εξαάχρονο λαμπραντόρ τους, την Bell.

Συνεχίζοντας

Ελπίζει να μπορέσει να συνεχίσει να δουλεύει μέχρι να φθάσει σε ηλικία συνταξιοδότησης. «Θα δούμε πόσο θα μπορέσω να συνεχίσω», φιλοσοφεί. «Χρειάζεται θάρρος. Ακόμα αισθάνομαι πόνο και μερικές φορές με πιάνει μια κατάθλιψη. Αλλάζει ανάλογα με τον καιρό· όταν βρέχει χειροτερεύει. Αλλά πρέπει κανείς να προσπαθεί να συνεχίσει. Δεν μπορείς να παραπονιέσαι πάντα. Πρέπει να ζεις με αυτό.»

Η Nadine Sadler, από την υπηρεσία υγείας και κοινωνικών υποθέσεων της P&T, λέει ότι περίπου 20 μέλη του προσωπικού κάνουν κάθε χρόνο το σεμινάριο για τον πόνο στη ράχη. «Πραγματικά είναι αποτελεσματικό», λέει. «Ελπίζω να βοηθήσει την Otilia να παρατείνει την εργασιακή ζωή της.»

«Ήταν πολύ χρήσιμο σεμινάριο», επιβεβαιώνει η Fatima Tomaz, που είναι υπεύθυνη για τις 14 κυρίες που καθαρίζουν στο κτίριο. «Το έκανα και εγώ και έμαθα πολλά.»

Σε μια ξεχωριστή θέση στον τοίχο του σαλονιού της Otilia υπάρχει μια βεβαίωση σπουδών σε κορνίζα, συγχαίροντάς την για την πρόοδο που έκανε στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και ενθαρρύνοντάς την να εφαρμόσει και πρακτικά τα μαθήματα που πήρε. Αυτό λέει πολλά για τη σπουδαιότητα που είχε αυτή η εμπειρία για εκείνη.

Η ιστορία της Γεωργίας

«Νομίζω πως μιλώντας για τη ζωή μου θα βοηθήσει άλλους ανθρώπους», λέει απλά η **Γεωργία Χρυσικοπούλου**. «Συνήθιζα να είμαι πολύ αρνητική. Δεν μπορούσα να αποδεχτώ πως ήμουν άρρωστη και δεν ήθελα να ζητήσω βοήθεια. Ξέρω ακόμα ανθρώπους που δεν παίρνουν τους γιατρούς στα σοβαρά.»

Ως αποτέλεσμα πνευματικής ασθένειας, η Γεωργία, 36 ετών, πέρασε χρόνια μπεινοβγαίνοντας στα νοσοκομεία στην πατρίδα της την Κέρκυρα. Αλλά από το 2006, ένα διορατικό σχέδιο αποκατάστασης τη βοήθησε να φύγει από το ίδρυμα φροντίδας, να πάει σε δικό της διαμέρισμα και να ξεκινήσει να δουλεύει. Διευθύνεται από το Κέντρο Αποκατάστασης «Νέοι Ορίζοντες», που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Το κέντρο αποκατάστασης έχει έδρα στο κέντρο της πόλης της Κέρκυρας, σε ένα κτίριο που στεγάσει και την καφετέριά του, με τη βεράντα να σκιάζεται από πορτοκαλίς. Σπουδαστές διαβάζουν και πίνουν καφέ στα τραπέζια. Περιστασιακοί πελάτες δεν θα ρίξουν ούτε μια δεύτερη ματιά στην κάπως ειρωνική ονομασία της εγκατάστασης: Lunatico. Και μπορεί να μη γνωρίζουν πως τα κομψά κτίρια που το περιτριγυρίζουν, με τις σιδερένιες πύλες ορθάνοιχτες, ήταν τα παλιά κτίρια του ψυχιατρείου της Κέρκυρας, του παλαιότερου στην Ελλάδα, που τώρα έχουν μετατραπεί σε πανεπιστημιακά τμήματα.

Η αρχή της αρρώστιας

Η Γεωργία είναι σε μια ομάδα κηπουρών που φροντίζουν τον περίγυρο με τα ανθισμένα παρτέρια και το γρασίδι, όλοι ντυμένοι με γκρι φόρμες και καπέλα. Η ιστορία της είναι γεμάτη δοκιμασίες και κουράγιο. Η Γεωργία, η μεγαλύτερη από τα τέσσερα παιδιά, θυμάται τη σκληρότητα με την οποία της φερόντουσαν οι γονείς της. «Ήμουν πολύ μικρή για να καταλάβω αν έκανα κάποια αταξία», λέει. «Δεν μου έδειξαν αγάπη, μέχρι που έγινα αρκετά μεγαλύτερη.» Στα 12, άρχισε να χάνει τα μαλλιά της και διαγνώστηκε με ψυχιατρικά προβλήματα. Στα 17, έμεινε έγκυος και προσπάθησε να αυτοκτονήσει. Παρ' όλη την αντίθετη γνώμη των γονιών της, έφυγε από το σχολείο, παντρεύτηκε και πήγε να ζήσει με τους γονείς του συζύγου της. Αλλά ο γάμος της δεν ήταν ευτυχισμένος. Το ζευγάρι άρχισε να πίνει πολύ και να παίρνει ναρκωτικά, και εκείνος έγινε βίαιος.

«Μου αρέσουν όλα σε αυτή τη δουλειά. Άλλαξε τη ζωή μου εντελώς. Πάντα απολάμβανα την κηπουρική· μου αρέσει να είμαι κοντά στη φύση.»

Στα 24 της, η Γεωργία ήταν σοβαρά άρρωστη. «Άρχισα να ακούω φωνές και νόμιζα πως ήμουν καταραμένη. Φανταζόμουν πως η τηλεόραση μου μιλούσε και πως είχα τηλεπαθητικές ικανότητες. Δεν μπορούσα να ανεχτώ το παιδί μου και ξέσπαγα επάνω του και στην οικογένειά μου. Τσακωνόμουν με όλους. Ήθελα να αυτοκτονήσω.»

Τελικά, πήγε πίσω στη μητέρα και τον πατέρα της και, από τότε, οι σχέσεις βελτιώθηκαν. «Στο τέλος, οι γονείς μου ήταν που με έσωσαν», παραδέχεται. Άρχισε, απρόθυμα στην αρχή, να παίρνει φάρμακα, αλλά λέει πως ακόμα ακούει στο μυαλό της τη φωνή του συζύγου της να την απειλεί. Έφυγε από την Κέρκυρα και άρχισε να ταξιδεύει, καταλήγοντας στην Στουτγάρδη όπου δούλεψε σε μπαρ και κλαμπ. «Περισσότερο έμοιαζε με εφιάλη παρά με νυχτερινή δουλειά», θυμάται πικραμένη. Υπέφερε από διατροφικές διαταραχές και βούλιαξε στα χρέη. Εξαντλημένη, επέστρεψε στο σπίτι της. Αλλά καθώς η κατάστασή της χειρότερει συνεχίζε να αρνείται να πιστέψει πως ήταν άρρωστη.

Αποδεχόμενη τη βοήθεια

Το 2002, εισήχθη σε ψυχιατρείο, αλλά ο σύζυγός της πήγε και την έβγαλε. «Ήταν καλός στην αρχή», θυμάται, «αλλά γρήγορα γύρισε στις παλιές του συνήθειες.» Το 2005, η Γεωργία τελικά συνειδητοποίησε πως δεν θα γινόταν καλά μόνη της. Δύο γεγονότα έπαιξαν καθοριστικό ρόλο: ο νεότερος αδελφός της Προκόπης σκοτώθηκε σε ατύχημα, και την παραμονή των Χριστουγέννων ο πατέρας της πέθανε από καρδιακή προσβολή. Η Γεωργία αποφάσισε να αποκτήσει μια πιο υγιή ζωή.

Γύρισε στο νοσοκομείο και ένα χρόνο αργότερα μεταφέρθηκε στο πρόγραμμα αποκατάστασης. Για έξι μήνες έζησε σε έναν ξενώνα στο Θινάλειο. Και τον Οκτώβρη του 2006 ήταν αρκετά καλά για να πάει σε ένα προστατευμένο διαμέρισμα με μια άλλη ασθενή, την Κορίνα Μουζακίτη. Άρχισε επίσης να εργάζεται για την ομάδα κηπουρικής και περιβάλλοντος του κέντρου.

«Μου αρέσουν όλα σε αυτή τη δουλειά, κυρίως η φύτευση. Άλλαξε τη ζωή μου εντελώς», λέει. «Πάντα απολάμβανα την κηπουρική, μου αρέσει να είμαι κοντά στη φύση. Το βράδυ όταν βλέπω τηλεόραση, μου λείπει. Θα προτιμούσα να δουλεύω.» Παρ' όλα αυτά πρέπει να προσέχει. «Ο ζεστός καιρός μου δημιουργεί προβλήματα στο κεφάλι», παραδέχεται. Πρέπει να σταματήσει και να κάνει

ένα διάλειμμα. Οι επικεφαλής της ομάδας το αντιλαμβάνονται και αποφεύγουν να της δώσουν βαριά καθήκοντα. «Η Γεωργία είναι πολύ περήφανη και προσπαθεί σκληρά», λέει η κοινωνική της λειτουργός Έλενα Μοσκάτ. Μια ομάδα ειδικών παρακολουθεί την πρόοδό της και μπορεί να ζητήσει βοήθεια οποιαδήποτε στιγμή του 24ώρου από τον γιατρό της.

Η προσέγγιση του κέντρου

Οι Νέοι Ορίζοντες έχουν 70 υπαλλήλους, συμπεριλαμβανομένων 45 ασθενών που δουλεύουν μαζί με το υπόλοιπο προσωπικό. Παράλληλα με την καφετέρια και την ομάδα περιβάλλοντος, λειτουργούν μια υπηρεσία καθαρισμού, ένας χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων και ένα εστιατόριο και μπαρ, το Dusk, στην πόλη της Κέρκυρας. Το κέντρο ιδρύθηκε το 2005 και αναπτύχθηκε από 10 άτομα σε 183 μέλη που ψηφίζουν, 98 από αυτά ασθενείς. Το διοικητικό συμβούλιο πάντα συμπεριλαμβάνει τουλάχιστον δύο πρώην τροφίμους.

Η ομάδα περιβάλλοντος έχει επαφή με τις τοπικές αρχές. Ο Δημήτρης Βλάχος, επικεφαλής της ομάδας, είναι περήφανος για το γεγονός πως παρέχει επαγγελματική και ανταγωνιστική υπηρεσία. «Οι πελάτες μας είναι πολύ ευχαριστημένοι με τη δουλειά μας», επιβεβαιώνει. «Μαθαίνουμε στο προσωπικό μας να κάνει καλή δουλειά.» Όλοι οι εργαζόμενοι λαμβάνουν εκπαίδευση (πώς να χειρίζονται τα ηλεκτρικά εργαλεία, για παράδειγμα) και φορούν πλήρη προστατευτικό εξοπλισμό. Η Γεωργία ξεκινά κάθε πρωί στις 8 π.μ., ορισμένες φορές ταξιδεύει με το λεωφορειακό με τους συναδέλφους της για να πάνε σε πιο μακρινές τοποθεσίες. Κερδίζει 500 ευρώ το μήνα για τέσσερα ή πέντε πρωινά την εβδομάδα, συν την υποστήριξη που λαμβάνει μέσω των υπηρεσιών υγείας, ενώ για το διαμέρισμα που μοιράζεται δεν πληρώνει ενοίκιο.

«Δεν λέμε στους πελάτες μας πως κάποιοι από τους εργαζόμενους είναι ασθενείς», εξηγεί ο Θανάσης Παπαβλασόπουλος, ειδικός στην κοινωνική οικονομία που βοήθησε στην ίδρυση του κέντρου. «Δεν θέλουμε να στιγματιστεί κανείς τους και με δυσκολία θα μπορούσατε να διακρίνετε ποιοι από αυτούς έχουν προβλήματα. Δέκα εξ αυτών είναι ήδη πλήρως αυτόνομοι. Μπορείτε να δείτε τη διαφορά που έκανε το πρόγραμμα του ΕΚΤ σε τέσσερα χρόνια», προσθέτει. «Το 1997, υπήρχαν 350 τρόφιμοι στο νοσοκομείο από όλο το νησί. Τώρα υπάρχουν μόνο 15 κρεβάτια, για απολύτως έκτακτες ανάγκες. Είναι πραγματική πρόοδος. Η επα-

νένταξη είναι το πιο σημαντικό πράγμα και ο κύριος στόχος μας είναι να δώσουμε στους ανθρώπους τη δυνατότητα να εργαστούν και να μπορούν να είναι ανεξάρτητοι.»

Ένας συνεχιζόμενος αγώνας

Η ίδια η Γεωργία άρχισε να καταπιάνεται ξανά με μερικές από τις παλιές της ασχολίες. Της αρέσει η μαγειρική και το κέντημα και παλιότερα ζωγράφιζε και έγραφε μουσική. «Πάντα αγαπούσα τη μουσική. Κάποτε ήθελα να γίνω χορεύτρια», λέει νοσταλγικά. Επισκέπτεται τακτικά τη μητέρα της, τον αδελφό και την αδελφή της και είναι δεμένη με τα δύο παιδιά της αδελφής της.

Ακόμα παλεύει καθημερινά για να κρατήσει τη ζωή της σε τροχιά: πρέπει να παίρνει φάρμακα τρεις φορές την ημέρα. Πριν από μερικούς μήνες η κατάστασή της επιδεινώθηκε ξαφνικά. «Αισθανόμουν πολύ θυμωμένη. Ούρλιαζα», εξηγεί. «Πήγα στον γιατρό και ζήτησα βοήθεια, και επί ένα μήνα παλεύαμε να μη χειροτερέψω... Πραγματικά, είναι αγώνας.»

Τι την κάνει να συνεχίζει; «Ο χαρακτήρας μου και το γεγονός ότι έχω ένα παιδί», απαντάει. «Και έχω μια καλή οικογένεια. Δεν ήθελα να τους πληγώσω.» Ο γιος της ο Αντώνης ζει τώρα στην Αθήνα με τον πατέρα του. Μιλούν στο τηλέφωνο δυο φορές την εβδομάδα, αλλά η Γεωργία λέει ότι η σχέση τους θα ήταν καλύτερη αν δεν έμενε τόσο μακριά. Είναι αποφασισμένη να γίνει τόσο καλά ώστε να έχει δικό της σπίτι όπου θα μπορέσει να μείνει πάλι ο γιος της μαζί της.

**Εργαζόμενοι
μεγαλύτερης ηλικίας**

Επανεκπαίδευση για το σύγχρονο εργατικό δυναμικό

Υπάρχουν τρία πράγματα που είναι σημαντικά για τον **Milan Nedbal**, από την επαρχία Κρόμεριζ (Kromeriz) της Τσεχικής Δημοκρατίας: «Οικογένεια, υγεία και δουλειά», λέει ο 53χρονος. Ωστόσο, όταν το εργοστάσιο στο οποίο εργαζόταν έκλεισε τον Οκτώβριο του 2006, αναρωτιόταν αν έχασε ένα από αυτά τα στηρίγματα της ζωής του για πάντα.

Ο Milan έχει δουλέψει σταθερά σε όλη την ενήλικη ζωή του. Αφού σπούδασε στο πανεπιστήμιο για μηχανήματα υφαντουργίας στο Λίμπερεκ, εργάστηκε στη βιομηχανική υφαντουργία για 27 χρόνια, ξεκινώντας ως πωλητής και φτάνοντας να γίνει γενικός διευθυντής σε ένα τοπικό εργοστάσιο. «Ανέβηκα όλα τα σκαλιά της ιεραρχίας δουλεύοντας», λέει. «Ως διευθυντής εργοστασίου, είχα τη γενική εποπτεία για όλες τις φάσεις της παραγωγής. Οργάνωνα το υλικό για παραγωγή, έκανα όλες τις προετοιμασίες, καθώς και τη διαχείριση των εργαζομένων.»

Η υφαντουργική βιομηχανία της Τσεχίας άρχισε να φθίνει τη δεκαετία του '90. Έτσι, όταν το εργοστάσιο στο οποίο δούλευε τελικά πτώχευσε, δεν υπήρχαν πια ευκαιρίες σε αυτό τον τομέα. «Το να γίνεσαι περιττός είναι ένα άσχημο συναίσθημα», λέει. «Και γινόταν χειρότερο υπό το άγχος εύρεσης μιας νέας δουλειάς.»

Άρχισε να ψάχνει για δουλειά αμέσως, αλλά στην αρχή δεν είχε τύχη. «Έστειλα το βιογραφικό μου σε 140 εταιρείες», συνεχίζει. «Αλλά συνέχιζα να λαμβάνω την ίδια απάντηση: Σας ευχαριστούμε για το ενδιαφέρον σας για την εταιρεία μας, αλλά δυστυχώς δεν έχουμε καμία κατάλληλη θέση επί του παρόντος...».

Όχι μόνο ήταν δύσκολο να βρει δουλειά σχετική με την πείρα του, αλλά ανακάλυψε πως η ανώτερη θέση που είχε προγενέστερα ήταν εμπόδιο. «Ήταν ένας αρνητικός παράγοντας. Όταν οι εταιρείες μάθαιναν πως υπήρξα διευθυντής εργοστασίου δεν με υπολόγιζαν για κατώτερες θέσεις», λέει. «Φοβόντουσαν πως θα ήθελα να δίνω όλες τις εντολές.» Ωστόσο, συνέχιζε να στέλνει και άλλες αιτήσεις εργασίας. «Έπρεπε να προχωρήσω. Ήταν πολύ σημαντικό», λέει. «Είμαι αισιόδοξο άτομο. Αλλά αυτό κάπου αρχίζει να παίζει με την αυτοπεποίθησή σου. Αναρωτιόμουν αν θα γύριζα ποτέ πίσω σε δουλειά.»

Ενημέρωση στις νέες τεχνολογίες

Ο Milan συνειδητοποίησε πως πιθανόν έπρεπε να βελτιώσει τις δεξιότητές του για να βρει μια δουλειά στο σύγχρονο εργατικό

«Η εκπαίδευση ήταν πραγματικά πρακτική και οι δεξιότητές μου στους υπολογιστές βελτιώθηκαν πολύ. Νιώθω πολύ πιο ασφαλής τώρα.»

δυναμικό. Ξεκίνησε ένα πρόγραμμα επανεκπαίδευσης που το πρόσφερε το τοπικό γραφείο εργασίας τον Ιανουάριο του 2007. Το πρόγραμμα είχε ετοιμαστεί και οργανωθεί από τη μη κερδοσκοπική βιβλιοθήκη Kniehohna Kromerizska, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Αποτελείτο κυρίως από εκπαίδευση σε υπολογιστές και γνώσεις IT, στο να μάθει πώς να κάνει χρήση του υλικού και του λογισμικού, αναζήτηση στο διαδίκτυο, δημιουργία και ετοιμασία διαφόρων εγγράφων στον υπολογιστή, καθώς και δεξιότητες επικοινωνίας και περιβαλλοντική εκπαίδευση.

«Πριν τη σειρά μαθημάτων, είχα περιορισμένη γνώση στη χρήση των υπολογιστών», λέει. «Είχα μόλις αρχίσει να τους χρησιμοποιώ προς το τέλος της προηγούμενης καριέρας μου. Αλλά η εκπαίδευση ήταν πραγματικά πρακτική και οι δεξιότητές μου στους υπολογιστές βελτιώθηκαν πολύ.»

Τον βοήθησε επίσης να ακονίσει άλλες ικανότητες που είναι ζωτικές στην απόκτηση απασχόλησης, όπως η συγγραφή επιστολών-αιτήσεων εργασίας και βιογραφικών, ντύσιμο για συνέντευξη και ευχερέστερη επικοινωνία με τους ανθρώπους. «Πάνω απ' όλα, με βοήθησε να αποκτήσω αυτοπεποίθηση. Πρόσεξα μια διαφορά στις διαπροσωπικές μου δεξιότητες», προσθέτει ο Milan.

Το καλοκαίρι του 2007, οι προσπάθειές του απέδωσαν και η αναζήτηση εργασίας τελείωσε όταν εξασφάλισε μια θέση σε μια τοπική κατασκευαστική εταιρεία. Οι νέες βελτιωμένες δεξιότητές του ήταν ζωτικές. «Ενας υψηλός βαθμός γνώσης υπολογιστών ήταν προαπαιτούμενος για τη δουλειά. Και η εταιρεία δεν φοβάται να προσλάβει μεγαλύτερης ηλικίας προσωπικό.» Η εταιρεία Chroryňská Strojírna εξειδικεύεται σε ρομποτικούς βραχίονες που κάνουν τη συγκόλληση σε βιομηχανίες κατασκευής αυτοκινήτων, μαζί με άλλα προϊόντα, όπως καλούπια για μηχανές πρεσαρίσματος πλαστικού που φτιάχνει είδη όπως οι προφυλακτήρες αυτοκινήτων.

Επικοινωνιακές δεξιότητες

Εργάζεται στο τμήμα συντονισμού. «Η δουλειά μου είναι να εξασφαλίσω την παραγωγή των διαφορετικών τμημάτων της εφοδιαστικής αλυσίδας από τους υπεργολάβους», λέει. «Δεν έχουμε την δυνατότητα να κάνουμε τα πάντα μόνοι μας.» Σε συνδυασμό με

τον πλούτο της πείρας του στον κατασκευαστικό τομέα, οι δεξιότητες στον υπολογιστή είναι βασικές για τη νέα του θέση. Η δουλειά του περιλαμβάνει αιτήσεις για προσφορές και επιλογή προμηθευτών, προετοιμασία παραγγελιών και εγγράφων με τεχνικές προδιαγραφές και τη διευθέτηση της οργάνωσης για την παράδοση των διαφόρων μερών. Για να το κάνει αυτό χρησιμοποιεί λογισμικό διαχείρισης έργων και μηχανολογίας. «Η επικοινωνία και ο συντονισμός γίνονται όλα από υπολογιστές. Θα είχα δυσκολίες χωρίς τις δεξιότητες σε υπολογιστές.

«Είναι εντελώς διαφορετικό από τον παλιό μου ρόλο. Πριν, δούλευα πάντα εσωτερικά. Τώρα χρειάζεται να επικοινωνώ εξωτερικά με άλλες εταιρείες και να οργανώνω όλη την εφοδιαστική αλυσίδα», προσθέτει.

Η επαναφορά του στην απασχόληση έκανε μεγάλη διαφορά στην ποιότητα της ζωής του. «Νιώθω πολύ πιο ασφαλής τώρα. Δεν σκέφτομαι τόσο πολύ το μέλλον, είμαι ευτυχημένος με αυτό που κάνω τώρα», λέει. Απολαμβάνει την κηπουρική και τον χρόνο που περνάει με την οικογένειά του. «Ωστόσο, δεν έχω και τόσο ελεύθερο χρόνο», παραδέχεται, «δουλεύω πολύ». Και για έναν άντρα που δίνει τόση αξία στη δουλειά όσο ο Milan, αυτό είναι καλό πράγμα.

Η αληθινή αξία της πείρας

«Υπάρχει μια αίσθηση πως όσο μεγαλώνεις, οι εργοδότες δεν σε χρειάζονται πια. Έχουμε την ικανότητα, αλλά είμαστε πολύ μεγάλοι και πολύ ακριβοί.»

Αν υπάρχει μια νότα πικρίας στη φωνή της 55χρονης **Roswitha Kerbel**, είναι εύκολο να την καταλάβεις. Για μια γυναίκα με ένα ευρύ πεδίο προσόντων, που πέρασε την περισσότερη ζωή της κυνηγώντας μια δυναμική καριέρα στον εκδοτικό κόσμο, το να βρεθεί ξαφνικά ακατάλληλη για πρόσληψη όταν ξέρει πως θέλει να δουλέψει, είναι βαθιά απογοητευτικό. Μόλις πέρασε τα 50 της, αναλώθηκε επί τέσσερα χρόνια ψάχνοντας για μια δουλειά στη Βιέννη, Αυστρία, χωρίς να λάβει μια κατάλληλη προσφορά. «Πήρα πολλές αρνήσεις», θυμάται. «Ήμουν πολύ αποκαρδιωμένη. Αρχίζεις να νιώθεις μεγάλη και άχρηστη.»

Τελικά, το κέντρο εύρεσης εργασίας της πρότεινε να επικοινωνήσει με την «Πρωτοβουλία 50», ένα σχέδιο συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου που δημιουργήθηκε για να φέρει σε επαφή μεγαλύτερους εργαζόμενους με εργοδότες που αναγνωρίζουν την αξία τους. Τον Ιανουάριο του 2008 της ζήτησαν να στείλει το βιογραφικό της στο Licht ins Dunkel (Φως στο σκοτάδι), μια δημοφιλή φιλανθρωπική οργάνωση με έδρα στη Βιέννη που δουλεύει με την αυστριακή τηλεόραση και με διασημότητες με σκοπό τη συγκέντρωση χρημάτων για οικογένειες σε ανάγκη. Η οργάνωση την κάλεσε για συνέντευξη και μέσα σε μια ώρα προσφέρθηκε στη Roswitha δουλειά.

Αφιερωμένη στα βιβλία

Η Roswitha γεννήθηκε στο Γκρατς, Αυστρία, αλλά όταν ήταν έξι ετών μετακόμισαν στη Στουτγάρδη, στη Γερμανία, όπου μεγάλωσε και σπούδασε. Ειδικοτεύθηκε στη βιβλιοθηκονομία πριν αποκτήσει επιπλέον δεξιότητες στα οικονομικά και στις τεχνολογίες πληροφορικής και μεταπηδήσει στις εκδόσεις.

«Ήμουν πάντα προσηλωμένη στην καριέρα μου. Λατρεύω τα βιβλία», εξηγεί δείχνοντας τις σειρές των τόμων που καλύπτουν τους τοίχους στο σαλόνι της από το πάτωμα μέχρι το ταβάνι. «Είχα ανώτερες θέσεις στο μάρκετινγκ σε κάποιες μεγάλες εκδοτικές εταιρείες. Δούλευα 60 με 70 ώρες την εβδομάδα και ταξίδευα πολύ, έχοντας την ευθύνη της οργάνωσης εκθέσεων βιβλίων και λανσαρισμάτων. Ήταν μια πολύ σκληρή δουλειά.»

«Είμαι ευχαριστημένη που μπορώ και βγάζω δικό μου εισόδημα γιατί μου αρέσει να είμαι οικονομικά ανεξάρτητη.»

Όταν ο πρώτος της γάμος κατέληξε σε διαζύγιο, μετακόμισε πίσω στην Αυστρία το 1993, όπου συνάντησε τον δεύτερο σύζυγό της Michael Estl. Η Roswitha ένωσε πως ήταν ώρα για μια αλλαγή στη ζωή της. «Ο πρώτος μου γάμος διαλύθηκε επειδή ήμουν τόσο απασχολημένη με τη δουλειά μου», θυμάται. «Ήμουν εκτός σπιτιού για πολύ καιρό και ήταν πολύ κουραστικό. Δεν ήθελα να συμβεί ξανά το ίδιο πράγμα.»

Ένα σπίτι στην εξοχή

Η Roswitha και ο Michael παντρεύτηκαν το 2000. Αγόρασαν ένα σπίτι στο χωριό Κούνιγκστέτεν (Königstetten), στην άκρη του πανέμορφου Δάσους της Βιέννης έξω από την αυστριακή πρωτεύουσα. Παίρνοντας το πρωινό τους στη βεράντα τους, βλέπουν πέρα από τον κήπο τους έως τους κυματιστούς λόφους και τους αγρούς με την έντονη κίτρινη ρέβα. Ο Michael δουλεύει στο σπίτι ως προγραμματιστής υπολογιστών, έχοντας για συντροφιά τα δύο πελώρια σκυλιά του ζευγαριού, Beeny και Teddy και τις γάτες Mimi και Pepper.

Εκείνη την εποχή, η Roswitha χρειαζόταν επίσης την ευελιξία για να φροντίσει τον ηλικιωμένο πατέρα της —κάθε δύο ή τρεις εβδομάδες ταξίδευε πίσω στη Στουτγάρδη όπου συνέχιζαν να ζουν οι γονείς της— και την πεθερά της στη Βιέννη. Άφησε τη δουλειά της στις εκδόσεις και άρχισε να ψάχνει για μια νέα κατεύθυνση στην καριέρα της. Ο κήπος έμοιαζε να κρατάει το κλειδί: «Πάντα μου άρεσε η κηπουρική, αλλά δεν είχα ιδέα για τα φυτά», λέει. Πήγε σε μια ετήσια σειρά μαθημάτων για διαμόρφωση υπαίθριων χώρων, ακολουθούμενο από απασχόληση στο φυσικό πάρκο του Δάσους της Βιέννης. Ήταν υπεύθυνη για τον σχεδιασμό εκδηλώσεων και εκδρομών για ομάδες επισκεπτών, καθώς και για τα λογιστικά και την διοίκηση αλλά η θέση δεν διατηρήθηκε. «Θα μου άρεσε πολύ να βρω μια μόνιμη θέση, αλλά ήμουν πολύ μεγάλη.»

Η Roswitha λέει πως άρχισε να αντιλαμβάνεται το πρόβλημα με τις ηλικιακές διακρίσεις περίπου 10 χρόνια πριν. Το τοποθετεί στο υψηλότερο κόστος ασφάλισης που πρέπει να πληρώνουν οι εργοδότες για το μεγαλύτερης ηλικίας προσωπικό. «Υπάρχει πολύ πίεση, γιατί δεν υπάρχουν πολλές δουλειές στην αγορά, έτσι οι εταιρείες προσφέρουν δουλειά στο φθηνότερο προσωπικό», επισημαίνει.

Οικονομική ανεξαρτησία

Παρ' όλα αυτά, η «Πρωτοβουλία 50» έδωσε στη Roswitha ένα νέο ξεκίνημα. Εργάζεται με πλήρη απασχόληση στο Licht ins Dunkel από τον Φεβρουάριο του 2008. Το σχέδιο πληρώνει τους μισθούς των συμμετεχόντων για τους πρώτους τρεις μήνες, δίνοντας στους εργοδότες ένα επιπλέον κίνητρο πρόσληψης. Παραδέχεται πως η διαχείριση ενός γραφείου δεν είναι το «όνειρό» της και θα μπορούσε να είναι κάτι πιο ενδιαφέρον. «Αλλά στην ηλικία μου δεν θέλω να έχω όλη αυτή την ευθύνη πλέον», εξηγεί. «Θέλω να έχω μια απλούστερη ζωή. Είναι μια δύσκολη κατάσταση και εκτιμώ την ευκαιρία να έχω ξανά μια δουλειά. Δεν είμαι μια τυπική νοικοκυρά. Μου αρέσει πολύ να δουλεύω και απολαμβάνω να είμαι με τους συναδέλφους μου. Και είμαι ευχαριστημένη που μπορώ και βγάζω δικό μου εισόδημα γιατί μου αρέσει να είμαι οικονομικά ανεξάρτητη.»

«Η “Πρωτοβουλία 50” είναι ένα πολύ καλό σχέδιο γιατί βοηθά μεγαλύτερους ανθρώπους να βρουν κατάλληλες δουλειές και αυτό δεν είναι εύκολο. Τώρα έχω χρόνο για τον κήπο μου, τον σύζυγό μου και τα σκυλιά μου. Δεν θέλω να έχω το άγχος που είχα παλαιότερα. Το πρόγραμμα με βοήθησε να το καταφέρω αυτό.»

Η κοινωνική αλληλεγγύη δίνει νέα ελπίδα

Η φιλοσοφία ζωής του **Tsvetan Ivanov** είναι ξεκάθαρη: «Βοηθώντας ο ένας τον άλλο μας κάνει όλους δυνατούτερους», λέει. «Το να βάζεις πρώτα τον εαυτό σου, δεν είναι μια πολιτική που την αποδέχομαι.»

Ο Tsvetan εργάστηκε για 25 χρόνια στο τοπικό εργοστάσιο χημικών λιπασμάτων στη Βράτσα, στη βορειοδυτική Βουλγαρία, όπου επιτηρούσε τις διαδικασίες ασφαλείας, πριν αποκτήσει τις προϋποθέσεις για πρόωρη σύνταξη το 2000. Γρήγορα αποφάσισε πως ήθελε να κάνει κάτι ενεργό για να βοηθήσει άλλους ανθρώπους στην κοινότητά του. Η Βράτσα είναι μια ειδυλλιακή πόλη γνωστή για τις θεαματικές απότομες βουνοπλαγιές που προσφέρονται για αναρρίχηση και τις σπηλιές. Αλλά πολλές νέες οικογένειες φεύγουν για να βρουν δουλειά, αφήνοντας ορισμένες φορές πίσω τους ηλικιωμένους γονείς ή ανάπηρους συγγενείς σχετικά απομωμένους.

Το 2008 άκουσε για το πρόγραμμα «Μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών, για μια αξιοπρεπή ζωή», που το διεύθυνε η τοπική ΜΚΟ «Most» (Γέφυρα) και που ήταν συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Εκπαιδεύει και προσλαμβάνει συνταξιούχους και άνεργους να εργαστούν ως κοινωνικοί βοηθοί, παρέχοντας καθημερινή υποστήριξη σε 40 ανθρώπους που ζουν στα σπίτια τους, αλλά δεν μπορούν να τα βγάλουν πέρα μόνοι τους και χρειάζονται μακρόχρονη φροντίδα.

Μετά από μια σύντομη περίοδο εκπαίδευσης, που κάλυψε πρώτες βοήθειες, δεξιότητες συμβούλευσης και χειρισμό επειγόντων καταστάσεων, προσφέρθηκε στο Tsvetan μία σύμβαση και του δόθηκε η ευθύνη για δύο πελάτες: τον 87χρονο Nicola Kotsev και τον Emil Ginev, έναν πρώην αρχιτέκτονα που υποβλήθηκε σε ακρωτηριασμό κάτω άκρου εξαιτίας ενός τροχαίου ατυχήματος. Τους επισκέπτεται καθημερινά, βοηθώντας τους να διατηρήσουν τα σπίτια τους καθαρά και να κάνουν τα ψώνια τους. Μπορεί να χρειαστεί να βοηθήσει με επισκέψεις σε γιατρούς ή να κάνει διαχειριστικές δουλειές ρουτίνας όπως την πληρωμή λογαριασμών κοινής ωφέλειας. Το μεσημέρι παραλαμβάνει τα γεύματά τους από την καντίνα κοινωνικής υπηρεσίας, η οποία ετοιμάζει 200–300 γεύματα την ημέρα για άτομα στην κοινωνική πρόνοια. Ορισμένες φορές βγάζει τον Nicola για βόλτα στην αναπηρική πολυθρόνα του, ή απλώς κάθεται μαζί του και του κάνει παρέα.

«Μέσω αυτού του προγράμματος δίνω ελπίδα σε ανθρώπους. Βλέπω τη θέλησή τους να συνεχίσουν να ζουν και να μην το βάζουν κάτω.»

Πάθος για μάθηση

Ανέπτυξε έναν ισχυρό προσωπικό δεσμό με τα δύο αυτά άτομα. «Ο Nicola είναι γεμάτος σπιρτάδα και ζωντάνια. Νιώθει πολύ καλύτερα όταν του μιλάω», λέει ο Tsvetan. «Χρειάζεται φαρμακευτική θεραπεία εξαιτίας ενός εγκεφαλικού. Αλλά έχει όλες τις αισθήσεις του και αρνείται να το βάλει κάτω. Η πιο ενδιαφέρουσα πλευρά αυτής τη δουλειάς είναι να έχεις μια εκ των έσω ψυχολογική άποψη του πώς οι άνθρωποι χειρίζονται τις δυσκολίες. Αυτό που μου αρέσει είναι πως μαθαίνω πράγματα και όσα περισσότερα μαθαίνω, τόσο περισσότερα μπορώ να κάνω για να βοηθήσω τους ανθρώπους. Μπορείς να καταλάβεις πως νιώθουν για διάφορα θέματα, όπως τα γηρατειά ακόμα και το θάνατο.» Ήταν πρώτα εθελοντής ως κοινωνικός βοηθός σε ένα προγενέστερο πρόγραμμα, που χρηματοδοτήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη σε όλη την Βουλγαρία, καλύπτοντας 210 ανθρώπους στην περιφέρεια της Βράτσα.

Ο Tsvetan υπήρξε ανέκαθεν ένας ανεξάρτητος στοχαστής, με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόντων. Απόφοιτος του Χημικού, πέρασε 15 χρόνια μετά το πανεπιστήμιο εργαζόμενος στον κατασκευαστικό τομέα και βοηθώντας στην αποκατάσταση εικόνων και τοιχογραφιών στο διάσημο μοναστήρι Cherepish, κοντά στην Βράτσα. Κάποια εποχή είχε «εθιστεί» στο λύσιμο του κύβου του Ρούμπικ —ακόμα έχει αρκετές από τις πιο δύσκολες εκδόσεις στα ράφια του. Όταν ανακάλυψε το διαδίκτυο, του έγινε και αυτό πάθος. «Έπρεπε να αναγκάσω τον εαυτό μου να βγει έξω», παραδέχεται. Το 2007 εξέδωσε το πρώτο του βιβλίο, αναπτύσσοντας τη δική του φιλοσοφική θεωρία της *Τετραλογίας της Φύσης*.

Αντανακλά το ενδιαφέρον του για όλες τις πτυχές του φυσικού κόσμου. Καθώς δουλεύει στον υπολογιστή του, μία ή δύο από τις έξι γάτες που έσωσε από τους δρόμους κουλουριάζονται στα γόνατά του ή κρέμονται από τους ώμους του. «Όταν φέρεσαι καλά στα ζώα, αρχίζουν να σε εμπιστεύονται, όπως ακριβώς οι άνθρωποι», εξηγεί. Φυτά γεμίζουν το χώρο του λιτού καθιστικού το οποίο είναι επίσης και η κρεβατοκάμαρά του. Η προσωπική του βιβλιοθήκη, με περίπου 6 000 βιβλία με πολλαπλότητα θεμάτων, γεμίζει το μικρό διαμέρισμα. «Τα έχω διαβάσει όλα», διαβεβαιώνει περήφανα ο Tsvetan. Ανήκει σε μια τοπική φιλοσοφική κοινότητα και έχει εκδώσει γύρω στα 150 άρθρα.

Αμοιβαία τρυφερότητα

Η 77χρονη Velika Mamkova είναι άλλη μια δικαιούχος της πρωτοβουλίας «Αξιοπρεπής ζωή». Είναι αποκλεισμένη στο σπίτι με πατερίτσες, μετά από χειρουργείο και ένα σπασμένο πόδι. Οι δυο της γιοι έχουν δικές τους οικογένειες και έχουν μετακομίσει μακριά —ένας για να δουλέψει στην Ιταλία. «Η βοήθεια είναι πολύ σημαντική. Υπάρχουν πράγματα που δεν μπορώ να κάνω μόνη μου και δεν θα μπορούσα να τα βγάλω πέρα χωρίς αυτήν», λέει. «Αν αντιμετωπίσω ένα πρόβλημα, ξέρω πως μπορώ πάντα να τηλεφωνήσω, 24 ώρες το 24ωρο.» Στηρίζεται επίσης και στην ανθρώπινη επαφή —να έχει κάποιον στον οποίο μπορεί να μιλήσει κάθε μέρα— και έχει αναπτύξει μια στενή σχέση με τον άνθρωπο που τη φροντίζει, την Maryika Mitova.

Η στοργή είναι αμοιβαία. «Είναι σα μητέρα για μένα» εξομολογείται η Maryika, η οποία επίσης δουλεύει για το πρόγραμμα «Αξιοπρεπής ζωή». Οι κοινωνικοί βοηθοί δουλεύουν έξι ώρες την ημέρα και λαμβάνουν μισθό από τον προϋπολογισμό του προγράμματος. Αλλά ο Tsvetan, ως συνταξιούχος ο ίδιος, δεν πληρώνει φόρο και δικαιούται δωρεάν υγειονομική περίθαλψη, το οποίο με τη σειρά του εξοικονομεί χρήματα για το πρόγραμμα. Ο ρόλος των 10 κοινωνικών βοηθών είναι να υποστηρίξουν τους 10 κοινωνικούς λειτουργούς πλήρους απασχόλησης που εργάζονται για την τοπική αρχή.

Η σύμβασή του ισχύει για ένα χρόνο, όση η διάρκεια του προγράμματος. Ελπίζει πως θα την ανανεώσουν, λέγοντας πως θα είναι μια απόλαυση να συνεχίσει τη δουλειά. «Μέσω αυτού του προγράμματος δίνω ελπίδα σε ανθρώπους. Βλέπω τη θέλησή τους να συνεχίσουν να ζουν και να μην το βάζουν κάτω. Μου δίνει ένα επιπλέον εισόδημα ώστε να μπορώ να ζήσω αξιοπρεπώς και σε αντάλλαγμα μπορώ να βοηθήσω άλλους να ζήσουν με αξιοπρέπεια. Από τότε που μιλάω με τον Nicola έγινε πιο αισιόδοξος και προσπαθεί ξανά να αρχίσει να περπατά. Του έφτιαξε τη διάθεση. Έτσι ενώ ήταν χρήσιμο για μένα, ήμουν αντίστοιχα και εγώ χρήσιμος σε αυτόν.»

Νέες δεξιότητες και ένα αίσθημα αλληλεγγύης

Γεννημένη σε ένα μικρό χωριό, κοντά στη Βίλνα, τη δεκαετία του 1930, η **Aldona Mikalauskiene** έχει δει από πρώτο χέρι ορισμένες από τις μεγαλύτερες ανακατατάξεις της Ευρώπης, από τις κτηνωδίες του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι τις δυσκολίες και τη σύγκρουση υπό το σοβιετικό καθεστώς, έως την επακόλουθη ανεξαρτησία για το μικρό της έθνος της Λιθουανίας. Μέσα από όλα αυτά διατήρησε έναν ισχυρό χαρακτήρα και μια αίσθηση καθήκοντος προς τους συμπολίτες της.

«Σήμερα έχουμε πολλές καινούριες ελευθερίες», λέει. «Ελευθερία να έχουμε επιχειρήσεις και να αυτοβελτιωνόμαστε, να κάνουμε κριτική και να μιλάμε ελεύθερα για την κυβέρνησή μας, αλλά έχουμε επίσης την υποχρέωση να χρησιμοποιήσουμε τις ελευθερίες και τα ταλέντα μας για να βοηθήσουμε ο ένας τον άλλο. Είμαστε όλοι ένας λαός, μια κοινωνία.»

Από ταπεινά ξεκινήματα...

Κόρη αγρότη από την επαρχία Ουκμέργκε (Ukmergė), η Aldona πήγε σχολείο, παντρεύτηκε και χήρεψε και τότε ξαναγύρισε στις σπουδές της, διαπρέποντας ως φοιτήτρια μεγαλύτερης ηλικίας στο πανεπιστήμιο. Τώρα, εξειδικευμένη λογίστρια, διοικεί τη δική της εταιρεία λογιστών στη λιθουανική πρωτεύουσα, εκπαιδύοντας και προσλαμβάνοντας νέους ανθρώπους και βοηθώντας ένα σύνολο πελατών να επιτύχουν κατά τη διάρκεια σκληρών οικονομικών συνθηκών. «Πέρασα το μεγαλύτερο μέρος της καριέρας μου δουλεύοντας με ανερχόμενους επαγγελματίες», λέει. «Παρέχω μαθητεία και έχω εκπαιδεύσει σημαντικό αριθμό επιτυχημένων λογιστών.»

Οι πελάτες της είναι πολλοί και ετερόκλητοι, από κινέζικα εστιατόρια και συνεργεία αυτοκινήτων σε οργανώσεις γυναικών και παιδιών, μέχρι μεγάλες εταιρείες και κατασκευαστές. «Απολαμβάνω τη δουλειά μου και βρίσκω ιδιαίτερα ικανοποιητικό να βλέπω την ομάδα μου να βοηθά άλλους να επιτύχουν, είτε είναι μικρές εταιρείες, παροχείς υπηρεσιών, ή μεγάλες επιχειρήσεις που δημιουργούν χρήματα για την οικονομία μας», λέει. «Και γιατί θα έπρεπε να σταματήσω τώρα; Είμαι μεγάλη, αλλά έχω μια ενεργή ζωή και νομίζω πως συνεχίζω να έχω κάτι να συνεισφέρω.»

«Η δουλειά του λογιστή πάντα γυρίζει πίσω στους αριθμούς και αυτό σημαίνει εξειδικευμένη γνώση και σωστά εργαλεία.»

Πάντα σε καλή φόρμα

«Η δουλειά του λογιστή πάντα γυρίζει πίσω στους αριθμούς», εξηγεί η Aldona «και αυτό σημαίνει εξειδικευμένη γνώση και σωστά εργαλεία.»

Ένα μοναδικό πρόγραμμα για εκπαίδευση στην πληροφορική για μεγαλύτερης ηλικίας άτομα, οργανωμένο από την ομάδα ηλικιωμένων «LPS Bociiai» και συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, βοήθησε την Aldona να κάνει μεγαλύτερη χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής για την εταιρεία της, βελτιώνοντας τις δεξιότητές της και ενημερώνοντάς την σχετικά με την τελευταία λέξη στον εξοπλισμό υπολογιστών, λογισμικών και υπηρεσιών δικτύωσης.

«Περνάω ένα σημαντικό μέρος της ημέρας έξω», λέει, «συναντώντας πελάτες, συλλέγοντας και παραδίδοντας έγγραφα και παρουσιάσεις και πουλώντας τις υπηρεσίες μας σε πιθανούς πελάτες.» Μετά επιστρέφει στο γραφείο όπου αντιπαραβάλλει και αναλύει αποτελέσματα και νούμερα.

«Όταν ξεκινήσαμε, χρησιμοποιούσαμε αυτές τις παλιές αθροιστικές μηχανές, ξέρεις, με τον μεγάλο μοχλό που πάει προς τα κάτω και κάνει “τσα-τσινγκ”. Νομίζαμε πως ήταν πολύ εύχρηστες. Πώς αλλάξανε τα πράγματα! Υπάρχουν τόσα πολλά νέα εργαλεία και τεχνολογίες που είναι εξαιρετικά χρήσιμα στη λογιστική.»

«Τα μαθήματα για υπολογιστές μου επέτρεψαν να αναπτύξω νέες δεξιότητες και τελικά να κάνω τη δουλειά μου πιο αποτελεσματικά», λέει. «Τα μαθήματα ήταν μια πραγματική βοήθεια.»

Επιστροφή στην εργασία

Γεννημένος το 1949, ο **George Mifsud** έχει δει αρκετές αλλαγές στη ζωή του. Ως νεαρός άντρας που μεγάλωνε στη Μάλτα, έμαθε να κάνει συγκολλήσεις, ξυλουργική και άλλες δεξιότητες που του έδωσαν ένα καλό ξεκίνημα στην επαγγελματική του ζωή. Αργότερα, μαθήτευσε στην ταρίχευση, μια τέχνη που εξάσκησε ενεργά για 20 χρόνια.

Κυνηγός και μουσικός σε όλη του τη ζωή, τα διάφορα ενδιαφέροντα του George τον είχαν πάντα σε κίνηση, κάνοντας βόλτες στο αρχιπέλαγος όπου είναι το σπίτι του. Χωρίς να φεύγει ποτέ μακριά, έχει πάει μόνο στην Ιταλία και στη μακρινή Ελβετία, έξω από την ιδιαίτερη πατρίδα του τη Μάλτα. «Αυτή είναι μια μικρή χώρα αλλά υπάρχουν πολλά να κάνεις. Σε εμάς τους Μαλτέζους δεν αρέσει να πηγαίνουμε μακριά. Υπάρχει πολλή ιστορία εδώ. Μας αρέσει να φροντίζουμε τα νησιά μας και να τα διατηρούμε όμορφα», εξηγεί.

Και αυτό ακριβώς είναι που κάνει ο George στη νέα του θέση ως εργαζόμενος στη συντήρηση περιβάλλοντος. «Έχω κάνει πολλές διαφορετικές δουλειές», συνεχίζει. «Πριν από αυτό λειτουργούσα ένα κυλικείο για τους τουρίστες. Το έκανα αυτό για 11 χρόνια. Μετά, όταν το κλείσαμε, δεν ξέρω, είχα εξαντληθεί. Χρειαζόμουν να βρω κάτι να κάνω. Ήμουν άνεργος.»

Επιμορφωτικά μαθήματα

Ο George είδε μια αναφορά στην τηλεόραση σχετικά με νέες χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ανθρώπους εκτός εργασίας, οπότε έκανε κάποια τηλεφωνήματα και γράφτηκε στο «Σχέδιο εκπαίδευσης και προβολής απασχόλησης» (TEES). Συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, το TEES βοηθά ανθρώπους άνω των 40 που θέλουν να επανέλθουν στο εργατικό δυναμικό.

«Είχα ασχοληθεί με συγκολλήσεις και ηλεκτρικές εργασίες όταν ήμουν νεότερος», λέει, «κάτι που πάντα μου άρεσε, αλλά η ικανότητά μου ήταν αρκετά σκουριασμένη. Το TEES με έβαλε σε κάποια δωρεάν επιμορφωτικά μαθήματα. Έκανα υδραυλικά, ξυλουργική, συγκολλήσεις και ηλεκτρολογικά. Πέρασα πολύ καλά και γνώρισα πολλούς καλούς ανθρώπους. Κάναμε έξι γεμάτους μήνες εκπαίδευσης.»

Μετά τη βελτίωση των παλιών του δεξιοτήτων, έβαλαν τον George σε επαφή με μια κοινοπραξία διαμόρφωσης υπαιθρίων χώρων

«Δουλεύω έξω και είμαι πολύ ικανοποιημένος με τη δουλειά μου. Μετακινούμαστε από το ένα άκρο της χώρας στο άλλο.»

που κάνει εργασίες σε όλη τη Μάλτα και τώρα δουλεύει ξανά με πλήρη απασχόληση. Δουλεύει με μια ομάδα ανδρών που περιφέρονται σε όλο το μαλτέζικο τοπίο συντηρώντας και επιδιορθώνοντας την οδική υποδομή, όπως κεντρικές διαχωριστικές νησίδες σε αυτοκινητόδρομους, εγκαταστάσεις φωτισμού και συστημάτων αποχέτευσης και γενικά διατηρούν τα πράγματα τακτικά.

«Δουλεύω έξω και είμαι πολύ ικανοποιημένος με τη δουλειά μου. Μετακινούμαστε από το ένα μέρος της χώρας στο άλλο», καυχιέται, έχοντας κατά νου πως η συνολική Ευρωπαϊκή Ένωση περιλαμβάνει μια μέτρια έκταση επιφάνειας 316 τετραγωνικών χιλιομέτρων.

Τα βράδια, ο George παίζει κιθάρα σε ένα τοπικό κέντρο ροκ συγκρότημα, άλλο ένα πάθος από τα νεανικά του χρόνια. Αναγνωρίσιμος από ανθρώπους στο δρόμο και σε κομψές αίθουσες υποδοχής ξενοδοχείων, ο George είναι κάτι σαν τοπική προσωπικότητα και με λίγη βοήθεια από τους φίλους του απέδειξε πώς ένας άνθρωπος περασμένης ηλικίας μπορεί ακόμα να κάνει τη διαφορά.

«Αυτό το πρόγραμμα μου έδωσε τη δυνατότητα να κάνω κάτι καινούργιο», λέει. «Νιώθω σαν να ξαναρχίζω, είμαι πίσω στο παιχνίδι.»

Οδηγώντας προς μια νέα καριέρα

Θα μπορούσα να περάσω το υπόλοιπο της ζωής μου στην ανεργία ή με παροχές προσυνταξιοδότησης, αλλά δεν το ήθελα αυτό», δηλώνει η **Jane Grøne** περιφρονητικά. «Ήμουν αποφασισμένη να βρω δουλειά, και το έκανα από μόνη μου, όχι επειδή μου το επέβαλαν οι υπηρεσίες απασχόλησης. Ήταν δική μου πρωτοβουλία. Αλλά η εκπαίδευση ήταν κρίσιμη, γιατί δεν μπορείς να κάνεις αυτή τη δουλειά εκτός αν περάσεις τις εξετάσεις και πάρεις το δίπλωμα οδήγησης.»

Είτε πίσω από το τιμόνι του κίτρινου, μονώροφου λεωφορείου της, είτε συνομιλώντας με τους συναδέλφους της στη City Trafik, μία από τις δύο κύριες εταιρείες με λεωφορεία στο Άαλμποργκ, στα ανεμοδαρμένα παράλια της Γιούτλαντ στη Δανία, η Jane δείχνει να είναι εντελώς άνετη. Ωστόσο στις αρχές του 2007, ήδη 55άρα, ήταν άνεργη και δεν είχε καθόλου τυπικά προσόντα που θα τη βοηθούσαν να βρει δουλειά. Όταν είδε μια αγγελία για εκπαιδευόμενους οδηγούς λεωφορείων στην τοπική της εφημερίδα, μπήκε στον πειρασμό να απαντήσει· απολάμβανε την οδήγηση και της φαινόταν ενδιαφέρον. Αλλά δίστασε. Θα μπορούσε να χειριστεί ένα μεγάλο όχημα; Και θα μπορούσε να αντεπεξέλθει με την ευθύνη για την ασφάλεια των επιβατών της; «Στην αρχή σκέφτηκα πως μπορεί να ήταν δύσκολο λόγω της ηλικίας μου», παραδέχεται.

Μια εβδομάδα αργότερα, η Jane παρατήρησε την ίδια αγγελία. «Έμοιαζε μοιραίο», θυμάται. «Είπα στον εαυτό μου: αν άλλοι άνθρωποι μπορούν και το κάνουν, γιατί να μην μπορώ και εγώ; Ας το δοκιμάσω και να δούμε πώς πάει. Μπορώ να σταματήσω αργότερα αν χρειαστεί.»

Έτσι προχώρησε, και τον Νοέμβριο του 2007 πήρε μια θέση στο πρόγραμμα «Ικανότητα στην Εργασία» που το διευθύνει το τοπικό επαγγελματικό κέντρο εκπαίδευσης AMU Nordjylland (ArbejdsMarkedsUddannelser – Εκπαίδευση Αγοράς Εργασίας), ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Η εκπαίδευση του οδηγού λεωφορείου συμπεριελάμβανε τόσο θεωρία όσο και πρακτική, με αρκετές διαφορετικές ενότητες να καλύπτουν υγεία και ασφάλεια, πρώτες βοήθειες, χειρισμό χρημάτων, εργονομία και πώς να παρέχει βοήθεια σε επιβάτες με ειδικές ανάγκες.

Η Jane είναι όλο επαίνους για την εκπαίδευση που έλαβε. «Οι εκπαιδευτές την έκαναν διασκεδαστική και ενδιαφέρουσα. Ήταν πολύ επαγγελματίες. Έστω και αν κάποια από τα πράγματα που

«Σου δίνει πολλή αυτοπεποίθηση όταν παίρνεις το δίπλωμα και βρίσκεις μια καλή δουλειά με καλούς συναδέλφους. Νιώθεις καλύτερα για τον εαυτό σου.»

έπρεπε να μάθουμε ήταν αρκετά βαρετά, προσωπικά δεν ένιωσα να βαριέμαι σε κανένα σημείο.»

Υπόσχεση δουλειάς

Εν τω μεταξύ άρχισε να κοιτάει για κάποια κενή θέση εργασίας και η City Trafik της πρόσφερε μια θέση αρχίζοντας τον Φεβρουάριο του 2008. Αλλά υπήρχε ένα πρόβλημα, γιατί αν και θα τελείωνε την εκπαίδευσή της μέχρι εκείνη την ημερομηνία, ένιωθε πως δεν είχε αρκετή πρακτική εμπειρία. «Ήμουν αγχωμένη, γιατί η εταιρεία μου υποσχέθηκε μια δουλειά και όλοι οι άλλοι νέοι οδηγοί ήταν έτοιμοι να αρχίσουν.» Φοβόταν πως θα έχανε την ευκαιρία της, αλλά η εταιρεία κράτησε το λόγο της. «Όπως λέμε στη Δανία, ίσως ήταν εξαιτίας των μπλε ματιών μου», γελάει σκανδαλιάρικα η Jane. Πέρασε δύο μήνες κάνοντας επιπλέον μαθήματα οδήγησης, και τον Απρίλιο ήταν έτοιμη να αναλάβει το πόστο της.

«Είμαι πραγματικά χαρούμενη που πήρα το δίπλωμα οδήγησης λεωφορείου», προσθέτει. «Σου δίνει πολλή αυτοπεποίθηση όταν παίρνεις το δίπλωμα και βρίσκεις μια καλή δουλειά με καλούς συναδέλφους. Νιώθεις καλύτερα για τον εαυτό σου.»

«Η ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, στέλνει το μήνυμα πως οι άνθρωποι μπορούν να επιτύχουν», επιβεβαιώνει ο Henrik Johannesson, επικεφαλής μεταφορών και logistics στην AMU. «Βλέπουμε πολλούς ανθρώπους στα 50 τους, συχνά γιατί έχασαν τη δουλειά τους και θέλουν να ξεκινήσουν μια νέα καριέρα.»

Αναλαμβάνοντας την ευθύνη

Η Jane είναι από το Γιέρινγκ (Hjørring), στα βόρεια της Δανίας. Όταν ήταν 15 ετών μετακόμισαν στο Άαλμποργκ, όπου οι γονείς της άνοιξαν καφετέρια. Αλλά μετά από λίγο καιρό η μητέρα της πέθανε και σαν μεγαλύτερη από τα έξι παιδιά, γρήγορα βρέθηκε να φροντίζει τους τρεις αδελφούς της και τις δύο αδελφές της και να βοηθά στην επιχείρηση του πατέρα της. Είχε λίγο χρόνο για να διαβάσει και να περάσει τις εξετάσεις, έτσι άφησε το σχολείο χωρίς να πάρει το απολυτήριο.

Παντρεύτηκε στα 20 της και έχει τρία παιδιά. Η Jane και ο σύζυγός της είχαν μια μικρή επιχείρηση με είδη γραφείου και εργαζόταν ως

ρεσεψιονίστ και γραμματέας. Αλλά όταν ο σύζυγός της πέθανε το 1997 αναγκάστηκε να πουλήσει την επιχείρηση και να ψάξει για μια άλλη δουλειά. «Ήμουν σχεδόν 50 και έπρεπε να αποφασίσω τι ήθελα να κάνω. Έφαχνα ξανά και ξανά», θυμάται. Βρήκε δουλειά ως εργαζόμενη στην υγειονομική περιθαλψη και είχε ολοκληρώσει ένα χρόνο επαγγελματικής εκπαίδευσης για να αποκτήσει τα επιπλέον προσόντα που χρειαζόταν για να προχωρήσει, όταν ένα τροχαίο ατύχημα την άφησε με σοβαρό πρόβλημα στη μέση, πράγμα το οποίο την καθιστούσε ανίκανη να σηκώνει βάρη ή να κάνει τις βαριές εργασίες που αποτελεί βασική προϋπόθεση σε αυτή τη δουλειά. Η Jane πέρασε ένα χρόνο, πρώτα σε αναρρωτική άδεια, στη συνέχεια με παροχές ανεργίας, πριν καταλήξει πως αυτός δεν ήταν ο τρόπος που ήθελε να ζει.

Τα παιδιά της Jane έχουν μεγαλώσει πλέον και είναι ανεξάρτητα. Ο μεγαλύτερος γιος της ζει στην Κοπεγχάγη, αλλά η κόρη της και ο μικρός της γιος ζουν κοντά της και απολαμβάνει τον χρόνο που περνάει προσέχοντας τον δίχρονο εγγονό της Mathias.

Εργάζεται 37 ώρες την εβδομάδα, συνήθως μοιρασμένες σε έξι ημέρες, με βάρδιες που ξεκινάνε ακόμα και στις 4 το πρωί και τελειώνουν μέχρι και τη 1.30 το πρωί. Κάθε πρωί φτάνει στον σταθμό όπου της λένε τη διαδρομή που θα καλύψει εκείνη την ημέρα. Υπάρχουν 170 οδηγοί που εργάζονται στον σταθμό της City Trafik, 22 εξ αυτών γυναίκες.

Διαχείριση διενέξεων

Χάρη στη δουλειά της, η Jane έμαθε την πόλη της πολύ καλύτερα. Οι στενοί δρόμοι του παλιού κέντρου της πόλης του Άαλμποργκ, με τα περιποιημένα παστέλ του σπίτια, δεν είναι και το ευκολότερο μέρος για να οδηγείς ένα μεγάλο όχημα. Αλλά η Jane καμαρώνει που οδηγεί ήρεμα και προσεκτικά έτσι ώστε οι επιβάτες της να έχουν μια ασφαλή και άνετη διαδρομή. Πρέπει να σταματήσεις ούτως ή άλλως στα φανάρια, επισημαίνει. Ποιος ο λόγος να βιάζεσαι; Απολαμβάνει την κοινωνική επαφή με τους τακτικούς της επιβάτες και αυτοί, αντίστοιχα, της δείχνουν την εκτίμησή τους: «Μου δίνουν δώρα: σοκολάτες και μπουκάλια κρασί!»

Από την άλλη, η βία κατά των εργαζομένων στα μεταφορικά μέσα είναι μια συνεχόμενη πηγή ανησυχίας, με δύο άτομα να έχουν συλληφθεί για επίθεση με μαχαίρι σε οδηγούς λεωφορείων πριν

από ένα χρόνο και κάτι. Η διαχείριση διενέξεων ήταν ένα από τα θέματα της εκπαίδευσης και η Jane λέει πως το χειρότερο πρόβλημα μέχρι τώρα ήταν μια απείθαρχη ομάδα σε μια στάση λεωφορείου. Φέρνοντας στη μνήμη της την εκπαίδευση, έκλεισε αμέσως τις πόρτες και συνέχισε να οδηγεί. Τα λεωφορεία τώρα έχουν συναγερμούς συνδεδεμένους με την τοπική αστυνομία.

«Είμαι πολύ ευτυχισμένη στη δουλειά μου», καταλήγει η Jane. «Είμαι ευχαριστημένη με τους συναδέλφους μου και με τον διευθυντή μου. Όλοι αντιμετωπίζονται καλά και βοηθάμε ο ένας τον άλλο. Είναι σαν μια μεγάλη οικογένεια και κανείς δεν μένει απέξω. Θα μείνω εδώ μέχρι να πεθάνω!», αστειεύεται. Έχει βάσιμους λόγους να αναμένει μια εκτενή και ικανοποιητική καριέρα: όσο οι οδηγοί ανανεώνουν τα ιατρικά πιστοποιητικά τους κάθε πέντε χρόνια, η ηλικία συνταξιοδότησης είναι ευέλικτη. Ο μεγαλύτερος οδηγός της City Trafik είναι 72 ετών.

«Απολαμβάνω να έρχομαι στην δουλειά, ακόμα και στις 4 το πρωί», λέει. «Δεν μετανιώνω ποτέ που εργάζομαι.»

Επιχειρηματικότητα

Η καθοδήγηση βάζει το χόβερκραφτ στη σωστή ρότα

«Νόμιζα πως φτιάχνοντας μια επιχείρηση που θα προσφέρει βόλτες με χόβερκραφτ ήταν τόσο καλή ιδέα που οι άνθρωποι θα έτρεχαν για να μας επισκεφθούν, αλλά δεν ήταν έτσι. Ευτυχώς, το πρόγραμμα καθοδήγησης μου έδωσε την υποστήριξη που χρειαζόμουν, γιατί έμαθα σχετικά με το μάρκετινγκ και χωρίς αυτό η εταιρεία δεν θα υπήρχε.»

Ο Peeter Tarmet ζει στο Σάκου (Saku), στην πλούσια εξοχή έξω από την πρωτεύουσα της Εσθονίας, Ταλίν, και τώρα έχει τη μόνη επιχείρηση αναψυχής με χόβερκραφτ στη χώρα. Το 2007, αποφάσισε πως δεν ήθελε πια να περάσει τη ζωή του φτιάχνοντας έπιπλα, όπως είχε κάνει από τότε που έφυγε από το πανεπιστήμιο, οκτώ χρόνια πριν. «Ήθελα να κάνω κάτι καινούργιο. Πριν, δούλευα πάντα μόνος, σε ένα δωμάτιο μέσα στη σκόνη. Δεν έβλεπα συχνά το φως της ημέρας και χρειαζόμουν λίγο καθαρό αέρα», εξηγεί. «Όταν είσαι μόνος σου, όλα είναι δική σου ευθύνη και αν αρρωστήσεις δεν υπάρχει πλέον επιχείρηση.»

Η μεγάλη ιδέα ήρθε στον Peeter καθώς παρακολουθούσε το κανάλι Discovery στην τηλεόραση. «Έδειχνε μικρά χόβερκραφτ που μπορούσαν να ταξιδέψουν τόσο σε στεριά όσο και σε νερό. Σκέφτηκα: "Αυτό δεν το έχουμε στην Εσθονία." Ήθελα να κάνω κάτι καινούργιο.»

Ήταν ένα μεγάλο βήμα. Ο Peeter και η σύζυγός του Birgit έχουν δύο παιδιά, τον Ken, 12 χρονών, και την Kendra, 10. Με κάθε χόβερκραφτ να στοιχίζει 16 000 ευρώ, έπρεπε να πάρουν ένα δάνειο για να καλύψουν την αγορά. «Μέχρι εκείνο το σημείο ήταν μόνο λόγια, δεν ριψοκινδυνεύαμε τίποτα. Αλλά όταν πήγαμε να υπογράψουμε για το δάνειο ήταν ένα κρίσιμο σημείο. Έπρεπε να πάρουμε μια απόφαση και δεν θα μπορούσαμε να κάνουμε πίσω.» Με τον συνέταιρό του Kalmer Kallasmaa, ο Peeter επένδυσε σε τρία μικρά χόβερκραφτ και μέσα σε λίγους μήνες είχαν λανσάρει τις διαδρομές τους, που στόχευαν τόσο σε τουρίστες όσο και σε ντόπιους.

Ερωτήσεις και απαντήσεις

Αλλά δεν ήταν όλα απλώς μια βόλτα. «Οι άνθρωποι δεν ήξεραν για εμάς», εξηγεί ο Peeter. «Με ένα νέο πράγμα, χρειάζεται χρόνος.» Διαπίστωσε πως δεν είχε τους πελάτες που ήλπιζε. «Σκεφτήκαμε: τι κάνουμε λάθος; Γιατί δεν προχωράει; Υπήρχαν πολλές ερωτήσεις.»

«Μάλλον ανακάλυψα έναν νέο άνθρωπο μέσα μου που του αρέσει να μιλάει. Κάθε φορά που κάνω μια παρουσίαση γίνεται καλύτερη.»

Για να βρει απαντήσεις ο Peeter στράφηκε στο Πρόγραμμα Καθοδήγησης Επιχειρήσεων της Εσθονίας, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Αρχικά, ήθελε να μάθει περισσότερα σχετικά με την ηγεσία, την οικονομική διαχείριση και το μάρκετινγκ. Αλλά μια συνάντηση με τους πιθανούς καθοδηγητές τον έπεισε πως το κλειδί ήταν το μάρκετινγκ. «Ποιος ο λόγος να γίνεις ένας καλύτερος ηγέτης ή να διαχειρίζεσαι καλά τα χρήματα όταν δεν μπορείς να πουλήσεις τίποτα;» επισημαίνει.

Η επιλεγμένη του καθοδηγήτρια Kadi Elmente, είναι μια ειδική στο μάρκετινγκ στην πόλη Παρνού (Pärnu) και του έδειξε πώς να κάνει παρουσιάσεις και να επιλέγει τα σωστά μέσα για διαφήμιση. «Όλοι προσφέρουν διαφήμιση, αλλά δεν είναι φτηνή και αν δεν δουλέψει χάνεις χρήματα», εξηγεί. Πριν περάσει πολύς χρόνος, είχε εξασφαλίσει μια συμφωνία με το μεγαλύτερο ταξιδιωτικό γραφείο της Εσθονίας, το Estravel.

«Για μένα ήταν πολύ καλή αυτή η εκπαίδευση, γιατί όταν έφτιαχνα έπιπλα δεν χρειαζόμουν καμία δεξιότητα στις πωλήσεις ή το μάρκετινγκ. Είχα περισσότερους αγοραστές από όσους χρειαζόμουν.» Πράγματι, ο Peeter νιώθει πως βρήκε την αποστολή του: πηγαίνοντας και κάνοντας παρουσιάσεις σε πελάτες, προωθώντας την νέα του επιχείρηση. «Δεν δουλεύω πια μόνος μου», λέει με ικανοποίηση. «Είναι κάτι καινούργιο για μένα και μου αρέσει πολύ αυτή η δουλειά. Γνωρίζω ανθρώπους και μπορώ να επικοινωνώ μαζί τους. Μάλλον ανακάλυψα έναν νέο άνθρωπο μέσα μου που του αρέσει να μιλάει. Κάθε φορά που κάνω μια παρουσίαση γίνεται καλύτερη.»

Πλάνα για ανάπτυξη

Οι συνέταιροι σκοπεύουν να φτιάξουν έναν ιστότοπο για να προσελκύσουν διεθνείς επισκέπτες, προσφέροντας τελικά τις υπηρεσίες τους σε έξι γλώσσες: εσθονικά, αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ρωσικά και φινλανδικά. Περίπου το 25–35 % του τζίρου τους προέρχεται επί του παρόντος εκτός Εσθονίας.

«Έχουμε μεγάλα σχέδια για το μέλλον», ανακοινώνει. Το επόμενο βήμα είναι ένα λεωφορείο που θα έχει σάουνα και υπηρεσίες τροφοδοσίας. Η υπάρχουσα τοποθεσία ήδη περιλαμβάνει εγκαταστάσεις για τοξοβολία και ένα χώρο για σεμινάρια. Ο σκοπός

είναι να παρέχουμε ένα πακέτο που να συμπεριλαμβάνει τα πάντα, ώστε στο τέλος της ημέρας οι επισκέπτες να έχουν ένα ζεστό μέρος να χαλαρώσουν, να απολαύσουν μια σάουνα, ένα ποτό ή φαγητό, ακόμα και να τους πάμε σπίτι.

«Θέλουμε να βελτιώσουμε την ποιότητα των υπηρεσιών μας και να κάνουμε τους πελάτες να νιώσουν άνετα, γιατί αν είναι άνετα θα θελήσουν να ξανάρθουν», εξηγεί ο Peeter. Με την πάροδο του χρόνου, ελπίζει να κατασκευάσει μια μόνιμη εγκατάσταση που θα προσφέρει δυνατότητες συνεδρίων και τροφοδοσίας καθώς και μια γκάμα δραστηριοτήτων αναψυχής και διασκέδασης. «Χωρίς την εξειδικευμένη γνώση που απέκτησα μέσω του προγράμματος καθοδήγησης», συλλογίζεται, «δεν νομίζω πως θα μπορούσα να είμαι εδώ σήμερα.»

Παράγοντας πράσινη ενέργεια

Το μικρό παρεκκλήσι του 17ου αιώνα στο Λάγκνες, κοντά στο Τσίτσεστερ στη νότια ακτή της Αγγλίας, έχει θέα σε κυματιστούς λόφους, αχανή βοσκοτόπια και μακρινούς ορίζοντες. Τώρα στεγάζει τέσσερα άνετα διπλά υπνοδωμάτια με δικά τους μπάνια. Η **Sandra Barnes-Keywood** και ο σύζυγός της Charles έχουν αναστηλώσει υπέροχα τα παλιά χαλάσματα ως το κεντρικό κτίσμα της πανσιόν τους που άνοιξαν πριν από οκτώ χρόνια.

Δεν ήξεραν τότε πως ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου θα έβαζε τη Sandra στο δρόμο για να γίνει μια βραβευμένη πρωτοπόρος στον «πράσινο τουρισμό» και αναγνωρισμένα «δραστήρια και δημιουργική» στην προώθηση πρακτικών περιβαλλοντικής επιχειρηματικότητας.

Η Sandra γεννήθηκε στο δυτικό Λονδίνο. Αλλά πάντα της άρεσε η ζωή στην εξοχή και το είχε βάλει σκοπό να μετακομίσει στο Τσίτσεστερ. Αυτή η πλευρά του δυτικού Σάσσεξ είναι γνωστή ως περιοχή εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς. Η ανεμοδαρμένη εκβολή του ποταμού στο κοντινό λιμάνι του Πάγκχαμ (Paghham) —ένας παράδεισος για τα άγρια πουλιά— και οι λόφοι του Σάουθ Ντόουνς (South Downs) είναι αγαπημένοι προορισμοί για περιηγητές και εραστές της φύσης.

Με προσόν ένα Ανώτερο Εθνικό Δίπλωμα (HDN) σε τροφοδοσία ξενοδοχείου και διαχείρισης, η Sandra αγόρασε μια ρημαγμένη παμπ και τη μετέτρεψε σε εστιατόριο. Ωστόσο, μετά τη γέννηση της κόρης τους, Jasmine πριν από 16 χρόνια, είδαν πως οι πολλές ώρες εργασίας δύσκολα συνδυάζονταν με τη φροντίδα ενός παιδιού, και πούλησαν το εστιατόριο. «Όταν η Jasmine ήταν κοντά στα οκτώ, αποφάσισα πως ήθελα πολύ να επιστρέψω στις επιχειρήσεις φιλοξενίας», θυμάται η Sandra, και μια πανσιόν έμοιαζε να είναι μια ευέλικτη λύση.

Μια ιστορία να την λες

Ως επαγγελματίας εστιατορας, ήταν σκεπτική σχετικά με την αξία επιπλέον εκπαίδευσης. Αλλά, τότε, μια επιδημία αφθώδους πυρετού στα κοπάδια του Ηνωμένου Βασιλείου άφησε πολλές μικρές, επαρχιακές επιχειρήσεις να αγωνίζονται να επιβιώσουν. Με την υποστήριξη του ΕΚΤ, το γραφείο Tourism South East (TSE) έβγαλε το σχέδιο «Επαρχιακό Καλωσόρισμα», και το 2004 η Sandra έκανε την εγγραφή της σε αυτό. «Εμείνα πραγματικά έκπληκτη», παραδέχεται. «Συνειδητοποίησα πως ποτέ δεν σταματάς να μαθαίνεις στη ζωή.» Έμα-

«Εκείνη η εκπαίδευση άλλαξε την καριέρα μου. Δεν κοίταξα ποτέ πίσω. Τώρα έχω τα εργαλεία για να κάνω αυτό που θέλω και νιώθω σιγουριά.»

Θε πως ενώ ήδη λειτουργούσε την πανσιόν της με περιβαλλοντικές αρχές, δεν πέρανε αυτό το μήνυμα στους επισκέπτες της και πως επισημαίνοντας τα πράσινα ιδεώδη της θα έκανε τη μεγάλη διαφορά. «Είχα να πω μια ιστορία, αλλά κανένας δεν την άκουγε», λέει.

Το σεμινάριο έδωσε στη Sandra την ώθηση που χρειαζόταν. Όταν γεννήθηκε η Jasmine, η Sandra ήταν αρκετά άρρωστη, υποφέροντας από υψηλή αρτηριακή πίεση και υπομένοντας μια καισαρική τομή χωρίς αναισθησία. Μετά από αυτό, πέρασε τρεις μήνες στο νοσοκομείο αναρρώνοντας από μετατραυματικό άγχος και βάζοντας πολύ βάρος. Η επιστροφή στη διαχείριση μιας επιχείρησης ήταν επομένως μια πρόκληση. «Χάνεις αυτοπεποίθηση ως μητέρα», εξηγεί. «Αλλά αυτή η εκπαίδευση άλλαξε την καριέρα μου. Δεν κοίταξα ποτέ πίσω. Τώρα έχω τα εργαλεία για να κάνω αυτό που θέλω και νιώθω σιγουριά. Δεν αισθάνομαι σαν εκείνη τη νοικοκυρούλα που παράτησε τη δουλειά. Με βοήθησε να ξαναβάλω τη ζωή μου πίσω στο δρόμο της.»

«Έχουμε δεσμευτεί απόλυτα για το περιβάλλον», συνεχίζει η Sandra. «Πιστεύουμε πως ο πράσινος τουρισμός είναι μια φιλοσοφία, όχι ένα προϊόν.» Καλλιεργεί τα δικά της φρούτα, για να βάλει στα δωμάτια φιλοξενίας ή να φτιάξει μαρμελάδες για το πρωινό. Αγοράζει βιολογικά προϊόντα από τα τοπικά αγροτικά μαγαζιά και φτιάχνει τα δικά της φυσικά υλικά καθαρισμού. Ενθαρρύνει τους φιλοξενούμενους να μη σπαταλούν ενέργεια ή νερό, μειώνοντας το πλύσιμο των πετσετών κατά 43%. Όλα τα οικιακά λύματα ανακυκλώνονται για τον κήπο. Ηλιακοί θερμοσίφωνες ζεσταίνουν το νερό και «ηλιακοί σωλήνες» διοχετεύουν το φως της ημέρας σε μπάνια χωρίς παράθυρα.

Η Sandra προσπαθεί επίσης να «δώσει κάτι πίσω» στην τοπική κοινότητα, συμβουλευόντας 16χροņους που δεν τα καταφέρνουν καλά και προπονώντας φοιτητές από το τοπικό πανεπιστήμιο. Το Ανταποδοτικό της Σχέδιο Πράσινου Τουρισμού συγκέντρωσε χρήματα για θέσεις στήριξης ποδηλάτων στο λιμάνι του Πάγκχαμ και για επισκευές των παρατηρητηρίων για τους πτηνοδίφες. Ο Charles συνδυάζει τώρα το σιδηρουργείο του, που δημιουργεί έπιπλα και εξαρτήματα από σφυρήλατο σίδηρο, με την περιβαλλοντική ελεγκτική, επιθεωρώντας ξενοδοχεία σε όλη τη χώρα.

Ανεξάρτητη μαρτυρία

Η δουλειά της Sandra την αντάμειψε με ευρεία αναγνώριση. Το Old Chapel Forge έχει χρυσή κατάταξη στο Σχέδιο Πράσινων Του-

ριστικών Επιχειρήσεων, το κύριο πρόγραμμα πιστοποίησης τουρισμού που σέβεται το περιβάλλον στο Ηνωμένο Βασίλειο. «Αυτό μου έδωσε αξιοπιστία, γιατί είχα αξιολογηθεί ανεξάρτητα. Έγινε η υποδειγματική επιχείρηση για το Ηνωμένο Βασίλειο, βοηθώντας άλλους να πιστοποιηθούν. Αλλά συνειδητοποίησα πως οι προσφερόμενες συμβουλές ήταν ξεπερασμένες, οπότε έγραψα το δικό μου εκπαιδευτικό σεμινάριο.» Τώρα, μέσω της εταιρείας της Green Training Company (<http://www.thegreentrainingcompany.co.uk/>) βοηθά περιφερειακές υπηρεσίες και τουριστικούς οργανισμούς σε όλη τη Βρετανία. Μεταξύ των βραβείων που έχουν κερδίσει, η Sandra και ο Charles κέρδισαν το Βραβείο Πράσινου Μήλου αρχιτεκτονικής, το 2006, για τη φιλική προς το περιβάλλον αναστήλωση του παρεκκλησιού, το Επιχειρηματικό Βραβείο Argon για το έτος 2007 και το Βραβείο Επιχειρήσεων του Σάσσεξ που Σέβονται το Περιβάλλον το 2007/08.

Η Sandra είναι τώρα ενθουσιώδης υπερασπιστής της εκπαίδευσης και έχει κάνει επιπλέον επιμορφωτικά μαθήματα. Η δικτύωση είναι ένα μόνο από τα οφέλη. «Μπορείς να απομονωθείς στις επιχειρήσεις των πανσιόν», επισημαίνει. «Αυτό είναι το καλό όταν γυρνάς όλη τη χώρα και μιλάς στον κόσμο. Ανταλλάσσει κανείς συμβουλές.» Την προηγούμενη χρονιά το Old Chapel Forge έπιασε ποσοστό πληρότητας 89%, σε σύγκριση με το μέσο 54% που είχε η περιοχή γενικότερα.

«Έκανα ένα μακρύ ταξίδι. Όταν πρωτοξεκίνησα τον πράσινο τουρισμό εδώ, οι περισσότεροι άνθρωποι νόμιζαν πως ήταν αρκετά ιδιόρρυθμος. Φοβόντουσαν πως για πρωινό θα είχαν μόνο δημητριακά ή κάτι τέτοιο!» γελάει, προσθέτοντας πως οι έρευνες αγοράς κατέδειξαν πως οι επισκέπτες στην πραγματικότητα περιμένουν γενικώς υψηλότερα πρότυπα από τα πράσινα καταλύματα.

Οι πελάτες της εκτιμούν ξεκάθαρα τη φιλοσοφία της Sandra. Ο John και η Eunice Yates από το Γκλόστερ, στη δυτική Αγγλία, βρήκαν το Old Chapel Forge στο διαδίκτυο. «Σκεφτήκαμε: αυτό είναι ακριβώς για μας», είπε η Eunice. «Δεν μας έλειψε τίποτα.»

«Το σχέδιο “Επαρχιακό Καλωσόρισμα” ήταν πολύ επιτυχημένο», επιβεβαιώνει η Sue Gill του Tourism South East. Οι οργανωτές ευελπιστούσαν να πλησιάσουν 485 μικρές επιχειρήσεις και κατέληξαν με 622. Περισσότεροι από 350 συμμετέχοντες συνέχισαν σε περαιτέρω εκπαίδευση. Ήταν κάτι που χρειαζόντουσαν, καταλήγει.

Μελένια επιχείρηση

Πριν πάρει μέρος στα επιμορφωτικά μαθήματα για εκκολαπτόμενους επιχειρηματίες, ο **Normunds Zeps** ήταν ένας άνεργος μηχανικός που ενδιαφερόταν για τις μέλισσες και είχε αδυναμία στο μέλι. «Οι μέλισσες πετάνε και συλλέγουν νέκταρ σε ακτίνα τριών χιλιομέτρων», εξηγεί. «Χρειάζονται επαρκή έκταση, ένα καθαρό περιβάλλον και χρειάζονται φροντίδα.»

Ο Normunds ζει σε ένα μικρό διαμέρισμα στο Καλούπε, στην αγροτική Λετονία, με τη σύζυγό του και τους δύο γιους τους, αλλά η φάρμα είναι 76 χιλιόμετρα μακριά, σε ένα μέρος που το λένε Γκρούγκουλες (Grugules). «Η μητέρα μου ζει σε αυτή την περιοχή τώρα», λέει. «Εκεί, η οικογένειά μου απέκτησε κάποια γη όταν ιδιωτικοποιήθηκαν οι παλιές συνεταιριστικές φάρμες.» Μετά την απόσχιση από τη Σοβιετική Ένωση το 1990/91, η Λετονία αποφάσισε να επαναφέρει τις μικρές οικογενειακές φάρμες. Οι προγενέστερες δημόσιας ιδιοκτησίας συνεταιριστικές φάρμες χωρίστηκαν σε αγροτεμάχια και οι πολίτες λάμβαναν πιστώσεις που μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την αγορά της γης.

Ο Normunds αποφοίτησε από το αγροτικό κολέγιο Βίσκι ως μηχανικός μηχανών. «Αλλά η ζωή εδώ κάτω είναι μια καθημερινή πάλη», λέει, «και μπορεί να γίνει πολύ δύσκολο να βρεις μια αξιοπρεπή δουλειά, ακόμα και αν έχεις τα προσόντα. Τον περισσότερο καιρό, απλώς έμενα σπίτι και φρόντιζα τα αγόρια ενόσω η γυναίκα μου πήγαινε στη δουλειά. Αλλά επίσης είχα πάθος με τη μελισσοκομία μου. Στην πραγματικότητα θα το έλεγα χόμπι, αλλά σκέφτηκα πως θα μπορούσα να το μετατρέψω σε επιχείρηση.»

Περισσότερο από χόμπι

Επιδεικνύοντας πραγματική πρωτοβουλία, ο Normunds αποφάσισε να πάρει μέρος σε ένα πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. «Ήθελα να αλλάξω την κατάστασή μου», λέει. «Ήξερα πως έπρεπε να μάθω περισσότερα σχετικά με τις επιχειρήσεις. Αυτό το πρόγραμμα προσέφερε δωρεάν επιμορφωτικά μαθήματα σχετικά με τη λειτουργία μιας μικρής επιχείρησης, έτσι αποφάσισα να το κάνω.»

Το ΕΚΤ υποστηρίζει οικογένειες με παιδιά που θέλουν να ξεκινήσουν επιχειρήσεις. Στην περιφέρεια της λετονικής Ντόγκαβιλς (Daugavpils) όπου ζει ο Normunds, μια περιοχή που συνεχίζει να

«Σήμερα συνεχίζουμε να αγωνιζόμαστε, η ζωή παραμένει δύσκολη, αλλά κάνουμε μια πραγματική προσπάθεια να τα καταφέρουμε. Κατά τη γνώμη μου, πρέπει να συνεχίζουμε να πηγαίνουμε μπροστά.»

πασχίζει να ξεπεράσει δεκαετίες σοβιετικής κυριαρχίας, ξεκίνησε ένα πρόγραμμα για να αναπτύξει την τεχνογνωσία στις επιχειρήσεις και την έναρξη αυτοαπασχόλησης. Στα θέματα των μαθημάτων συμπεριλαμβανόταν η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός αξιόπιστου επιχειρηματικού πλάνου.

«Βασικά, ήταν όλα όσα έπρεπε να ξέρεις για να ξεκινήσεις μια επιχείρηση», λέει ο Normunds, «και ήταν όλα δωρεάν, ακόμα και τα υλικά μελέτης. Μόλις τελείωσα την εκπαίδευση, έκανα εγγραφή ως ιδιοκτήτης μικρής επιχείρησης και γύρισα στη δουλειά.»

«Ξεκινάω την ημέρα μου γύρω στις 6 το πρωί», λέει, «πίνω έναν καφέ, τρώω κάτι, και μετά είναι μία ώρα με το αυτοκίνητο για να πάω στις μέλισσές μου.» Ο Normunds διανύει τη χώρα, διασχίζοντας μερικά από τα ωραιότερα τοπία της νότιας Λετονίας. «Αυτή η περιοχή είναι αρκετά ιστορική», λέει. «Υπάρχουν πολλές ιστορίες να πεις για αυτή τη γη.»

Ο Normunds φροντίζει 28 «οικογένειες» μελισσών, ακολουθώντας μια ρουτίνα που περιλαμβάνει τη φροντίδα μιας ευρείας περιοχής γύρω από τις κυψέλες. «Κουρεύω το γρασίδι όταν οι μέλισσες κοιμούνται και γενικά φροντίζω την περιοχή. Έρχομαι εδώ τρεις ημέρες την εβδομάδα. Τις άλλες δύο ημέρες κάθομαι σπίτι με τα αγόρια.»

Μια κυψέλη δραστηριότητας

Εκτός από παρασκευή μελιού, η φάρμα Zeps είναι η κυψέλη δραστηριότητας ενός ανθρώπου. Ο Normunds ξεκινάει νωρίς και μένει μέχρι αργά. Δουλεύει για να αναστηλώσει ορισμένα ιστορικά κτίρια στην ιδιοκτησία του, κόβοντας ξύλα για μια νέα στέγη στον πέτρινο αχυρώνα. Καλλιεργεί επίσης λαχανικά για την οικογένεια και τους φίλους σε προσωρινά θερμοκήπια που φτιάχνει μόνος του. Η σύζυγός του και τα παιδιά περνούν για να δώσουν ένα χέρι βοήθειας όταν μπορούν, αλλά κατά κύριο λόγο δουλεύει μόνος του.

«Δεν χρησιμοποιούμε καθόλου χημικά εδώ», καυχιέται. «Οι μέλισσες αξιοποιούν διάφορα είδη λουλουδιών σε αυτή την περιοχή, μετακινούμενες από το ένα στο άλλο κατά τη διάρκεια της ημέρας και κατά τη διάρκεια των εποχών. Παράγουμε ένα πολύ φυσικό και υγιεινό προϊόν.»

Ο Normunds θεωρεί πως έχει ανοίξει πλήρως τα φτερά του ως μελισσοκόμος, παράγοντας έναν τόνο υψηλής ποιότητας μέλι το χρόνο και δουλεύει σκληρά για να επεκτείνει την επιχείρησή του. «Έχω πολύ δρόμο ακόμα πριν μπορέσω να αποκαλέσω τον εαυτό μου πετυχημένο επιχειρηματία», παραδέχεται. «Το να παρέχω στην οικογένειά μου συνεχίζει να είναι αγώνας, αλλά η ΕΕ μου έδωσε ένα καλό ξεκίνημα.

«Δεν υπάρχει αμφιβολία —όταν ξεκίνησα την επιχείρηση συνειδητοποίησα πόσο πραγματικά χρήσιμα ήταν τα εκπαιδευτικά μαθήματα. Ειλικρινά, η ζωή μου δεν προόδευε, και αυτή η εμπειρία με βοήθησε να σκεφτώ με πρακτικούς όρους. Σήμερα συνεχίζουμε να αγωνιζόμαστε, η ζωή παραμένει δύσκολη, αλλά κάνουμε μια πραγματική προσπάθεια να τα καταφέρουμε. Κατά τη γνώμη μου, πρέπει να συνεχίζουμε να πηγαίνουμε μπροστά. Βοήθησε η εκπαίδευση που έλαβα να κάνει τη διαφορά στη ζωή μου; Ναι, έκανε τη διαφορά στις ζωές όλων μας.»

Παραμένοντας ασφαλείς στο αγρόκτημα

«Η φάρμα είναι ένα υπέροχο μέρος για παιδιά. Έχεις τα μηχανήματα και τα ζώα, αλλά αυτά τα πράγματα έχουν και πιθανούς κινδύνους.» Έτσι λέει η **Gaetane Anselme**, που έχει μια μικρή φάρμα με την οικογένειά της στο χωριουδάκι της Νεβρομόν (Nevraumont) στην επαρχία του Βελγίου.

Η Gaetane παντρεύτηκε και μπήκε στη φάρμα του συζύγου της το 1986 και γρήγορα έμαθε τα μυστικά του επαγγέλματος. Δουλεύοντας μαζί, οι Anselmes παράγουν φρέσκο γάλα και αυγά και εκτρέφουν χοίρους. Οργανώνουν επίσης εκπαιδευτικές επισκέψεις για παιδιά, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να μάθουν για τη ζωή στη φάρμα και να ασχοληθούν με τη φροντίδα των ζώων.

«Έχουμε πολλά ζώα», λέει η Gaetane. «Έχουμε όλα τα είδη των πουλερικών: κοτόπουλα, πάπιες και χήνες και έχουμε τις αγελάδες, τους χοίρους, κ.λπ. Τα παιδιά το λατρεύουν και μαθαίνουν πολλά. Δείχνουμε στα παιδιά πώς λειτουργεί μια φάρμα. Τους μαθαίνουμε επίσης ιππασία και μαθαίνουν και λίγα από την ιστορία της περιοχής, για τις αγροτικές πρακτικές και την αγροτική κληρονομιά. Είναι πραγματικά μια πλήρης εμπειρία που πιστεύουμε πως τους φέρνει πιο κοντά στις ρίζες τους.»

Οι Anselmes καλωσορίζουν παιδιά κάθε ηλικίας στην «εκπαιδευτική τους φάρμα». «Έρχονται από τη γύρω περιοχή και από μακρινές πόλεις όπως τις Βρυξέλλες και την Αμβέρσα και από διαφορετικές χώρες», λέει η Gaetane. «Έχουμε δουλέψει με μαθητές σχολείων και άλλες ομάδες, ατομικά, με παιδιά με ειδικές ανάγκες ακόμα και με μελλοντικούς δασκάλους δημοτικού σχολείου.»

Τα ζώα είναι απρόβλεπτα

Το να είμαστε σίγουροι για την ασφάλεια όλων είναι μια προφανής προτεραιότητα, λέει, αλλά η καθημερινότητα στο ίδιο περιβάλλον μπορεί να σε κάνει να χάσεις την αίσθηση των πιθανών κινδύνων. «Οι επισκέπτες μας μπορούν να μείνουν για μια ημέρα ή να κάτσουν περισσότερες ημέρες. Έχουμε μια ποικιλία καταλυμάτων για τους επισκέπτες μας. Ακόμα και οικογένειες μπορούν να έρθουν. Υπάρχουν πολλά να σκεφτείς όταν έχεις ανθρώπους στους λειτουργικούς χώρους που μπορεί να μην είναι εξοικειωμένοι με το περιβάλλον μιας φάρμας. Έχουμε πολλά εργαλεία και μηχανήματα τριγύρω και τα ζώα, αν και εξοικειωμένα, είναι απρόβλεπτα.

«Σήμερα πιστεύω πως είμαστε όλοι πιο ασφαλείς: εγώ η ίδια και η οικογένειά μου, αλλά και τα παιδιά και οι άλλοι επισκέπτες που μένουν μαζί μας.»

Η Gaetane ήθελε να είναι σίγουρη πως έκανε οτιδήποτε δυνατό για να εξασφαλίσει την ασφάλεια των παιδιών που έμεναν στη φάρμα. «Είμαστε όλοι τόσο συνηθισμένοι στη φάρμα», λέει, «που είμαι σίγουρη πως υπάρχουν πολλά πράγματα τα οποία δεν σκεφτόμουν ή δεν πρόσεχα —πιθανοί κίνδυνοι. Έτσι, τον Ιούλιο του 2007, αποφάσισε να ζητήσει βοήθεια. Το πρόγραμμα PreventAgri (Πρόληψη στον αγροτικό τομέα), συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, έστειλε μια ομάδα επιθεωρητών, άνευ χρέωσης, να ρίξει μια νέα ματιά στη φάρμα, και να υποδείξει τον καλύτερο τρόπο για την αποφυγή ατυχημάτων.

Επισημαίνοντας κινδύνους

Μέσω του PreventAgri, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο παρέχει συμβουλές και εκπαίδευση με σκοπό την ελαχιστοποίηση των ατυχημάτων και των υγειονομικών κινδύνων που σχετίζονται με την εργασία. Κατόπιν αίτησης, μια ομάδα επιθεωρητών έρχεται και εξετάζει τις εγκαταστάσεις της φάρμας, για να ελέγξει θέματα ασφάλειας και να επιστήσει την προσοχή σε πιθανούς κινδύνους. Έτσι μπορούν να ενημερώσουν τους αγρότες για τα μέτρα που πρέπει να λάβουν ώστε να προλάβουν ατυχήματα. Το πρόγραμμα προσφέρει επίσης συνέδρια σχετικά με την ασφάλεια και εκπαιδευτικά μαθήματα.

«Η ομάδα επιθεώρησης ήρθε και παρέμεινε μία ολόκληρη ημέρα», εξηγεί η Gaetane. «Πραγματικά, εξέτασαν τα πάντα, πράγματα τα οποία δεν θα μου πέραγαν από το μυαλό, όπως πού αποθηκεύονται εργαλεία, σύνεργα της φάρμας, κουβάδες ακόμα και τα παιχνίδια ή η επιλογή των κατάλληλων ζώων για επιδείξεις.»

Μας λέει πως μια αγαπημένη δραστηριότητα των παιδιών είναι να μάθουν να αρμέγουν μια αγελάδα. «Οι αγελάδες μας, μας γνωρίζουν καλά και είναι χαλαρές και ήρεμες όταν είμαστε κοντά τους, αλλά κάποιες από αυτές παρουσιάζουν νευρικότητα με τους ξένους και κυρίως με τα μικρά παιδιά. Οι επιθεωρητές μας επέστησαν την προσοχή σε τέτοιου είδους θέματα.»

«Μπορώ να πω πως αυτή η πρωτοβουλία μας βοήθησε να έχουμε καλύτερη υπηρεσία και την ασφαλέστερη εμπειρία για τους μικρούς μας φιλοξενούμενους», λέει η Gaetane. «Ναι, το βρήκα πολύ διαφωτιστικό. Χάρη στο πρόγραμμα, ο τρόπος που βλέπουμε το πε-

ριβάλλον της φάρμας άλλαξε και σήμερα πραγματικά πιστεύω πως είμαστε όλοι πιο ασφαλείς: εγώ η ίδια και η οικογένειά μου, αλλά και τα παιδιά και οι άλλοι επισκέπτες που μένουν μαζί μας.»

Μια κατασκευαστική εταιρεία χρειάζεται γερά θεμέλια

«Εργάστηκα σκληρά να δημιουργήσω τη δική μου επιχείρηση από το τίποτε. Ωστόσο, όταν κόντεψα να χάσω τα πάντα, συνειδητοποίησα ότι έπρεπε να κάνω σοβαρές αλλαγές», λέει ο **José Salmerón Guindos**.

Ο 47χρονος διευθύνει μια ταχέως αναπτυσσόμενη μεσαίου μεγέθους επιχείρηση, την Grupo Salmerón, που ειδικεύεται σε εργασίες μετάλλων και οικοδομικά προϊόντα και υπηρεσίες. Καθώς τρώει πρωινό δίπλα στην πισίνα της εξοχικής του βίλας, ο José φαίνεται καθ' όλα επιτυχημένος επιχειρηματίας.

Ωστόσο, ο δρόμος για την επιτυχία δεν ήταν πάντα ομαλός. Μεγάλωσε στην άγρια ομορφιά της περιοχής κοντά στη Σιέρα Νεβάδα. Τα παιδικά του χρόνια, ως γιος οικογένειας με μια μικρή αγροτική εκμετάλλευση, ήταν σκληρά. «Όταν ήμουν μικρός, στιδήποτε είχαμε στο πιάτο μας ή στο σπίτι προερχόταν από το κτήμα ή τα ζώα που είχαμε», λέει. «Δεν είχαμε ούτε ηλεκτρικό μέχρι που έγινα 15.»

Μολονότι οι γονείς του ήθελαν να συνεχίσει την κτηνοτροφία, ο José είχε άλλα σχέδια. «Εβλεπα ότι οι γονείς μου δεν εξελίσσονταν. Ήθελα να δοκιμάσω ένα διαφορετικό τρόπο ζωής και εργασίας.» Άφησε το σχολείο στα 14 του χωρίς να έχει τυπικά προσόντα. Ωστόσο, επειδή ήταν εργατικός και προσαρμόσιμος, δοκίμασε πολλές δουλειές: στη γη, στο στρατό, με ζώα και στην οικοδομή. Τελικά, ανακάλυψε ότι είχε μια ικανότητα σε εργασίες μετάλλων και έμαθε την τέχνη της συγκόλλησης.

Το 1983, με δανεικά χρήματα από φίλους και συγγενείς, ξεκίνησε το δικό του εργοστάσιο όπου έφτιαχνε τρέιλερ αυτοκινήτων και οικοδομικούς μηχανισμούς. Αρχικά είχε έναν μικρό χώρο 20 m² και μαζί με τη γυναίκα του, την Conserción, φρόντιζαν για όλες τις πτυχές της επιχείρησης. Ωστόσο, τα πρώτα χρόνια η ανάπτυξη ήταν αμεθόδευτη. «Στην πραγματικότητα δεν το λειτουργούσαμε σαν επιχείρηση. Για να είμαι ειλικρινής, ούτε ξέραμε τι σήμαινε επιχείρηση», θυμάται ο José. «Πολλές φορές ήταν ή όλα ή τίποτε.» Η επιχείρηση απορρόφησε τη ζωή τους καθώς ανέλαβαν να κάνουν τα πάντα μόνοι τους. «Νόμιζα ότι μπορούσα να τα κάνω όλα μόνος μου», λέει.

Κρίσιμη καμπή

Τότε χτύπησε η κρίση. Έχασαν τον μεγαλύτερο πελάτη τους και η εταιρεία βρέθηκε στα πρόθυρα χρεοκοπίας. Έχοντας επενδύ-

«Έμαθα ότι το σπουδαιότερο πράγμα σε μια επιχείρηση είναι οι άνθρωποι. Είμαι πραγματικά περήφανος για την ομάδα που έχουμε δημιουργήσει.»

σει τόσα από τη ζωή του στην επιχείρηση, ο José έπεσε σε βαθιά κατάθλιψη. «Για περίπου ενάμιση χρόνο, οι δραστηριότητες της επιχείρησης έπεσαν στο μηδέν», λέει.

Πήγε σε ψυχολόγο και τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν, τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Ο θεραπευτής πρότεινε επαγγελματική εκπαίδευση που θα άλλαζε τον τρόπο που διεύθυνε ο José την εταιρεία για να ανακουφιστεί από την πίεση. Έτσι παρακολούθησε ένα σεμινάριο για επιχειρηματίες, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και που το οργάνωνε η Σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων EOI. Το μάθημα δίνει σε επιχειρηματίες συμβουλές και κατάρτιση σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης της επιχείρησής τους και επεκτείνει τις αγορές τους, με τη σύσταση καινοτόμων πρακτικών και βελτιωμένης δικτύωσης.

Ήταν ενθουσιώδης μαθητής. «Το αρχικό σεμινάριο υποτίθεται ότι θα ήταν 500 ώρες. Νομίζω ότι πρέπει να έκανα περίπου 1 000», λέει γελώντας. «Κυνηγούσα τους εκπαιδευτές στους διαδρόμους μετά το μάθημα κάνοντας ερωτήσεις.»

Η εκπαίδευση άλλαξε τον τρόπο σκέψης του σχετικά με επιχειρήσεις. «Έμαθα ότι δεν ήταν αρκετό να είσαι καλός σε μια δουλειά για να διευθύνεις μια εταιρεία. Μπορεί να είσαι ο καλύτερος εργάτης, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα είσαι ο καλύτερος διευθυντής. Χρειάζεσαι κατάρτιση για να ηγηθείς μιας εταιρείας», λέει. Ο José εφάρμοσε αυτά που έμαθε στο σεμινάριο στην επιχείρησή του και μετέτρεψε τον τρόπο λειτουργίας της, φέρνοντας ειδικευμένο προσωπικό και νέες διαδικασίες. «Μπόρεσα να κάνω έργο αυτά που μάθαινα», λέει. «Αμέσως είδα τα αποτελέσματα.»

Μεταμόρφωση

Σήμερα η επιχείρηση έχει διαφοροποιηθεί και αναπτύσσεται ταχέως. Τα τελευταία επτά με οκτώ χρόνια, το προσωπικό έχει διπλασιαστεί και πέρασε τους 70 μόνιμους εργάτες. Από το 2005 έχουν δημιουργηθεί τέσσερις τομείς στον όμιλο: η κατασκευή τρέιλερ και μικρών διακοσμητικών μεταλλικών αντικειμένων· τα κτηματομεσιτικά και η διαχείριση ιδιοκτησίας· μηχανολογικά έργα μεγαλύτερης κλίμακας, όπως οι σκελετοί για εμπορικά κέντρα ή εργοστάσια· και διανομέας για αντικείμενα αλουμινίου όπως γκαραζόπορτες, πλαίσια ή κουπαστές.

Σήμερα ο ετήσιος τζίρος της εταιρείας φθάνει τα 10 εκατομμύρια ευρώ και σχεδιάζει να διπλασιάσει το εργοστάσιο μέσα στα επόμενα τρία χρόνια. Ωστόσο, επιμένει ότι τα χρήματα δεν είναι το βασικό κίνητρο. «Ο κύριος σκοπός μου είναι να κάνω τα πράγματα σωστά και ελπίζω να μάθουν και άλλες εταιρείες από τις εμπειρίες μου και να εφαρμόσουν τις μεθόδους μου.»

Μετά τις θετικές του εμπειρίες ο José έχει γίνει δογματικός για την εκπαίδευση και την έχει κάνει πυρήνα της εταιρείας του. Η στήριξη της κοινότητας και της περιοχής όπου έχει ζήσει όλη του τη ζωή είναι μια άλλη προτεραιότητα. «Προτιμούμε να προσλαμβάνουμε κόσμο από την τοπική περιοχή. Αν έχουν βασική κατάρτιση μπορούν να μάθουν περισσότερα στη δουλειά και να εμπλακούν στην επιχείρηση.»

«Έμαθα ότι το σπουδαιότερο πράγμα σε μια επιχείρηση είναι οι άνθρωποι. Είμαι πραγματικά περήφανος για την ομάδα που έχουμε δημιουργήσει. Μαζί είμαστε έτοιμοι για το μέλλον... οτιδήποτε και αν φέρει», λέει. «Έχω πράγματα που ούτε θα μπορούσα να ονειρευτώ. Δεν θα μπορούσα να τα ονειρευτώ γιατί δεν ήξερα ότι υπάρχουν.»

Χτίζοντας ένα αγροτικό μέλλον

Η οπωροκομία υπήρξε το βασικό στήριγμα των αγροτικών περιοχών της κομητείας Νταμποβίτα (Dâmbovița) στην ανατολική Ρουμανία για πολλές γενεές. Τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά αυτής της περιοχής — το έδαφος, το κλίμα και η βροχόπτωση — είναι ιδανικά γι' αυτό το είδος καλλιέργειας. Ωστόσο, οι οικονομικές συνθήκες δεν είναι τόσο ευνοϊκές.

Πολλοί νέοι από την περιοχή εγκαταλείπουν τη ζωή στην εξοχή και μετακομίζουν στα αστικά κέντρα και τις πόλεις. Αλλά ο **Florin Istrate** είναι ένας ντόπιος που αντιστέκεται σ' αυτή την τάση. Είναι περήφανος για την περιοχή όπου έχει ζήσει όλη του τη ζωή και δουλεύει εντατικά για να βελτιώσει την κατάσταση για τον εαυτό του και τους άλλους.

Γιος οπωροκόμου με μικρή κλίμακα εκμετάλλευση, έμαθε να δουλεύει τη γη από μικρή ηλικία. «Η οπωροκαλλιέργεια υπήρξε το πιο σημαντικό πράγμα σ' αυτή την περιοχή για πολλές γενεές. «Ήταν φυσικό για μένα να συνεχίσω αυτή τη δουλειά», λέει ο 39χρονος. «Αυτή είναι μια από τις ελάχιστες περιοχές όπου η οπωροκαλλιέργεια ακόμα εξελίσσεται. Εισάγουμε νέες τεχνικές και εγώ θέλω να είμαι μέρος αυτής της εξέλιξης.»

Όταν τελικά ανέλαβε το κτήμα της οικογένειάς του, αγόρασε περισσότερη γη και φύτεψε περισσότερα οπωροφόρα δέντρα, κυρίως μηλιές και αχλαδιές. «Ήδη παράγουμε περίπου 70 τόνους μήλων ετησίως», λέει, προσθέτοντας ότι θέλει να επεκταθεί περισσότερο στο μέλλον.

Αλλά μόνο η αγροτική δουλειά δεν επαρκεί για να ζήσει ο ίδιος, η γυναίκα του και ο 10χρονος γιος τους. Έχει χρησιμοποιήσει τις γνώσεις και την πείρα του στον συγκεκριμένο τομέα για να γίνει αγροτικός ασφαλιστικός εκτιμητής. «Όταν οι μεσίτες ασφαλιών πωλούν ασφάλειες στους αγρότες, εγώ ελέγχω ότι όλα είναι σωστά», λέει. «Χρειάζεται να έχει κανείς εξειδικευμένες γνώσεις γεωργίας και τοπικές επαφές.»

Παίρνοντας την πρωτοβουλία

Ο Florin έχει επίσης πρωτεύοντα ρόλο στα τοπικά και εθνικά αγροτικά σωματεία και είναι αντιπρόεδρος της εθνικής ρουμανικής ομοσπονδίας αγροτικού εμπορίου, την Agrostar. Συμμετέχει σε πολλές δραστηριότητες που στοχεύουν να αναπτύξουν τις περιοχές και να βοηθήσουν τους αγρότες με μικρές φάρμες να δημιουργήσουν βιώ-

«Αυτή είναι μια από τις ελάχιστες περιοχές όπου η οπωροκαλλιέργεια ακόμα εξελίσσεται. Εισάγουμε νέες τεχνικές και εγώ θέλω να είμαι μέρος αυτής της εξέλιξης.»

σιμες συνθήκες για τους εαυτούς τους. «Θέλω να πείσω τον κόσμο να μη φύγει. Τους λέω πώς να αναπτύξουν τις επιχειρήσεις τους», λέει.

«Εργάζομαι ώστε να μαζέψω τους αγρότες που εμπορεύονται το ίδιο προϊόν να σχηματίσουν συνεταιρισμούς», συνεχίζει. «Αυτή τη στιγμή, η παραγωγή μας είναι μεγάλη αλλά δεν έχουμε τις κατάλληλες συνθήκες ώστε να αποθηκεύσουμε και να συσκευάσουμε τα φρούτα. Αυτό θέλω να το βελτιώσω.»

Τα τελευταία χρόνια, ο Florin επισκέπτεται άλλες περιοχές στην Ευρώπη. «Ξεκινήσαμε ένα πρόγραμμα με εταιρους από την περιοχή της Γαλικίας στην Ισπανία», λέει. «Έχουμε δει πώς διευθύνουν τις επιχειρήσεις τους εκεί και οργανώνουμε σεμινάρια για να μεταδώσουμε τη γνώση.» Τα θέματα που αναπτύσσονται είναι η αποθήκευση, η συσκευασία και οι διαπραγματεύσεις με τις υπεραγορές. «Βλέπω ότι οι φυσικές μας συνθήκες είναι ίσως καλύτερες από την Ισπανία, αλλά δεν μπορούμε να τις εκμεταλλευτούμε. Έχουμε προβλήματα υποδομής, για παράδειγμα τα οδικά δίκτυα», εξηγεί.

Εκπαίδευση

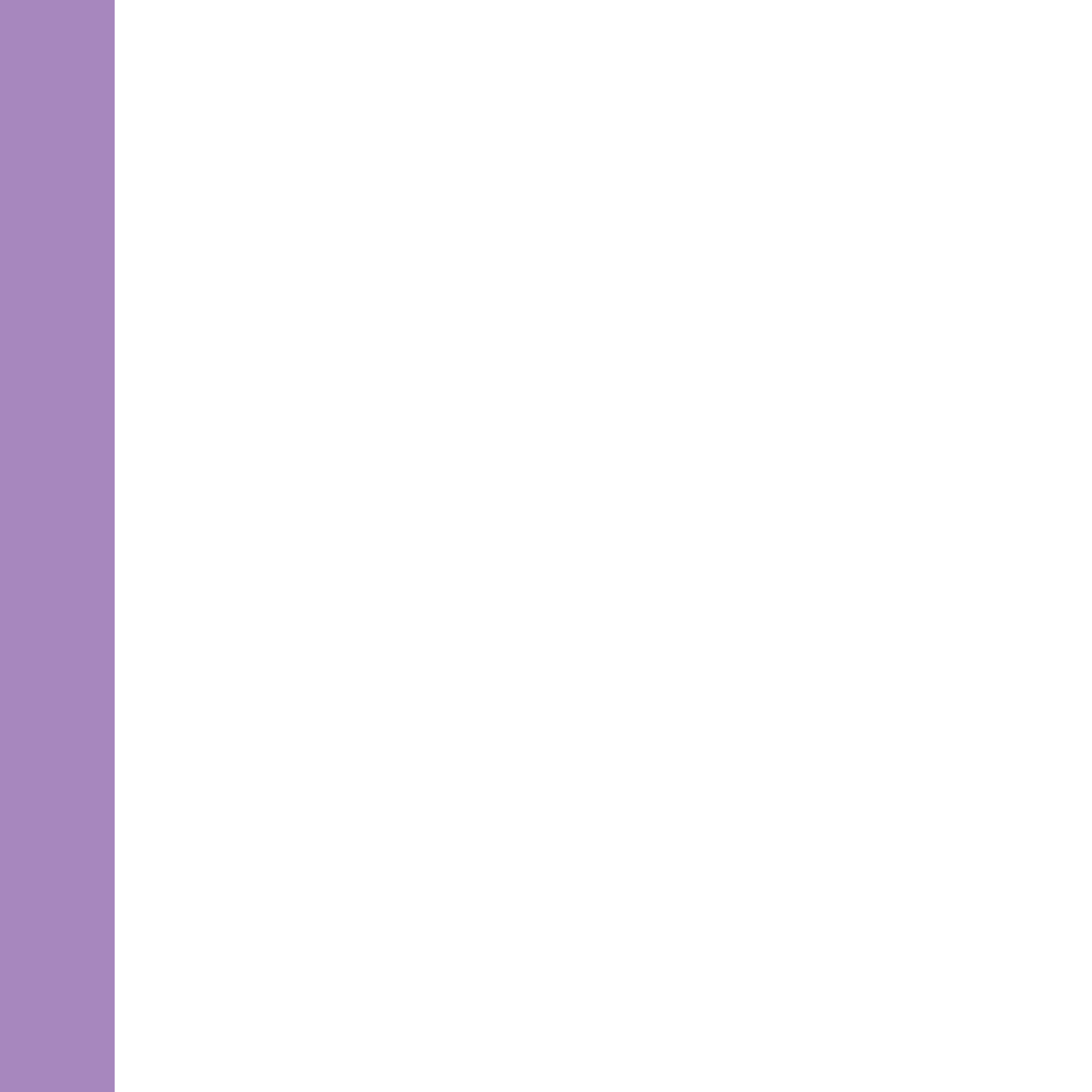
Στις αρχές του 2009, έγινε περιφερειακός συντονιστής ενός προγράμματος περαιτέρω ανάπτυξης αυτής της αγροτικής περιοχής. Η πρωτοβουλία, συγχρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου παρέχει εκπαίδευση και πληροφόρηση στην κοινότητα. Στοχεύει να βοηθήσει τους ανθρώπους να αυξήσουν τα έσοδά τους από την αγροτική ενασχόληση και πώς να στραφούν και σε άλλους τομείς.

«Το πρόγραμμα βοηθάει τους αγρότες να εξελιχθούν από την καλλιέργεια για ίδια κατανάλωση προς την εμπορική προώθηση των προϊόντων τους και τη δημιουργία επιχειρήσεων», λέει ο Florin. Μέχρι και 750 αγρότες από τέσσερις περιοχές της Ρουμανίας θα παρακολουθήσουν διάφορα σεμινάρια, για μια τριετία. Οι ενότητες εστιάζουν επάνω σε πέντε θέματα:

- ανάπτυξη βιοτεχνικών επιχειρήσεων·
- μεταφορά και διανομή αγροτικών προϊόντων·
- ξενοδοχεία και ανάπτυξη επιχειρήσεων αγροτικού τουρισμού·
- ανάπτυξη κυνηγετικών και αλιευτικών επιχειρήσεων·
- ανάπτυξη υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας.

Ο Florin έχει μεγάλες προσδοκίες ότι η σκληρή δουλειά θα έχει αποτελέσματα. «Ελπίζω ότι σε πέντε χρόνια θα έχουμε μια πολύ διαφορετική κατάσταση εδώ», καταλήγει. «Είναι αποστολή μου να βοηθήσω όσους περισσότερους ανθρώπους μπορώ. Για να εξελιχθεί η περιοχή και η υποδομή.»

Νέες δεξιότητες

Μια δεύτερη ευκαιρία, μια νέα καριέρα

Η **Marie Therese Vella** πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της ενήλικης ζωής της μεγαλώνοντας τα δύο παιδιά της στο Ίκλιν, ένα σχετικά σύγχρονο χωριό στο κέντρο της Μάλτας. Καθώς μεγάλωναν και πήγαν σχολείο, είχε περισσότερο χρόνο για τα πάθη που είχε ανέκαθεν, τη ζωγραφική και τη φωτογραφία, αλλά ήθελε επίσης να είναι παραγωγική και να κερδίζει κάποια χρήματα. Μετά από πολλά χρόνια στο σπίτι, δεν ήταν σίγουρη από πού να ξεκινήσει.

«Όταν ήμουν νεότερη, δούλευα ως βοηθός σε ένα συμβολαιογραφικό γραφείο», εξηγεί, «αλλά έπρεπε να σταματήσω γιατί η προτεραιότητά μου ήταν η οικογένεια εκείνη την εποχή. Το μέγαλμα των παιδιών είναι μια υπέροχη και σημαντική εμπειρία. Έχω δύο υπέροχα παιδιά. Η κόρη μου θα τελειώσει σύντομα το λύκειο και ο γιος μου ήδη σπουδάζει σχέδιο στο Ινστιτούτο Τέχνης και Σχεδίου στη Μόστα. Το να είμαι γονιός ήταν υπέροχο, αλλά καθώς τα παιδιά μεγάλωναν και γίνονταν περισσότερο ανεξάρτητα, άρχισα να αισθάνομαι πως κάτι μου έλειπε. Ήθελα να βγω έξω και να αρχίσω να δουλεύω.»

Επιστροφή στην εργασία

Το «Σχέδιο εκπαίδευσης και προβολής απασχόλησης» (TEES), συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, προσέφερε στα άνεργα άτομα άνω των 40 ετών σε όλη τη Μάλτα ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα τριών σταδίων, που συμπεριελάμβανε εξάσκηση σε βασικές δεξιότητες, ικανότητες και δοκιμές, δεξιότητες ζωής, ειδικά εντατικά σεμινάρια και προβολή στην απασχόληση ώστε να τους βοηθήσει να επανέλθουν στο εργατικό δυναμικό.

«Νομίζω πως άκουσα για το TEES στην τηλεόραση», λέει η Marie Therese. «Υπήρξε μια πραγματική μεγάλη καμπάνια. Ήταν σε υπαίθριες διαφημίσεις και στο ράδιο, ήταν σε όλο το νησί.»

Τα εκπαιδευτικά μαθήματα του TEES περιελάμβαναν συνεδρίες που είχαν σκοπό να δώσουν στους συμμετέχοντες νέα ενόραση των προσωπικών τους αναγκών και κινήτρων, γιατί ήθελαν να δουλέψουν και τι ήθελαν να κάνουν. «Η επανένταξη ήταν μια σημαντική έννοια για εμάς κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης», λέει η Marie Therese. «Είχαμε μαθήματα για υπολογιστές και μάθαμε δεξιότητες διαχείρισης και άλλα σχετικά θέματα, αλλά ήταν η δουλειά με τους ψυχολόγους που σε έκανε να σκεφτείς πραγματικά.

«Συνειδητοποίησα πως ήθελα να γίνω ξανά μέρος του κόσμου, να δουλέψω με ανθρώπους και να κάνω κάποιο καλό σε κάποιον.»

Συνειδητοποίησα πως ήθελα να γίνω ξανά μέρος του κόσμου, να δουλέψω με ανθρώπους και να κάνω κάποιο καλό σε κάποιον.»

Μοιράζοντας το βάρος

Το TEES βοήθησε την Marie Therese να βρει έναν εργοδότη. «Μετά από δύο μήνες στο μάθημα, άρχισα να δουλεύω με το Ίδρυμα Temi Zammit (Temi Zammit Foundation)», εξηγεί. «Πλήρωναν το μισό από τον μισθό μου ενώ το άλλο μισό πληρωνόταν από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Μετά από έξι επιπλέον μήνες το TZF με προσέλαβε ως πλήρως εκπαιδευμένη υπάλληλο.»

Τρία χρόνια αργότερα, η Marie Therese συνεχίζει να εργάζεται στο TZF, τώρα ως ανώτερο στέλεχος, οργανώνοντας και εφαρμόζοντας διεθνή προγράμματα που σκοπό έχουν να βοηθήσουν ανθρώπους και να προωθήσουν την περιφερειακή ανάπτυξη. Ένα από τα πιο πρόσφατα προγράμματα με το οποίο είχε ασχοληθεί ήταν η συγκέντρωση νέων ανθρώπων από τη Μάλτα και από όλη την ΕΕ για ένα «Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Νέων» στη Βενετία.

«Απολαμβάνω πάρα πολύ τη δουλειά μου», λέει. «Και πιστεύω επίσης πως υπάρχουν σαφή πλεονεκτήματα για εταιρείες και οργανισμούς που θέλουν να προσλάβουν ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας, άνω των 40, όπως εγώ. Έχουμε πείρα και κρίση και πολλή ενέργεια.»

Προσαρμογές και ανταμοιβές

Η Marie Therese συνεχίζει να φροντίζει την οικογένειά της, αλλά με τις νέες της ευθύνες ως εργαζόμενη μητέρα σημαίνει πως τα παιδιά της έπρεπε να κάνουν κάποιες παραχωρήσεις. «Είμαι λιγότερο διαθέσιμη για τα παιδιά μου τώρα, αλλά είναι μεγάλα και δεν με χρειάζονται όσο πριν και ξέρουν πως δουλεύω και γι' αυτά.»

«Γνωρίζω πολλούς ανθρώπους στη δουλειά μου. Δουλεύω με διεθνείς συνεργάτες, ασχολούμαι με διαφορετικά προγράμματα από εβδομάδα σε εβδομάδα και έχω ακόμα και την ευκαιρία να ταξιδέψω. Ποτέ δεν πίστευα πως θα μπορούσα να κάνω αυτό το είδος δουλειάς και δεν θα μπορούσε να γίνει ποτέ πραγματικότητα χωρίς την εκπαίδευση του προγράμματος TEES και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Η επίλυση προβλημάτων είναι απλούστερη με λίγη υποστήριξη

«Αυτή είναι η ιδανική δουλειά για μένα, γιατί μου αρέσει να δουλεύω μόνος μου. Ξέρω τι πρέπει να κάνω και δεν υπάρχει κανείς για να μου δίνει διαταγές. Προσπαθώ να κάνω τη δουλειά όσο το δυνατόν καλύτερα και πιστεύω πως έχω κερδίσει τον σεβασμό των συναδέλφων μου.»

Ο **Ανδρέας Απατζίδης** είναι γεμάτος ζεστό ενθουσιασμό και ενέργεια. Χαλαρώνοντας στην κυπριακή λιακάδα, μιλάει για τα καθήκοντά του ως οδηγός παράδοσης για την εταιρεία αρτοποιίας και λιανικού εμπορίου τροφίμων «Ζορμπάς». «Όταν οι άνθρωποι μου ζητάνε να βοηθήσω ή να κάνω επιπλέον δουλειά το κάνω πάντα. Έχω επίσης καλή σχέση και με τους ανωτέρους μου. Ορισμένες φορές είμαι μόνος μου όλη την ημέρα, αλλά κάνω τη δουλειά μου και μετά πάω σπίτι μου και έτσι ακριβώς μου αρέσει. Δεν θα μπορούσα να μείνω κλεισμένος στο ίδιο μέρος όλη τη μέρα, κάθε μέρα.

Ο Ανδρέας έχει κάνει μακρύ δρόμο. Μετακόμισε στη Λάρνακα, στην Κύπρο, το 1995, από τη γενέτειρά του Θεσσαλονίκη. Εκεί, είχε σπουδάσει λογιστική πριν εκπληρώσει τρία χρόνια στρατιωτικής θητείας. Όταν τελείωσε την θητεία του, το βρήκε δύσκολο να τακτοποιηθεί σε μια κατάλληλη δουλειά ακόμα και με το πτυχίο του. Έτσι όταν διάβασε στην εφημερίδα πως η Κύπρος στρατολογούσε εθελοντές για τον δικό της στρατό, πήγε για μια πενταετία.

Στην Κύπρο, ο Ανδρέας γνώρισε τη σύζυγό του Ελένη-παντρεύτηκαν το 1999. Αυτή είχε ήδη δύο κόρες, τη Μαρία και τη Γεωργίνα και το ζευγάρι απέκτησε γρήγορα άλλα δύο δικά τους παιδιά, τον Γιάννη, 9 ετών, και τον Ανδρέα, 4 ετών. Όταν τελείωσε το συμβόλαιό του με τον στρατό, έπιασε δουλειά σε μια εταιρεία ενέργειας. Αλλά ως ο μοναδικός εργαζόμενος σε μια οικογένεια έξι ατόμων, όταν ξαφνικά βρέθηκε χωρίς δουλειά, τα πράγματα έγιναν πράγματι πολύ δύσκολα.

Οικογενειακές υποχρεώσεις

Ο Ανδρέας έχασε την εμπιστοσύνη στον εαυτό του. «Η ψυχολογική μου κατάσταση ήταν πολύ άσχημη», παραδέχεται. «Δεν ήθελα ούτε καν να πάω σε συνεντεύξεις. Αλλά τότε άκουσα για ένα πρόγραμμα για ανθρώπους με προβλήματα, υποστηριζόμενη από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Πήγα στις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και τους είπα πως χρειαζόμουν βοήθεια. Έπρεπε να φροντίσω την οικογένειά μου.» Τον Ιούλιο του 2006, ο Ανδρέας

«Χάρη στο πρόγραμμα ηρέμησα πολύ. Δεν ένιωθα πως όλοι ήταν εναντίον μου ή πως μιλούσαν για μένα πίσω από την πλάτη μου. Ένωσα κοινωνικά αποδεκτός.»

ξεκίνησε στο έργο Επαγγελματική Κατάρτιση και Προώθηση Ληπτών Δημοσίου Βοηθήματος στην Απασχόληση, συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. «Ήταν το καλύτερο πράγμα που μου έτυχε ποτέ», λέει. «Η ζωή μου άλλαξε εντελώς.»

Το πρόγραμμα περιλάμβανε εκπαίδευση σε δύο μέρη: δύο εβδομάδες εκμάθηση επαγγελματικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων, ακολουθούμενες από δύο εβδομάδες σε τεχνολογίες πληροφορικής στη Λευκωσία. «Η εκπαίδευση αφορούσε καλύτερη κατανόηση του εαυτού σου και διαχείριση διαφορετικών καταστάσεων στο χώρο εργασίας. Εκείνη την περίοδο, όλη η οικογένεια είχε πραγματικό άγχος και νευρικότητα. Αλλά χάρη στο πρόγραμμα ηρέμησα πολύ. Έμαθα να φέρομαι καλύτερα, δεν ήμουν πια θυμωμένος. Δεν ένιωθα πως όλοι ήταν εναντίον μου ή πως μιλούσαν για μένα πίσω από την πλάτη μου. Ένωσα κοινωνικά αποδεκτός.»

Ήταν λιγάκι σαν να ξαναγύρισε στο σχολείο και ακόμα έχει τα βιβλία που μελέτησε. Στο τέλος της εκπαίδευσης, το πρόγραμμα διατήρησε το εισόδημά του ενώ κοινωνικοί λειτουργοί τον βοηθούσαν να κάνει αιτήσεις εργασίας. Η πρώτη δουλειά που κοίταξε ήταν στη γραμμή παραγωγής ενός εργοστασίου και ο Ανδρέας ήξερε πως δεν ήταν γι' αυτόν. «Όταν τους είπα πως δεν μου αρέσει, δεν μου είπαν πως έπρεπε να την πάρω», λέει με ευγνωμοσύνη. Τελικά, τον Μάιο του 2007, ξεκίνησε στην «Ζορμπάς» και δεν κοίταξε ποτέ πια πίσω του. Εκτιμά την ανεξαρτησία που του προσφέρει η δουλειά του και η εμπιστοσύνη που του δείχνουν οι εργοδότες του.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου, συνέχισε να λαμβάνει οικονομική αλλά και ηθική στήριξη. Για έξι μήνες, προσωπικό του προγράμματος, καθώς και το τμήμα προσωπικού της εταιρείας, τον επισκεπτόταν τακτικά για να δουν πώς τα πάει και να διαπιστώσουν αν είχε κάποιο πρόβλημα. Τόσο ο ίδιος όσο και οι εργοδότες του συμπλήρωναν ερωτηματολόγια σχετικά με την πρόοδό του.

Εξωτερική δουλειά

Τώρα, ο Ανδρέας ξέρει τη δουλειά καλά. Σηκώνεται στις 4 το πρωί καθημερινά για να οδηγήσει ένα δεκάλεπτο μέχρι τις εγκαταστάσεις της εταιρείας. Εκεί, η πρώτη του δουλειά είναι να φορτώσει τα γεμάτα καροτσάκια φαγητού μέσα στο φορτηγό του και να τα

παραδώσει στα καταστήματα μεταξύ Λάρνακας και Λευκωσίας. Είναι πίσω στο εργοστάσιο κατά τις 8 το πρωί για να αποστειρώσει το αυτοκίνητο και να το ξαναφορτώσει με περισσότερα πιάτα, για έναν δεύτερο γύρο παραδόσεων. Τηλεφωνεί στα ίδια καταστήματα για να συλλέξει τα άδεια καροτσάκια και μετά ξαναγυρνάει στη βάση. Η κίνηση της Λευκωσίας σημαίνει πως σπάνια θα γυρίσει μέχρι το μεσημέρι, το τέλος της επίσημης εργάσιμης ημέρας του, αλλά αυτό δεν τον ενοχλεί. Ορισμένες φορές μένει στη δουλειά αν υπάρχουν πράγματα που πρέπει να γίνουν και λέει πως οι αμοιβές από τις υπερωρίες είναι χρήσιμες για την οικογένεια. Μπορεί επίσης να επιλέξει να δουλέψει την Κυριακή και να πάρει το ρεπό του μέσα στην εβδομάδα, αποφεύγοντας έτσι την έντονη κυκλοφορική κίνηση που έχει τις καθημερινές. Με τη δουλειά του βγαίνει έξω και απολαμβάνει την συζήτηση με τους βοηθούς στα καταστήματα.

Οι εργοδότες του Ανδρέα εκτιμούν τόσο τη δουλειά του όσο και το πρόγραμμα που τους τον έστειλε. «Είναι πολύ καλό έργο, γιατί υπάρχει συνεισφορά από το κράτος», λέει ο διευθυντής Ανθρώπινων Πόρων της εταιρείας «Ζορμπάς», Ζαχαρίας Ιωάννου. «Οι εργοδότες χρειάζονται ένα κίνητρο για να βοηθήσουν τους ανθρώπους.»

Στο σπίτι, στο μικρό διαμέρισμα του πρώτου ορόφου, ο Ανδρέας αγκαλιάζει τη γυναίκα και τα παιδιά του. Ελέγχει για να βεβαιωθεί πως ο Γιάννης, που είναι ανυπόμονος να ξεγλιστρήσει να πάει να παίξει ποδόσφαιρο με τους φίλους του, έχει τελειώσει τα μαθήματά του. «Ήταν πολύ δύσκολα όταν ο Ανδρέας ήταν άνεργος», αναλογίζεται η Ελένη. «Το μάθημα τον βοήθησε να γνωρίσει καλύτερα τον εαυτό του και έχει αλλάξει. Δεν αισθάνεται πια άσχημα για τον εαυτό του. Ο θυμός είναι μέρος της ζωής, αλλά τώρα ξέρει πώς πρέπει να το αντιμετωπίσει.»

«Ξέρουμε πως δεν είμαστε μόνοι μας», προσθέτει. «Υπάρχει κάποιος να βοηθήσει, ακόμα και αν έχουμε ένα οικογενειακό πρόβλημα, κάποιος να μιλήσουμε. Τώρα τα πάμε πολύ καλά. Το πρόγραμμα ήταν ένα θαύμα.»

Ένας καλός εργάτης επιβραβεύεται με επίσημη αναγνώριση

Στον **Zsolt Korcz** αρέσει πολύ η δουλειά. «Είμαι εργασιομανής», παραδέχεται. Είτε διακοσμώντας το σπίτι του με έντονα χρώματα, φροντίζοντας τους δύο μικρούς του γιους ή κάνοντας τις αγγαρείες του σπιτιού, χρειάζεται να είναι ενεργός. Από τότε που άφησε το σχολείο στα 14 του, ο Zsolt πάντα δούλευε σκληρά. Προέρχεται από μια μεγάλη οικογένεια από το Ζαλαεγκέρσζεγκ (Zalaegerszeg) της Ουγγαρίας —ένας από 12 αδέρφια— και οι γονείς του χρειάζονταν το εισόδημα που αυτός και οι τρεις αδελφοί του μπορούσαν να παρέχουν. «Ο πατέρας μου δεν μπορούσε να βγάλει αρκετό εισόδημα», εξηγεί.

Ο Zsolt ξεκίνησε ως μαθητευόμενος ξυλουργός και συνέχισε σε περιστασιακές δουλειές σε πτηνοτροφικά και γαλακτοκομικά αγροκτήματα. Μετά τη στρατιωτική του θητεία το 1994 πήγε στον οικοδομικό τομέα, κάνοντας τον χτίστη και τον μπογιατζή. «Έχω κάνει τόσες πολλές δουλειές», διευκρινίζει. «Έκανα οτιδήποτε ήταν διαθέσιμο.»

Το 2003, αυτός και η φίλη του Ανίκο συγκατοίκησαν, και τον επόμενο χρόνο γεννήθηκε ο πρώτος τους γιος David. Τότε ήταν που άρχισε να ανησυχεί για το εισόδημά του. «Δεν είχα κανένα προσόν, οπότε, αν και ήμουν χτίστης, δεν πληρωνόμουν αυτά που άξιζα και δεν είχα καμία ασφάλεια», εξηγεί. Ως ανειδίκευτος εργάτης, έφερνε στο σπίτι τα μισά από τον μισθό ενός ειδικευμένου εργάτη.

Επιστροφή στο σχολείο

Ο Zsolt ήδη επισκεπτόταν τακτικά το τοπικό κέντρο απασχόλησης σε αναζήτηση νέων συμβάσεων. Εκεί άκουσε για πρώτη φορά σχετικά με το πρώτο ουγγρο-δανέζικο ίδρυμα παραγωγικού σχολείου, που ιδρύθηκε στο Ζαλαεγκέρσζεγκ πριν από 15 χρόνια. Στην αρχή απέρριψε την ιδέα περαιτέρω σπουδών, φοβούμενος πως ξέχασε πώς να μαθαίνει, αλλά η Ανίκο τον έπεισε να κάνει το μεγάλο βήμα. Τον Ιούνιο του 2006, ξεκίνησε μια ετήσια, συνεχούς παρακολούθησης εκπαίδευση, σχεδιασμένη να βοηθήσει νέους άνεργους και κοινωνικά μειονεκτικά άτομα να αποκτήσουν επαγγελματικά προσόντα και επιπλέον κοινωνικές και εκπαιδευτικές δεξιότητες. Τριανταέξι συμμετέχοντες έλαβαν εκπαίδευση στην τοιχοποιία, μαγειρική ή ως κλειδαράδες μέσω ενός προγράμματος συγχρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Ο στόχος για γυναίκες και Ρομά εξασφάλισε πως το 30% των σπουδαστών ήταν από περιβάλλον

«Τώρα που μπορώ να δείξω ότι είμαι διπλωματούχος χτίστης έχω πολλή δουλειά. Περηφανεύομαι για τη δουλειά μου και το δίπλωμα κάνει μεγάλη διαφορά.»

Ρομά. Τριανταπέντε εξ αυτών ολοκλήρωσαν την εκπαίδευση και 31 βρήκαν τελικά δουλειά.

Προς έκπληξή του ο Zsolt ανακάλυψε πως απολάμβανε την κάθε στιγμή. «Μου άρεσε πολύ, δεν έχασα ούτε μια ημέρα και η δουλειά μου ήταν πολύ καλή. Συχνά ήμουν καλύτερος και ταχύτερος από τους συναδέλφους μου γιατί είχα πείρα. Η εκμάθηση κοινωνικών δεξιοτήτων ήταν επίσης πολύ χρήσιμη. Οι δάσκαλοι έδειχναν ενδιαφέρον για μένα προσωπικά και αν είχα κάποια ερώτηση την απαντούσαν. Δεν έλεγαν ποτέ όχι.» Πέρασε τις πέντε τελικές εξετάσεις, που κάλυπταν υγεία και ασφάλεια καθώς και τεχνικές ικανότητες, με άριστα.

Το δανέζικο πρότυπο

Το πρότυπο σχολείο δημιουργήθηκε το 1993 με την υποστήριξη του δανέζικου Υπουργείου Παιδείας. «Δεν λαμβάνουμε κρατική επιχορήγηση, αλλά στηριζόμαστε στους τοπικούς συνεργάτες και την ευρωπαϊκή υποστήριξη», εξηγεί ο διευθυντής έργου Máté Molnár. Στα χρόνια αυτά βοήθησε περίπου 1 500 νεαρά άτομα να αποκτήσουν δεξιότητες σε επαγγέλματα που έχουν ζήτηση. «Υπάρχουν ολοένα και περισσότεροι νέοι χωρίς την κατάλληλη εκπαίδευση και τους βοηθάμε να αποκτήσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται στην κοινωνία γενικότερα.»

Σε όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης, ο Zsolt είχε προσληφθεί από το σχολείο και λάμβανε τον βασικό μισθό. «Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση θα μου ήταν αδύνατο», παραδέχεται. «Στην αρχή νόμιζα πως θα έπρεπε να δουλέψω περισσότερο για να το πληρώσω, αλλά δεν θα μπορούσα ποτέ να τα βγάλω πέρα μόνος μου.» Οι συμμετέχοντες βοήθησαν στην ανακατασκευή και ανακαίνιση των κτιρίων γύρω από το πρώην δημοτικό σχολείο, το οποίο στεγάζει το ίδρυμα, για να χρησιμοποιηθούν ως νέες αίθουσες διδασκαλίας.

Εποχιακή εργασία

«Ο Zsolt είναι εκπληκτικός χτίστης», λέει ο Máté. «Η απόδοσή του είναι πολύ ψηλή. Το πρόβλημα στον τομέα των οικοδομών είναι ότι σταματάει η δουλειά το χειμώνα και οι εργοδότες θέλουν να απολύουν προσωπικό. Ο ίδιος είναι θύμα αυτής της προσέγγισης

και θα θέλαμε να σταματήσει. Είναι πραγματικό πρόβλημα για οικογένειες χωρίς οικονομικούς πόρους.» Το σχολείο προσφέρει συμβουλές για εύρεση εργασίας και για να λάβουν παροχές οι οικογένειες των σπουδαστών.

Η σύντροφος του Zsolt έχει ακόμα άδεια μητρότητας από τη δουλειά της σε καθήκοντα καθαριότητας και τροφοδοσίας σε ένα μεγάλο εστιατόριο και φροντίζει το δεύτερο γιό τους: τον Adam που είναι ενός έτους. «Δεν είναι πάντα εύκολο να βρει κανείς παιδικούς σταθμούς, γιατί δεν υπάρχουν αρκετές θέσεις», εξηγεί η Aniko, που κατάγεται από οικογένεια μουσικών Ρομά και έχει συγγενείς που παίζουν σε τσιγγάνικη ορχήστρα. Αλλά ως ειδικευμένος εργάτης, ο Zsolt και η οικογένειά του κέρδισαν το δικαίωμα να μετακομίσουν σε ένα μεγαλύτερο διαμέρισμα εργατικών κατοικιών όταν γεννήθηκε ο Adam. Μπόρεσε να πάρει προκαταβολή από τον μισθό του για να εξασφαλίσει το διαμέρισμα.

Λέει ότι είναι πραγματικά ευτυχημένος. «Πήγε πολύ καλά. Αυτό που χρειαζόμουν ήταν το δίπλωμα, αλλιώς δεν είχα τρόπο να αποδείξω ότι μπορούσα να κάνω τη δουλειά. Τώρα που μπορώ να δείξω ότι είμαι διπλωματούχος χτίστης έχω πολλή δουλειά. Περηφανεύομαι για τη δουλειά μου, την αγαπώ πολύ, και το δίπλωμα κάνει μεγάλη διαφορά. Ποτέ δεν βαριέμαι γιατί πάντα ηγαίνουμε σε διαφορετικά μέρη και κάνουμε διαφορετικά πράγματα. Πάντα δούλευα, ποτέ δεν έχω μείνει στο σπίτι. Αγαπώ το επάγγελμά μου και πάντα είχα την επιθυμία να πάρω ένα δίπλωμα, να παίρνω καλύτερες δουλειές και να έχω μεγαλύτερο μισθό. Θέλω να μπορώ να φροντίζω την οικογένειά μου. Αυτοί έχουν προτεραιότητα.»

«Χαρήκαμε πολύ που ο Zsolt είχε αυτή την ευκαιρία», βεβαιώνει η Aniko. «Όταν λάβαμε το γράμμα από το ίδρυμα ήταν σαν θαύμα. Αυτό δείχνει ότι θαύματα μπορούν να συμβούν!»

Επένδυση σε έναν καλό βραδινό ύπνο

«Είμαι περίεργος εκ φύσεως. Μου αρέσει να δουλεύω. Τώρα μαθαίνω κάτι καινούριο καθημερινά· μαθαίνω να επιλύω προβλήματα. Είναι μεγάλη ικανοποίηση», λέει ο Daniel Dellisse χαμογελώντας. «Υπήρξα πολύ τυχερός, αλλά πρέπει να θέλει κανείς να δουλέψει.»

Από το 1987, ο Daniel εργάζεται για μια εταιρεία που κατασκευάζει και εξάγει προϊόντα PVC για την οικοδομική βιομηχανία, με έδρα το Ρουσελάρ (Roeselare) στο βόρειο Βέλγιο. Η παραγωγή γίνεται σε 24ωρη βάση και για 21 χρόνια δούλεψε νυχτερινές βάρδιες, πρώτα ως συσκευαστής και μετά ως τεχνικός στη διαδικασία εξώθησης: τη διαμόρφωση των πλαστικών για πλαίσια παραθύρων και θυρών. Αλλά πριν δύο χρόνια, το αφύσικο μοτίβο της αντιστροφής της μέρας με τη νύχτα άρχισε να αφήνει τα ίχνη του, και ο Daniel το έβρισκε όλο και πιο δύσκολο να κοιμηθεί.

Ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, βοήθησε να επανέλθει η ειρήνη στο σπιτικό των Dellisse.

«Ήταν μεγάλο πρόβλημα για μένα, και ο γιατρός μου μου είπε ότι το καλύτερο θα ήταν να αρχίσω να δουλεύω την ημέρα», θυμάται ο Daniel. «Μου έδωσε υπνωτικά χάπια, αλλά δεν ήθελα να αρχίσω να παίρνω φάρμακα.» Δεν ήταν εκείνος το μόνο θύμα· η αναστάτωση επηρέαζε και την οικογενειακή του ζωή. Τα Σάββατα έπρεπε να ανακτήσει τον ύπνο που έχανε το βράδυ της Παρασκευής, έτσι δεν απολάμβανε το Σαββατοκύριακο με τη γυναίκα του την Dina ούτε μπορούσαν να ικανοποιούν το πάθος τους για περιπάτους και πεζοπορία.

Ανεπαρκείς δουλειές

Ο Daniel έχει δουλέψει σκληρά όλη του τη ζωή. Ο πατέρας του πέθανε όταν ήταν 9 ετών, αφήνοντας τη μητέρα του με τέσσερα αγόρια να μεγαλώσει. Άφησε το σχολείο στα 14 του για να εκπαιδευτεί ως ξυλουργός. «Έπρεπε να βάλουμε φαγητό στο τραπέζι», εξηγεί στωικά. Έκανε πολλές δουλειές και μια στη γραμμή παραγωγής μιας γνωστής αυτοκινητοβιομηχανίας, που παραδέχεται ότι δεν του άρεσε καθόλου. Μετά από τον γάμο του το 1979, η κατασκευαστική εταιρεία όπου εργαζόταν χρεοκόπησε και ο Daniel έμεινε άνεργος.

«Μου αρέσει να δουλεύω. Τώρα μαθαίνω κάτι καινούργιο καθημερινά· μαθαίνω να επιλύω προβλήματα. Είναι μεγάλη ικανοποίηση.»

«Ήταν πολύ δύσκολο να βρω δουλειά», θυμάται. Έτσι όταν χήρεψε η θέση της νυχτερινής βάρδιας στην εταιρεία Deceuninck ήταν πρόθυμος να την πάρει. «Ήταν η μόνη ενδιαφέρουσα προσφορά και μπορούσα να ξεκινήσω αμέσως. Και τα χρήματα ήταν πολύ ευπρόσδεκτα.» Εκείνη την εποχή το ζευγάρι είχε τη νεογέννητη κόρη τους, τη Sarah, και, αφού η Dina δούλευε απογεύματα και ο Daniel κοιμόταν τα πρωινά, μπόρεσαν να προγραμματίσουν τον χρόνο τους ώστε να τους εξυπηρετεί για να τη φροντίζουν.

Αλλά όσο περνούσαν τα χρόνια εκείνος ένιωσε την αλλαγή. Ακολουθώντας τις συμβουλές του γιατρού του, πήγε στους εργοδότες του για να ζητήσει αλλαγή στις βάρδιες. Αλλά για να το κάνει αυτό, έπρεπε να αποδείξει ότι μπορούσε να χειριστεί μια νέα δουλειά που απαιτούσε νέα κατάρτιση, γιατί οι ευκαιρίες σε άλλα τμήματα της εταιρείας ήταν περιορισμένες. «Είχαν περάσει πολλά χρόνια από τότε που χρησιμοποιούσα τις μηχανές και τώρα τα πάντα είναι αυτόματα. Η εταιρεία είπε «έχουμε μια θέση για σένα, αλλά πρώτα πρέπει να βελτιώσεις τις δεξιότητές σου». Η Deceuninck τον έβαλε στο δικό της επιμορφωτικό πρόγραμμα Άριστη Μάθηση που οργανώνει η φλαμανδική υπηρεσία απασχόλησης Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). «Ήταν πρόκληση, αλλά ήταν επίσης και ευχάριστο να ανακαλύπτω πάλι τις μηχανές», λέει ο Daniel.

Το σεμινάριο τον βοήθησε να εξασφαλίσει μια θέση στο κέντρο έρευνας και εκπαίδευσης της εταιρείας, ελέγχοντας πλαίσια από PVC, εκπαιδύοντας ανεξάρτητους εργολάβους πώς να διαμορφώσουν και να εφαρμόσουν τις πόρτες και τα παράθυρα και ερευνώντας για νέες τεχνικές και υλικά. «Συνεχώς βγαίνουν νέες καινοτομίες. Η εταιρεία πρέπει να καινοτομεί για να επεκτείνεται και αυτό ήταν κάτι που πάντοτε με ενδιέφερε. Μου αρέσει να δουλεύω και πάντα εκπαιδευόμουν για να βελτιωθώ. Δεν είναι ευχάριστο να πηγαίνει κανείς με το ζόρι στη δουλειά», επισημαίνει. Ως μέλος μιας ομάδας μηχανολόγων, υπαλλήλων και χειριστών, έχει βοηθήσει να μοιραστεί τις γνώσεις του με επισκέπτες από άλλα ευρωπαϊκά υποκαταστήματα.

Απολαμβάνοντας τη ζωή

Άρχισε τη νέα τάξη πραγμάτων με ημερήσια βάρδια τον Ιανουάριο του 2008. «Μου πήρε πέντε μήνες για να αρχίσω να κοιμάμαι καλά», θυμάται. «Στην αρχή ξυπνούσα μετά από τρεις ή τέσσερις

ώρες. Η γυναίκα μου, μου έλεγε να μείνω στο κρεβάτι, αλλά δεν μπορούσα να το κάνω. Σηκωνόμουν και έβλεπα τηλεόραση και το απόγευμα αισθανόμουν πραγματικά κουρασμένος.» Αλλά κατά τον Ιούνιο άρχισε να κοιμάται έξι συνεχόμενες ώρες κάθε νύχτα. «Άλλαξε τη ζωή μου εντελώς», δηλώνει. «Στο κάτω-κάτω, η νύχτα υπάρχει για να κοιμόμαστε.»

Ο Daniel εργάζεται κανονική 40ωρη εβδομάδα, τελειώνοντας νωρίτερα την Παρασκευή το απόγευμα. «Περνάω περισσότερο χρόνο με τη γυναίκα μου και όλα μου τα Σαββατοκύριακα είναι ελεύθερα. Πραγματικά απολαμβάνω τη ζωή περισσότερο.» Μαζί με την Dina έγιναν μέλη μιας περιπατητικής λέσχης και τα Σάββατα και τις Κυριακές καλύπτουν 20 με 30 km την ημέρα, ακολουθώντας περιπατητικά μονοπάτια στη Φλάνδρα και τις Κάτω Χώρες. Μέσα σε έξι μήνες από την αρχή της ημερήσιας δουλειάς του, ο ίδιος και η γυναίκα του είχαν καλύψει 900 km και η φιλοδοξία του τώρα είναι να καταφέρει να κάνει μια πεζοπορία 100 km χωρίς ανάπαυλα. Έχει τελειοποιήσει τις παλιές του ξυλουργικές δεξιότητες για να ανακαινίσει τις κρεβατοκάμαρες του σπιτιού του. Και σαν να μην έφτανε αυτό για να τον κρατάει απασχολημένο, ο Daniel ασχολείται ενθουσιωδώς με σπίνους, εκπαιδύοντας υπομονετικά τα ωδικά αυτά πουλιά να επαναλαμβάνουν απλές μελωδίες και λαμβάνοντας μέρος σε διαγωνισμούς όπου τα πουλιά-πρωταθλητές μπορούν να ολοκληρώσουν μέχρι και 800 τραγούδια την ώρα.

Και μολαταύτα, αν και δικαιούται μία επιπλέον ημέρα ανάπαυσης το μήνα, ο Daniel λέει ότι την παίρνει σπανίως. «Έχω καλούς συναδέλφους και η εβδομάδα περνάει τόσο γρήγορα που δεν με ενδιφέρει να πάρω άδεια.»

Πρόοδος καριέρας

«Μου αρέσει η δουλειά μου», λέει η **Biliana Filipova**, από τη Ντουπνίτσα στη Βουλγαρία. «Είμαι συνεχώς στον δρόμο και η κάθε μέρα είναι διαφορετική.»

Ως υπεύθυνη περιοχής για μια μεγάλη αλυσίδα πρατηρίων καυσίμων, η 33χρονη περνάει μεγάλο μέρος του χρόνου της στον δρόμο, περιοδεύοντας μεταξύ 19 πρατηρίων καυσίμων. Έχει τη γενική ευθύνη για την καθημερινή λειτουργία των πρατηρίων, με καθήκοντα που καλύπτουν από τη διαχείριση προσωπικού μέχρι τη διασφάλιση ότι ο εξοπλισμός συντηρείται σωστά και έχουν γίνει οι παραγγελίες του αποθέματος, μέχρι και τον χειρισμό νομικών θεμάτων και την απόκριση σε επείγουσες καταστάσεις όπως είναι οι πλημμύρες.

Πήρε προαγωγή στην τωρινή της θέση τον Μάρτιο του 2008, από την προηγούμενη όπου διαχειριζόταν ένα μόνο πρατήριο. «Έχει περισσότερες ευθύνες», λέει. «Αλλά ήξερα τι καθήκοντα είχε η δουλειά καθώς αντικαθιστούσα τον προηγούμενο υπεύθυνο περιοχής.»

Περιγράφει τα προσόντα που χρειάζεται στη δουλειά της: «Μπορώ να διατηρήσω την ψυχραιμία μου και να αντιδράσω γρήγορα αυτό είναι σημαντικό. Και συχνά έχω τα διαχειριστώ πολλά θέματα ταυτόχρονα. Πρέπει να βάζω προτεραιότητες και να είμαι καλά οργανωμένη. Είναι υπεύθυνη δουλειά. Πρέπει να παίρνω αποφάσεις μόνη μου. Μπορεί να μας κοστίζει ακριβά.» Επίσης υπάρχουν κρίσιμοι παράγοντες ασφάλειας, προσθέτει: «Για παράδειγμα με τα βυτία παράδοσης καυσίμων, είναι σημαντικό να ακολουθηθούν οι σωστές διαδικασίες. Υπάρχουν μεγάλοι ενδεχόμενοι κίνδυνοι.»

Αλλαγή κατεύθυνσης

Η Biliana αρχικά σπούδασε βιομηχανική μηχανολογία, με ειδίκευση σε τεχνολογίες για παραγωγή ενδυμάτων. Αφού τελείωσε το πενταετές μεταπτυχιακό της, γέννησε την κόρη της, τη Joanna. «Δεν δούλεψα για τρία χρόνια μετά από αυτό», λέει. «Αλλά άρχισε να με ενοχλεί που περνούσα όλο το χρόνο μου στο σπίτι. Είμαι δυναμικό άτομο που θέλει να δραστηριοποιείται. Βαριέμαι εύκολα.»

Άρχισε να δουλεύει στον τομέα υφαντουργίας, σε θέση σχετική με τις σπουδές της. «Δούλεψα ως τεχνολόγος σε εργοστάσια.» Ωστόσο, μετά από ενάμιση χρόνο δουλειάς σε δυο διαφορετικές

«Η εκπαίδευση με βοήθησε πολύ με τη δουλειά και επίσης με δεξιότητες για τη ζωή γενικά. Είμαι ικανοποιημένη με αυτά που έχω πετύχει εδώ στην εταιρεία.»

εταιρείες, κατάλαβε ότι ήθελε να κάνει κάτι διαφορετικό. «Μερικές φορές χρειάζεται να αλλάξεις τελείως για να ικανοποιηθείς. Χρειάζονται μια νέα πρόκληση για να ενεργοποιηθώ.»

Άκουσε ότι υπήρχαν ευκαιρίες εργασίας με την Petrol, ένα πρώην κρατικό δίκτυο και ακόμα μία από τις μεγαλύτερες αλυσίδες πρατηρίων καυσίμων στη Βουλγαρία. Την κάλεσαν σε συνέντευξη για μια θέση στη διοίκηση, αλλά αντί γι' αυτό επέλεξε να δουλέψει ως ταμίας. «Δεν ήθελα να πάω σε διευθυντική θέση αμέσως. Ήθελα να αρχίσω σε χαμηλότερο επίπεδο γιατί δεν ήξερα τίποτε γι' αυτή την επιχείρηση.»

Η ενέργεια αυτή είχε αποτέλεσμα. Αρχίζοντας να εργάζεται για την εταιρεία το 2002, αφιερώθηκε στη δουλειά και ανέβηκε πολύ γρήγορα τα σκαλιά της ιεραρχίας. «Το ξεκίνημα ως ταμίας με βοήθησε πολύ. Τώρα ξέρω τη δουλειά από μέσα. Ξέρω πού μπορεί να διαφύγει κάτι από τους διευθύνοντες.»

Εκπαίδευση για έναν νέο ρόλο

Έλαβε μέρος σε μια σειρά εντατικών μαθημάτων κατάρτισης συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Τα μαθήματα περιλάμβαναν δημιουργία ομάδας, παιχνίδι ρόλων, συζητήσεις και ασκήσεις για λύση προβλημάτων. Τη βοήθησαν να αναπτύξει τις δεξιότητες που χρειάζεται στη νέα της θέση, είτε ερχόμενη σε επαφή με κόσμο, παίρνοντας αποφάσεις, βάζοντας προτεραιότητες είτε να χειρίζεται δύσκολες καταστάσεις.

«Η εκπαίδευση με βοήθησε πολλή με τη δουλειά και επίσης με δεξιότητες για τη ζωή γενικά. Πραγματικά με έκανε να σκέπτομαι πώς να βρίσκω λύσεις για κάποιο δεδομένο πρόβλημα», λέει. «Είμαι ικανοποιημένη με αυτά που έχω πετύχει εδώ στην εταιρεία. Έχω ανέβει με την αξία μου. Πολύς κόσμος έχει αναγνωρίσει τη δουλειά μου και αυτό το εκτιμώ.»

Σκεπτόμενη το μέλλον, η Biliana λέει: «Δεν είμαι σίγουρη τι ακριβώς θέλω, αλλά ξέρω ότι θέλω να συνεχίσω να βελτιώνομαι και να εξελίσσομαι. Πρώτα πρέπει να αποδείξω τον εαυτό μου σ' αυτό τον ρόλο.»

Στο σπίτι, η ζωή της είναι το ίδιο φορτωμένη. Η ανακαίνιση του σπιτιού τους με το σύζυγό της είναι μια τρέχουσα και μακρόχρονη

υπόθεση. «Ξεκινήσαμε τις ανακαινίσεις πριν από πέντε χρόνια», λέει. Αρχίζοντας σε ένα οικόπεδο δίπλα στο σπίτι των πεθερικών της, το ζευγάρι έχτισε το δικό τους σπίτι από το μηδέν —αν και έχει πολλή δουλειά ακόμα να γίνει. «Χτίσαμε τον δεύτερο όροφο αλλά έχουμε να κάνουμε και άλλη δουλειά πριν μπορέσουμε να το κατοικήσουμε», λέει, προσθέτοντας ότι πριν μερικά χρόνια και οι τρεις ζούσαν σε ένα δωμάτιο όσο χτιζόταν το σπίτι.

Τον υπόλοιπο χρόνο τον περνάει φροντίζοντας τη Joanna, που είναι 10 χρονών τώρα, και επισκεπτόμενη την ευρύτερη οικογένειά της. «Έχω δύο μικρότερες αδελφές και έναν κουνιάδο. Όλοι ζούμε εδώ γύρω και έχουμε πολύ καλές σχέσεις. Όλες οι οικογένειες μαζεύονται στους γονείς μας τα Σαββατοκύριακα. Οι προτεραιότητές μου είναι η οικογένειά μου και η δουλειά μου. Δουλεύω σκληρά για να διασφαλίσω την ασφάλειά μας», καταλήγει.

Επαναδραστηριοποιώντας τη γνώση

Ο **Peter Meller** και η σύζυγός του Olga μετακομίζουν στο νέο τους σπίτι στο Μαγδεβούργο, στη Σαξονία-Άνχαλτ στα ανατολικά της Γερμανίας, όπου ο Peter άρχισε να δουλεύει πρόσφατα σαν προγραμματιστής λογισμικού για μια μικρή εταιρεία μηχανολόγων.

Μολονότι σπούδασε αρχικά και εργάστηκε σαν μηχανολόγος μηχανικός στη Ρουμανία όπου μεγάλωσε, δεν είχε δουλέψει στον συγκεκριμένο τομέα για 15 χρόνια όταν, το 2008, ξεκίνησε μια εργασιακή τοποθέτηση προς απόκτηση επαγγελματικής κατάρτισης στην εταιρεία όπου τώρα δουλεύει με μόνιμη απασχόληση.

Ολόκληρη η οικογένειά του γύρισε στις ρίζες της στη Γερμανία το 1990 —οι γονείς του, ο αδελφός, η αδελφή και η πρώτη του σύζυγος με τον μικρό γιο τους. «Γυρίσαμε για οικονομικούς λόγους. Ήταν πολύ δύσκολο να βγάλουμε τα προς το ζην εκείνη την εποχή στη Ρουμανία. Θέλαμε να φύγουμε πριν, αλλά ήταν αδύνατον.» Η κατάσταση άλλαξε με την κατάρρευση του κομμουνιστικού καθεστώτος. «Εκείνη την εποχή, όλη η οικογένειά μας και οι φίλοι έφευγαν», λέει ο 48χρονος.

Θύμα της ύφεσης

Φθάνοντας στην Μπέρκις Γκλάντμπαχ, κοντά στην Κολωνία της Γερμανίας, στην ηλικία των 29 ετών, αρχικά βρήκε δουλειά σε μια μικρή εταιρεία σαν μηχανολόγος μηχανικός. Ωστόσο, ο γερμανικός τομέας μηχανολογίας είχε πτωτική τάση περίπου εκείνη την εποχή, και κατά το 1993 προστέθηκε στις ουρές των ανέργων.

Έχοντας μικρή πιθανότητα να εξασφαλίσει άλλη θέση σαν μηχανολόγος, αποφάσισε ότι η επιμόρφωση θα βοηθούσε να αυξηθούν οι εργασιακές προοπτικές του. Παρακολούθησε μαθήματα για υπολογιστές. «Πριν από αυτό δεν είχα τόσο μεγάλη ανάμειξη με υπολογιστές», λέει ο Peter.

Μετά από αυτό άρχισε να ασχολείται με εκπαίδευση μέσω υπολογιστή, ως ελεύθερος επαγγελματίας. «Ήταν εντελώς διαφορετικό από την παλιά μου δουλειά», λέει. «Δούλευα για μια μικρή εταιρεία που οργάνωνε σεμινάρια για να εκπαιδεύουν οι μεγάλες εταιρείες το προσωπικό τους στη χρήση κοινού λογισμικού.»

Αυτό το έκανε για μερικά χρόνια και τελικά ξεκίνησε μια εταιρεία που έκανε την ίδια δουλειά, με τέσσερις άλλους συνεταιίρους.

«Πριν, είχα πολλές γνώσεις και δεξιότητες, αλλά δεν ήξερα πώς να πω στους άλλους ότι τις είχα. Πρέπει να ομολογήσω ότι το πρόγραμμα άλλαξε τη ζωή μου εντελώς.»

Ωστόσο, μετά από λίγο οι αναθέσεις στέρεψαν και ξαναγύρισε στην εργασία επί συμβάσει. Συνέχισε να εργάζεται έτσι από το 2001 μέχρι το 2007, αλλά άρχισε να ενοχλείται όλο και περισσότερο από την ασταθή φύση της δουλειάς. «Μπορεί να δούλευα επάνω σε ένα έργο για τρεις μήνες και μετά να μην έχω τίποτε για μήνες», λέει ο Peter «Δεν μπορούσα να δω κανένα μέλλον σ' αυτό.»

Περίπου εκείνη την εποχή η μηχανολογία άρχισε να ανακάμπτει πάλι στη Γερμανία και ο Peter νόμισε ότι θα υπήρχαν ευκαιρίες για να ξαναβρεί δουλειά στην παλιά του ειδικότητα. Ωστόσο, όταν έκανε αιτήσεις για θέσεις σαν μηχανολόγος μηχανικός, ανακάλυψε ότι η έλλειψη πρόσφατης εμπειρίας ήταν πρόβλημα.

Οικοδομώντας στη γνώση

Ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, τον βοήθησε να φρεσκάρει τις μηχανολογικές του δεξιότητες και να οικοδομήσει επάνω τους. Το πρόγραμμα που παρακολούθησε ήταν ένα από τα 18 της AQUA (Ακαδημαϊκοί και Πτυχιούχοι για την Αγορά Εργασίας) που οργανώθηκε σε εθνικό επίπεδο, το κάθε ένα εστιάζοντας σε έναν συγκεκριμένο επαγγελματικό τομέα. Δουλεύοντας με πανεπιστήμια, τα μαθήματα δίνουν σε άτομα που ήδη κατέχουν πτυχίο την ευκαιρία να οικοδομήσουν στη γνώση τους και να βελτιώσουν τις εργασιακές προοπτικές τους.

Το σεμινάριο του Peter συμπύκνωσε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα απόκτησης πτυχίου μηχανολόγου μηχανικού 10 εξαμήνων σε 10 μήνες. «Ήταν απίστευτο πόσα πράγματα είχα ξεχάσει, αλλά ηρέμησα βλέποντας ότι και οι πιο πρόσφατοι πτυχιούχοι τα είχαν επίσης ξεχάσει», λέει. Έμαθε επίσης περισσότερα για τις πρόσφατες εξελίξεις, ειδικά για τη χρήση υπολογιστών στη μηχανολογία, η οποία δεν είχε θιγεί σχεδόν καθόλου στις αρχικές του σπουδές.

Επιπλέον της ακαδημαϊκής επιμόρφωσης, το πρόγραμμα κάλυπτε πρακτικές δεξιότητες για την εύρεση εργασίας όπως είναι η προσωπική παρουσίαση, η γλώσσα σώματος και επικοινωνίας, η αίτηση για εργασία και η προετοιμασία για συνεντεύξεις. Ο Peter πρόσεξε μια μεγάλη βελτίωση στις προσωπικές του δεξιότητες. «Απέκτησα την ικανότητα να πάω σε μια συνέντευξη και να απαντήσω στις ερωτήσεις. Έχω πολύ μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση τώρα.»

Περίπλοκο έργο

Ο Peter μπόρεσε να χρησιμοποιήσει τις πρόσφατα βελτιωμένες δεξιότητές του όταν είχε μια τρίμηνη τοποθέτηση στην εταιρεία όπου εργάζεται τώρα. Η εταιρεία ειδικεύεται σε διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας. «Συνειδητοποίησα ότι αυτά που είχα μάθει ήταν ζωτικά. Μου ζητήθηκε από την αρχή να κάνω περίπλοκο προγραμματισμό υπολογιστή. Μου έδωσαν μια μελέτη που δεν ήταν επείγουσα νομίζοντας ότι δεν θα μπορούσα να την κάνω. Όταν είδαν ότι μπορούσα να την κάνω εντυπωσιάστηκαν.»

Στο τέλος της θητείας του τον Οκτώβριο του 2008, του προσέφεραν μόνιμη εργασία. Σήμερα δουλεύει ως προγραμματιστής λογισμικού για μηχανολογικούς μηχανισμούς, μια θέση που συνδυάζει τις μηχανολογικές του γνώσεις και τις δεξιότητες που έχει στους υπολογιστές.

«Πριν, είχα πολλές γνώσεις και δεξιότητες, αλλά δεν ήξερα πώς να πω στους άλλους ότι τις είχα», λέει ο Peter. «Πρέπει να ομολογήσω ότι το πρόγραμμα άλλαξε τη ζωή μου εντελώς. Αισθάνομαι πολύ πιο ασφαλής τώρα και προσδοκώ με εμπιστοσύνη το μέλλον.»

**Εκπαίδευση
και κατάρτιση**

Η αξία της παράδοσης

Το Σίμπιου, στην Τρανσυλβανία, είναι μια ιστορική πόλη. Τα κύματα των Ρωμαίων, Τούρκων, Ούννων και Σαξόνων που σάρωσαν την περιοχή από τα βάθη των αιώνων άφησαν μια κληρονομιά που γοητεύει τους ερευνητές πολιτισμών από παντού. Αλλά ένα άτομο με επαγγελματικό ενδιαφέρον στην περιοχή είναι η ανθρωπολόγος [Monica Stroe](#).

«Μελετώ τη σαξονική κληρονομιά της νότιας Τρανσυλβανίας», λέει η 24χρονη. «Αρχισα το διδακτορικό μου πριν έξι μήνες.»

Η δουλειά της εστιάζει στον τρόπο που οι πολιτιστικές και τουριστικές βιομηχανίες διεισδύουν στην πλούσια και ποικίλη ιστορία και τις παραδόσεις της περιοχής. «Επέλεξα τις σαξονικές περιοχές για προσωπικούς λόγους», λέει. «Γεννήθηκα και μεγάλωσα σε μια πόλη που ιδρύθηκε από τους Σάξονες, όπου εναπομένουν πολλές μεσαιωνικές διαστάσεις. Αλλά πάντα είχα τη γνώμη ότι το Σίμπιου έχει προωθήσει περισσότερο την κληρονομιά του.»

Το σχολαστικά αναπαλαιωμένο μεσαιωνικό κέντρο πόλης είναι ένα από τα παραδοσιακά αξιοθέατα του Σίμπιου. Η πόλη ήταν Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το 2007 και διοργανώνει πολλές διεθνούς φήμης εκδηλώσεις. Για τη Monica, ήταν ιδανική στιγμή να αναπτύξει μια μελέτη περίπτωσης. «Με ενδιέφερε να μάθω πώς ανέπτυξε το Σίμπιου τη “φίρμα” του και πώς επηρέασε αυτό τη γύρω περιοχή.»

Η έρευνά της καλύπτει την ευρύτερη περιοχή στην περιφέρεια της νότιας Τρανσυλβανίας. «Με ενδιαφέρουν πραγματικά οι αγροτικές περιοχές, πώς προωθούνται σαν πολιτιστικοί προορισμοί», λέει. «Μια άλλη σημαντική πλευρά είναι ότι εδώ υπάρχει ένα εθνικό παράδοξο», συνεχίζει. «Ο δήμαρχος είναι Γερμανός, ενώ μόλις το 1,6% του πληθυσμού είναι γερμανικής καταγωγής· είναι φαινόμενο που υφίσταται σε όλη την περιφέρεια.»

Ώρα για ακαδημαϊκή έρευνα

Η μελέτη της Monica για διδακτορικό ακολούθησε τις μεταπτυχιακές της σπουδές σχετικά με τον εθνικισμό στο Κεντρικό Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης. Όταν πήρε το πτυχίο, ήξερε ότι ήθελε να συνεχίσει τη μελέτη συναφών θεμάτων. «Το μεταπτυχιακό μου εξέταζε τις δυναμικές των εθνοτικών ομάδων, περιφερειακών ταυτοτήτων και συγκρούσεων», λέει. «Με έκανε να

«Η επιχορήγηση είχε πραγματικά σημασία για μένα. Μου έδωσε την ευκαιρία να παραμείνω στον τομέα που είχα επιλέξει. Δεν θα μπορούσα να ξεκινήσω διδακτορικό χωρίς αυτό.»

αντιληφθώ περισσότερο τη διαφορά μεταξύ των εθνοτικών ομάδων. Με ενδιαφέρει να μάθω πώς οικοδομούνται οι ταυτότητες.»

Ωστόσο, όταν επέστρεψε στο Βουκουρέστι όπου είχε σπουδάσει αρχικά, οι ευκαιρίες για ακαδημαϊκή έρευνα ήταν σπάνιες και κακοπληρωμένες. Σκεπτόταν να αλλάξει κατεύθυνση: «Σκεπτόμουν να δουλέψω στην έρευνα αγοράς. Θα ήταν συμβιβασμός, αλλά η συνέχιση των σπουδών φαινόταν οικονομικά αδύνατη.»

Η βοήθεια ήρθε με τη μορφή υποτροφίας, συγχρηματοδοτούμενης από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. «Η επιχορήγηση είχε πραγματικά σημασία για μένα. Μου έδωσε την ευκαιρία να παραμείνω στον τομέα που είχα επιλέξει. Δεν θα μπορούσα να ξεκινήσω για διδακτορικό χωρίς αυτό.»

Λαμβάνει ένα μηνιαίο μισθό για να καλύπτει τα έξοδα διαβίωσης κατά τα τρία χρόνια των σπουδών της. Της επιτρέπει επίσης να περνάει οκτώ μήνες σε ξένα πανεπιστήμια σε όλη την ΕΕ και δίνει πρόσβαση στις βιβλιοθήκες και τα υλικά που είναι απαραίτητα για την εργασία της. «Το να έχω αυτή την ευχέρεια είναι ζωτικό για την έρευνά μου», λέει. «Μου δίνει την ευκαιρία να ταξιδεύω. Έχω τη δυνατότητα πρόσβασης σε σημαντικά αρχεία και έχω ευρύτερη προοπτική.»

Ως μέρος του προγράμματος, θα γράψει άρθρα για ακαδημαϊκά περιοδικά και θα δουλέψει με καθηγητές. «Μου δίνει καλή εμπειρία και τη στήριξη που χρειάζομαι για να εστιάσω σε μακροχρόνια εξωτερική έρευνα.» Κοιτάζοντας προς το μέλλον, λέει: «Ελπίζω ότι το διδακτορικό θα ανοίξει πόρτες. Θέλω να βελτιώσω τις ερευνητικές μου δεξιότητες και να εδραιώσω το θεωρητικό μου υπόβαθρο. Ιδανικά, θα ήθελα τελικά να εργαστώ σε ανάπτυξη κοινότητας. Αλλά είναι ακόμα νωρίς, εστιάζω την προσοχή μου στην έρευνά μου», τελειώνει.

Υποστηρίζοντας τη δημιουργικότητα

«Πάντα με ενδιέφεραν οι δημιουργικές δραστηριότητες», λέει ο [Harri Haanpää](#) από το Ελσίνκι της Φινλανδίας. Παθιασμένος για σχέδιο και φωτογραφία, αποφάσισε πολύ νωρίς ότι ήθελε να εργαστεί σε δημιουργικούς τομείς. «Όταν ήμουν παιδί, ήθελα να γίνω εικονογράφος. Ξεκίνησα να ζωγραφίζω κόμικς αλλά μετά άρχισα να ενδιαφέρομαι για άλλου είδους σχεδίαση.»

«Στα εννιά μου, αποφάσισα ότι η μόνη εργασία που ήθελα να κάνω ήταν εμπορικός εικονογράφος», προσθέτει.

Ο Harri έβαλε στο μάτι μια σειρά μαθημάτων εμπορικής εικονογράφησης ενός τοπικού κολεγίου. Ωστόσο, μέχρι να ολοκληρώσει το σχολείο, τα μαθήματα αυτά είχαν τελειώσει. «Μετά από αυτό άλλαξα λίγο κατεύθυνση», λέει. Πήγε σε ναυτικό κολλέγιο στην ηλικία των 15 και μετά δούλεψε μάγειρας σε εμπορικά πλοία.

Μετά από τρία χρόνια, αποφάσισε ότι η ζωή της θάλασσας δεν ήταν για κείνον και ήθελε να επιστρέψει σε κάτι δημιουργικό. Το 1995, παρακολούθησε μαθήματα κινηματογράφου σε κολλέγιο του Βοϊόνμα (Voionmaa). «Εθίστηκα στη φωτογραφία», λέει ο Harri. «Φωτογράφιζα οτιδήποτε κοντινό.»

Πρακτική εμπειρία

Αργότερα, μετακόμισε πάλι στην περιοχή του Ελσίνκι και άρχισε να δουλεύει για ένα φινλανδικό μουσικό κανάλι. «Άρχισα να δουλεύω ακατάπαυστα. Έκανα τα πάντα: φωτισμό, κάμερα, συστήματα ελέγχου», λέει. Δούλεψε επίσης σε βιντεοκλίπ και άρχισε να σκηνοθετεί. «Μου άρεσε πραγματικά, γιατί όλο ήθελα να μάθω περισσότερα.»

Από αυτή την εμπειρία ο Harri κέρδισε μια θέση στο Λος Άντζελες δουλεύοντας στο *Hollywood Express*, ένα πρόγραμμα τηλεόρασης για μουσική, ταινίες, λαϊκή κουλτούρα και προσωπικότητες και έμεινε για ενάμισι χρόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες πριν να γυρίσει στην Ευρώπη. Έκανε ευρωπαϊκό μεταπτυχιακό σε διοίκηση επιχειρήσεων πολυμέσων και οπτικοακουστικών μέσων (Emmaba), που περιλάμβανε φοίτηση στην Αθήνα, Ελλάδα, και μετά στη Λαπωνία, πίσω στη Φινλανδία. «Αυτό το πρόγραμμα με έμαθε πώς να κάνω παραγωγή και γνώρισα πολύ κόσμο από όλη την Ευρώπη.»

Το 2000, αφού τελείωσε τα μαθήματα, ξεκίνησε τη δική του εταιρεία παραγωγής, την DreamMill. «Ανέκαθεν ο σκοπός μου ήταν να

«Έχω συνειδητοποιήσει ότι ποτέ δεν έχει κανείς αρκετή γνώση. Αυτός ο τομέας εξελίσσεται ταχύτατα και πρέπει να μπορώ να συναγωνίζομαι τους νέους αποφοίτους.»

κάνω δική μου εταιρεία. Το θέμα δεν ήταν το αν, αλλά το πότε», λέει. Σκηνοθετεί, παράγει και κινηματογραφεί θεάματα για την τηλεόραση, βιντεοκλίπ, εμπορικές ταινίες και εφαρμογές υπηρεσιών κινητής τηλεόρασης.

Για τον Harri, τα πλεονεκτήματα του να έχει δική του επιχείρηση είναι σαφή. «Μου αρέσει να δημιουργώ», λέει. «Όταν δουλεύεις για κάποιον άλλο, συχνά τα χέρια σου είναι δεμένα. Έχοντας τη δική μου εταιρεία έχω περισσότερη ελευθερία να κάνω αυτά που θέλω. Πάντοτε θέλω να κάνω ποιοτική δουλειά. Μου αρέσει να βλέπω ποιοτική τηλεόραση. Είναι καλό να πληρώνεται κανείς, αλλά δεν είναι το βασικό θέμα.»

Συνεχής ανάπτυξη

Ο Harri είναι ενθουσιώδης υπερασπιστής της εκπαίδευσης και της πρακτικής κατάρτισης. «Έχω συνειδητοποιήσει ότι ποτέ δεν έχει κανείς αρκετή γνώση. Αυτός ο τομέας εξελίσσεται ταχύτατα και πρέπει να μπορώ να συναγωνίζομαι με τους νέους αποφοίτους. Σε αυτή τη βιομηχανία η πείρα δεν μετράει πολύ», λέει.

Από το 2005 ως το 2006 παρακολούθησε μαθήματα πρακτικής κατάρτισης για επιχειρηματίες μέσω του προγράμματος MEDA συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, τον βοήθησε να επεκτείνει την επιχείρησή του. «Χρειαζόμουν μια πιο θεωρητική άποψη», λέει ο Harri. «Ήταν σχετικά με τη διεύθυνση μιας επιχείρησης και πώς γίνεται η παραγωγή.» Μέσω της εκπαίδευσης έκανε νέες επαφές, ανοίγοντας μεγαλύτερες προοπτικές για την εταιρεία. «Κέρδισα πολλά από το μάθημα. Έμαθα να μην προσπαθώ να ξαναανακαλύψω τον τροχό και να εστιάζω στο να κρατώ τα πράγματα απλά», λέει.

Για τον Harri, το μάθημα είχε άμεση σχέση. «Ήταν καταπληκτικό γιατί μπορούσα να εφαρμόσω αμέσως αυτά που μάθαινα και να σκεφθώ πώς θα ωφελούσε την επιχείρησή μου.» Τώρα είναι έτοιμος να συνεχίσει με την εκπαίδευσή του και το επόμενο βήμα είναι μεταπτυχιακού επιπέδου. «Μια μέρα θέλω να γίνω καθηγητής και να μεταδώσω τις γνώσεις μου», προσθέτει.

Ωστόσο, πάνω από όλα ο στόχος του παραμένει ξεκάθαρος. «Το κίνητρό μου είναι απλό: πάντα να παράγω όλο και καλύτερη δουλειά.»

Βοήθεια στο δάσος

Είναι Σεπτέμβρης στην εξοχή κοντά στο Μποέλ (Boelhe), ένα μικρό χωριό 40 km από το Πόρτο, στη βόρεια Πορτογαλία. Ο ήλιος λάμπει καθώς η **Maria Balbina** περνάει ανάμεσα από όμορφα τακτοποιημένες σειρές νεαρών δέντρων, ελέγχοντας την κατάσταση των κορμών ή κλαδεύοντας ένα-δυο κλαδάκια.

Η Maria δουλεύει στα δάση της όταν δεν βρίσκεται στη δουλειά της όπου έχει πλήρη απασχόληση ως διοικητική διευθύντρια μιας ομάδας 18 σχολείων της περιοχής. «Πάντα υπήρξα πολύ δραστήρια», λέει. «Όταν ήμουν παιδί είχα ασχοληθεί με μουσική, θέατρο, χορό, εκκλησία και σπορ.»

Σήμερα η 59χρονη γυναίκα έχει ένα πολύ φορτωμένο πρόγραμμα δραστηριοτήτων εκτός από την εργασία της: ανάμειξη στην τοπική πολιτική, σύμβουλος παιδιών, πρόεδρος τοπικού οργανισμού ανάπτυξης, προεδρεύουσα του συμβουλίου περιφερειακής ένωσης σχολικών υπαλλήλων και μέλος της επιτροπής του συλλόγου τοπικών ιδιοκτητών δασών —εκτός από τον ρόλο της ως συζύγου και μητέρας δύο ενήλικων παιδιών.

Μολαταύτα, τα δάση και η δουλειά στη γη παραμένουν πολύτιμη δραστηριότητα. Οι γονείς της είχαν αγρόκτημα και έκαναν διαχείριση δασών· είναι μια παράδοση που επιθυμεί πολύ να συνεχίσει. Δείχνοντας τα πλούσια δάση γύρω της, λέει: «Οι γονείς μου πάντα με μάθαιναν να εκτιμώ και να σέβομαι τη φύση. Μεγάλωσα σε αυτό το περιβάλλον, επομένως ταυτίζομαι απόλυτα με την εξοχή.» Μετά το σχολείο, σπούδαζε για χημικός μηχανικός στο Πανεπιστήμιο του Πόρτο. Ωστόσο, γύρισε στο σπίτι πριν πάρει πτυχίο. «Δεν ήταν αυτό που ήθελα να κάνω», λέει. «Μου έλειπε ο τόπος μου, και έτσι γύρισα.»

Κληρονομιά τα κτήματα

Το 1973, η Maria έπιασε δουλειά σαν διοικητική υπάλληλος σε ένα σχολείο της περιοχής και άρχισε να εργάζεται με πλήρη απασχόληση. «Με τραβούσε η δουλειά με παιδιά, αλλά δεν ήθελα να γίνω δασκάλα. Το άλλο πλεονέκτημα ήταν πως βρισκόταν κοντά στο χωριό μου, τους γονείς και τους φίλους μου.»

Ωστόσο, όταν κληρονόμησε τα κτήματα των γονέων της το 1984 —περίπου 18 εκτάρια αγροτικής έκτασης και άλλο τόσο δασικής— το βρήκε δύσκολο να τα συνδυάσει με τις άλλες δραστηρι-

«Τα δάση είναι μακροχρόνια δουλειά. Είναι πολύ σημαντικό να συνεχίζεται η παράδοση. Ελπίζω να μεταδώσω το ίδιο ενδιαφέρον στα παιδιά μου.»

ότητές της. Η γη έμεινε ανέγγιχτη για εννέα χρόνια. «Ήταν σε κατάσταση "αναμονής". Δεν ήξερα πώς να τη διαχειριστώ», λέει. «Δεν είχα χρόνο να της αφιερώσω και δεν μπορούσα να βρω κάποιον άλλον να το κάνει. Δεν ήξερα πώς να χειριστώ την κατάσταση. Τα κτήματα βγήκαν εκτός ελέγχου.»

Ωστόσο, ήταν αποφασισμένη να μην τα εγκαταλείψει. «Ντρέπομαι για την κατάσταση στην οποία είχαν περιέλθει. Ήθελα να κάνω κάτι, έτσι άρχισα να συμβουλευόμαι άλλους ιδιοκτήτες δασών.» Μέχρι το 1993, οι ιδιοκτήτες δασών της περιοχής είχαν ιδρύσει επίσημα σύλλογο, με τη Μαρία σαν ένα από τα ιδρυτικά μέλη. «Ο σχηματισμός μιας ομάδας προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα», προσθέτει. «Και ανακαλύψαμε ότι υπήρχαν κεφάλαια της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαθέσιμα για την ανάπτυξη και τη διαχείριση δασών.»

Οι ιδιοκτήτες συναποφασίζουν

Ο σύλλογος βοηθάει τους ιδιοκτήτες να εκτιμήσουν την ποιότητα του ξύλου και την αξία του, προετοιμάζει αιτήσεις για χρηματοδότηση και θέτει σε εφαρμογή κοινά προγράμματα και ακόμα παρέχει εκπαίδευση για διαχείριση δασών. Βοηθάει επίσης να συγχωνεύσει κτήματα ιδιοκτητών σε μεγαλύτερες εκτάσεις, καθώς συνήθως έχουν πολλά μικρά τεμάχια. «Κανονίζουμε ανταλλαγές μεταξύ μελών, ώστε να μπορέσουν να διαχειριστούν τη γη τους μαζί», λέει. «Οι μεγαλύτερες εκτάσεις είναι πιο κερδοφόρες και ευκολότερες στη διαχείριση και την προστασία από πυρκαγιές.»

Η Μαρία παρακολούθησε μεταξύ του 1996 και 2008 μια σειρά από συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ σεμινάρια κατάρτισης, με εύρος θεμάτων από κλάδεμα και φύτευση δέντρων, μέχρι την πρόληψη και τον έλεγχο των πυρκαγιών στα δάση και την εμπορία δασικών προϊόντων. Τα σεμινάρια της έδωσαν τις απαιτούμενες γνώσεις για να πάρει τον έλεγχο της γης της και να τη διαχειριστεί σωστά πάλι. Δουλεύοντας μαζί, τα μέλη του συλλόγου έχουν αποκτήσει χρηματοδότηση της ΕΕ για να ξεκινήσουν διάφορα προγράμματα στην περιοχή.

Η ίδια η Μαρία έχει ξαναφυτέψει τη γη της με προσοδοφόρες ποικιλίες δέντρων και έχει καθαρίσει όλα τα νεκρά δέντρα και φυτά. «Τα δάση είναι μακροχρόνια δουλειά», λέει. «Είναι πολύ σημαντικό

να συνεχίζεται η παράδοση. Εγώ κληρονόμησα τη σχέση με τη γη από τους γονείς μου και ελπίζω να μεταδώσω το ίδιο ενδιαφέρον στα παιδιά μου.»

Καριέρα στην καινοτομία

Από τότε που θυμάται τον εαυτό του, όλα τα μηχανικά πράγματα γοήτευαν τον **Simone Rossi**. «Από παιδί ενδιαφερόμουν πάντα για αυτοκίνητα, αεροπλάνα και τεχνικά αντικείμενα», λέει ο 30χρονος από το Μοντεκαστέλο ντι Βίμπιο (Montecastello di Vibio), μια μεσαιωνική πόλη σκαρφαλωμένη σε έναν από τους κυματιστούς λόφους της περιοχής της Ουμβρίας στην Ιταλία.

«Ήθελα να ανακαλύψω περισσότερα για το πώς λειτουργούν πραγματικά οι μηχανές», συνεχίζει. Όταν τελείωσε το λύκειο, ο Simone επέλεξε να σπουδάσει μηχανολόγος μηχανικός στο κοντινό Πανεπιστήμιο της Περούτζια και το ενδιαφέρον του μεγάλωσε περισσότερο. «Δεν μελετούσα απλά για να περάσω τις εξετάσεις. Ήθελα πραγματικά να μάθω σε βάθος πώς δουλεύουν τα πράγματα», λέει. «Άρχισα να καταλαβαίνω πώς τα μαθηματικά, η φυσική και η χημεία ήταν η βάση για τα πάντα και ήθελα να μάθω περισσότερα γι' αυτά.»

Όταν αποφοίτησε το 2005, ήξερε πως ήθελε να κάνει καριέρα σε σχετικό τομέα. Ωστόσο, δυσκολεύτηκε να βρει μια κατάλληλη δουλειά. Έμεινε άνεργος για ένα διάστημα· μετά δούλεψε λίγο για μια ασφαλιστική εταιρεία και βρήκε κάποιες άλλες διοικητικές θέσεις σε επιχειρήσεις. «Ήξερα πως δεν ήθελα να κάνω αυτές τις δουλειές μακροπρόθεσμα. Αλλά είναι δύσκολο να βρει κανείς εργασία ως μηχανικός, ειδικά σε αυτή την περιοχή», λέει. «Οι μηχανικοί έχουν ζήτηση, αλλά όχι για να κάνουν μηχανολογία.»

Κίνητρο για τους εργοδότες

Η βοήθεια ήρθε με τη μορφή ενός προγράμματος επιδότησης για έρευνα συγχρηματοδοτούμενο από την τοπική του περιφέρεια και το Κοινωνικό Ταμείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πρόγραμμα επιδοτεί άνεργους ερευνητές για να εργαστούν επάνω σε προγράμματα επιχειρήσεων ή ερευνητικών κέντρων, αποκτώντας εμπειρία και βελτιώνοντας τις εργασιακές προοπτικές τους. Οι εταιρείες ή οι άλλοι οργανισμοί που συμμετέχουν ωφελούνται από την έρευνα που ίσως δεν θα μπορούσαν διαφορετικά να δικαιολογήσουν εμπορικά και τους δίνονται κίνητρα να προσλάβουν ερευνητές στο τέλος της περιόδου επιδότησης.

Για τον Simone το πρόγραμμα αποδείχτηκε κρίσιμο στην εύρεση μόνιμης εργασίας, διότι του έδωσε την ευκαιρία μιας 18μηνης τοποθέτησης σε μια εταιρεία όπου τώρα εργάζεται με πλήρη απα-

«Η επιχορήγηση ήταν πραγματικά σημαντική για μένα, γιατί με βοήθησε να συνεχίσω την έρευνα, να κατοχυρώσω το προϊόν, να βιώσω την καθημερινότητα της δουλειάς και να βελτιώσω τις εργασιακές μου προοπτικές.»

σχόληση —στην εταιρεία τεχνολογικών και καινοτομικών κατασκευών Angelantoni (<http://www.angelantoni.it/>), που εδρεύει στην περιοχή.

«Το πρόγραμμα ήταν πραγματικά σημαντικό για μένα γιατί με βοήθησε να συνεχίσω την έρευνα, να κατοχυρώσω το προϊόν, να βιώσω την καθημερινότητα της δουλειάς και να βελτιώσω τις εργασιακές μου προοπτικές», λέει. «Ανακάλυψα τυχαία για την επιδότηση. Είδα μια αγγελία που ζητούσε ερευνητές αλλά στην αρχή νόμιζα ότι δεν αφορούσε εμένα. Νόμιζα ότι οι επιδοτήσεις ήταν για άτομα που ήδη εργάζονταν σε πανεπιστήμια ή κέντρα ερευνών. Αλλά δεν είχα τίποτε να χάσω και έτσι έκανα αίτηση.

Ηλιακή ενέργεια

Ο Simone επιλέχθηκε ανάμεσα από πολλούς διαγωνιζόμενους και του δόθηκε η επιχορήγηση. Άνοιξε τις πόρτες της εταιρείας για την τοποθέτηση στο τμήμα έρευνας, που διερευνούσε την προοπτική νέου τύπου μικρής κλίμακας «συμπυκνωμένου φωτοβολταϊκού» συστήματος για να χαλιναγωγηθεί η ηλιακή ισχύς για παραγωγή ενέργειας.

«Όταν ξεκίνησα την έρευνα δεν γνώριζα πολλά για τα φωτοβολταϊκά», λέει, «αλλά είναι πολύ συναρπαστικός τομέας, ειδικά σήμερα με το ολοένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για τις ανανεώσιμες ενέργειες.»

Η ανάπτυξη φωτοβολταϊκών συστημάτων ξεκίνησε στη δεκαετία του '80 στις Ηνωμένες Πολιτείες. «Αλλά εδώ, στην Ιταλία, κανένας δεν ήξερε πολλά γι' αυτά», λέει ο Simone. «Ξεκινούσαμε λίγο-πολύ από το μηδέν.» Δουλεύοντας με άλλα ιταλικά ιδρύματα ερευνών και πανεπιστήμια, ανέπτυξε με επιτυχία μια εφαρμογή με χαμηλότερα κόστη και αυξημένη απόδοση σε σύγκριση με τις παραδοσιακές ηλιακές φωτοβολταϊκές διαδικασίες.

Το σύστημα συμπυκνώνει ενέργεια από τον ήλιο χρησιμοποιώντας φακούς και μετά διαχωρίζει τις ακτίνες σε σειρές με διαφορετικές συχνότητες. «Το βασικό πλεονέκτημα είναι η πολύ χαμηλότερη θερμοκρασία από παρόμοιες λύσεις. Οι κυψέλες δεν υπερθερμαίνονται, και αυτό το καθιστά πολύ πιο αποδοτικό», εξηγεί. Η εταιρεία έχει κατοχυρώσει την εφεύρεση και το φθινόπωρο του 2008 πρόσφερε στον Simone μόνιμη θέση για να εξακολουθήσει την εργασία του.

«Όταν πρωτάρχισα, έμοιαζε λίγο με παιχνίδι. Ανακάλυπτα έναν νέο τομέα και εξερευνούσα πράγματα», λέει. «Όταν κατοχυρώθηκε η εφαρμογή τότε κατάλαβα τι είχα πετύχει. Αισθάνθηκα πολύ περήφανος.»

Προειδοποιεί ότι ακόμα είναι «πολύ νωρίς» και ότι μπορεί να περάσουν μερικά χρόνια πριν φθάσει στην αγορά το ολοκληρωμένο προϊόν. «Ωστόσο, πραγματικά τώρα θέλω να το δω να τελειώνει. Είναι καταπληκτικό να βρίσκεται κανείς στο προσκήνιο ενός τέτοιου γεγονότος.»

Με υψηλούς στόχους

Η επαρχιακή πόλη Σιαουλιάι στη βόρεια Λιθουανία φαίνεται πολύ μακριά από την καρδιά της Ευρώπης, ακόμα και από την πρωτεύουσα της δικής της χώρας, τη Βίλνα, αλλά ο [Nedas Jurgaitis](#), ένας δάσκαλος γλωσσών στο τοπικό κολέγιο, είναι αποφασισμένος να συμβαδίζει με τον υπόλοιπο κόσμο.

«Στην περιοχή μας λαμβάνουν χώρα αληθινά θετικές αλλαγές», λέει. «Είμαστε πολύ μακριά από το επίκεντρο των πραγμάτων εδώ, αλλά έχουμε άριστο σχολικό σύστημα, καταπληκτικό κολέγιο και πολλούς καλούς μαθητές. Το μέλλον φαντάζει ρόδινο.»

Η αληθινή αγάπη του Nedas είναι η συγκριτική γλωσσολογία. Αφού πήρε μεταπτυχιακό στο αντικείμενό του, άρχισε να διδάσκει στο Κολέγιο του Σιαουλιάι, αλλά, με περιορισμένη πείρα στην έρευνα, η προοπτική να αφήσει όνομα στην ακαδημαϊκή κοινότητα φαινόταν αμυδρή.

Αυτό άλλαξε όταν παρακολούθησε μια σειρά από ειδικά μαθήματα κατάρτισης, σεμινάρια και εργαστήρια συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Το πρόγραμμα MOKOM (ανάπτυξη ικανότητας επιστημονικής έρευνας) στόχευε στην εκπαίδευση, την αναβάθμιση των προσόντων και την εκ νέου εξειδίκευση επιστημόνων και άλλων ερευνητών για να αντιμετωπίσουν τις σημερινές ανάγκες της αγοράς. Ο Nedas έμαθε για το πρόγραμμα από έναν διαχειριστή στο κολέγιο και ο ίδιος και μερικοί από τους συναδέλφους του καθηγητές παρακινήθηκαν να συμμετάσχουν.

Αποκτώντας πρόσβαση στη δύναμη της Ευρώπης

Όσο διάρκεσε η σειρά μαθημάτων του MOKOM, από τον Σεπτέμβριο του 2005 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2008, ο Nedas και οι συνάδελφοί του γνώρισαν μερικούς από τους καλύτερους και πιο εξειδικευμένους ερευνητές, επιστήμονες και πανεπιστημιακούς λέκτορες.

Τα σεμινάρια περιλάμβαναν θέματα όπως: νέα εργαλεία IT για έρευνα, ανάπτυξη ομάδας και μετάδοση αποτελεσμάτων έρευνας. Η πρακτική άσκηση περιελάμβανε νέες μεθοδολογίες έρευνας και την προετοιμασία επιστημονικών παρουσιάσεων προηγμένης τεχνολογίας.

«Αυτό το πρόγραμμα έχει σημαντικό αντίκτυπο στον τρόπο που διδάσκω και, βασικότερα, στον τρόπο που σκέπτομαι για την εκπαίδευση και την έρευνα.»

Ο Nedas λέει ότι απέκτησε σημαντική και βαθιά γνώση για την εργασία του και για τον τομέα της συγκριτικής γλωσσολογίας. Η εμπειρία του έδωσε νέα αίσθηση εμπιστοσύνης και κινήτρου. «Κέρδισα πολύτιμη πείρα με τη συμμετοχή μου σε αυτό το πρόγραμμα», λέει. «Έχει σημαντικό αντίκτυπο στον τρόπο που διδάσκω και, βασικότερα, στον τρόπο που σκέπτομαι για την εκπαίδευση και την έρευνα.» Με νέα αυτοπεποίθηση, ο Nedas λέει ότι είναι καλύτερα εξοπλισμένος από ποτέ να συναγωνιστεί στον κόσμο των ακαδημαϊκών υψηλού επιπέδου.

Αποκτώντας νέα αυτοπεποίθηση

Μόλις 28 ετών, ο Nedas υπηρετεί ήδη ως διευθυντής του Τμήματος Διεθνών Σχέσεων στο Κολέγιο του Σιαουλιάι. Έχει αποφασίσει να προχωρήσει μπροστά και σχεδιάζει να κάνει ένα διδακτορικό, ελπίζοντας να γίνει τελικά τακτικός καθηγητής. Και με ένα νεογέννητο κοριτσάκι που χρειάζεται φροντίδα, ο Nedas και η γυναίκα του πραγματικά πιστεύουν ότι θα έρθουν ακόμα καλύτερες μέρες.

«Δεν θα έλεγα ότι μου έλειπε παντελώς η αυτοπεποίθηση πριν», λέει. «Ήμουν σίγουρος για τον εαυτό μου και το μέλλον μου μέχρι ενός σημείου, αλλά δεν είχα τις γνώσεις και την πείρα που χρειαζόμουν για να κάνω το επόμενο βήμα και να γίνει αυτό το μέλλον πραγματικότητα. Κάτι έλειπε. Σήμερα βλέπω καθαρά τον δρόμο μπροστά μου και αυτό περιλαμβάνει νέες πόρτες να ανοίγουν για μένα και την οικογένειά μου.»

Δείχνοντας στους άλλους τη μελλοντική πορεία

Ο **Mogens Lausen** έχει ανοιχτή και ενδιαφέρουσα προσωπικότητα, αλλά δεν ήταν πάντα έτσι. Ταλαντούχος μουσικός και ηθοποιός σήμερα, έπρεπε να ξεπεράσει τη ατομία που είχε από μικρός στο σχολείο και την προσωπική του ζωή.

«Μεγάλωσα σε μια μικρή πόλη στα βόρεια της Γιούτλαντ», εξηγεί. «Ήμουν ήσυχο παιδί και μου ήταν δύσκολο να εκφραστώ, αλλά ανέκαθεν αγαπούσα τη μουσική.»

Ο Mogens ήθελε αρχικά να σπουδάσει μουσική στο Πανεπιστήμιο του Όρχους (Aarhus), αλλά τα τμήματα μουσικής σε όλη τη χώρα έκαναν περικοπές εκείνη την εποχή. «Το να γίνω επαγγελματίας μουσικός θα ήταν ένας μόνιμος αγώνας», λέει. «Το θέατρο παρουσίαζε άλλες προκλήσεις και σκέφτηκα ότι θα μπορούσε να μου ταιριάζει, έτσι επέλεξα να εγγραφώ στη δραματική σχολή.» Η απόφαση ήταν πραγματικά μια θαρραλέα κίνηση για κάποιον με χρόνια ντροπαλότητα. Όπως και να έχει, η πόλη Όρχους επρόκειτο να παίξει μεγάλο ρόλο στο μέλλον του.

«Είναι ένα συναρπαστικό και ζωντανό κέντρο πολιτισμού», λέει ο Mogens. Το Όρχους είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη και το κύριο λιμάνι της Δανίας· τα τελευταία χρόνια έχει υποστηριχθεί με πολλά προγράμματα ανακαίνισης, που μεταμόρφωσαν το διαλυμένο εσωτερικό της πόλης σε βιτρίνα για την τοπική κουλτούρα και το εμπόριο. Με πάνω από 300 000 κατοίκους, το Όρχους αξιώνει τον ανεπίσημο τίτλο της «πρωτεύουσας της Γιούτλαντ».

Οικοδομώντας σε πολύτιμη πείρα

«Δούλεψα λίγο επαγγελματικά σαν ηθοποιός εδώ στην πόλη όταν τελείωσα το κολέγιο», λέει ο Mogens, «έκανα ακόμα και λίγο σκηνοθεσία. Η δουλειά μου βελτίωσε την αυτοπεποίθησή μου πάρα πολύ, αλλά η ζωή στο θέατρο δεν είναι εύκολη και η γυναίκα μου και εγώ περάσαμε δύσκολες περιόδους.»

Ο Mogens συνειδητοποίησε ότι ο τρόπος να προχωρήσει ήταν να αρχίσει δική του επιχείρηση. Είδε ότι μέσα του είχε τη δυνατότητα να βοηθήσει ανθρώπους να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και να τελειοποιήσουν την «παραστάση της ζωής» τους. Είχε αναπτύξει τις δικές του τεχνικές καθοδήγησης από τα θεατρικά του χρόνια, χρησιμοποιώντας τις γνώσεις του ως ηθοποιός και ερμηνευτής για να εκμαιεύσει ερμηνείες από άλλους ηθοποιούς, να βρει κίνητρα

«Η εμπειρία αυτή με βοήθησε να ξεκαθαρίσω πού ήθελα να πάω και πώς ήθελα να φτάσω εκεί. Και αυτό είναι που διδάσκω στους άλλους.»

και να αντιμετωπίζει δύσκολα προσωπικά θέματα. Κατάλαβε ότι αυτές οι ίδιες τεχνικές μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν τον κόσμο γενικότερα, αλλά χρειαζόταν βοήθεια για να μετατρέψει τις ιδέες του σε βιώσιμη σταδιοδρομία.

«Είχα ξεκάθαρες ιδέες σχετικά με το πού ήθελα να πάω», λέει ο Mogens, «αλλά προσπαθούσα να ξεκινήσω μια εταιρεία χωρίς να έχω καθόλου πείρα. Εν τω μεταξύ η γυναίκα μου έψαχνε για υποστήριξη σε μια θεατρική ομάδα που ηγείται, και αυτό σήμαινε ότι η οικονομική μας κατάσταση δεν ήταν πολύ σταθερή. Ήξερα ότι χρειαζόμουν πραγματική βοήθεια για να ξεκινήσω την επιχείρησή μου και ότι έπρεπε να ενεργήσω αμέσως.»

Περισσότερα από κανόνες και κανονισμούς

Η βοήθεια έφτασε για τον Mogens και την οικογένειά του με τη μορφή ειδικής κατάρτισης για νέους επιχειρηματίες, συγχρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Το πρόγραμμα βοήθησε τον Mogens να ξεκινήσει την εταιρεία του. «Έλαβα πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με το πώς να ξεκινήσω. Υπάρχουν πολλοί διοικητικοί κανονισμοί να τηρηθούν και εμπόδια να υπερπηδήσει κανείς», λέει.

Το πρόγραμμα κατάρτισης, που οργανώθηκε από το Κέντρο για Επιχειρηματίες του Πανεπιστημίου του Όρχους, περιλάμβανε απτές συμβουλές για πλοήγηση σε εμπορικούς κανόνες και κανονισμούς, αλλά ζητούσε επίσης από τους συμμετέχοντες να εξετάσουν τις ατομικές τους δεξιότητες, τα κίνητρα και τις προσδοκίες. «Η οικειότητα με τους “κανόνες πλεύσης” ήταν πολύ μεγάλη βοήθεια», λέει ο Mogens. «Δεν θα μπορούσα να είχα ξεκινήσει την επιχείρησή μου χωρίς αυτό, αλλά έμαθα επίσης κάτι για τις ατομικές μου δυνάμεις και αδυναμίες, την προσωπικότητά μου και τη δυναμική μου ως ανεξάρτητος επιχειρηματίας.»

Ο δρόμος προς την επιτυχία

Σήμερα ο Mogens έχει τη δική του επιχείρηση στο Όρχους. Το ReAct! παρέχει καθοδήγηση και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ανθρώπους που θέλουν να προχωρήσουν μπροστά στις σταδιοδρομίες τους, να αναπτύξουν δεξιότητες, να λύνουν προβλήματα στην επιχείρηση και να κατανοούν τους προσωπικούς τους δαίμονες.

Η εργασία του Mogens τον πηγαίνει σε εταιρείες και οργανισμούς στο κέντρο της πόλης και στη γύρω εξοχή και επίσης αναλαμβάνει συνεδρίες καθοδήγησης στο γραφείο του σπιτιού του. «Οι πελάτες μου ανήκουν σε όλες τις κατηγορίες», λέει ο Mogens. «Μπορεί να είναι άτομα που θέλουν να αλλάξουν καριέρα, εταιρείες που μελετούν στρατηγική αναδιάρθρωση ή οργανισμοί εμπλεκόμενοι σε σκληρές διαπραγματεύσεις με κρατικές αρχές ή άλλους φορείς.» Όλοι αυτοί, λέει, αντιπροσωπεύουν άτομα με διαφορετικές προσωπικότητες και χαρακτηριστικά, που χρειάζονται να εκφραστούν, να κατανοήσουν και να συνεργαστούν με άλλα άτομα.

«Γνωρίζοντας ποιος είσαι και γιατί επιθυμείς να έχεις αυτό που θέλεις, επηρεάζει το πόσο καλά λειτουργείς», λέει ο Mogens. «Αυτό είναι κάτι που έμαθα στο σεμινάριο του EKT. Η εμπειρία αυτή με βοήθησε να ξεκαθαρίσω πού ήθελα να πάω και πώς ήθελα να φτάσω εκεί. Και αυτό είναι που διδάσκω στους άλλους- μέχρι τώρα έχω βοηθήσει εκατοντάδες ανθρώπους να προχωρήσουν μπροστά στη ζωή τους και στην καριέρα τους. Εγώ αυτό θα το ονόμαζα επιτυχία.»

Κοινωνική ένταξη

Μπαίνοντας στον σωστό δρόμο

Φοιτήτρια στο Πανεπιστήμιο της Λιουμπλιάνας, η **Jana Urbanija** είναι ενθουσιώδης για το μέλλον. Η 26χρονη κοπέλα σπουδάζει γεωτεχνολογίες και έχει βάλει στο μάτι μια σταδιοδρομία στη μεταλλευτική βιομηχανία.

«Θέλω να γίνω μηχανολόγος», λέει. «Θέλω μια δουλειά όπου μπορώ να εργαστώ πάνω σε έργα μεγάλης κλίμακας σε διάφορες χώρες του κόσμου.»

Ωστόσο, ο δρόμος που ακολούθησε δεν ήταν πάντα ομαλός και πριν μερικά χρόνια το μέλλον της δεν φάνταζε τόσο ρόδινο. Τα εφηβικά της χρόνια, μεγαλώνοντας στην περιοχή κοντά στη λίμνη Μπλεντ ήταν ταραγμένα. «Όταν μεγάλωνα είχα πολλά προβλήματα», λέει. «Ο πατέρας μου έπινε πολύ και οι γονείς μου χώρισαν. Το έσκασα από το σπίτι για πρώτη φορά όταν ήμουν έξι ετών και είχα κατάθλιψη από τα 12 μου.»

Αγαπούσε τα σπορ, αλλά αναγκάστηκε να παρατήσει πολλές δραστηριότητες λόγω προβλημάτων με τα γόνατά της, πράγμα που αύξησε το αίσθημα αποξένωσης που είχε ήδη. «Δεν ταίριαζα με τους άλλους και η ζωή μου ήταν απαίσια.» Η αναζήτησή της για ένα μέρος όπου θα αισθανόταν ότι ανήκει την οδήγησε να αρχίσει να πειραματίζεται με τα ναρκωτικά. «Άρχισε σαν κοινωνική δραστηριότητα, σε πάρτι και κλαμπ, αλλά εξελίχθηκε σε κάτι πιο σοβαρό.» Άρχισε να παίρνει έκστασι κάθε μέρα και η χρήση ναρκωτικών γρήγορα κλιμακώθηκε σε σκληρότερα ναρκωτικά. «Έπαιρνα μέχρι πέντε χάπια την ημέρα. Μετά άρχισα να παίρνω ηρωίνη για να κατέβω.»

Άρχισε να κλέβει για να χρηματοδοτεί την ταχύτατα αυξανόμενη εξάρτησή της και η συμπεριφορά της την αποξένωσε από τους φίλους της. «Ήμασταν σε διαφορετικό μήκος κύματος. Τίποτε δεν με ενδιέφερε πραγματικά. Στο σχολείο ήμουν χωρίς φίλους και άρχισα να ψάχνω για ναρκομανείς φίλους. Στο τέλος περνούσα περισσότερο χρόνο στα μπαρ παρά στο σχολείο», λέει. Όπως ήταν αναμενόμενο, έχασε την τελευταία τάξη του σχολείου και τα παράτησε. «Και είχα όλο και περισσότερες φασαρίες με την αστυνομία.»

Κάνοντας τη στροφή

Ένα πρόγραμμα άτυπης εκπαίδευσης συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Τα-

«Στο σεμινάριο μου φέρθηκαν σαν ξεχωριστό άτομο. Υπήρχε ένα καλό κλίμα. Υπήρχε αλληλοϋποστήριξη μεταξύ όλων, δεν είχαμε ανταγωνισμό και μπορούσαμε να είμαστε ο εαυτός μας.»

μείου, τη βοήθησε να αλλάξει τη ζωή της. Το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης για Νέους (PLYA) έχει σκοπό να βοηθήσει νέους που δεν ολοκληρώνουν την τυπική εκπαίδευσή τους να βρουν απασχόληση. Περιλαμβάνει μαθήματα σε τέχνες και χειροτεχνίες, πρακτική εκπαίδευση, δεξιότητες για τη ζωή, προσωπική εξέλιξη και συμβουλευτική.

Για τη Jana, υπήρξε η κρίσιμη καμπή για να αλλάξει τη ζωή της. «Ήταν αυτό που χρειαζόμουν. Άρχισα να βλέπω ότι μπορούσα να ζήσω διαφορετικά.» Αμέσως πρόσεξε μια θετική διαφορά σε σχέση με τις προηγούμενες εκπαιδευτικές εμπειρίες της. «Στο σχολείο σου φέρονται σαν να είσαι απλά ένας αριθμός. Αλλά στο σεμινάριο μου φέρθηκαν σαν ξεχωριστό άτομο. Όλοι οι άνθρωποι που ήταν εκεί ήταν στην ίδια κατάσταση, είχαν εκδιωχτεί από το κανονικό σύστημα», λέει. «Έτσι υπήρχε ένα καλό κλίμα. Υπήρχε αλληλοϋποστήριξη μεταξύ όλων, δεν είχαμε ανταγωνισμό και μπορούσαμε να είμαστε ο εαυτός μας.»

Παρακολούθησε το μάθημα για ένα χρόνο. Ωστόσο, έπαιρνε ακόμα ναρκωτικά, αλλά σε αυτό το σημείο άρχισε να συνειδητοποιεί ότι ήθελε να σταματήσει. «Άρχισα να τρελαίνομαι», λέει. «Φοβόμουν ότι θα κατέληγα σε ψυχιατρικό ίδρυμα ή ότι θα πέθαινα.»

Αποφάσισε να πάει σε μια θεραπευτική κοινότητα για να απεξαρτηθεί από τα ναρκωτικά και να μπει η ζωή της στο σωστό δρόμο πάλι. «Ήταν πολύ δύσκολο», λέει. Η κοινότητα, που ανήκε σε μια καθολική οργάνωση με έδρα στην Ιταλία, ήταν αυστηρή: όχι τηλεόραση, ελάχιστη επαφή με τον έξω κόσμο, ελάχιστες υλικές ανέσεις και ένα πρόγραμμα σκληρής χειρωνακτικής δουλειάς. «Ήταν χειρότερα από το στρατό», λέει η Jana.

Αλλά ακόμα πιο δύσκολες από τη χειρωνακτική δουλειά, λέει η Jana, ήταν οι προσωπικές αλλαγές. «Πρέπει να δεχτείς πώς είσαι και μετά να δουλέψεις για να βελτιωθείς. Σου δίνουν ευθύνη και εξελίσσεσαι σαν άτομο. Αρχίζεις να βλέπεις τα ελαττώματά σου», εξηγεί. «Ήταν κόλαση, αλλά τώρα έχω καλές αναμνήσεις γιατί η κοινότητα είναι τόσο αγνή. Είναι άδοξη και δημιουργεί καταπληκτικές φιλίες. Ζεις όμορφες στιγμές γιατί η ζωή εκεί είναι τόσο αγνή.»

Μετά από σχεδόν τρία χρόνια, η Jana αισθάνθηκε έτοιμη να αντιμετωπίσει τον κόσμο πάλι. Γύρισε στο σπίτι της το 2004. «Οι παλιοί μου φίλοι με αποδέχτηκαν και αυτό βοήθησε πολύ. Αμέσως

άρχισα πάλι το σχολείο. Το χειρότερο πράγμα (για ένα ναρκομανή) είναι η μοναξιά και η απομόνωση.» Έδωσε ξανά εξετάσεις στο σχολείο και μετά έκανε φροντιστήριο για να εισαχθεί στην πανεπιστημιακή σχολή όπου φοιτάει σήμερα.

Δίνοντας κάτι σε αντάλλαγμα

Η Jana φιλοσοφεί το παρελθόν και συνειδητοποιεί ότι ήταν τυχερή που σώθηκε. «Είμαι πραγματικά ευγνώμων για όλη τη βοήθεια που έλαβα και στους ανθρώπους που στάθηκαν δίπλα μου», λέει. «Έλαβα πολλά και θέλω να το ανταποδώσω.»

Εργάζεται με νυχτερινή βάρδια σε ένα κέντρο για νέους με προβλήματα ναρκωτικών και αλκοολισμού, χρησιμοποιώντας την πείρα της για να βοηθήσει άλλους να ξεπεράσουν τις δύσκολες εποχές. Επιβλέπει τους εφηβους που μένουν εκεί και τους συμβουλεύει όταν μπορεί.

«Θα μου άρεσε να δημιουργήσω μια κοινότητα παρόμοια με εκείνη που πήγα εγώ, αλλά για να βοηθήσω άτομα που υποφέρουν από κατάθλιψη», λέει. «Αλλά αυτός είναι μακροπρόθεσμος στόχος. Προς το παρόν απλά απολαμβάνω αυτό που κάνω και προσδοκώ το μέλλον.»

Νέες δεξιότητες στην πληροφορική για ένα καλύτερο μέλλον

«Όπως πολλοί άνθρωποι σήμερα, χρησιμοποιώ υπολογιστές τόσο για την εργασία μου όσο και για τη ψυχαγωγία μου. Γνωρίζοντας πώς να επωφεληθεί κανείς περισσότερο από αυτές τις τεχνολογίες σημαίνει μια καλύτερη ζωή και ένα μέλλον με υποσχέσεις.» Αυτά λέει ο **Χρήστος Γιαννακόπουλος**, ένας νέος άνδρας με λαμπρή προοπτική, χάρη, εν μέρει, στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Ο Χρήστος έχασε τους γονείς του πολύ νωρίς και μεταφέρθηκε, με τον μεγαλύτερο αδελφό του, από την Αθήνα σε ένα μικρό ορφανοτροφείο στα περίχωρα της Χαλκίδας. Το ίδρυμα, όπου μένει ακόμα, βρίσκεται στον χώρο ενός αρχαίου μοναστηριού. Σκαρφαλωμένο σε μια βραχώδη ακτή, ένα μικρό εκκλησάκι περιβάλλεται από μια συστάδα μικρών κτιρίων, που περιλαμβάνουν σχολικές τάξεις και αυλή, και ακόμα ένα μεγαλύτερο κτίριο με κοιτώνες, μια μεγάλη κουζίνα και καθιστικά για περίπου δέκα ορφανά.

Ξεπερνώντας δύσκολες πιθανότητες

«Το τοπίο ήταν ειδυλλιακό», συλλογίζεται ο Χρήστος, αγναντεύοντας το ήρεμο γαλάζιο του Ευβοϊκού Κόλπου, «αλλά μεγαλώνοντας χωρίς μητέρα και πατέρα παρέμενε σκληρό.» Ωστόσο τα δυο αγόρια κατάφεραν να βρουν τον δρόμο τους. Όταν ήρθε ο καιρός, ο Χρήστος έφυγε για να υπηρετήσει τη θητεία του.

Η Ελλάδα έχει γενική υποχρεωτική στρατιωτική θητεία για άρρενες, κατά την οποία όλοι οι άντρες πάνω από 18 ετών υπηρετούν για 12 μήνες. Κατά τη διάρκεια της θητείας του Χρήστου, ο ανώτερος αξιωματικός του τον παρότρυνε να εγγραφεί σε ένα δωρεάν σεμινάριο κατάρτισης τεχνολογιών πληροφορικής. Ο Χρήστος άρπαξε αμέσως την ευκαιρία. Το σεμινάριο, που στόχευε σε μια πλατιά ομάδα που περιλάμβανε μειονεκτούντα άτομα και μέλη των ενόπλων δυνάμεων, είχε την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του ΕΚΤ.

Ο σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος ήταν να διδάξει βασικές δεξιότητες τεχνολογιών πληροφορικής, να βελτιώσει την «ψηφιακή παιδεία» των σπουδαστών και να αναβαθμίσει την προοπτική τους στην αγορά εργασίας.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από την ελληνική ειδική υπηρεσία εφαρμογής συγχρηματοδοτούμενων ενεργειών από το ΕΚΤ της Γενικής Γραμματείας Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων – Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, στα πλαί-

«Σήμερα οι τεχνολογίες πληροφορικής παρέχουν σημαντικά εργαλεία για όλους τους τομείς και η συμμετοχή μου στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ήταν σίγουρα μια χρήσιμη εμπειρία για μένα.»

σια της προγραμματικής περιόδου «Κοινωνία της Πληροφορίας 2000-2006» – Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

Η Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης (ΜΟΔ) είναι μη κερδοσκοπική εταιρεία του ευρύτερου δημόσιου τομέα που στηρίζει τη δημόσια διοίκηση στην αποτελεσματική διαχείριση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Η ΜΟΔ εποπτεύεται από τον υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

Τα μαθήματα πληροφορικής, λέει ο Χρήστος, βοήθησαν να ακονίσει τις μάλλον μέτριες δεξιότητες που είχε με υπολογιστές, δίνοντάς του καλύτερη αντίληψη των βασικών εφαρμογών επεξεργασίας κειμένου και υπολογιστικών φύλλων καθώς και της χρήσης του διαδικτύου.

Πρακτική χρήση

Ο Χρήστος εργάζεται με υπολογιστή σε καθημερινή βάση, τόσο στο σπίτι όσο και στη δουλειά. «Υπάρχουν τόσο πολλά να κάνει κανείς στο διαδίκτυο», λέει. «Το χρησιμοποιώ για να επικοινωνήσω με τους φίλους μου και για να βρω πληροφορίες για όλα τα θέματα. Και μαθαίνω για νέα προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά επίσης χρησιμοποιώ υπολογιστή και στη δουλειά.

Έχει μόνιμη δουλειά πλήρους απασχόλησης σε ένα κοντινό κατάστημα με επίπλωση σπιτιού. Περνάει μέρος του χρόνου του βοηθώντας τους πελάτες στην έκθεση, αλλά επίσης ελέγχει τις παραγγελίες και ενημερώνει τις βάσεις δεδομένων αποθέματος και απογραφής στον υπολογιστή του γραφείου και κάνει παραδόσεις όταν αισθάνεται ότι θέλει να βγει λίγο έξω στον καθαρό αέρα.

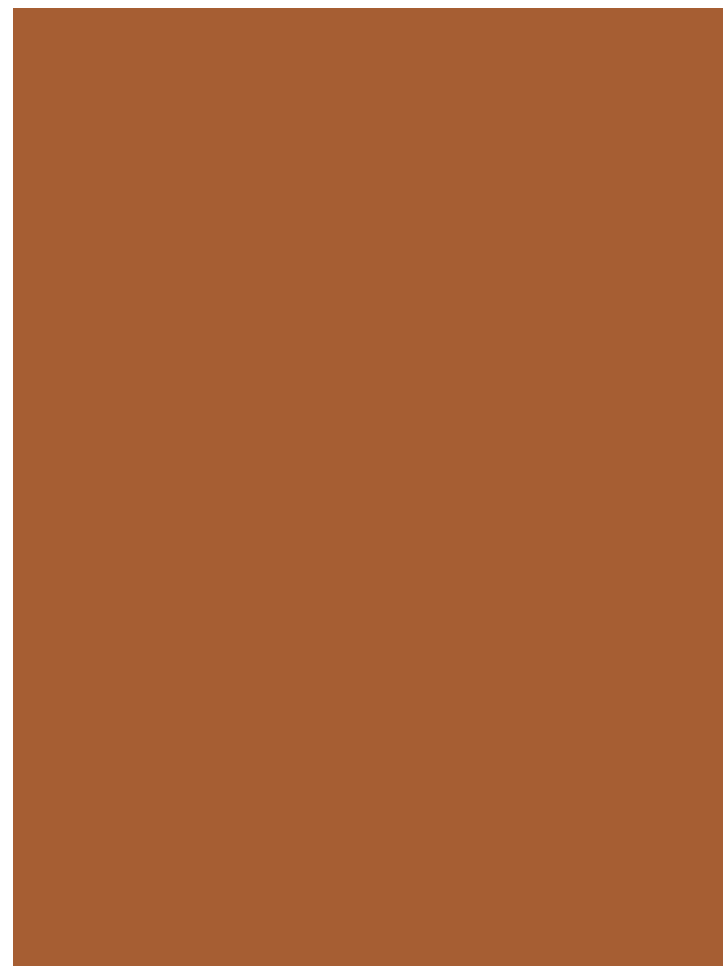
«Το δωρεάν σεμινάριο για υπολογιστές έχει κάνει μεγάλη διαφορά στη ζωή μου», διαβεβαιώνει. «Χωρίς αυτό, δεν θα ήμουν εδώ που βρίσκομαι σήμερα.» Ο Χρήστος λέει ότι και άλλοι σπουδαστές στο πρόγραμμα μαζί του έχουν καταφέρει μεγαλύτερα και καλύτερα πράγματα σαν αποτέλεσμα των δεξιοτήτων που απέκτησαν.

Κοιτάζοντας το μέλλον

Ο Χρήστος βλέπει την τωρινή του δουλειά σαν σημαντικό σκαλοπάτι, όπου έμαθε πολλά για τη διαχείριση και διοίκηση μιας

επιτυχημένης επιχείρησης. Ελπίζει μια μέρα να ανοίξει δική του επιχείρηση, ίσως συνεταιρικά με τον αδελφό του. «Μας αρέσει να συναντιόμαστε και να κάνουμε σχέδια», λέει. «Σκεπτόμαστε να ανοίξουμε ίσως κάποιο είδος καφετέριας ή ίντερνετ μπαρ. Μια από αυτές τις μέρες θα γίνει, όταν ο χρόνος θα είναι σωστός.»

«Προέρχομαι από μια αρχαία χώρα όπου είμαστε περήφανοι για την ιστορία μας», προσθέτει. «Αλλά δεν χρειάζεται να ζούμε στο παρελθόν· μπορούμε να κοιτάζουμε στο μέλλον. Σήμερα οι τεχνολογίες πληροφορικής παρέχουν σημαντικά εργαλεία για όλους τους τομείς και η συμμετοχή μου στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ήταν σίγουρα μια χρήσιμη εμπειρία για μένα.»

Από τον δρόμο στην πασαρέλα

«Αγαπώ την Μπολόνια, αλλά με κατέστρεψε», λέει η **Fiorella**, παρατηρώντας την πασίγνωστη πλατεία της ιταλικής πόλης την Πιάτσα Ματζιόρε. «Και όμως, υπάρχει ένα είδος αλληλεγγύης στους δρόμους που δεν το βρίσκεις πουθενά αλλού.»

Από τότε που το έσκασε από το σπίτι της ως έφηβος, η Fiorella έχει ζήσει μια σκληρή και ταραχώδη ζωή. Πέρασε αρκετά χρόνια στη φυλακή, ακολουθούμενα από μια μακρά περίοδο κατάθλιψης. Για δύο χρόνια έζησε στον δρόμο, κοιμόταν σε πάρκα και αίθουσες αναμονής σταθμών. Σήμερα, στην ηλικία των 50, η ζωή της τελικά καταστάλαξε. Μοιράζεται το ιδιόκτητο διαμέρισμά της με την ημίαιμη αλσατική της σκύλα, την Alba και έχει μια σταθερή σχέση. Είναι επίσης υπεύθυνη σε ένα καλαίσθητα διακοσμημένο κατάστημα με βιντάζ ρούχα, το Il Vestito, στο κέντρο της πόλης, όπου οι κάτοικοι και οι τουρίστες κάνουν περιπάτους μέσα στις περίφημες σκεπαστές στοές της Μπολόνιας. Το κατάστημα ανήκει στην Piazza Grande, μια τοπική οργάνωση που ιδρύθηκε το 1993 για να στηρίξει άστεγους. Με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, η Piazza Grande παρείχε την εκπαίδευση μοδιστρικής που οδήγησε τη Fiorella σε δουλειά και αποκατέστησε τον αυτοσεβασμό της.

«Η Piazza Grande με δέχτηκε και μου έδωσε τον χώρο και τον χρόνο να συνέλθω, και πήρα όλες τις ευκαιρίες που μου πρόσφεραν», λέει. «Είχα πολλά προβλήματα, αλλά πάντα διατήρησα την αξιοπρέπειά μου και τις αξίες μου. Στην ουσία, είμαι εργατική.»

Απόδραση

Η Fiorella γεννήθηκε σε εύπορη οικογένεια, αλλά απαρνήθηκε την καταγωγή της από νωρίς. «Η μητέρα μου εμφάνισε έναν όγκο μετά τη γέννησή μου. Πέθανε όταν ήμουν 13 ετών. Ήταν μια δύσκολη ιστορία. Θα μπορούσα να τρώω με χρυσά κουτάλια, αλλά ανέκαθεν επιθυμούσα την ανεξαρτησία. Ήθελα να ζήσω τη ζωή μου. Οι γονείς μου ήταν υπέροχοι και ήθελαν να μου παρέχουν τα πάντα. Εκείνο τον καιρό όμως απλά δεν ενδιαφερόμουν.

«Είναι σημαντικό να σέβεσαι την οικογένειά σου», πιστεύει τώρα. «Εκαναν λάθη με μένα, αλλά αυτό έγινε γιατί είχαν προβλήματα. Και ήταν υπερβολικά πλούσιοι.»

Η Fiorella το έσκασε από το σπίτι για να παντρευτεί στα 16 της. «Ο πατέρας μου μου απαγόρευσε να παντρευτώ, έτσι πήγαμε στη

«Η Piazza Grande με δέχτηκε και μου έδωσε
τον χώρο και τον χρόνο να συνέλθω,
και πήρα όλες τις ευκαιρίες που μου πρόσφεραν.»

Ρώμη να πάρουμε άδεια από τον ίδιο τον Πάπα», θυμάται. Αλλά το ζευγάρι χώρισε μέσα σε ένα χρόνο. Σύντομα ερωτεύτηκε ξανά, αυτή τη φορά έναν Ερυθρόδερμο. Αλλά μια εβδομάδα αφού ανακάλυψε η Fiorella ότι ήταν έγκυος, εκείνος σκοτώθηκε σε αεροπορικό δυστύχημα. Ήταν περίπου 18 ετών όταν γεννήθηκε ο γιος τους ο Michele, ο οποίος διαγνώστηκε με συγγενή καρδιοπάθεια και πέθανε στο νοσοκομείο μόλις έξι μηνών.

«Μετά τον θάνατο του γιου μου, τα πράγματα χειροτέρεψαν», παραδέχεται η Fiorella. Τα επόμενα χρόνια ταξίδεψε στον κόσμο—Αυστραλία, Βραζιλία, Ταϊλάνδη—ζώντας πάντα στα όρια της εγκληματικότητας. Όταν τελικά συνελήφθη, καταδικάστηκε σε μακρόχρονη φυλάκιση.

Ωστόσο, όταν αποφυλακίστηκε, επανασυνδέθηκε με τον πατέρα της και άρχισε να δουλεύει στο εστιατόριό του ως μαγείρισσα. Τότε, ένα πρωί του 1992, όταν η Fiorella του πήγε τον πρωινό του καφέ, τον βρήκε νεκρό. Είχε πάθει έμφραγμα. Η τραγωδία τη βύθισε σε επιδεινούμενη κατάθλιψη. Αν και συνέχισε να δουλεύει αρχικά, «στην πραγματικότητα δεν ήμουν ζωντανή», λέει. Αποκόβοντας τον εαυτό της από άλλους συγγενείς, κατέφυγε στα ναρκωτικά. «Ηρωίνη, κοκαΐνη, μεθαδόνη: τα δοκίμασα όλα.» Αφού καταχρεώθηκε, άρχισε να κλέβει για να φάει και να αγοράζει τη δόση της, μέχρι που κατέληξε άστεγη.

Βοήθεια εκεί που χρειάζεται

Η πρώτη επαφή της Fiorella με την Piazza Grande έγινε το 2002. Η οργάνωση που ιδρύθηκε αρχικά για να εκδώσει μια εφημερίδα ώστε να συγκεντρώσει πόρους για τους άστεγους, σήμερα έχει κοινωνικούς λειτουργούς και «συνηγόρους των δρόμων» (avvocati di strada) που βγαίνουν έξω στην πόλη για να προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια (τροφή, ρουχισμό και κουβέρτες) και συμβουλές. Επίσης έχει 20 άτομα που εργάζονται στον συνεταιρισμό της καθαρισμού και διακόσμησης (Fare Mondì), στο συνεργείο για ποδήλατα και στην αποθήκη ρουχισμού, η οποία συλλέγει δωρεές και τα μοιράζει σε ανθρώπους που τα έχουν ανάγκη. Έχει μια θεατρική ομάδα και έχει επεκταθεί σε οργάνωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, προσφέροντας περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης στους φτωχότερους και πιο αποκλεισμένους ανθρώπους της Μπολόνιας, πολλοί από τους οποίους είναι μετανάστες και Ρομά. «Ο σκοπός είναι να εξελιχθούν όλοι και να κάνουν ό,τι μπορούν», λένε οι οργανωτές.

«Οι λειτουργοί της Piazza Grande με βρήκαν στο πάρκο», θυμάται η Fiorella. «Δεν είμαι στην πραγματικότητα άστεγη, έτσι είχα αποφασίσει να αποτοξινωθώ από τα ναρκωτικά. Το έκανα μόνη μου, χωρίς βοήθεια. Έμαθα να αγωνίζομαι από τότε που ήμουν στη μήτρα της μητέρας μου και έχω δυνατό χαρακτήρα· στη φυλακή με φώναζαν “πάγο και φωτιά” εξαιτίας των ανοιχτόχρωμων ματιών μου. Έχω δει πάρα πολλά στη ζωή μου, πριν λοιπόν μου γίνει επίθεση, επιτίθεμαι πρώτη. Είμαι σκληρή, αλλά είμαι και παθιασμένη.»

Η ουσιαστική αξία της εργασίας

Η Piazza Grande της πρόσφερε την ελπίδα που χρειαζόταν. Μετά από μερικούς μήνες στο νοσοκομείο με σοβαρή ηπατική και νεφρική βλάβη που θα μπορούσε να είχε αποβεί μοιραία, κατάφερε τελικά να πιάσει ένα δικό της διαμέρισμα. «Αν και είχα ακόμα προβλήματα, η Piazza Grande άρχισε να μου δίνει δουλειά», συνεχίζει. Το 2004, πήρε μαθήματα στοιχειώδους μοδιστρικής. «Όταν ήμουν μικρή, οι γυναίκες που με πρόσεχαν ήταν μοδίστρες. Καθόμουν και τις παρατηρούσα. Ήταν ανέκαθεν κάτι που ήθελα να κάνω και εγώ.» Μια δεύτερη εκπαίδευση το 2006 της έμαθε πώς να αναγνωρίζει ρούχα βιντάζ και να τα μεταμορφώνει σε ρούχα της μόδας. Τελικά, τον Νοέμβριο του 2007, το Il Vestito άνοιξε τις πόρτες του. Η Fiorella και η βοηθός της η Micaela Ugolini είναι υπεύθυνες για την οικονομική διαχείριση της επιχείρησης, επιλέγοντας είδη προς πώληση από τις δωρεές ρουχισμού και διευθύνουν το κατάστημα, με τη βοήθεια μιας μικρής ομάδας εκπαιδευμένων μοδιστρών που κάνουν τις μεταποιήσεις.

«Είμαι ικανοποιημένη με αυτό που κάνω τώρα, αν και θα μπορούσα να κάνω λίγο περισσότερο. Αλλά η Piazza Grande έχει επενδύσει επάνω μου και νιώθω μόνο ευγνωμοσύνη γι' αυτό», αναλογίζεται η Fiorella. Πριν λίγο καιρό, επανασυνδέθηκε με τους αδελφούς, τις αδελφές της και τα ανίψια της, μετά από μια μακρά περίοδο αποξένωσης.

Στους δρόμους ζούσε με μια ομάδα αστέγων που είχαν αμοιβαίο σεβασμό και έναν άγραφο νόμο ότι ο καθένας θα κοίταζε τη δουλειά του. «Αλλά ποτέ δεν θα γύριζα πίσω, ποτέ!» δηλώνει. «Έπρεπε να απαλλαγώ από το ένστικτο αυτοκαταστροφής μου, αλλά όχι από τους ανθρώπους που γνώριζα. Είναι σημαντικό να παραμένει κανείς θετικός. Αν είσαι θετικός μπορείς να βοηθήσεις και άλλους ανθρώπους και προσπαθώ να δίνω χέρι βοήθειας στους άλλους, με τον δικό μου τρόπο.»

Χείρα βοήθειας, μια ευκαιρία για αποκατάσταση

Ο Allan McGinlay δεν είναι κακός άνθρωπος, αλλά έζησε δύσκολα χρόνια μεγαλώνοντας στους σκληρούς δρόμους της Γλασκώβης. Κυκλοφορώντας σε ύποπτους κύκλους, στα 18 του είχε κάνει ήδη κάποια λάθη και είχε μπλεχτεί σε αμφίβολες δραστηριότητες. Στο τέλος, η ζωή του άρχισε να επικεντρώνεται στο ποτό, τις φασαρίες στις παμπ της γειτονιάς και στους καβγάδες στο δρόμο. Πέρασε καιρός και βρέθηκε να μπλέκεται σε έναν ιλιγγιώδη κύκλο ανεργίας, ναρκωτικών και τελικά, καταδίκης σε φυλάκιση.

Βγήκε από τη φυλακή, πέρασαν και άλλα χρόνια, και ένας ευτυχισμένος γάμος πρόσφερε μια ανάπαυλα δίνοντας στον Allan μια αίσθηση συγκρότησης και ένταξης, αλλά η κακοτυχία του δεν είχε τελειώσει. Απογοητεύτηκε όταν έχασε άλλη μια δουλειά. Η καθηφόρα φάνταζε ατελείωτη. Απελπίστηκε και έπαθε κατάθλιψη.

Σήμερα λέει: «Μερικές φορές οι άνθρωποι χρειάζονται μια δεύτερη ευκαιρία στη ζωή και εγώ ήμουν τυχερός που μου δόθηκε μια δεύτερη ευκαιρία.»

Γνώση από την εμπειρία

Το πρόγραμμα προσωπικής και επαγγελματικής καθοδήγησης, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, έδωσε στον Allan τη δεύτερη ευκαιρία του. Σκοπός του ήταν να προωθήσει πρώην φυλακισμένους σε επικερδή απασχόληση. Οι εκπαιδευόμενοι, πρώην παραβάτες και οι ίδιοι, διδάχτηκαν πώς να παρέχουν συστάσεις και συμβουλές σε άλλους πρώην παραβάτες που επέστρεφαν στη Γλασκώβη μετά από μια περίοδο φυλάκισης.

Το πρόγραμμα βοήθησε τον Allan να αντιμετωπίσει τα προβλήματα του και να αλλάξει τη ζωή του. Αφού ολοκλήρωσε την εκπαίδευση, προσελήφθη από την Wise Group και σήμερα εργάζεται με πλήρη απασχόληση στο γραφείο της Ουίσο (Wishaw), Σκωτίας, βοηθώντας άλλους πρώην παραβάτες.

Έτσι, σήμερα, ο Allan είναι πίσω στη φυλακή —αλλά αυτή τη φορά για να βοηθήσει άλλους: ανθρώπους σαν τον ίδιο που έπεσαν πολύ χαμηλά και έκαναν κακές επιλογές. Συναντιέται με κατάδικους που τελειώνουν την ποινή τους σύντομα και τους βοηθάει να επανενταχθούν στη ζωή έξω, να βρουν δουλειά και στέγη, να έρ-

«Μερικές φορές οι άνθρωποι χρειάζονται μια δεύτερη ευκαιρία στη ζωή, και εγώ ήμουν τυχερός που μου δόθηκε μια δεύτερη ευκαιρία.»

θουν σε επαφή με υπηρεσίες, να κρατήσουν ψηλά το ηθικό τους και τα μάτια τους στον ίσιο δρόμο.

Το πρότυπο υποστήριξης από ομότιμους, χρησιμοποιώντας πρώην φυλακισμένους για να βοηθήσουν άλλους πρώην φυλακισμένους, θεωρείται αποτελεσματικός τρόπος δημιουργίας εμπιστοσύνης, ενδυνάμωσης της πνευματικής και ψυχικής υγείας των χρηστών της υπηρεσίας, μείωσης της τάσης να προκαλέσουν κακό στον εαυτό τους και να υποπέσουν πάλι σε παράβαση.

Ικανοποίηση από τη δουλειά

«Έρχονται εδώ κάποιες δύσκολες περιπτώσεις», εξηγεί ο Allan. «Βλέπουμε νέους που είναι ναρκομανείς, σε κακή κατάσταση, απελπισμένοι, ακόμα και με τάσεις αυτοκτονίας. Είναι τραγικό, σπαράζει η ψυχή σου, αλλά μας δίνει τεράστια αίσθηση επιτυχίας και ικανοποίησης όταν καταφέρουμε να σώσουμε ένα από αυτά τα παιδιά, βοηθώντας το να βρει ένα μέρος να μείνει και μια δουλειά.»

Η ικανοποίηση και η αυτοπεποίθηση είναι τα κλειδιά για στην απόκτηση της νέας επιτυχίας του Allan. Το πρόγραμμα προσωπικής και επαγγελματικής καθοδήγησης, λέει, έκανε μεγάλη διαφορά στη ζωή τη δική του και της οικογένειάς του και σήμερα μπορεί να λέει με ειλικρίνεια ότι είναι ευτυχισμένος. «Αν δεν είχα γνωρίσει το πρόγραμμα, η ζωή μου θα είχε βγει τελείως εκτός ελέγχου. Με βοήθησε να γίνω ο άνδρας που έπρεπε να είχα γίνει προ πολλού.»

Επικοινωνία για άτομα με κώφωση

Εκ γενετής κωφάλαλος, ο **Mário Greško** ήταν βρέφος όταν η μητέρα του τον εγκατέλειψε σε ορφανοτροφείο στην αγροτική Σλοβακία. Μόνο αφού έγινε 6 ετών, όταν μεταφέρθηκε σε σχολείο για κωφά παιδιά, μπόρεσε να αρχίσει το μακρύ ταξίδι του προς την ανεξαρτησία και την εκπλήρωση.

«Λέω στον κόσμο ότι γεννήθηκα δύο φορές», λέει. «Η δεύτερη φορά ήταν όταν ήμουν 6 ετών. Πριν από αυτό, δεν είχα σαφείς σκέψεις. Οι αναμνήσεις μου από αυτή την περίοδο είναι σχεδόν ανύπαρκτες, μόνο αόριστες εικόνες. Ξέρω ότι έπαιζα με τα άλλα παιδιά. Έβλεπα τα στόματά τους να κινούνται και ήξερα ότι αυτό ήταν σημαντικό, αλλά ήμουν μπερδεμένος και δεν καταλάβαινα τι συνέβαινε. Δεν μου έχει μείνει σχεδόν τίποτα από αυτά τα χρόνια.»

Ξεπερνώντας μια δύσκολη αρχή

Η μεταφορά του σε ειδικό σχολείο σήμαινε ότι ο Mário μπορούσε να αρχίσει να μαθαίνει και να σχηματίζει σαφείς και συγκεκριμένες ιδέες. «Έμαθα τη νοηματική γλώσσα», λέει, «και από τότε άρχισα να έχω αναμνήσεις.» Ο Mário έμαθε επίσης να διαβάζει τα χείλη καθώς και ανάγνωση και γραφή. «Συνειδητοποίησα ποιος και τι ήμουν», λέει, «πως είμαι διαφορετικός και ότι μπορούσα να ελπίζω σε κάτι καλύτερο.»

Όταν ήρθε ο καιρός, μετακόμισε στην Μπρατισλάβα, όπου άρχισε να δουλεύει ως βοηθός ράφτη. «Μέρος της διδακτέας ύλης στο σχολείο κωφών ήταν η εκμάθηση μιας τέχνης», εξηγεί ο Mário. «Εγώ πήρα ενδυματολογία, επομένως ήταν λογικό να στραφώ προς τον τομέα της ραπτικής. Ήταν μια αρχή, αλλά δεν ήταν εκείνο που ήθελα να κάνω για την υπόλοιπη ζωή μου. Το πραγματικό μου όνειρο ήταν να εργαστώ στη βιομηχανία αυτοκινήτων. Είναι απλό, λατρεύω τα αυτοκίνητα.»

Νέα ελπίδα

Ένας φίλος είπε στον Mário για ένα ειδικό εκπαιδευτικό σεμινάριο πληροφορικής για κωφούς συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Το σεμινάριο, στο πλαίσιο του προγράμματος EQUAL, περιλάμβανε πληροφορίες για νέα εργαλεία λογισμικού και ηλεκτρονικές υπηρεσίες για τους κωφούς.

«Γνωρίζοντας πώς να χρησιμοποιώ έναν υπολογιστή και το διαδίκτυο, μου ανοίχτηκαν όλων των ειδών οι πόρτες.»

«Οι κωφάλαλοι αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα που σχετίζονται με τη γλώσσα», λέει ο Milan Ručkay, συντονιστής προγραμμάτων του EQUAL. «Δεν είναι απλά ζήτημα μετάφρασης. Η γραπτή γλώσσα είναι τελείως διαφορετική εννοιολογικά σε σύγκριση με τη νοηματική. Η ανάγνωση και η γραφή είναι πράξεις συμβολικές: τα γράμματα σε μια λέξη αντιστοιχούν με ήχους, οι λέξεις αντιστοιχούν με πράγματα, ενέργειες και έννοιες. Εμείς βλέπουμε γράμματα και λέξεις και τις ακούμε μέσα στο μυαλό μας. Ένας κωφάλαλος όμως δεν ακούει λέξεις.» Ο Ručkay λέει ότι η νοηματική μοιάζει περισσότερο σαν να περιγράφει κάτι χρησιμοποιώντας τα χέρια του. «Είναι μια ιδιαίτερη γλώσσα, με ξεχωριστό συντακτικό και γραμματική.»

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος κατάρτισης, ο Mário έμαθε για ηλεκτρονικές υπηρεσίες διαθέσιμες για άτομα με προβλήματα ακοής, για παράδειγμα πώς να καταλάβουν καλύτερα πληροφορίες σε γραπτή μορφή. Τελικά ο Mário αποφάσισε να επενδύσει σε έναν φορητό υπολογιστή. «Ήταν το καλύτερο πράγμα που έχω κάνει», λέει. «Γνωρίζοντας πώς να χρησιμοποιώ έναν υπολογιστή και το διαδίκτυο, μου ανοίχτηκαν όλων των ειδών οι πόρτες.»

Η ζωή σε επιτάχυνση

Με νέες δεξιότητες και μια νέα αίσθηση αυτοπεποίθησης, ο Mário άρχισε να κάνει ηλεκτρονικά αιτήσεις για εργασία και βρήκε μία. Σήμερα εργάζεται στην εταιρεία Brose ως εργάτης γραμμής συναρμολόγησης αυτοκινήτων. Η Brose είναι καθιερωμένος κατασκευαστής εξαρτημάτων για τη βιομηχανία αυτοκινήτων. Το συγκρότημα στη Μπρατισλάβα παράγει εξαρτήματα θυρών αυτοκινήτου για το εργοστάσιο της Φολκσβάγκεν (VW) μόλις λίγα χιλιόμετρα παραπέρα.

Ο Mário δεν είναι ο μόνος κωφάλαλος στη γραμμή συναρμολόγησης της Brose, εξηγεί η υπεύθυνη Ανθρωπίνων Πόρων Ediltrúda Makarová. «Έχουμε μια ευρεία πολιτική για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Έχουμε άτομα με κώφωση και έχουμε άτομα με κανονική ακοή που γνωρίζουν άπταιστα τη νοηματική και μπορούν να διεκδικήσουν αν χρειαστεί. Το θέμα είναι ότι ο Mário έχει εξαιρετικές επικοινωνιακές δεξιότητες, με ή χωρίς λέξεις. Όλοι καταφέρνουμε να καταλάβουμε ο ένας τον άλλον. Είναι εξαιρετικός εργάτης και έχει ισχυρά κίνητρα, δεν διαφέρει από κανέναν άλλον στο τμήμα.»

Όπως και να το δει κανείς, μπορούμε να πούμε ότι ο Mário έχει ξεπεράσει απίστευτες πιθανότητες, αλλά δεν θέλει να μένει στο παρελθόν. Στην ηλικία των 30, με μια καλή δουλειά και έναν καλό μισθό, δημιουργεί μια καλύτερη ζωή και ένα καλύτερο μέλλον για τον εαυτό του. Λέει ότι θα ήθελε να μετακομίσει σε ένα καλύτερο διαμέρισμα και ψάχνει για υποψήφια νύφη. «Μόνο ελεύθερες γυναίκες να κάνουν αίτηση!»

«Τα πράγματα άλλαξαν αληθινά για μένα», λέει. «Το να μάθω να χειρίζομαι υπολογιστή ήταν μια εξαιρετική κίνηση. Χαίρομαι που μου δόθηκε η ευκαιρία να το κάνω.»

Χαμογελάστε! Πέστε «cheese»!

Οι επιβάτες που αποβιβάζονται από το τρένο στο σταθμό της πόλης Χάσλεχολμ της νότιας Σουηδίας περνούν από ένα όμορφο παντοπωλείο με μια ελκυστική ποικιλία από τυριά στη βιτρίνα. «Anne-Lie's Ost & Delikatess» ανακοινώνει μια πρόσχαρη πινακίδα. Μέσα, η **Anne-Lie Thuvesson** χαμογελάει πλατιά καθώς καλοδέχεται τους πελάτες και τους σερβίρει από τη συλλογή των ειδικών τυριών, εκλεκτών τσαγιών και καφέδων, λαδιών εισαγωγής, μπισκότων και επιλεγμένων σοκολατών.

Είναι οφθαλμοφανές ότι το κατάστημα είναι το καμάρι και η χαρά της Anne-Lie. «Το σχεδίασα όλο μόνη μου, με λίγη βοήθεια από την αδελφή μου και τους φίλους μου», δηλώνει. Το ασπρόμαυρο πάτωμα σκακιέρα, τα γυαλισμένα ξύλινα ράφια, οι σειρές από χρωματιστά μεταλλικά κουτιά, όλα μαρτυρούν την τελειομανία για το αισθητικό αποτέλεσμα.

Για καλή της τύχη, το κατάστημα βρίσκεται δίπλα στο διαμέρισμα που μοιράζεται η Anne-Lie με τις δυο της κόρες, τη 17χρονη Hanna και τη 16χρονη Amanda και έναν γκρίζο γάτο τον Fritz. «Το βρήκα τυχαία, σαν να ήταν γραφτό! Αυτό είναι το όνειρό μου. Αισθάνομαι πολύ ικανοποιημένη με τη ζωή μου τώρα», λέει.

Η 52χρονη χωρισμένη γυναίκα άνοιξε το ντελικατέσεν τον Ιούλιο του 2008. Ήταν θαρραλέα κίνηση, μετά από πέντε χρόνια απουσίας από τη δουλειά με αναρρωτική άδεια, υποφέροντας από εξάντληση και κατάθλιψη. Και αυτό που το υλοποίησε, λέει η Anne-Lie, ήταν ένα πρόγραμμα υγείας και επανένταξης σχεδιασμένο για άνεργες γυναίκες που δούλευαν πριν στην υγειονομική περίθαλψη, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Τριάντα χρόνια υπηρεσίας

Η Anne-Lie άφησε το σχολείο στα 16 της και πέρασε σχεδόν 30 χρόνια ως λειτουργός ψυχιατρικής περίθαλψης. Φρόντιζε αλκοολικούς σε στάδιο αποθεραπείας και σχιζοφρενείς ασθενείς, πριν πιάσει δουλειά στο τμήμα ασθενών με άνοια στο νέο νοσοκομείο του Χάσλεχολμ. Το 1991 παντρεύτηκε, και στα επόμενα χρόνια γεννήθηκαν η Hanna και η Amanda. Αλλά ο γάμος δεν εξελίχτηκε όπως περίμενε. Ο άντρας της ήταν ασταθής και επιθετικός, λέει η Anne-Lie. Πήγε σε νέα δουλειά στην κοντινή πόλη του Μπιέρ-

«Είμαι τόσο ευτυχισμένη τώρα.
Μακάρι όλοι να είχαν
τις ίδιες ευκαιρίες που είχα εγώ.»

νουμ (Bjärnum) και μετά από ένα οδυνηρό και δύσκολο διαζύγιο το 1994 αφιέρωσε τα επόμενα οκτώ χρόνια στη δουλειά της και στις κόρες της.

Τότε, το 2002 το άγχος την κατέβαλε. Η δουλειά με βάρδιες και η διαμάχη με τον διευθυντή της προστέθηκαν στην πίεση. «Ήταν πάρα πολλά», εξηγεί η Anne-Lie. Άρχισε να υποφέρει από ιλίγγους, κρίσεις κλάματος και έγινε επιθετική, φωνάζοντας στις κόρες της. Πήρε έναν μήνα άδεια από τη δουλειά, αλλά, μέσα σε ένα δεκαπενθήμερο από τη μέρα που γύρισε, πήρε πάλι αναρρωτική άδεια. «Εμείνα στο κρεβάτι για δυο μέρες χωρίς να κάνω τίποτε. Οι γιατροί στη Σουηδία το λένε κατάθλιψη, αλλά μου ήταν δύσκολο να αποδεχτώ αυτή τη διάγνωση έχοντας δουλέψει σε ψυχιατρική υπηρεσία για σχεδόν 30 χρόνια. Δεν είχα υποστήριξη από τη δουλειά μου, αλλά δεν ήταν μόνο αυτό. Ήταν μια περίοδος κρίσης στη ζωή μου. Ήμουν πολύ άρρωστη. Δεν μπορούσα να διαβάσω εφημερίδα, για παράδειγμα, και έπρεπε να στηρίζομαι όταν έπλενα τα πιάτα. Έκλαιγα και έκλαιγα και αισθανόμουν πολύ θυμωμένη. Τον πρώτο χρόνο της αναρρωτικής άδειας δεν έκανα τίποτε: έστελνα τα κορίτσια σχολείο και μετά κοιμόμουν.»

Ευτυχώς, η Anne-Lie είχε πολλή υποστήριξη από την οικογένειά της. Επισκεπτόταν κάθε εβδομάδα έναν σύμβουλο και έκανε αγωγή με αντικαταθλιπτικά φάρμακα. «Δεν ήθελα να πάρω φάρμακα», παραδέχεται, «αλλά ο γιατρός μου εξήγησε ότι ο εγκέφαλός μου δεν παρήγαγε ένα χημικό στοιχείο που χρειαζόταν. Ακόμα παίρνω μικρές δόσεις: το άνοιγμα του μαγαζιού μου δημιούργησε άγχος.»

Μια προσφορά που δεν μπορούσε να αρνηθεί

Και ξαφνικά, μετά από τρία χρόνια, ήρθε ένα γράμμα προσφέροντάς της μια θέση στο πρόγραμμα βιώσιμη υγεία. «Δεν αισθανόμουν καθόλου ότι μπορούσα να το βγάλω πέρα», παραδέχεται η Anne-Lie. «Αλλά δεν ήθελα να το απορρίψω, έτσι δέχτηκα.» Το πρόγραμμα ήταν σχεδιασμένο ειδικά για γυναίκες πρώην λειτουργούς περίθαλψης σε μακρόχρονη αναρρωτική άδεια, δίνοντάς τους τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις για να βρουν νέα κατεύθυνση στην αγορά εργασίας. Επτά τοπικές κοινότητες πήραν μέρος στην επιλογή των υποψηφίων μεταξύ των πρώην υπαλλήλων τους στις κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες.

«Δεν είχαμε ένα προκαθορισμένο σχέδιο», λέει ο συντονιστής Per Larsson. «Μελετήσαμε το κάθε άτομο σαν ξεχωριστή περίπτωση, για να καταλάβουμε τι ήθελαν να κάνουν πραγματικά. Είμαι σίγουρος ότι αυτός είναι ο λόγος που εξελίχτηκε τόσο καλά. Όπως αναπτυσσόταν, είδαμε ότι ήταν τόσο καλό πρόγραμμα που δεν θα έπρεπε να αποκλείει τους άντρες, αν και η πλειονότητα των ατόμων σε αυτές τις δουλειές είναι γυναίκες.» Από το 2005 μέχρι το 2007, βοήθησε 200 άτομα με μια ευρεία σειρά από παθήσεις τόσο σωματικές όσο και ψυχολογικές. «Ο αρχικός μας φιλόδοξος σκοπός ήταν ναβάλουμε το 70% πίσω στη δουλειά ή στην εκπαίδευση», λέει ο Per Larsson. «Το τελικό ποσοστό ήταν 69%. Ήταν φανταστικό. Εάν έστω και ένα άτομο είχε πετύχει, θα άξιζε τον κόπο! Δείχνει πως οι άνθρωποι έχουν μέσα τους τη δύναμη εάν τους δοθεί η ευκαιρία να την αναπτύξουν.»

Έκτοτε ο Per έχει ξεκινήσει ένα νέο έργο επανένταξης. Και μία από τις συμμετέχουσες, η Berith Eriksson, εργάζεται σήμερα στο ντελικατέσεν της Anne-Lie. Εργάστηκε 23 χρόνια στην υγειονομική περίθαλψη πριν αρχίσει την επανεκπαίδευση. «Είναι πολύ ωραίο κατάστημα», παρατηρεί. «Είμαστε καλές φίλες και ελπίζω ότι θα μου δοθεί η ευκαιρία να μείνω.»

«Πραγματικά είναι μια ωραία ιστορία», προσθέτει ο Per. «Η Anne-Lie τα κατάφερε καλά και άρχισε μια επιχείρηση και τώρα βοηθάει κάποιον άλλον που ήταν στην ίδια κατάσταση.»

Ο χρόνος θεραπεύει

Η Anne-Lie είναι ευγνώμων που της δόθηκε ο χρόνος να ξαναφτιάξει τη ζωή της. «Δεν το καταλαβαίνουν όλοι», εξηγεί. «Υπάρχει η τάση να πιέζουν τον κόσμο να βιαστεί. Αλλά χάρη στην υποστήριξη της ΕΕ, οι επικεφαλής του έργου είχαν χρόνο στη διάθεσή τους. Γι' αυτό είμαι σήμερα εδώ και αισθάνομαι καλά.» Η δυνατότητα θρησκευτική πίστη της επίσης τη βοήθησε στις κακές μέρες. Κάποτε έπαιζε κιθάρα στο τοπικό κατηχητικό. «Είπα στο Θεό, το αφήνω όλο στα χέρια σου. Και όλα τα προβλήματα λύθηκαν.»

Αρχίζοντας με πολύ μικρά βήματα —ένα πράγμα τη φορά— έφτιαξε το επιχειρηματικό της πλάνο. «Ακόμα και πριν να αρρωστήσω σκεπτόμουν για τυριά», χαμογελάει η Anne-Lie. Είναι μια ιδέα που είχα από πολύ καιρό.» Εξασφαλίζοντας το μισό κεφάλαιο

από μια οργάνωση που στηρίζει μικρούς επιχειρηματίες, κατάφερε να πάρει και ένα πρόσθετο δάνειο από την τοπική τράπεζα. Για πάνω από έναν χρόνο εργάστηκε σε ένα άλλο κατάστημα με τυριά στην πόλη Κρίστιανσταντ, μαθαίνοντας τη δουλειά από τον ιδιοκτήτη Tom Persson. Εκείνος τη βοήθησε να δημιουργήσει ένα δίκτυο προμηθευτών και να κάνει επαφές.

Το κατάστημα ήδη έχει κέρδη. «Τις εβδομάδες πριν τα Χριστούγεννα υπήρχαν πέντε άτομα που δούλευαν εδώ», λέει η Anne-Lie με καμάρι. Οι επιβάτες του τρένου σταματούν για να ψωνίσουν ένα κομμάτι τυρί για το ταξίδι ή για να το πάρουν σπίτι. «Ερχονται νέοι πελάτες κάθε μέρα. Αυτό είναι το μοναδικό ντελικατέσεν στην πόλη και πρέπει να πάει κανείς μακριά για να βρει παρόμοια προϊόντα. Ήθελα να δημιουργήσω ένα ωραίο μέρος όπου οι πελάτες να αισθάνονται καλοδεχούμενοι, και έτσι έγινε.

«Είμαι τόσο ευτυχισμένη τώρα, και μου αρέσει να είμαι αφεντικό του εαυτού μου», λέει η Anne-Lie. «Έχω πολλούς φίλους που ήταν στην ίδια θέση με μένα. Μακάρι όλοι να είχαν τις ίδιες ευκαιρίες που είχα εγώ. Το πρόγραμμα με βοήθησε τόσο πολύ που θα ήθελα όλοι στη Σουηδία να μάθουν περισσότερα γι' αυτό.»

**Καταπολεμώντας
τις διακρίσεις**

Ένα εσθονικό σχέδιο ενσωμάτωσης ανοίγει τις πόρτες

«Το πρόγραμμα κατάρτισης παρακινούσε τους ανθρώπους να σκέπτονται για τον εαυτό τους, παρά να περιμένουν βοήθεια από τους άλλους», λέει η Messurme Pissareva. «Δεν μας έλεγε τι να κάνουμε, αλλά μας έβαζε να εξετάσουμε προς ποια κατεύθυνση θα θέλαμε να πάμε. Δεν μου ήταν δύσκολο να μάθω, γιατί ήθελα να τα ξέρω όλα. Τώρα θέλω να μάθω περισσότερα!»

Μικροκαμωμένη και δυναμική, ντυμένη κομψά με ένα καλοραμμένο κοστούμι, η Messurme είναι διευθύνουσα σύμβουλος της κτηματομεσιτικής εταιρείας Ida-Virumaa Kinnisvara στη Γιούχβα (Jõhvi) της βόρειας Εσθονίας. Αλλά πριν ξεκινήσει, το 2004, να παρακολουθεί ένα πρόγραμμα για την ένταξη μη Εσθονών, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, η ζωή της ήταν πολύ διαφορετική. Ήταν άνεργη, απομονωμένη και απογοητευμένη.

Η Messurme μεγάλωσε στο Νταγκεστάν στη Σοβιετική Ένωση, σε ένα ορεινό χωριό κοντά στην Κασπία Θάλασσα, όπου η οικογένειά της είχε έναν αμπελώνα. Μιλούσε την τοπική γλώσσα των Λεζγίων, που έχει κυριλλικό αλφάβητο και περιλαμβάνει ρωσικά και τουρκικά στοιχεία.

Πριν από 20 χρόνια μετακόμισε στην Εσθονία. Ο μεγαλύτερος αδελφός της είχε πάει στη χώρα με τον σοβιετικό στρατό, όταν τα κράτη της Βαλτικής ανήκαν ακόμα στην ΕΣΣΔ. Μετά τη στρατιωτική θητεία αποφάσισε να παραμείνει και να ζήσει στην περιοχή, διευκολύνοντας τη Messurme, που ήταν τότε 17, να πάει να τον βρει και να φοιτήσει στο σχολείο της Γιούχβα. «Είπε ότι ήταν ένας διαφορετικός πολιτισμός», θυμάται. «Αρχικά είχα την πρόθεση να γυρίσω στο Νταγκεστάν μετά το σχολείο, αλλά τότε γνώρισα τον άντρα μου.»

Έτσι έπιασε δουλειά σε ένα τοπικό εργοστάσιο χημικών στη Γιούχβα, όπου ο μηχανολόγος σύζυγός της εργάζεται σήμερα για έναν κατασκευαστή μηχανών. Γράφτηκε σε νυχτερινά μαθήματα στο Ταλίν για να μάθει μηχανική και κατασκευές, απτότητα για την ασυνήθιστη επιλογή για μια νέα γυναίκα εκείνα τα χρόνια. Αλλά η δουλειά ήταν σκληρή, με πολύωρες, κουραστικές βάρδιες και όταν ο δεύτερος και ο τρίτος γιος της γεννήθηκαν πήρε άδεια μητρότητας και μετά έμεινε σπίτι να τα φροντίζει.

Μετά από έξι χρόνια περιορισμού στο σπίτι με την οικογένεια, άρχισε να αισθάνεται όλο και πιο απομονωμένη και χωρίς απαραί-

«Ψυχολογικά, το πρόγραμμα μου έμαθε ότι μπορώ να κάνω τα πάντα. Οτιδήποτε θελήσω, είναι δυνατό αν το βάλω πείσμα.»

τητα προσόντα. «Οικονομικά περνούσαμε δύσκολα γιατί είχαμε μόνο ένα εισόδημα, αλλά δεν ήξερα τι να κάνω για να ξαναμπώ στην αγορά εργασίας μετά μια τόσο μεγάλη απουσία.»

Πρόβλημα γλώσσας

Εκτός από έλλειψη εμπιστοσύνης στον εαυτό της, το βασικό της πρόβλημα ήταν γλωσσικό. Η Messurme είχε κάνει τις σπουδές της στα ρωσικά. Περίπου το ένα τέταρτο του πληθυσμού της Εσθονίας είναι ρωσικής καταγωγής, και η Γιούχβα, που είναι κοντά στα σύνορα, έχει πολλούς ρωσόφωνους. Στο σχολείο στο Νταγκεστάν είχε καλούς βαθμούς στη γλώσσα, αλλά όταν βρέθηκε ανάμεσα σε ανθρώπους με μητρική γλώσσα τα ρωσικά συνειδητοποίησε ότι δεν τα ήξερε καλά και δεν ήξερε καθόλου εσθονικά. «Αν δεν μιλάς την γλώσσα του τόπου είναι πολύ πιο δύσκολο να επικοινωνήσεις, ενώ όσες περισσότερες γλώσσες μιλάς, τόσο πιο ανοιχτός είναι ο κόσμος για σένα», πιστεύει.

Η τοπική υπηρεσία απασχόλησης την έστειλε στο συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα του ΕΚΤ, που οργάνωνε το κέντρο εκπαίδευσης Optika. Προσέφερε όχι μόνο την ευκαιρία να μάθει κανείς τη γλώσσα, αλλά επίσης την εσθονική ιστορία και τον πολιτισμό, όσο και κοινωνικές δεξιότητες όπως τη σύνταξη ενός βιογραφικού σημειώματος, αίτηση εργασίας και τεχνικές συνέντευξης. Μέσω συζητήσεων, παρουσιάσεων με βίντεο και εκδρομών, με ειδικούς από δικηγόρους μέχρι ψυχολόγους, η Messurme σταδιακά ανέκτησε τον αυτοσεβασμό της.

Σε τρεις μήνες περίπου, βρήκε δουλειά σε βιβλιοπωλείο, όπου αργότερα πήρε προαγωγή σε διευθύντρια. «Στόχος μου ήταν να αποκτήσω τα προσόντα να πάω πιο πέρα», λέει, έτσι ξεκίνησε περισσότερα μαθήματα για να αναβαθμίσει τις ικανότητές της και ασχολήθηκε με κτηματομεσιτικές επιχειρήσεις. Όταν τα εσθονικά της τελειοποιηθούν σχεδιάζει να πάει για πτυχίο νομικής στο Πανεπιστήμιο Ταρτού ή Ταλίν. «Αισθάνομαι ότι χρειάζομαι περισσότερες γνώσεις», δηλώνει με ενθουσιασμό.

Η Γιούχβα είναι πολύ διαφορετική από το Νταγκεστάν. Μολονότι η Messurme νοσταλγεί το καλό κρασί από τα αμπέλια του πατέρα της, αποκαλύπτει ότι έμαθε να πίνει καφέ στην Εσθονία. Σήμερα η καθημερινότητά της ξεκινάει ήρεμα με ένα φλιτζάνι καφέ στην κουζίνα της μετά που τα τρία αγόρια,

ο 15χρονος Vladimir, ο 8χρονος Jeugeni και ο 7χρονος Renat έχουν φύγει για το σχολείο. Αρχίζει δουλειά στο κοντινό της γραφείο στις 10 π.μ. και ως διευθύνουσα της εταιρείας οι ασχολίες της περιλαμβάνουν διοικητικές εργασίες στον υπολογιστή, επαφές με τους πελάτες και την επίδειξη σπιτιών και διαμερισμάτων που έχει αναλάβει. Οι ευθύνες της δεν περιορίζονται στην πώληση ακινήτων. Στο Κιβιόλι, 30 km έξω από τη Γιούχβα, για παράδειγμα, το πρακτορείο της συνεργάζεται με μια κατασκευαστική εταιρεία που μετατρέπει μια παραδοσιακή πέτρινη πολυκατοικία σε 44 διαμερίσματα, συν δωμάτια για ανθρώπους που έρχονται στο Κιβιόλι για δουλειά στην ακμάζουσα βιομηχανία ενδυμάτων.

Χωρίς φόβο για το μέλλον

Η Messurme φοβόταν πως αν άφηνε τη δουλειά της ποτέ δεν θα έβρισκε άλλη. Αλλά αυτό άλλαξε με το πρόγραμμα. Της έμαθε να κοιτάει μπροστά χωρίς να φοβάται το μέλλον. Όταν πήγε στη Γιούχβα ήξερε μόνο τον αδελφό της, αλλά τώρα έχει μεγάλο κύκλο φίλων.

Το πιο σημαντικό πράγμα που απέκτησε ήταν η αυτοπεποίθηση. «Ψυχολογικά, το πρόγραμμα μου έμαθε ότι μπορώ να κάνω τα πάντα, ότι δεν είμαι τυχαία. Οτιδήποτε θελήσω, είναι δυνατό αν το βάλω πείσμα. Χρειάζομαι μια ώθηση για να βγω από την κατάσταση που βρισκόμουν και στο μάθημα μας έλεγαν: "Μπορείτε να το κάνετε!". Ήξερα ότι θα βρω δουλειά μετά, γιατί μας έκαναν να αισθανόμαστε καλά με τον εαυτό μας.»

«Αν θέλεις να πετύχεις κάτι πρέπει να δουλέψεις σκληρά», επιβεβαιώνει η Eha Korkus, συντονίστρια του προγράμματος. «Η Messurme είναι ένα από τα καλύτερα παραδείγματα. Ήταν μια υπέροχη ομάδα ατόμων. Μας είχαν πει ότι αν το 30% έβρισκε δουλειά θα ήταν καλό αποτέλεσμα, αλλά στο τέλος το 60% εντάχθηκε. Τα αποτελέσματα ήταν απρόσμενα και χαρήκαμε πολύ. Τώρα έχουμε ένα άλλο πρόγραμμα, γιατί οι θέσεις εργασίας περιμένουν κόσμο.»

Η Eha πιστεύει επίσης ότι οι εκπαιδευτές κέρδισαν όσο και οι σπουδαστές. «Δεν συμπαθούν όλοι οι Εσθονοί τους Ρώσους», εξηγεί. «Έπρεπε να αλλάξουμε τους εαυτούς μας. Δεν μπορεί να το κάνει ο καθένας.»

Ένταξη στο εργατικό δυναμικό

Καταγόμενος από το Καμερούν, ο **Serge Mbami** μετανάστευσε στην Ιρλανδία το 2001. «Πίσω στην πατρίδα είναι δύσκολο να βρει κανείς αξιοπρεπή δουλειά», λέει. «Έψαχνα για καλύτερες ευκαιρίες στη ζωή μου.»

Ωστόσο, στην αρχή ανακάλυψε ότι δεν μπορούσε να βρει δουλειά. «Ήταν δύσκολο για μένα να βρω δουλειά», λέει ο 38χρονος. «Ήταν απογοητευτικό. Δούλευα εθελοντικά διδάσκοντας παιδιά, αλλά δεν πληρωνόμουν.» Για να φροντίζει τον εαυτό του και τον μικρό γιο του, τον Ryan, είχε ανάγκη από κρατική ενίσχυση. «Ήθελα να κάνω περισσότερα», λέει. «Αποφάσισα ότι χρειαζόμουν κάποια εκπαίδευση για να καλυτερεύσω τις προοπτικές μου.»

Το 2003, άρχισε να σπουδάζει για δίπλωμα σε οργανωτικό εφοδιασμό (logistics) και διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας στο Ιρλανδικό Ινστιτούτο Διαχείρισης Αγορών και Υλικών. «Είχα λίγη εμπειρία σ' αυτόν τον τομέα από πριν, και ήξερα ότι ήταν το είδος δουλειάς που μου ταίριαζε», λέει. «Είμαι από τη φύση μου διεργατικός, μιλάω γλώσσες και λειτουργώ καλά κάτω από πίεση.»

Το τριετές πρόγραμμα κάλυπτε οργανωτικό εφοδιασμό, διαχείριση αποθήκης εμπορευμάτων, προμήθειες και διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας. Ωστόσο και πάλι ήταν δύσκολο να βρει δουλειά όταν τελείωσε τις σπουδές του. «Ακόμα και με το δίπλωμα δεν μπορούσα να βρω δουλειά γιατί δεν είχα τη σχετική εργασιακή πείρα. Στην Ιρλανδία είναι πολύ σημαντική.»

Εργασιακή τοποθέτηση

Τότε έμαθε για την περίοδο άσκησης που οργάνωνε η Εθνική Αρχή Εκπαίδευσης και Απασχόλησης της Ιρλανδίας (FÁS) για διοίκηση σε αλυσίδα του λογιστικού-οργανωτικού εφοδιασμού. «Ήταν ακριβώς αυτό που έψαχνα», λέει ο Serge. Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, αποτελείται από 22 εβδομάδες μάθημα σε τάξη, ακολουθούμενο από τοποθετήσεις σε επιχειρήσεις.

Ο Serge απέκτησε ένα επαγγελματικό δίπλωμα —το FETAC επίπεδο 6, ανώτερο δίπλωμα αλυσίδας λογιστικού-οργανωτικού εφοδιασμού— και το πιο σημαντικό, είχε μια τοποθέτηση 16 εβδομάδων στη SerCorn Solutions, θυγατρική της εταιρείας DCC στο Λίμερικ, που ειδικεύεται σε ολοκληρωμένες προμήθειες πα-

«Μπορώ να στέλνω χρήματα στην πατρίδα μου και είναι μεγάλη βοήθεια για την οικογένειά μου εκεί. Αισθάνομαι πιο ασφαλής και μπορώ να χαλαρώσω χωρίς να ανησυχώ για το τι μου επιφυλάσσει το μέλλον.»

γκοσμίως, οργανωτικό εφοδιασμό, αποθήκευση και διανομή ηλεκτρονικών, τηλεπικοινωνιακών και διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Η επιχείρηση λειτουργεί ως παγκόσμιος εταίρος SCM (προμήθειες και διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας) για πολλές από τις διεθνείς εταιρείες προηγμένης τεχνολογίας και τηλεπικοινωνιών, και ως προμηθευτής και μεταπωλητής.

Μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης, του προσέφεραν μόνιμη εργασία στην εταιρεία. «Είχα ξεκινήσει μερικά έργα κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής τοποθέτησης, θέτοντας σε εφαρμογή μια νέα σύμβαση με μια εταιρεία των ΗΠΑ που ήθελε να δραστηριοποιηθεί στην Ιρλανδία και την Ευρώπη. Η εταιρεία μου πρόσφερε μια θέση για να συνεχίσω το έργο.

Τώρα η δουλειά του περιλαμβάνει όλες τις πλευρές οργανωτικού εφοδιασμού από έκδοση αδειών, σε μεταφορές, παραγωγή, αποθήκευση και τελική παράδοση. «Αποκτώ διεθνή πείρα», εξηγεί. «Συναλλάσσομαι με πελάτες από χώρες της Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής. Μου αρέσει πραγματικά να δουλεύω σ' αυτή την εταιρεία. Είναι υπέροχο να δουλεύω σαν μέρος μιας ομάδας.»

Η τακτική απασχόληση έχει κάνει μεγάλη διαφορά, λέει ο Serge, βελτιώνοντας πολύ την ποιότητα της ζωής του: Η αυξημένη ασφάλεια σημαίνει ότι δεν χρειάζεται να ανησυχεί για τη φροντίδα του γιου του και έχει τη δυνατότητα να βοηθάει την οικογένειά του στο Καμερούν. «Μπορώ να στέλνω χρήματα στην πατρίδα μου και είναι μεγάλη βοήθεια για την οικογένειά μου εκεί. Αισθάνομαι πιο ασφαλής και μπορώ να χαλαρώσω χωρίς να ανησυχώ για το τι μου επιφυλάσσει το μέλλον», προσθέτει.

«Απολαμβάνω τη ζωή στην Ιρλανδία τώρα. Είναι πολύ φιλόξενη χώρα», επισημαίνει. «Οι Ιρλανδοί είναι πολύ διασκεδαστικοί άνθρωποι. Δεν υπάρχει περίπτωση να καθίσεις δίπλα σε Ιρλανδό και να μην πιάσεις κουβέντα. Αν και είναι πολύ βροχερή», γελάει.

Στον ελεύθερο χρόνο που έχει του αρέσει να ασχολείται με τη φυσική του κατάσταση, πηγαίνοντας σε γυμναστήριο και κάνοντας τζόκινγκ. «Μου αρέσει να βλέπω ποδόσφαιρο», λέει, «είμαι μεγάλος οπαδός της Άρσεναλ.» Ωστόσο, ο Serge λέει ότι δεν θα επαναπαυθεί στις δάφνες του και θα συνεχίσει σπουδές επιχειρήσεων. «Πάντοτε θέλω να πετύχω περισσότερα. Θέλω να κάνω τον γιο μου περήφανο.»

Δωμάτιο με θέα

«Αγαπώ τη δουλειά μου γιατί μου δίνει σταθερότητα και την ευκαιρία να μάθω νέα πράγματα», λέει η **Amparo Navaja Maldonado**, από τη Σεβίλλη της Ισπανίας.

Μιλώντας στην αίθουσα υποδοχής του ποιοτικού ξενοδοχείου όπου δουλεύει, η 30χρονη δείχνει θετική και ευχαριστημένη. Ωστόσο, πριν λίγο καιρό ήταν σε διαφορετική κατάσταση. Έχοντας αφήσει το σχολείο στο τέλος της περιόδου υποχρεωτικής φοίτησης με ελάχιστα προσόντα, η μόνη δουλειά που έβρισκε ήταν η ασταθής απασχόληση της καθαρίστριας γραφείων. «Η ζωή μου ήταν κολημένη στη ρουτίνα», λέει. «Στην πραγματικότητα δεν είχα τίποτε σταθερό —μόνο δουλειές καθαρισμού από καιρού εις καιρόν. Θα με προσλάμβαναν με δίμηνη σύμβαση τη μια, ή μερικές μέρες την άλλη, αλλά υπήρχαν μεγάλες περιόδους που ήμουν άνεργη.»

Η Amparo μεγάλωσε σε μεγάλη οικογένεια καταγωγής Ρομά. Οι γονείς της ζουν πηγαίνοντας από αγορά σε αγορά πουλώντας φρούτα, μια ζωή που της φαινόταν δύσκολη, χωρίς σιγουριά. Όταν η ίδια και ο σύζυγός της, ο Juan Manuel Gallego, απέκτησαν το πρώτο τους παιδί, τον Marco, μόλις πριν από πέντε χρόνια, άρχισε να συνειδητοποιεί ότι ήθελε περισσότερη ασφάλεια για την οικογένειά της. «Ήθελα να κάνω κάτι διαφορετικό για να αλλάξω τη ζωή μου», λέει, «ήθελα μια καριέρα για να συντηρήσω τον εαυτό μου και τα παιδιά μου.»

Χωρίς ένα σταθερό εισόδημα, η νεαρή οικογένεια έμεινε στο σπίτι των γονιών της μαζί με τα τέσσερα αδέρφια της, πολύ στριμωγμένα. «Ήταν δύσκολα. Ζούσα με τους γονείς μου, ένα μικρό μωρό και τον σύζυγό μου», λέει. «Δεν υπήρχε χώρος για προσωπική ζωή και πραγματικά οι σχέσεις μας έγιναν τεταμένες.»

Η υποστήριξη ήρθε γάντι

Η βοήθεια κατέφθασε όταν έμαθε για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Acceder από ένα τοπικό κέντρο απασχόλησης. Το πρόγραμμα, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, έχει σκοπό την καταπολέμηση των διακρίσεων εναντίον των κοινοτήτων Ρομά και να βοηθήσει άτομα να αποκτήσουν την κατάρτιση και την εκπαίδευση που χρειάζονται για να βρουν μόνιμη εργασία. Λειτουργεί από το 2000 και στα έξι πρώτα χρόνια βοήθησε περισσότερα από 30 000 άτομα να βρουν δουλειά σε όλη την Ισπανία.

*«Η ζωή μου άλλαξε εντυπωσιακά,
γιατί τώρα είμαι μισθωτή.
Μπόρεσα να πάρω δάνειο.»*

Το πρόγραμμα διευκολύνει τον κόσμο να αποκτήσει τις δεξιότητες και την εμπειρία που χρειάζονται για να έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες απασχόλησης, μέσω ευέλικτων σεμιναρίων κατάρτισης. Τα μαθήματα συνδυάζουν την πρακτική με τη θεωρία και είναι κομμένα και ραμμένα στα μέτρα των προσωπικών αναγκών των ατόμων. Η Amrago εκπαιδεύτηκε για καμαριέρα και απέκτησε εργασιακή πείρα σε ένα ξενοδοχείο στη Σεβίλλη. «Το πρόγραμμα μου έδωσε επιπλέον προσόντα για να με βοηθήσει να βρω απασχόληση», λέει.

Αλλά πιο σημαντικό, συνεχίζει, ήταν ότι η εκπαίδευση αύξησε τον αυτοσεβασμό της και την αυτοπεποίθησή της. «Είδα ότι είχα περισσότερες επιλογές. Άνοιξαν πολλές πόρτες.»

Εποπτική θέση

Λίγο αργότερα από την ολοκλήρωση του προγράμματος το 2004, βρήκε δουλειά ως καμαριέρα ξενοδοχείου με σύμβαση ορισμένου χρόνου. Τέσσερα χρόνια αργότερα, άλλαξε για μια θέση σε ένα από τα μεγαλύτερα ξενοδοχεία της πόλης όπου έχει μόνιμη σύμβαση και έχει προαχθεί σε εποπτική θέση.

Σήμερα είναι υπεύθυνη μιας μικρής ομάδας από καμαριέρες, καθορίζοντας τις βάρδιες και διασφαλίζοντας ότι τηρούνται τα πρότυπα. Η Amrago λέει ότι ένα από τα πράγματα που εκτιμάει περισσότερο στη δουλειά της είναι οι συνάδελφοί της: «Είναι υπέροχο να δουλεύω σαν μέρος μιας επαγγελματικής ομάδας.»

Σε προσωπικό επίπεδο, η σταθερότητα της θέσης της στο ξενοδοχείο έχει διευκολύνει το νεαρό ζευγάρι να αγοράσει δικό του σπίτι. Με το νέο μέλος της οικογένειας, τον μικρό Adrian, που κατέφθασε στις αρχές του 2008, η στροφή της ζωής τους προς τα πάνω ήρθε ακριβώς στην ώρα της. «Η ζωή μου άλλαξε εντυπωσιακά, γιατί τώρα είμαι μισθωτή. Μπόρεσα να πάρω δάνειο», λέει η Amrago. «Τώρα έχουμε δικό μας σπίτι και αυτοκίνητο και αισθάνομαι οικονομικά ασφαλής.»

Στηριζόμενος στις δικές του δυνάμεις

Όταν ο **Abshir Abukar** άρχισε να δουλεύει σε ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα κήπου στη Σουηδία, δεν ήξερε πολλά για φυτά ή εργαλεία και ήταν αλλεργικός στη γύρη. Έμαθε όμως γρήγορα και τώρα έχει διάφορες αρμοδιότητες που περιλαμβάνουν διαχείριση του αποθέματος, βοήθεια στους πελάτες και δουλειά μέσα σε ομάδα. Πραγματικά, είναι υπέροχος ρόλος για τον 25χρονο.

Ο Abshir ήταν 17 όταν η οικογένειά του μετανάστευσε στη Σουηδία από την Αιθιοπία το 2002. Ως κοινωνικό και ενεργό άτομο, ήθελε να ενταχθεί πλήρως στη ζωή τη νέας του χώρας. Ωστόσο, δυσκολεύτηκε στην αρχή. «Ήταν πραγματικό πολιτισμικό σοκ», λέει. «Τα πάντα διέφεραν από ό,τι είχα φανταστεί και ένιωθα παρείσακτος. Πολλά πράγματα μου προκαλούσαν σύγχυση.»

Αρχικά πήγε σε σχολείο για να μάθει σουηδικά και ο πατέρας του, δάσκαλος που είχε πάει στη Σουηδία πέντε χρόνια πριν από την υπόλοιπη οικογένεια, ήθελε να συνεχίσει τις σπουδές του. «Αλλά εγώ δεν ήθελα. Θα έπρεπε να ξεκινήσω από την αρχή του εκπαιδευτικού συστήματος», λέει ο Abshir. «Αυτό προκάλεσε ένταση μεταξύ μας.» Η πολιτισμική σύγκρουση μεταξύ του αυστηρού μουσουλμανικού υπόβαθρου της οικογένειάς του και της πιο ελεύθερης κοινωνίας στην οποία ο Abshir προσπαθούσε να γίνει μέρος πρόσθεσε περισσότερη ένταση.

Ήθελε να είναι ανεξάρτητος και να στηρίζεται στις δικές του δυνάμεις. «Αλλά δεν ήξερα πώς να βρω δουλειά ή τίποτε τέτοιο», λέει. Δούλεψε λίγο σαν ανειδίκευτος καθαριστής και ήταν βοηθός φροντιστής για παιδιά με ειδικές ανάγκες. «Το έκανα αυτό για δύομισι χρόνια ως μερική απασχόληση, αλλά δεν κέρδιζα αρκετά χρήματα», θυμάται.

Μη έχοντας σταθερή δουλειά, δεν είχε την οικονομική δυνατότητα να αφήσει το σπίτι του για να βρει δική του στέγη. «Ακόμα με συντηρούσαν οι γονείς μου.» Και με 10 μικρότερα αδέρφια, γινόταν συνωστισμός στο σπίτι. «Επίσης είχα αποκτήσει φιλενάδα και ήθελα περισσότερο δικό μου χώρο», λέει. Σε κάποια φάση, κατέφυγε στην αποθήκη του καταστήματος της μητέρας του για να κοιμάται.

Μαθαίνοντας πολύτιμες δεξιότητες

Ένα πρόγραμμα για νέους, το New City (Νέα Πόλη), τον βοήθησε να αλλάξει τη ζωή του. Το πρόγραμμα που διατίθεται από μια τοπι-

«Ήταν πραγματικό πολιτισμικό σοκ. Τα πάντα διέφεραν από ό,τι είχα φανταστεί και ένιωθα παρείσακτος. Πολλά πράγματα μου προκαλούσαν σύγχυση.»

κή οργάνωση, την Drömmarnas Hus και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, παρέχει συμβουλές, εκπαίδευση, δραστηριότητες πολιτιστικές και ατομικής εξέλιξης για ανθρώπους που δεν έχουν ενταχθεί πλήρως στην κοινωνία.

Μέσω του προγράμματος, ο Abshir εκπαιδεύτηκε σε δεξιότητες εργασίας και ζωής και έμαθε πώς να παρουσιάζει τον εαυτό του. Επίσης απέκτησε εργασιακή πείρα από τοποθέτηση στο κέντρο κήπου, που οδήγησε σε προσφορά μόνιμης εργασίας. «Μου αρέσει πραγματικά η δουλειά μου», λέει. «Ειδικά εξυπηρετώντας τους πελάτες και δουλεύοντας σαν μέρος της ομάδας.»

Δική του στέγη

Μπόρεσε να αποκτήσει δικό του σπίτι και έμαθε να είναι πιο ανεξάρτητος. «Έχουν αλλάξει πολλά πράγματα τώρα χάρη στο πρόγραμμα», λέει. «Έχω δικό μου σπιτικό. Επίσης πήρα δίπλωμα οδήγησης και έχω δικό μου αυτοκίνητο.» Εκτός εργασίας, έχει έντονη κοινωνική ζωή. Έχει πάθος με την άθληση και το χορό· παίζει τακτικά ποδόσφαιρο και προπονείται στη σάλσα μέχρι τρεις φορές την εβδομάδα.

Ο Abshir είναι τώρα ευχαριστημένος με τη ζωή του. «Επίσης τα πάω πολύ καλύτερα με τους γονείς μου. Ακόμα και ο πατέρας μου είναι ευτυχισμένος.» Η ασφάλεια που απέκτησε ο Abshir έχοντας μόνιμη δουλειά σημαίνει ότι μπορεί να κάνει σχέδια για το μέλλον. Με τη φίλη του, τη Shanka, σχεδιάζουν να παντρευτούν του χρόνου. «Και μετά θέλω να κάνω οικογένεια. Μια μεγάλη οικογένεια», ανακοινώνει.

Η γνώση είναι δύναμη

Από μικρό κορίτσι, η **Khadija Majdoubi** δεν ονειρευόταν τίποτε άλλο από το να αποκτήσει δικό της κομμωτήριο. Για ένα διάστημα υλοποίησε αυτή την επιθυμία της στην πατρίδα της το Μαρόκο, αλλά όταν μετανάστευσε στις Κάτω Χώρες, μια τραγωδία τη χτύπησε και γύρισε ανάποδα τον κόσμο της. Ο άντρας της πέθανε ενώ ήταν έγκυος σε δίδυμα. Ο έντονος κλονισμός προκάλεσε την πρόωρη γέννηση των παιδιών της. Πέρασε μερικά από τα επόμενα χρόνια με πλήρη απασχόληση σαν μητέρα και φροντίζοντας τα παιδιά των φίλων της.

Έχοντας να συντηρήσει μια οικογένεια και προσπαθώντας να προσαρμοστεί στη ζωή σε νέα χώρα, η Khadija εξαρτιόταν από την κρατική ενίσχυση. Έχοντας μόνο βασικές γνώσεις της ολλανδικής γλώσσας, δυσκολευόταν να βρει έστω και μια απλή δουλειά, πόσο μάλλον να ξεκινήσει μια επιχείρηση.

Η πορεία προς την ανάκαμψη

«Δεν είναι εύκολο να μεγαλώνεις παιδιά μόνος σου», λέει η Khadija. «Φαινόταν τόσο γεμάτη η μέρα που δεν είχα χρόνο για τίποτε άλλο. Κατ' αρχάς, η εύρεση εργασίας ήταν μεγάλο πρόβλημα.»

Στο τοπικό γραφείο κοινωνικών υπηρεσιών, η Khadija έμαθε για ένα δωρεάν εκπαιδευτικό πρόγραμμα για άνεργες γυναίκες, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. «Το πρόγραμμα με βοήθησε να υλοποιήσω το όνειρό μου, αρχίζοντας από τη βελτίωση των δεξιοτήτων μου στη γλώσσα», εξηγεί. «Αυτό ήταν πολύ σημαντικό και με βοήθησε να αισθανθώ καλύτερα για τον εαυτό μου.»

Το VONK είναι κέντρο απασχόλησης και εκπαίδευσης για γυναίκες που κατοικούν στην περιοχή Ζέεμπουργκ (Zeeburg) του Άμστερνταμ. Το πρόγραμμα βοηθάει γυναίκες ασχέτως μορφωτικού επιπέδου, πείρας ή καταγωγής. Προσφέρει πληροφορίες και συστάσεις και τις βοηθάει να βρουν δουλειά, να εκπαιδευτούν και να αποκτήσουν κοινωνικές παροχές. Γενικότερα, παρέχει υποστήριξη για ένταξη και ευημερία. Το VONK επίσης συνεργάζεται με άλλες ολλανδικές και τοπικές υπηρεσίες, γυναικείες οργανώσεις και ιδρύματα κοινωνικών υπηρεσιών.

*«Ήμουν κομμώτρια πριν, όταν ζούσα στο Μαρόκο.
Αλλά ποτέ δεν φαντάστηκα ότι θα μπορούσα
να το καταφέρω αυτό εδώ, να ανοίξω δικό μου μαγαζί.»*

Νιώθοντας καλύτερα για τον εαυτό σου

Ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες μετά από μακρές περιόδους ανεργίας είναι η έλλειψη αυτοπεποίθησης. Τα μαθήματα επομένως περιλάμβαναν ενότητες που στόχευαν ειδικά στην οικοδόμηση του αυτοσεβασμού και της αυτοπεποίθησης.

«Έμαθα να επικοινωνώ καλύτερα», λέει η Khadija, «και καταλάβαινα καλύτερα πώς λειτουργούν τα πράγματα όταν ανοίγεις μια επιχείρηση. Το πρώτο πράγμα που έπρεπε να κάνω ήταν να βρω δουλειά. Είχα γίνει εξαρτώμενη από άλλα άτομα. Έπρεπε να σταθώ ξανά στα πόδια μου.»

Το προσωπικό του VONK συνόδευσε τη Khadija στις έρευνές της για εργασία, και με υποστήριξη και ενθάρρυνση από φίλους και οικογένεια, τελικά έπιασε δουλειά σε τοπικό κομμωτήριο. «Οι άνθρωποι που συναντούσα για δουλειά ήταν διστακτικοί στην αρχή», εξηγεί. «Δεν είμαι από εδώ και δεν έχω συνηθισμένη εμφάνιση και δεν μπορούσα να εκφραστώ όπως ήθελα. Οι άνθρωποι στο VONK με βοήθησαν να περάσω το κατώφλι.»

«Ποτέ δεν φαντάστηκα ότι θα μπορούσα να το καταφέρω»

Εργαζόμενη πια, η Khadija μπόρεσε να μαζέψει μερικά χρήματα. Τελικά, κατάφερε να αποταμιεύσει αρκετά για να πραγματοποιήσει το παιδικό της όνειρο. Τον Απρίλιο του 2009 άνοιξε το δικό της κομμωτήριο όχι μακριά από το σπίτι της στο Άμστερνταμ. «Ήμουν κομμώτρια πριν», εξηγεί, «όταν ζούσα στο Μαρόκο. Είναι δουλειά που αγαπώ να κάνω και είμαι καλή σ' αυτό. Αλλά ποτέ δεν φαντάστηκα ότι θα μπορούσα να το καταφέρω αυτό εδώ, να ανοίξω δικό μου μαγαζί.»

Η Khadija λέει ότι χάρη στο πρόγραμμα του VONK και την ατομική βοήθεια που έλαβε μπόρεσε να ξαναβρεί τον εαυτό της και άλλαξε για πάντα τη ζωή της και αυτή των παιδιών της. «Χαίρομαι πραγματικά που παρακολούθησα το πρόγραμμα», λέει. «Αυτός είναι και ο λόγος που βρίσκομαι εδώ σήμερα.»

Δύναμη στη διαφορετικότητα

Γεννημένη στο Έσλινγκεν, κοντά στη Στουτγάρδη, η **Cornelia Schultheiss** σπούδασε γλωσσολογία και πήγε να δουλέψει για έναν διεθνούς φήμης κατασκευαστή αυτοκινήτων στο Βερολίνο. Αρχικά προσελήφθη ως μεταφράστρια, και ξεχώρισε προτείνοντας και αναπτύσσοντας τη δική της εξειδικευμένη υπηρεσία στην εταιρεία, παρέχοντας μοναδική «διαπολιτισμική» εκπαίδευση βοηθώντας το προσωπικό από όλο τον κόσμο να συνεργάζεται.

«Η Ευρώπη είναι ένα σταυροδρόμι για τόσους λαούς και πολιτισμούς», λέει. «Είναι πηγή ευκαιριών, αλλά και προκλήσεων.» Εργαζόμενη σε μια τεράστια και πολυποίκιλη εταιρεία, η Cornelia συνειδητοποίησε ότι η ομαδική συνεργασία ήταν κάτι παραπάνω από την απλή υπακοή σε εντολές. «Οι άνθρωποι από διαφορετικές χώρες και πολιτισμούς έχουν διαφορετικές συνήθειες και προσδοκίες και δεν καταλαβαίνουν πάντοτε ο ένας τον άλλον, ακόμα και όταν μιλούν την ίδια γλώσσα.»

Δυστυχώς, η εταιρεία όπου εργαζόταν χρειάστηκε να κάνει κάποιες δραστικές αλλαγές και το 2007, η αναδιοργάνωση την υποχρέωσε να επιλέξει μεταξύ της δουλειάς της ή της παραμονής στην αγαπημένη της πόλη. Επέλεξε το Βερολίνο, όπου είχε ζήσει με το σύντροφό της για 15 χρόνια.

«Ήταν δύσκολη απόφαση», λέει. «Αφήνοντας τη δουλειά μου σήμαινε την αρχή μιας νέας σταδιοδρομίας, μιας νέας απασχόλησης.» Αποφάσισε να ξεκινήσει τη δική της επιχείρηση ως διαπολιτισμική εκπαιδύτρια, αλλά ενώ έβλεπε ότι υπάρχει αγορά για τις εξειδικευμένες δεξιότητές της, δεν ήξερε πώς να την εκμεταλλευτεί, μη έχοντας πείρα στη δημιουργία εταιρείας.

Συγκεκριμένη συμβουλή

Το πρόγραμμα Ανθρώπινο Τόλμημα II (Human Venture II), συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, της έδωσε τόσο σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τη δημιουργία μιας επιχείρησης όσο και συγκεκριμένες συμβουλές για εμπορικούς νόμους και κανονισμούς.

Το πρόγραμμα, που διάρκεσε από τον Αύγουστο 2006 μέχρι τον Σεπτέμβριο 2008, στόχευε να βελτιώσει τις ικανότητες των συμμετεχόντων να ξεκινήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις και περιλάμβανε ομαδικές συζητήσεις, εργαστήρια και μαθήματα κατάρ-

«Τα διαπολιτισμικά μου εργαστήρια εστιάζουν στην οικοδόμηση ενός εργασιακού περιβάλλοντος με επιτυχία και εμπιστοσύνη, όπου οι διαφορετικές παραδόσεις και οι τρόποι επικοινωνίας γεφυρώνονται.»

τισης. Οι δραστηριότητες κάλυπταν διάφορα θέματα σχετικά με το σχηματισμό μιας εταιρείας, βοηθώντας την Cornelia να προετοιμαστεί για τη δική της έναρξη. «Έλαβα πολλές πληροφορίες για θέματα που δεν γνώριζα καλά», λέει. «Αυτό με βοήθησε να αποφύγω πολλούς πιθανούς κινδύνους. Αλλά επίσης απόλαυσα την εμπειρία και την ευκαιρία να φτιάξω ένα δίκτυο επαφών με τους άλλους συμμετέχοντες.»

Σήμερα η Cornelia διευθύνει μια επιτυχημένη συμβουλευτική εταιρεία, παρέχοντας άκρως εξειδικευμένη εκπαίδευση σε άτομα διαφορετικών εθνοτικών και πολιτιστικών υπόβαθρων, βοηθώντας τους να ομαδοποιηθούν, να μοιραστούν εμπειρίες και να καταλάβουν καλύτερα ο ένας τον άλλο. «Οι απώλειες λόγω “διαπολιτισμικών προστριβών” είναι αμελητέες», λέει. «Οι ομάδες δένουν και μπορούν να δουλέψουν πιο αποτελεσματικά.»

Οι πελατεία της Cornelia περιλαμβάνει και άτομα και ομάδες που εργάζονται ή ζουν σε διεθνές περιβάλλον, άτομα από χώρες όπως είναι η Ινδία, η Ρωσία ή η Ιαπωνία, η Γερμανία και πολλά άλλα μέρη.

«Τα διαπολιτισμικά μου εργαστήρια, τα μαθήματα κατάρτισης και εκπαίδευσης εστιάζουν στην οικοδόμηση ενός εργασιακού περιβάλλοντος με επιτυχία και εμπιστοσύνη, όπου οι διαφορετικές παραδόσεις, οι τρόποι επικοινωνίας κ.λπ. γεφυρώνονται και αφήνουν χώρο να αναπτυχθούν συνέργειες», εξηγεί. Μερικές μέρες, η Cornelia εργάζεται στο γραφείο της, μόλις μια πόρτα μακριά από το διαμέρισμά της στο ιστορικό Βερολίνο. Άλλες φορές, προσφέρει τις υπηρεσίες της στον πελάτη, στο Βερολίνο, στη Γερμανία, σε όλη την Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο.

«Δεν θα μπορούσα να είχα κάνει όλο αυτό χωρίς τη βοήθεια που έλαβα», λέει. «Η εκπαίδευση που πήρα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο μου έδειξε πώς να προετοιμαστώ και να εργαστώ ανεξάρτητα και έμαθα πολλά πράγματα για τον εαυτό μου κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας. Ήταν απίθανη εμπειρία.»

Αλφαβητικό ευρετήριο θεμάτων

A	
Άλμπουργκ (Δανία)	62-63
Αγροτικά	44-45, 70-71, 72-73, 76-77, 84-85, 98-99
Αγροτικές κοινότητες	24-25, 28-29, 44-45, 76-77, 68-69, 70-71, 72-73, 74-75, 94-95, 98-99
Άγχος/ψυχική κατάρρευση	24-25, 38-39, 82-83, 118-119
Άδεια μητρότητας	34-35
Άθληση	14-15, 20-21, 66-67
Αλκοολισμός	48-49, 108-109, 114-115, 118-119
Άμστερνταμ (Κάτω Χώρες)	130-131
Αναπηρία	38-39, 40-41, 42-43, 46-47, 56-57, 62-63, 116-117
Ανεργία	38-39, 40-41, 44-45, 50-50, 54-55, 60-61, 70-71, 82-83, 86-87, 90-91, 114-115, 118-119, 122-123, 126-127, 130-131
Ανθοκομική	10-11
Ανθρωπολογία	94-95
Αποκατάσταση	48-49, 108-109, 112-113, 118-119
Απόλυση	52-53, 90-91, 132-133
Αρχιτεκτονική	68-69
Ασία	16-17
Άστεγοι	112-113
Ασφάλειας, κλάδος	38-39
Ασφάλιση	76-77
Ατυχήματα και ασθένειες	38-39, 40-41, 42-43, 44-45, 46-47, 48-49, 56-57, 62-63, 68-69, 112-113, 118-119
Αϋπνία	86-87
Αυστρία	26-27, 56-57
Αυτοαπασχολούμενος/συμβούλευση	16-17, 90-91, 96-97, 132-133
Αυτοκίνητα/κατασκευαστές αυτοκινήτων	30-31, 52-53, 86-87, 90-91, 100-101, 116-117, 132-133
Αυτοπεποίθηση	34-35, 44-45, 52-53, 62-63, 68-69, 82-83, 90-91, 102-103, 104-105, 114-115, 116-117, 122-123, 126-127, 130-131
Αφρική	128-129, 130-131
B	
Βαλονία (Βέλγιο)	72-73
Βάρδιες	62-63, 82-83, 86-87
Βέλγιο	72-73, 86-87
Βερολίνο (Γερμανία)	132-133

Βία στο χώρο εργασίας	62-63
Βιβλιοθήκες και βιβλιοπωλεία	42-43, 52-53, 54-55, 94-95, 122-123
Βιέννη	26-27, 54-55
Βίλνα (Λιθουανία)	60-61
Βιντεοπαιχνίδια	12-13
Βιογραφικά/αιτήσεις εργασίας	38-39, 52-53, 54-55, 90-91, 122-123, 130-131
Βιολογικά προϊόντα/θεμιτό εμπόριο	18-19, 68-69, 70-71
Βουκουρέστι (Ρουμανία)	94-95
Βουλγαρία	56-57, 88-89
Βραβεία	68-69
Βράτσα (Βουλγαρία)	56-57
Γ	
Γαλλία	10-11, 20-21
Γερμανία	90-91, 132-133
Γεωργία	44-45, 70-71, 72-73, 76-77, 98-99
Γκντανσκ/Γκντίνια (Πολωνία)	40-41
Γλώσσες	12-13, 40-41, 46-47, 66-67, 102-103, 116-117, 122-123, 128-129, 130-131, 132-133
Δ	
Δανία	62-63, 104-105
Δασοκομία	98-99
Δεξιότητες, νέες	10-11, 12-13, 14-15, 20-21, 40-41, 46-47, 52-53, 54-55, 58-59, 60-61, 80-81, 82-83, 86-87, 88-89, 90-91, 98-99, 110-111, 112-113, 116-117, 122-123, 124-125, 126-127, 128-129, 130-131, 132-133
Τσεχική Δημοκρατία	18-19, 52-53
Δημοσιογραφία	30-31
Διακρίσεις	54-55, 122-123, 126-127, 130-131
Διατροφικές διαταραχές	40-41
Διαφήμιση και προώθηση	30-31, 66-67, 68-69, 80-81
Διαχείριση	52-53, 54-55, 66-67, 74-75, 80-81, 88-89, 122-123
Διαχείριση θυμού	82-83
Διαχείριση υδάτων	32-33
Διδασκαλία	14-15, 26-27, 34-35, 72-73, , 102-103, 104-105, 124-125, 128-129
Διεθνής ανταλλαγή	16-17, 76-77, 80-81, 86-87, 94-95, 124-125, 132-133
Δικτύωση	68-69, 74-75, 132-133
Δουβλίνο (Ιρλανδία)	14-15
Δυσκολίες μάθησης	12-13, 44-45

E	
Εγκληματικότητα	108-109, 112-113, 114-115
Εγκυμοσύνη ανηλίκων	14-15 48-49, 112-113
Εθνοτικές μειονότητες	12-13, 48-49, 84-85, 94-95, 122-123, 124-125, 126-127, 128-129, 130-131
Εισαγωγές και εξαγωγές	16-17, 124-125
Εκδόσεις	54-55, 56-57, 94-95
Εκπαίδευση	12-13, 26-27, 44-45, 54-55, 72-73, 94-95, 100-101, 102-103, 104-105, 108-109, 122-123, 128-129
Εκπαιδευτική φάρμα	72-73
Ελλάδα	48-49, 96-97, 110-111
Ελσίνκι (Φινλανδία)	96-97
Εξέυρεση πόρων (φιλανθρωπική)	54-55
Εξισορρόπηση εργασίας/ιδιωτικής ζωής	26-27, 32-33, 34-35, 54-55, 86-87
Εξόρυξη μεταλλευμάτων	108-109
Επενδύσεις και φορολόγηση	30-31, 66-67, 118-119
Επιδότησεις	94-95, 100-101
Επιπλέον εκπαίδευση/κολέγιο	10-11, 70-71, 84-85, 96-97, 102-103, 108-109, 124-125
Επιστήμη	102-103
Επιχειρηματίες/MME	16-17, 18-19, 20-21, 28-29, 30-31, 34-35, 58-59, 66-67, 68-69, 70-71, 72-73, 74-75, 76-77, 96-97, 104-105, 118-119, 130-131, 132-133
Επιχειρηματικά πλάνα	18-19, 20-21, 30-31, 70-71, 118-119
Εργασία γραφείου	32-33, 54-55, 60-61
Εργασία, τοποθέτηση σε θέση	12-13, 80-81, 90-91, 100-101, 124-125, 128-129
Εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας	46-47, 52-53, 54-55, 56-57, 58-59, 60-61, 62-63, 80-81, 98-99
Έρευνα και ανάπτυξη	26-27, 86-87, 94-95, 100-101, 102-103
Εσθονία	66-67, 122-123
Ευέλικτη εργασία	24-25, 26-27, 32-33, 68-69, 70-71, 82-83
Z	
Ζαλαεγκέρσζεγκ (Ουγγαρία)	84-85
H	
Ηθοποιία	104-105
Ηλεκτρολογία	60-61
Ηλιακή ενέργεια	100-101
Ηλικιωμένα άτομα	24-25, 54-55, 56-57
Ηλεκτρονικές υπηρεσίες	30-31, 116-117

Ημερήσια φύλαξη	24-25, 26-27, 56-57
Ηνωμένο Βασίλειο	68-69, 114-115
Ηνωμένες Πολιτείες	96-97
Θ	
Θέατρο	104-105
Θρησκευτική πίστη	118-119, 128-129
Ι	
Ιατρική περίθαλψη	38-39, 40-41, 46-47, 48-49, 86-87, 112-113, 118-119
Ιρλανδία	14-15, 124-125
Ισότητα φύλων	24-25, 26-27, 28-29, 30-31, 32-33, 34-35, 130-131
Ισπανία	74-75, 126-127
Ιταλία	100-101, 112-113
Κ	
Καθαρισμός	12-13, 24-25, 46-47, 126-127, 128-129
Καθοδήγηση	44-45, 66-67, 68-69, 118-119
Καινοτομία	28-29, 30-31, 58-59, 66-67, 68-69, 74-75, 76-77, 100-101
Κατάθλιψη	14-15, 44-45, 46-47, 56-57, 74-75, 108-109, 112-113, 114-115, 118-119
Κατάρτιση	10-11, 14-15, 16-17, 34-35, 38-39, 40-41, 42-43, 44-45, 46-47, 48-49, 52-53, 54-55, 60-61, 62-63, 68-69, 70-71, 74-75, 76-77, 80-81, 82-83, 84-85, 86-87, 88-89, 90-91, 96-97, 104-105, 110-111, 112-113, 114-115, 116-117, 122-123, 124-125, 126-127, 128-129, 132-133
Κατασκευαστική	16-17, 40-41, 52-53, 74-75, 86-87, 88-89, 90-91, 100-101, 116-117
Κατοικίδια	10-11, 46-47, 54-55, 56-57, 86-87, 112-113, 118-119,
Κάτω Χώρες	32-33, 130-131
Κέρκυρα (Ελλάδα)	38-39
Κηπουρική	10-11, 12-13, 40-41, 48-49, 54-55, 128-129
Κλερμόν-Φεράν (Γαλλία)	20-21
Κοινωνικές παροχές	14-15, 38-39, 56-57, 62-63, 84-85, 124-125, 130-131
Κοινωνική ένταξη/ενσωμάτωση	40-41, 42-43, 48-49, 56-57, 80-81, 84-85, 108-109, 110-111, 112-113, 114-115, 116-117, 118-119, 122-123, 124-125, 126-127, 128-129, 130-131
Κοινωνικοί λειτουργοί/βοηθοί	48-49, 56-57, 82-83, 112-113, 128-129
Κομμωτική	130-131
Κτηματομεσιτικά	74-75, 122-123
Κτηνοτροφία	44-45, 70-71, 72-73
Κύπρος	24-25, 82-83
Κώφωση	40-41, 116-117

Λ		
Λάρνακα (Κύπρος)		82-83
Λετονία		42-43, 70-71
Λιανική	10-11 20-21, 82-83, 88-89, 110-111, 112-113, 118-119, 128-129	
Λιθουανία		58-59, 102-103
Λίμερικ (Ιρλανδία)		124-125
Λιουμπλιάνα (Σλοβενία)		108-109
Λογιστική και τήρηση βιβλίων		58-59, 82-83, 88-89
Λουξεμβούργο		12-13, 46-47
Μ		
Μαγδεβούργο (Γερμανία)		90-91
Μάθηση διά βίου	10-11, 52-53, 54-55, 68-69, 84-85, 98-99, 102-103	
Μάλμο (Σουηδία)		128-129
Μάλτα		60-61, 80-81
Μάρκετινγκ	16-17, 20-21, 56-57, 66-67, 68-69, 98-99	
Μελισσοκομία		70-71
Μέσα μαζικής ενημέρωσης και επικοινωνία	30-31, 52-53, 54-55, 60-61, 66-67, 96-97, 102-103	
Μετανάστευση	12-13, 38-39, 90-91, 122-123, 124-125, 128-129, 130-131	
Μεταφορά		30-31, 62-63, 88-89
Μηχανολογία	74-75, 88-89, 90-91, 100-101, 108-109, 122-123	
Μισθοί	12-13, 38-39, 48-49, 56-57, 80-81, 84-85	
Μόδα και ραπτική		18-19, 116-117, 112-113
Μονογονεϊκή οικογένεια		14-15, 118-119, 130-131
Μουσική	48-49, 44-45, 60-61, 84-85, 96-97, 104-105, 118-119	
Μπολόνια (Ιταλία)		112-113
Μπράιγ		42-43
Μπρατισλάβα (Σλοβακία)		34-35, 116-117
Ν		
Ναρκωτικά		48-49, 108-109, 112-113, 114-115
Ναυπηγεία		38-39
Νέοι	10-11, 12-13, 14-15, 16-17, 18-19, 20-21, 30-31, 42-43, 44-45, 94-95, 108-109, 128-129	
Ξ		
Ξενοδοχεία/πανσιόν		28-29, 68-69, 126-127
Ξυλουργική		60-61, 66-67, 86-87, 84-85

Ο	
Οδήγηση	12-13, 30-31, 40-41, 44-45, 62-63, 82-83, 128-129
Οικογενειακή βία	48-49, 118-119
Οικογενειακή επιχείρηση	28-29, 62-63, 68-69, 72-73, 74-75, 76-77, 98-99
Οικογενειακές δραστηριότητες	24-25, 26-27, 32-33, 40-41, 68-69, 72-73
Οικογένειας διάλυση/πένθος	10-11, 24-25, 48-49, 54-55, 62-63, 86-87, 108-109, 110-111, 112-113, 116-117, 118-119, 130-131
Οικοδόμηση και κατασκευή	62-63, 68-69, 74-75, 86-87, 84-85, 122-123
Οικονομία και διαχείριση	18-19, 20-21, 30-31, 54-55, 58-59, 66-67, 98-99, 104-105, 110-111, 112-113, 118-119, 122-123, 124-125
Οπωροκομία	76-77
Οργανωτικός εφοδιασμός (logistics)	52-53, 76-77, 124-125
Όρχους (Δανία)	104-105
Οσφυαλγία	46-47, 62-63
Ουγγαρία	40-41, 84-85
Ούμβρια (Ιταλία)	100-101
Π	
Παιδιά	14-15, 24-25, 26-27, 32-33, 34-35, 38-39, 40-41, 48-49, 62-63, 66-67, 68-69, 70-71, 72-73, 80-81, 82-83, 84-85, 86-87, 88-89, 98-99, 118-119, 122-123, 124-125, 126-127, 130-131
Πανεπιστήμιο	16-17, 26-27, 42-43, 52-53, 54-55, 56-57, 58-59, 66-67, 88-89, 90-91, 94-95, 98-99, 100-101, 102-103, 104-105, 108-109
Παππούδες	24-25, 40-41, 62-63, 126-127
Περιβάλλον	20-21, 28-29, 54-55, 56-57, 60-61, 68-69, 70-71, 72-73, 98-99
Περιήγηση	54-55, 80-81, 94-95, 96-97, 112-113, 132-133
Πετρελαίου, διανομή	88-89
Πλινθοδομή	84-85
Πόζναν (Πολωνία)	30-31
Πόλεις	10-11, 14-15, 16-17, 20-21, 26-27, 30-31, 34-35, 38-39, 42-43, 46-47, 54-55, 58-59, 62-63, 66-67, 82-83, 104-105, 112-113, 114-115, 116-117, 126-127, 130-131, 132-133
Πολυπολιτισμικότητα	12-13, 122-123, 132-133
Πολωνία	30-31, 38-39
Πόρτο (Πορτογαλία)	16-17
Πορτογαλία	16-17, 98-99
Πράσινες επιχειρήσεις/τουρισμός	20-21, 68-69

P	
Ρεμς (Γαλλία)	10-11
Ρίγα (Λετονία)	42-43
Ρουμανία	76-77, 94-95
Ρώμη	84-85, 126-127
Σ	
Σεβίλλη (Ισπανία)	126-127
Σζεκσζάρντ (Ουγγαρία)	40-41
Σκωτία	114-115
Σλοβακία	34-35, 116-117
Σλοβενία	44-45, 108-109
Σοβιετική Ένωση	122-123
Σουηδία	118-119, 128-129
Στρατιωτική θητεία	82-83, 84-85, 110-111, 122-123
Συγκόλληση και εργασίες μετάλλων	52-53, 62-63, 74-75
Συμβούλευση/πρόγραμμα επανένταξης	56-57, 80-81, 82-83, 104-105, 114-115, 118-119, 122-123, 130-131, 132-133
Συνεταιρισμοί	48-49, 76-77, 112-113
Συνταξιοδότηση	46-47, 56-57, 62-63
Συντήρηση τοπίου	60-61
Σχολείο	10-11, 12-13, 40-41, 44-45, 72-73, 98-99, 108-109, 128-129
Σχολείο, ειδικό	12-13, 40-41, 42-43, 116-117
T	
Ταινίες	96-97
Ταλίν (Εσθονία)	66-67
Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	46-47, 124-125
Τέχνες και χειροτεχνίες	10-11, 28-29, 34-35, 56-57, 80-81, 94-95, 96-97
Τεχνολογία	76-77, 88-89, 100-101, 110-111, 124-125
Τηλεργασία	32-33
Τοκετός	130-131

Τοπικές αρχές	12-13, 118-119
Τοπικές πολιτικές	98-99
Τουρισμός και αναψυχή	14-15, 20-21, 28-29, 30-31, 66-67, 68-69, 72-73, 76-77, 94-95
Τροφοδοσία (catering)	18-19, 28-29, 40-41, 68-69, 82-83, 84-85
Τσίτσεστερ (Αγγλία)	68-69
Τύφλωση	42-43
Υ	
Υγεία και ασφάλεια	46-47, 48-49, 62-63, 56-57, 72-73, 84-85
Υγειονομική περίθαλψη	24-25, 46-47, 56-57, 62-63, 118-119
Υδραυλικές εργασίες	60-61
Υπολογιστές, δεξιότητες σε	30-31, 32-33, 38-39, 42-43, 52-53, 54-55, 56-57, 60-61, 80-81, 90-91, 102-103, 110-111, 116-117
Υφαντουργία	16-17, 34-35, 52-53, 88-89
Φ	
Φινλανδία	28-29, 96-97
Φλάνδρα (Βέλγιο)	86-87
Φροντίδα παιδιών	26-27, 32-33, 86-87, 84-85
Φροντίδα στο σπίτι – ηλικιωμένα άτομα	56-57
Φτώχεια	14-15, 38-39, 48-49, 82-83, 84-85, 112-113, 126-127
Φυλακή	112-113, 114-115
Φυσική κατάσταση και ευημερία	14-15, 18-19, 20-21, 28-29, 46-47, 86-87, 118-119
Χ	
Χάσλεχολμ (Σουηδία)	118-119
Χημικά	56-57, 70-71, 98-99, 122-123
Χόβερκραφτ	66-67
Χρέος	48-49, 112-113
Χωριά	12-13, 54-55, 72-73, 98-99
Ψ	
Ψυχική υγεία	44-45, 48-49, 118-119

Κατάλογος προγραμμάτων επένδυσης στους ανθρώπους

Νέοι

Γαλλία (Audrey Libres)

Τίτλος: **École de la deuxième chance**

Περίοδος: 2002–2009

Προϋπολογισμός: 1 027 208 ευρώ

Συμμετέχοντες: 650–700 ανά έτος

Λουξεμβούργο

(Bruno de Almeida Aveiro)

Τίτλος: **Liewenshaff project (Päerd's Atelier asbl)**

Περίοδος: Εκπαίδευση τριών ετών

Προϋπολογισμός: 256 578,57 ευρώ

Συμμετέχοντες: 40

Ιστότοπος: <http://www.liewenshaff.lu/>

Ιρλανδία (Sheena Matthews)

Τίτλος: **Πρόγραμμα πρωτοβουλίας τοπικής εκπαίδευσης Sproirt Teic**

Περίοδος: 2000–2008

Προϋπολογισμός: 2,6 εκατ. ευρώ

Συμμετέχοντες: 232

Ιστότοπος: http://sports.southdublin.ie/index.php?option=com_content&task=view&id=54&Itemid=114

Πορτογαλία (Bruno Teixeira)

Τίτλος: **Inov Contacto**

Περίοδος: Το πρόγραμμα αυτό που πριν ονομαζόταν Contacto@lcer υπάρχει από το 1997. Από το 2005 η ονομασία του άλλαξε σε InovContacto.

Προϋπολογισμός: Περίπου 25 000 ευρώ/θέση — αυτό συμπεριλαμβάνει τα πάντα, όπως κόσμη διαμόρφωσης και λειτουργίας

Συμμετέχοντες: Κάθε έκδοση έχει διαφορετικό αριθμό συμμετεχόντων, με τον μέσο όρο να είναι 145 θέσεις/έτος

Ιστότοπος: <http://live.networkcontacto.com/pt/Paginas/default.aspx>

Τσεχική Δημοκρατία (Radmila Petroušková)

Τίτλος: **Κέντρο υποστήριξης νέων επιχειρηματιών**

Περίοδος: Νοέμβριος 2006–Αύγουστος 2008

Προϋπολογισμός: 5 104 670,00 CZK

Συμμετέχοντες: 165

Ιστότοπος: www.cepac.cz

Γαλλία (Yann Lelièvre)

Τίτλος: **Απόδραση από το σπίτι — Espace info Jeunes**

Περίοδος: 2002

Προϋπολογισμός: 60 000 ευρώ (ετήσιος προϋπολογισμός)

Ιστότοπος: www.espaceinfojeunes.net

Ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών

Κύπρος (Κούλα Αγγέλου)

Τίτλος: **Ποτέ μόνος στο σπίτι (εντός του πλαισίου του προγράμματος «Επέκταση και βελτίωση των μονάδων και υπηρεσιών εξυπηρέτησης παιδιών, ηλικιωμένων, αναπήρων και άλλων εξαρτημένων», μέτρο 1.4.1 του ενιαίου εγγράφου προγραμματισμού, στόχος 3 «Ανθρώπινο δυναμικό» της προγραμματικής περιόδου των Διαθρωπτικών Ταμείων 2004-2006, που ξεκίνησε το 2005)**

Περίοδος: Ιανουάριος 2007–Νοέμβριος 2008

Προϋπολογισμός: 76 896 ευρώ το 2007, 70 500 ευρώ το 2008 (Ιανουάριος–Νοέμβριος)

Συμμετέχοντες: 15

Ιστότοπος: http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/dmlunion_en/dmlunion_en?OpenDocument

Αυστρία (Stephan Wittich)

Τίτλος: **Παιδικό γραφείο των πανεπιστημίων της Βιέννης**

Περίοδος: Δεκέμβριος 2002–Δεκέμβριος 2005

Προϋπολογισμός: Συμμετοχή ΕΕ:

142 065 ευρώ — Σύνολο

προϋπολογισμού: 308 838,76 ευρώ

Συμμετέχοντες: 634

Ιστότοπος: <http://kinder.univie.ac.at/>

Φινλανδία (Riikka-Leena Lappalainen)

Τίτλος: **Reaktioketju — Pohjois-Savon naisyrittäjät kehittymisen voimavarana (Αλυσιδωτή αντίδραση — Γυναικεία επιχειρηματικότητα στο Βόρειο Σάβο ως πηγή ανάπτυξης)**

Περίοδος: Νοέμβριος 2004–Φεβρουάριος 2008

Σύνολο προϋπολογισμού: 1 489 200 ευρώ

Συμμετέχοντες: 456

Πολωνία (Beata Szozda)

Τίτλος: **Μια ιδέα για το ξεκίνημα νέας επιχείρησης 2 — Προώθηση ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας στη Βιελκοπόλσκα (Wielkopolska)**

Περίοδος: Μάρτιος 2007–Ιούνιος 2007

Κάτω Χώρες (Gerard Jansen)

Τίτλος: **Πρόγραμμα E-para**

Περίοδος: Απρίλιος 2006–Σεπτέμβριος 2007

Προϋπολογισμός: 127 206 ευρώ

Συμμετέχοντες: 66

Ιστότοπος: <http://www.ewerkforum.nl/>

Σλοβακία (Katarína Vargová)

Τίτλος: **SPD στόχος 3 — Κέντρο πληροφοριών και Υποστήριξης για την Απασχόληση**

Περίοδος: Σεπτέμβριος 2007–Δεκέμβριος 2008

Προϋπολογισμός: 161 352 ευρώ

Συμμετέχοντες: Αριθμός ατόμων που συμμετέχουν σε δραστηριότητες: 203
Αριθμός ατόμων που ολοκλήρωσαν εκπαιδευτικά μαθήματα και σεμινάρια: 178

Ιστότοπος: www.zzvp.sk

Άνθρωποι σε μειονεκτική θέση**Ελλάδα (Γεωργία Χρυσικοπούλου)**

Τίτλος: **Νέοι ορίζοντες [Πρόγραμμα Ψυχαγωγώ: πρόγραμμα για όλη την Ελλάδα συγχρηματοδοτούμενο από το ΕΚΤ (περίοδος 2001–2010)]**

Περίοδος: 2007–2009

Προϋπολογισμός: 350 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: 50

Ιστότοπος: www.ygeia-pronoia.gr

Πολωνία (Andrzej Lubowiecki)

Τίτλος: **Εργαζόμενοι με ειδικές ανάγκες στην ελεύθερη αγορά εργασίας (Fundacja Gospodarcza)**

Περίοδος: Οκτώβριος 2005–Δεκέμβριος 2006

Προϋπολογισμός: 103 323 PLN

(23 552 ευρώ)

Συμμετέχοντες: 30

Ιστότοπος: www.Fundacjagospodarcza.pl

Ουγγαρία (Éva Gyulai)

Τίτλος: **LIFT Πιθανότητα — Ένταξη — Πλήρης Απασχόληση — Εκπαίδευση (Blue Bird Foundation)**

Περίοδος: Ιούνιος 2006–Φεβρουάριος 2008

Προϋπολογισμός: 446 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: 36 νέα άτομα με ειδικές ανάγκες

Ιστότοπος: <http://www.kek-madar.hu>

<http://www.izleloetterem.hu>

Λετονία (Sarmite Gromska)

Τίτλος: **«Η παροχή διαφορετικών υπηρεσιών της βιβλιοθήκης σε Μπράιγ ως προϋπόθεση για την ενσωμάτωση των τυφλών και των ατόμων με προβλήματα όρασης στην κοινωνία και τον ανταγωνισμό στην αγορά εργασίας»**

Περίοδος: Ιούλιος 2005–Σεπτέμβριος 2005

Προϋπολογισμός: 16 222 LVL

Συμμετέχοντες: Οι χρήστες της

βιβλιοθήκης

(τυφλά άτομα): 155

Εργαζόμενοι στο τμήμα Μπράιγ της

βιβλιοθήκης: 5

Οι μαθητές του σχολείου για τυφλούς: 15

Ιστότοπος: <http://www.neredzīgobiblioteka.lv/eng/about.php>

Σλοβενία (Andrej Lovrencic)

Όνομα προγράμματος: **Πρακτική άσκηση**

Περίοδος: 2007–2008 (σε λειτουργία από το 2004)

Προϋπολογισμός: Χρηματοδότηση ΕΚΤ:

2 877 275,20 ευρώ — Συνολική χρηματο-

δότηση: 3 836 367,01 ευρώ

Συμμετέχοντες: 2007: 694 — 2008: 2 226

Ιστότοπος: <http://www.mddsz.gov.si/>,

<http://www.eusklad.si/>

Λουξεμβούργο (Otilia Marques)

Τίτλος: **Action de reinsertion des lombalgiques et action de prevention par une formation adequate (τελική φάση)**

Περίοδος: Ιανουάριος 2007–Δεκέμβριος 2007

Προϋπολογισμός: 431 899 ευρώ

Συμμετέχοντες: 425

Ιστότοπος: <http://www.stm.lu/home.html>

Μεγαλύτεροι εργαζόμενοι**Δανία (Jane Grøne)**

Τίτλος: **Πρόγραμμα ικανότητας στην εργασία**

Περίοδος: Αύγουστος 2007–Απρίλιος 2008

Προϋπολογισμός: 5 641 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: 116 (51 γυναίκες και 65

άνδρες)· έως τον Ιούλιο του 2008, 54 εξ

αυτών είχαν επιτυχώς βρει εργασία

Ιστότοπος: <http://www.amunordjylland.dk/front.do>

Τσεχική Δημοκρατία (Milan Nedbal)

Τίτλος: **Κέντρο διά βίου εκπαίδευσης**

Περίοδος: Σεπτέμβριος 2005–Αύγουστος 2007

Προϋπολογισμός: 75 475 ευρώ

Συμμετέχοντες: Το σχέδιο ήταν για

625 συμμετέχοντες (623 συμμετέχοντες

ολοκλήρωσαν την εκπαίδευση αλλά 2

συμμετέχοντες βρήκαν δουλειά κατά τη

διάρκεια της εκπαίδευσης)

Ιστότοπος: www.knihkm.cz

Αυστρία (Roswitha Kerbel)

Τίτλος: **Πρωτοβουλία 50 — Beschäftigungsinitiative für ältere Arbeitnehmer** (Πρωτοβουλία απασχόλησης για εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας)

Περίοδος: Δεκέμβριος 2002–Δεκέμβριος 2005

Προϋπολογισμός: 6 000 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: 1 200 άτομα επωφελή-

θηκαν, 650 εργαζόμενοι σε μεταβατικό

στάδιο

Ιστότοπος: www.initiative50.or.at

Βουλγαρία (Tsvetan Ivanov)

Τίτλος: Μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών, για μια αξιοπρεπή ζωή

Περίοδος: Αύγουστος 2008–Ιούλιος 2009

Προϋπολογισμός: 92 522 BGN (47 300 ευρώ)

Συμμετέχοντες: 20 εργαζόμενοι, 40 δικαιούχοι

Λιθουανία (Aldona Mikalauskiene)

Τίτλος: Εκπαίδευση σε τεχνολογίες πληροφορικής για τα μέλη του LPS «Bociai»

Περίοδος: Ιούνιος 2006–Ιούλιος 2008

Προϋπολογισμός: 2 396 157 ευρώ

Συμμετέχοντες: 1 720

Μάλτα (George Mifsud)

Τίτλος: Σχέδιο εκπαίδευσης και προβολής απασχόλησης

Περίοδος: 2004–2006 (ένα έτος: έξι μήνες εκπαίδευση και έξι μήνες προβολή απασχόλησης)

Προϋπολογισμός: 3 642 543 ευρώ

Συμμετέχοντες: 460

Ιστότοπος: <http://www.etc.gov.mt/>

Επιχειρηματικότητα**Εσθονία (Peeter Tarmet)**

Τίτλος: Πρόγραμμα καθοδήγησης

Περίοδος: Δεκέμβριος 2007–Νοέμβριος 2008

Προϋπολογισμός: 2008: 1 125 000 EEK

Συμμετέχοντες: 2008: 40 καθοδηγητές και 53 καθοδηγούμενοι

Ιστότοπος: www.eas.ee — www.holjukid.ee

Ηνωμένο Βασίλειο**(Sandra Barnes-Keywood)**

Τίτλος: Επαρχιακό καλωσόρισμα

Περίοδος: Φεβρουάριος 2004–Απρίλιος 2008

Προϋπολογισμός: 334 000 GBP

Συμμετέχοντες: 786 άτομα από 622 επιχειρήσεις

Ιστότοπος:

www.tourismtrainingsoutheast.com

Λετονία (Normunds Zeps)

Τίτλος: Υποστήριξη σε οικογένειες με παιδιά για έναρξη επιχειρήσεων και αυτοαπασχόλησης στην περιφέρεια Ντόγκαβπιλς (Daugavpils)

Περίοδος: Σεπτέμβριος 2006–Οκτώβριος 2007

Προϋπολογισμός: 22 317,53 LVL

Συμμετέχοντες: 30

Ιστότοπος: www.daugavpils.partneribas.lv

Βέλγιο (Gaetane Anselme)

Τίτλος: Preventagri formation

Περίοδος: 2003–2008

Προϋπολογισμός: 2007: 187 597 ευρώ

Συμμετέχοντες: περίπου 70

Ιστότοπος: www.preventagri.be

Ισπανία (José Salmerón Guindos)

Τίτλος: CRECE, πρόγραμμα δημιουργίας και ενοποίησης επιχείρησης

Περίοδος: 2000–2006

Προϋπολογισμός: 65 εκατ. ευρώ

Συμμετέχοντες: 18 300

Ιστότοπος: <http://www.eoi.es/nw/publica/crece.asp>

Ρουμανία (Florin Istrate)

Τίτλος: Dinamizare Rurală prin angajare Sustenibilă (DR-ES) (Αγροτική ανάπτυξη μέσω βιώσιμης απασχόλησης)

Περίοδος: Νοέμβριος 2008–Οκτώβριος 2011 (36 μήνες)

Προϋπολογισμός: 16 408 535,00 RON

Συμμετέχοντες: 750 άτομα (350 άνδρες και 400 γυναίκες)

Ιστότοπος: <http://dr-es.eu>

Νέες δεξιότητες**Μάλτα (Marie Therese Vella)**

Τίτλος: Σχέδιο εκπαίδευσης και πρακτικής εξάσκησης

Περίοδος: 2004–2006 (ένα έτος: έξι μήνες εκπαίδευση και έξι μήνες πρακτική εξάσκηση)

Προϋπολογισμός: 3 642 543 ευρώ

Συμμετέχοντες: 460

Ιστότοπος: <http://www.etc.gov.mt/>

Κύπρος (Ανδρέας Απατζίδης)

Τίτλος: Επαγγελματική κατάρτιση και προώθηση ληπτών δημοσίου βοηθήματος στην απασχόληση

Περίοδος: 2005–2008, Προγραμματική περίοδος διαρθρωτικών ταμείων, 2004–2006

Προϋπολογισμός: 900 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: Λήπτες δημοσίου βοηθήματος, εργοδότες ιδιωτικού τομέα

Ιστότοπος: http://www.mlsl.gov.cy/mlsl/sws/sws13.nsf/dmltheproject_en/dmltheproject_en?OpenDocument

Ουγγαρία (Zsolt Korcz)

Τίτλος: Διέξοδος από μια μειονεκτική κατάσταση (Πρώτο ουγγρο-δανέζικο ίδρυμα παραγωγικού σχολείου)

Περίοδος: Ιούνιος 2006–Ιούνιος 2007

Προϋπολογισμός: 106 εκατ. HUF (373 000 ευρώ)

Συμμετέχοντες: 36

Βέλγιο (Daniel Dellisse)

Τίτλος: Άριστη μάθηση

Περίοδος: 2008–2009

Προϋπολογισμός: 1 000 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: 700

Ιστότοπος: www.deceuninck.com

Βουλγαρία (Biliana Filipova)

Τίτλος: **Εκπαίδευση εργαζομένων — Επένδυση στην ανάπτυξη της επιχείρησης**

Περίοδος: 2008–2009 (13 μήνες)

Προϋπολογισμός: 232 223 BGN (118 734 ευρώ)

Συμμετέχοντες: 254

Ιστότοπος: <http://www.petrol.bg/news.php?id=241>

http://www.az.government.bg/internal.asp?CatID=28&WA=Efunds/OPHRD/AP2101/Menu_AP2101.htm

Γερμανία (Peter Meller)

Τίτλος: **AQUA (Akademikerinnen und Akademiker Qualifizieren sich für den Arbeitsmarkt)**

Περίοδος: 2006–2010

Προϋπολογισμός: 13 000 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: 715

Ιστότοπος: www.obs-ev.de/AQUA

Εκπαίδευση και κατάρτιση**Ρουμανία (Monica Stroe)**

Τίτλος: **Υποτροφία διδακτορικού για τη στήριξη της έρευνας: ανταγωνιστικότητα, ποιότητα και συνεργασία στον χώρο της ευρωπαϊκής ανώτατης εκπαίδευσης [απονομή επιχορήγησης ΕΚΤ στην Εθνική Σχολή Πολιτικών και Διοικητικών Σπουδών στη Βουδαπέστη (SNSPA)]**

Περίοδος: Οκτώβριος 2008–Σεπτέμβριος 2011

Προϋπολογισμός: 4 215 105 RON

Συμμετέχοντες: 40 φοιτητές διδακτορικού

Φινλανδία (Harri Haanpää)

Τίτλος: **Πρόγραμμα MEDA (επιχειρηματικότητα στον τομέα μέσων ενημέρωσης)**

Περίοδος: Μάιος 2005–Δεκέμβριος 2007

Προϋπολογισμός: 597 470 ευρώ

Συμμετέχοντες: 64

Πορτογαλία (Maria Balbina Soares Melo Rocha)

Τίτλος: **Plano de Formação da Forestis — Plano de Formação para a Gestão Sustentada**

Περίοδος: Μάιος 2004–Δεκέμβριος 2007

Προϋπολογισμός: 737 175,35 ευρώ

Συμμετέχοντες: 865

Ιστότοπος: <http://www.forestis.pt/default.aspx>

Ιταλία (Simone Rossi)

Τίτλος: **Bando Assegni di Ricerca finalizzato al miglioramento delle risorse umane nel settore della ricerca e dello sviluppo tecnologico POR Umbria Ob.3 2000–2006**

Περίοδος: Το γενικό σχέδιο ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 2007 και ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2008 (το πρόγραμμα είχε προγραμματιστεί από πριν—το 2006— και πληρώθηκε με τις χρηματοδοτήσεις του ΕΚΤ 2000–2006)

Προϋπολογισμός: 1 825 503,99 ευρώ

Συμμετέχοντες: 214

Ιστότοπος: www.ilpontesuldiretretto.it

Λιθουανία (Nedas Jurgaitis)

Τίτλος: **MOKOM**

Περίοδος: Μάρτιος 2005–Φεβρουάριος 2008

Προϋπολογισμός: 1 506 411 LTL

Συμμετέχοντες: 610

Δανία (Mogens Lausen)

Τίτλος: **Εκπαιδευτικά μαθήματα επιχειρηματικότητας**

Περίοδος: Άνοιξη 2004

Προϋπολογισμός: 50 000 DKK

Συμμετέχοντες: 28

Ιστότοπος: www.cfe.au.dk

Κοινωνική ένταξη**Σλοβενία (Jana Urbanija)**

Τίτλος: **Πρόγραμμα εκπαίδευσης για νέους –PLVA**

Περίοδος: 2004–2006

Προϋπολογισμός: Συνολικός προϋπολογισμός: 270 000 ευρώ·

συγχρηματοδότηση ΕΚΤ: 195 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: 400

Ιστότοπος: <http://www.euskladi.si/>,

<http://www.mss.gov.si/>

Ελλάδα (Χρήστος Γιαννακόπουλος)

Τίτλος: **Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης τεχνολογιών υπηρεσίας και επικοινωνίας (1ος κύκλος)**

Περίοδος: Ιούνιος 2003–Δεκέμβριος 2003

Προϋπολογισμός: Συνολική χρηματοδότηση: 18 152 216,32 ευρώ·

συμμετοχή ΕΚΤ: 13 614 162,20 ευρώ

Συμμετέχοντες: 20 000 (18 000 κοινωνικά ευάλωτες ομάδες και 2 000 στρατιώτες)

Ιστότοπος: www.esfhellas.gr, www.eye-ekt.gr

Ιταλία (Fiorella)

Τίτλος: **Servizi itineranti inserimento donna (SIID I/II)**

Περίοδος: Απρίλιος 2005–Σεπτέμβριος 2006/Οκτώβριος

2006–Δεκέμβριος 2007

Προϋπολογισμός: 239 500 ευρώ/236 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: 283/±500

Ιστότοπος: <http://www.siid2.it/>

Ηνωμένο Βασίλειο (Allan McGinlay)

Τίτλος: Πρόγραμμα προσωπικής και επαγγελματικής καθοδήγησης

Περίοδος: Ιανουάριος 2006–Μάρτιος 2007

Προϋπολογισμός: Συνολικά κόσστη προγράμματος 413 140 GBP εκ των οποίων 178 499 GBP λήφθηκαν από το ΕΚΤ

Συμμετέχοντες: 44 συμμετέχοντες συνολικά, 25 εκ των οποίων έλαβαν υποστήριξη από το ΕΚΤ

Ιστότοπος: <http://www.thewisegroup.co.uk/content/default.asp>

Σλοβακία (Mário Greško)

Τίτλος: EQUAL — Κέντρο κοινωνικής επένδυσης και υπηρεσίας πληροφοριών για άτομα με προβλήματα ακοής

Περίοδος: Μάρτιος 2005–Ιούλιος 2008

Προϋπολογισμός: 199 163,52 ευρώ

Συμμετέχοντες: Αριθμός συμμετεχόντων: (προγραμματισμένο/πραγματοποιημένο) Αριθμός ατόμων που συμμετέχουν σε δραστηριότητες – 30/71 Αριθμός εκπαιδευμένων εργαζομένων στο δημόσιο και άλλες υπηρεσίες απασχόλησης – 15/26 Αριθμός εμπλεκόμενων ατόμων σε προγράμματα στον τομέα εκπαίδευσης ομάδων για άτομα με ειδικές ανάγκες – 80/97

Ιστότοπος: www.sppn.sk

Σουηδία (Anne-Lie Thuvesson)

Τίτλος: Βιώσιμη υγεία

Περίοδος: Μάρτιος 2005–Ιούνιος 2007

Προϋπολογισμός: 18 851 000 SEK (1 709 991 ευρώ)

Συμμετέχοντες: 200

Ιστότοπος: <http://www.anneliesost.com/3.html>

Καταπολεμώντας τις διακρίσεις**Εσθονία (Messurme Pissareva)**

Τίτλος: Ενσωμάτωση μη Εσθονών στην αγορά εργασίας

Περίοδος: Σεπτέμβριος 2004–Δεκέμβριος 2005

Προϋπολογισμός: 3 360 089 ΕΕΚ (ΕΚΤ: 2 517 146)

Συμμετέχοντες: 242 μη Εσθονοί, ηλικίας 16–63 ετών

Ιστότοπος: www.sm.ee/esf2004

Ιρλανδία (Serge Mbami)

Τίτλος: Εκπαίδευση διοίκησης σε αλυσίδα του λογιστικού-οργανωτικού εφοδιασμού

Περίοδος: 2007

Προϋπολογισμός: Ο προϋπολογισμός της εκπαίδευσης ήταν 129 025 ευρώ εκ των οποίων τα επιδόματα που πληρώθηκαν στους συμμετέχοντες ανήλθαν σε 116 242 ευρώ

Συμμετέχοντες: 16 συμμετέχοντες εκ των οποίων οι 14 βρήκαν εργασία σχετική με logistics στο τέλος των εκπαιδευτικών μαθημάτων

Ιστότοπος: www.fas.ie

Ισπανία (Amparo Navaja Maldonado)

Τίτλος: ACCEDER: Καταπολεμώντας τις διακρίσεις ενάντια στην κοινότητα των Ρομά

Περίοδος: 2000–2007 (1η φάση) και 2008–2013 (2η φάση)

Προϋπολογισμός: 2000–2006: 57 εκατ. ευρώ/2008–2013: 41 εκατ. ευρώ

Συμμετέχοντες: 40 743 (έως το 2007)

Ιστότοπος: <http://www.gitanos.org/acceder>

Σουηδία (Abshir Mohamed Abukar)

Τίτλος: UP νέα πόλη

Περίοδος: 2005–2007 (ξεκίνησε πάλι το 2008–2010 και ονομάζεται τώρα Νέα Πόλη)

Προϋπολογισμός: 2,5 εκατ. ευρώ

Συμμετέχοντες: πάνω κάτω 2 000

Ιστότοπος: www.drommarnashus.se/newcity

Κάτω Χώρες (Khadija Majdoubi)

Τίτλος: VONK

Περίοδος: Νοέμβριος 2005–Δεκέμβριος 2007

Προϋπολογισμός: 382 438 ευρώ

Συμμετέχοντες: περίπου 1 000 γυναίκες

Ιστότοπος: <http://www.vonkzeeburg.nl/>

Γερμανία (Cornelia Schultheiss)

Τίτλος: Ανθρώπινο τόλμημα II (το πρόγραμμα σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκε από τον οργανισμό ενθάρρυνσης της επιχειρηματικότητας (gründungsservice) στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο του Βερολίνου (TU Berlin)

Περίοδος: 2006–2008

Προϋπολογισμός: 611 000 ευρώ

Συμμετέχοντες: 313

Ιστότοπος: www.gruendung.tu-berlin.de

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

**ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΖΩΗ — Η Ευρωπαϊκή Ένωση επενδύει στο ανθρώπινο δυναμικό
μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου**

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2009 — 146 σ. — 24 x 24 cm

ISBN 978-92-79-12675-8

doi:10.2767/25371

Τι κάνει πραγματικά η ΕΕ για τους πολίτες; Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) αποτελεί μία από τις απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα, επενδύοντας σε περίπου 10 εκατομμύρια ανθρώπους ετησίως σε όλα τα 27 κράτη μέλη. Αυτό το βιβλίο αφηγείται τις ιστορίες 54 ατόμων —δύο ανά κράτος μέλος— που άδραξαν τις ευκαιρίες που προσφέρονται από τις χρηματοδοτούμενες πρωτοβουλίες του ΕΚΤ. Οι συνεντεύξεις εστιάζουν σε γυναίκες και άνδρες, κάθε ηλικιακής ομάδας από έφηβους έως συνταξιούχους, σε αστικές και αγροτικές κοινότητες, σε κάθε χώρα της ΕΕ.

Η έκδοση αυτή διατίθεται σε έντυπη μορφή σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

Πώς θα προμηθευτείτε εκδόσεις της ΕΕ

Εκδόσεις επί πληρωμή:

- από το EU Bookshop: <http://bookshop.europa.eu>,
- από τα βιβλιοπωλεία, αν ξέρετε τον τίτλο, τον εκδότη ή/και τον αριθμό ISBN,
- παραγγέλλοντας απευθείας σε έναν από τους αντιπροσώπους μας πωλήσεων.
Στοιχεία επικοινωνίας: <http://bookshop.europa.eu> ή στείλτε φαξ στον αριθμό: +352 2929-42758.

Δωρεάν εκδόσεις:

- από το EU Bookshop: <http://bookshop.europa.eu>,
- από τις αντιπροσωπίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή τα γραφεία εκπροσώπησής της.
Στοιχεία επικοινωνίας: <http://ec.europa.eu> ή στείλτε φαξ στον αριθμό +352 2929-42758.

Σας ενδιαφέρουν οι **εκδόσεις** της Γενικής Διεύθυνσης Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ισότητας Ευκαιριών;

Αν ναι, μπορείτε να τις μεταφορτώσετε ή να εγγραφείτε για δωρεάν συνδρομή:

<http://ec.europa.eu/social/publications>

Μπορείτε επίσης να εγγραφείτε δωρεάν στο ηλεκτρονικό πληροφοριακό δελτίο Social Europe της Ευρωπαϊκής

Επιτροπής: <http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο:

<http://ec.europa.eu/esf>

